

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

SLEKTEN KILDAL

FRA OTRADALEN

Biografisk-genealogiske optegnelser

AV
ARNE KILDAL

OSLO 1942

CAMMERMEYERS BOGHANDEL
Gustav E. Raabe

TRYKT I A. W. BRØGGERS BOKTRYKKERI A/S, OSLO
KLISJÉER FRA A/S 'CLICHÉ', OSLO

44 1632

ℒ

INNHold

	Side
Forord	V
I. Bygden, gården og ætten	1
II. De fire prestebroðrene	18
III. Hr. Michael	57
IV. Sorenskriveren på Sunnmøre	72
V. Tre aktive broðre	93
VI. Forretningsliv og politikk	133
VII. De yngre slektledd	142
VIII. Prosten Simon Kildal d. e.'s øvrige efterslekt	165
Kilder og henvisninger	179
Navneregister	182

FORORD

De optegnelser om Kildal-slekten som foreligger her gjør ikke noe krav på fullstendighet. Tvert om er de overlagt begrenset allerede i sitt anlegg, idet de stort sett bare berører »Nordlands-grenen« av slekten. Den vidt utbredte »Sørlands-gren« er utelukkende behandlet i sin opprinnelse som er felles for begge grener. Også i behandlingen av Nordlands-grenen er det gjort planmessige innskrenkninger, for den linjen som går ut fra prosten Simon Kildal den eldre og fortsetter over sognepresten til Ibestad og sorenskriveren på Sunnmøre til grosserer P. W. W. Kildal og hans brødre og disses efterslekt er viet hovedplassen. Så vidt mulig er imidlertid de genealogiske opplysninger også om de øvrige linjer registrert. På grunn av krigssituasjonen har enkelte kilder vært lite tilgjengelige, og det kan ha ført til feil og mangler i fremstillingen. For mottagelsen av supplerende opplysninger og rettelser vil nedskriveren være meget takknemlig.

Som det vil fremgå er hovedvekten lagt på det biografiske stoff, ikke på det genealogiske. Forgrunnsskikkelsenes levnedsløp er gitt i store trekk, og det er gjort forsøk på å belyse de menneskelige karakterdrag som skjuler sig bak de tørre kjennsgjeringer og data. Det er et av de viktigste formål med boken å risse op konturene av slektens ledende personligheter. Forhåpentlig vil det stimulere slektsinteressen blandt de yngre slektsledd, og kanskje kan de foreliggende optegnelser danne grunnlaget for en større og mer omfattende personalhistorie om familien Kildal senere, en fremstilling som også kan ta med Sørlandsgrenen av slekten.

For det genealogiske stoffs vedkommende bygger boken for en stor del på et rikholdig materiale som gjennom mange år blev samlet av frøken Kristine Frost, Oslo, og som ved hennes død i 1939 blev stilt til nedskriverens rådighet. For øvrig er benyttet adjunkt Martin Arnesens stamtavle over familien Kildal og forstander Jacob Hornemans stamtavle over samme familie, begge i manuskript, samt stensilerte slektstavler og familieoptegnelser i privat eie. Det første kapitel, om gården og slektens opprinnelse, bygger helt på et fyldig materiale som er overlatt av bygde- og ættegranskeren lærer Jon Åsen i Røyknes. For det annet kapitels vedkommende har pastor N. K. Nissen, Lier, gitt en rekke verdifulle råd og opplysninger. For øvrig har nedskriveren fått hjelp og veiledning av mange interesserte som alle takkes hjertelig, bl. a. cand. oecon. Eli Nannestad, fru Elinor Rivertz, lektor P. A. B. Opsjøn, advokat Guttorm Friis, lærer Bernt Sunde, bygdehistorikeren Hans Nørve, frøken Birgit Frost, politimester Ola Kvalsund, frøken Lina Lindholm, direktør K. B. Lindholm, lektor N. A. Ytreberg, kjøbmann John Ropstad. En særlig takk rettes til frøken Dagmar Kildal, som velvillig har hjulpet med avskrivningen. Endelig takkes de medlemmer av slekten som ved sine økonomiske bidrag har gjort det mulig å få boken trykt og forsynt med illustrasjoner.

Boken sendes ut til den 24de mai, som er den dag for 100 år siden i år da P. W. W. Kildal åpnet sin forretning i det gamle Christiania.

Oslo i mai 1942.

Arne Kildal.

Kapitel I.

BYGDEN, GÅRDEN OG ÆTTEN

Kildalslekten stammer fra Kiledalgården i Hægeland herred i den øverste delen av Otradalen. Otradalen er en fortsettelse av Setesdal sørover mot kysten. Allerede i den yngre Gulatings lov fra Magnus Lagabøters tid har den fått dette navnet.¹ Elven Otra kommer fra fjellene nordligst i Setesdal, og heter lengst syd Torridals-elva. Fra Setesdals endepunkt ved Byglandsfjord følger Setesdalsbanen i store trekk Otradalen til litt nord for Kristiansand. Det er en del dyrket land i dalen, men mer av uredige skog- og åstrakter med berghamrer, bratte småfjell og lave heier. Dalen danner overgangen mellom de innklemte fjellbygdene mot Setesdal og de åpne kyststrøkene sørover.

I Otradalen ligger *Hægeland* herred på vestsiden av Otra, ca. 3 mil nordvest for Kristiansand. Herredet utgjør Hægeland sogn av Vennesla prestegjeld. Det gjennomskjæres av Setesdalsbanen, og Hægeland stasjon ligger mellom Hornnes i nord og Røyknes i syd. Det er rikt på smådaler som søker ned mot Otra og skogfylte heier mellom dalene. Det er meget fjell der og lite dyrkbart land. Gårdene ligger spredt og er for den vesentlige delen typiske heigårder. Heiene kan nå en høide av 200 à 300 meter over havet. Som regel er gårdene ganske store, men de har forholdsvis liten avling. Fedrift og skogbruk er de viktigste næringsveier. Skogen er vesentlig furu og bjerkeskog. Av innsjøer og fosser er det et stort antall, og det er en stor fiskebestand der. Herredet har en utstrekning av vel 200 km². Folketallet i herredet er (1930) 917 innbyggere og var i 1891 843, så tilveksten har ikke vært stor i de senere årene.

¹ Navnet Otradal er lite brukt, men er geografisk riktig for strekningen fra Mosby til Byglandsfjord. Fra Kristiansand og til og med Mosby kalles dalen før for Torridal, og ovenfor Byglandsfjord heter det Setesdal.

Professor Amund Helland nevner¹ de fem største eiendommene i herredet, Ropstad, Kile (2), Gaaseflaa og Skaareland med en matrikkelskyld over 4 mark. Det nevnes også en rekke andre gårder der, men ikke Kiledal (Kildal). En annen beskrivelse av fylket, forfattet av etatsråd og amtmann P. Holm,² forteller om Hægeland herred slik det var i begynnelsen av 1790-årene. Det heter der bl. a.:

»Hegeland og Øvrebøe Sogne ligge opad Landet imellem 2 Elve, Sogndals og Torredals Elvene kaldet, hvoraf den første har sit Udløb noget vestenfor Christiansand, og den sidste strax ved benævnte Bye. Hegelands Sogn har 37 matriculerede Gaarde og 62 Opsiddere.

Hegelands Sogn grændser i Nord til Hordnes Sogn i Raabøygdelauget, og er Kieldal den yderste Gaard i Nord; i Sør imod Øvrebøe Sogn, hvor Tiamsaas, den sidste Gaard, er en Miil fra Kirken; i Vest til Bielland og Finslands Sogne, hvor Gaarden Gunstved er den sidste Gaard, og Houglund imod Finslands Sogn; i Øster til Ivelands og Wenneslands Sogne, hvor Gaarden Benestved imod Ivelands Sogn af Raabøygdelauget er den sidste Gaard, og Lynning mod Wenneslands Sogn.

I Hegelands Sogn er et Vand kaldet Sognevandet, hvoraf Sogndalselven udflyder igjennem en Deel af Øvrebøe, Grebstad og Sygnesognet. I Nord derfra ligger Sandslandsvandet og Hegelandsvandet, hvori det første løber, og derfra i Kiillefjorden, som kommer 2de Miile ned fra Raabøygdelauget. Denne Fjord løber igjen ud i Torredalselven ved Gaarden Kiile i Mandals Fogderie. Dessuden ere adskillige Vande i Hegelands Sogn, som Røjneland, Bringsværd og Hegelandsvandene. I Øster er Egelandsvandet, Langevandet, derfra gaar en Elv kaldet Langelven, som løber ud ved Nomeland i Torredalselven. Af Hegelands Sogn grændse følgende Gaarde imod Raabøygdelaugets Fogdere, Gaaseflaa, Skoreland, Benestved og Lange-land, hvilke høre i det Geistlige til Oddernes Præstegjeld, men i det Civile til Raabøygdelauget, til hvis Foged de betale deres Skatter.

¹ I »Norges Land og Folk. Lister og Mandals Amt.« Kr.a 1903.

² »Forsøg til en Beskrivelse over Lister og Mandals Amter i Norge«, af Etatsraad og Amtmand P. Holm; i »Topographisk Journal for Norge«, b. 3, h. 11, s. 19—21. Chr.a 1794—95.

Hægeland kirke.

Dette Sogn har en liden og ringe Træekirke med Spiir og Klokke, beliggende nær ved Hegelandsvandet. Imellem Gaarden Louaas, den øverste Fjeldgaard i dette Sogn, og Gaarden Homne og Tvedte findes en Kilde ganske rund udhulet i en Klippe, St. Olufs Kilde kaldet, af omtrent 2 Alens Dybhed, hvilken aldrig mangler Vand endog i den stærkeste Tørke. Efter Bondens gamle Sagn reiste Kong *Oluf* den Hellige engang her forbi, og da han med sit Selskab manglede Vand, blev denne Kilde aabnet. . . *

I et minneskrift om Hægeland kirke som blev utgitt i 1930 hevdes det at bygden er meget gammel. Det er mange gravhauger omkring i herredet som forteller om det. Et hjørne av kirkegården streifer inn på en slik haug, og det er mange andre. Det ligger nær å tro, heter det i dette skriftet (som er forfattet av lærer Jon Åsen), at det har vært et midtpunkt for hedensk gudsdyrkelse i bygden før landet blev kristnet, og at dette blev avløst av kirke og katolsk kirkeliv alt i den eldre middelalder.

Kirken som nu står i Hægeland, blev innviet i 1829 efter at den gamle kirkebygningen var blitt revet ned. Hvor gammel denne kirken var vet en ikke med bestemthet, men professor Lorentz

Dietrichson sier i sitt verk »Norges kirkebygninger« at den var bygget før 1565. I det ovenfor nevnte minneskrift hevder imidlertid Jon Åsen at den var meget eldre, og han fremholder at det er meget som taler for at den skrev sig fra katolsk tid. Noen veggstokker fra denne kirken ligger som underlag under den nuværende kirkebygningen.

Det fremgår av kirkens historie at Hægeland er en bygd med meget gamle tradisjoner. Som så mange andre norske bygder hadde den før i tiden dårlige samferdselsårer, men likevel blev det ført kulturstrømninger utenfra inn i bygden. Sin første ordentlige kjørevei fikk Hægeland først i 1840-årene, da Setesdalsveien blev bygget, og et veldig fremskritt betegner selvsagt jernbanen fra Kristiansand til Byglandsfjord som skjærer tvers igjennem bygden og blev ferdig i 1896. Før hovedveien kom var det vesentlig bare kløvstier gjennom herredet, men Hægeland var det naturlige gjennomgangssted for trafikken mellem Setesdal og Kristiansand fra de eldste tider, og litt påvirkning både fra nord og sør har vært det naturlige resultat. Det fortelles i bygden at det var en gammel fast regel at setesdølene stoppet på gårdene i Hægeland på veien til stiftstaden, og det heter også at Kiledalgården var en av dem som flittigst mottok besøk. Dølene kunde slå sig til der både to og tre dager, de hadde niste med og tradisjonen forteller at det nok kunde hende at de bragte med sig brennevinssankere også og at disse fikk ben å gå på under besøket.

I etatsråd Holms beskrivelse av herredet fortelles nærmere om hvordan det var med mat og drikke der i 1790-årene:

»Levemaaden i Henseende til Mad og Drikke og Leje er kuns slet: de almindelige Maaltider daglig er: 1) Aabede, strax de forlader Sengen, og bestaaer af Fladbrød med Smør med Knøest eller Mysesmør, 2) Douren Klokken 8 eller 9, da de spise Grød af Havre eller Bygmeel kogt i Vand, ganske tyk med suur Melk til, 3) Middag Klokken 1 eller 2, da de nyde Melkesold eller suur Melk med sønderbrudt Fladbrød udi, om Vaaren og Sommeren i Aaerne, 4) Qvælsbid, Eftermiddagsmad Klokken 5 eller 6, der bestaaer af Smør, Brød og Ost, og endelig 5) Aftensmad, som bestaaer af Meelgrød og Melk.

I Gjæstebude, Bryllupper og Begravelser bruges Fladbrød bagt af Rugmeel, istedenfor Havre og Byg, og de øvrige Retter i

Våningshuset, »Derhelme«.

en tyk Kjødssuppe af Faare- eller Bukkekjød og Gomlegoe, et slags blød Ost tillavet af sød Melk, Sirup og Korenter. Denne liden Mad erstattes med Overflødighed af Øl og Brændeviin, da Drukken-skab er en almindelig Lyst, hvorfra de fleste kan sjelden vogte sig, naar mindste Anledning gives dertil, i Besynderlighed i Vert-skaber og ved Byerejser.«

Kiledalgården har fått sitt navn efter landskapet. Under sitt løp gjennom Otradalen utvider Otra sig noen steder til vann og fjorder. En av disse utvidelser er *Kilevatn* eller *Kilefjorden* like nord for Hægeland stasjon. Et par gårder er blitt kalt op efter dette vannet, som »Kile« og »Kiledal« (Kiledalen, Kildale, Kiildal, Kildahl, Kildal). I »Norske gårdnavne« opplyser professor Rygh at »kile« er dativ av »kill« som betyr en smal, dypt inntrengende vik. Det betegnes som et »temmelig almindelig gårdnavn«. Ifølge Rygh kjenner man gårdnavnene »Kiledalen« og »Kildall« i Hægeland fra år 1630, samt formen »Kildahl« fra 1723.

Landskapet i Kiledalen gjør et goldt og nokså trist inntrykk; det er utpreget flatlende med moer og litt skog. Selve dalen er bare 25 à 30 meter bred der den begynner, men ved Kiledalgårdene

har den en bredde av omtrent 300 meter. Lengden på dalen er ca. 3 km. Den gjennomskjæres både av jernbanen og hovedchaussé til Setesdal. Kilefjorden (Kilevatn) trenger sig først inn litt lenger syd og liver op landskapet. Men det er en liten vannflekk midt i Kiledalen også, den kalles populært for »Kjella« og forekommer i den gamle tradisjonsbundne bygdevisen, hvor det heter:

»I Kiledalen er godt å une,¹
der gjele gauken, der kakle lome,
der gro det finaste bjørkelau,
og fisk i Kjella dæ æ der au.«

En fortettet liten naturbeskrivelse av miljøet ligger gjemt i disse linjene.

Av Kiledalgårder er det nu tre i den vesle dalen, og de har alle sine karakteristiske navn: »Derheime«, »Lia« og »Derude«. Det var omkring 1880 (i Jens Olsen Kiledals tid) at det begynte å bli for trangt på den opprinnelige gamle ættgården, og de to andre blev reist samtidig som den gamle fikk det ærverdige navnet »Derheime«. De nye gårdene blev reist på »utjordene« til den opprinnelige gården. Nu ligger de i dalen med noen hundre meters mellomrum, »Derheime« sydligst, »Lia« i midten og »Derude« nordligst. Den eldste gårdens historie kan vi følge til begynnelsen av sekstenhundreårene, men ethvert spor av den opprinnelige gården er borte. Bebyggelsen på alle tre gårdene i dag er fra slutten av forrige hundreår. Det er typiske sørlandshus, rene og trivelige, med en etasje og kvist, »Derheime« malt i skinnende hvitt og de andre holdt i litt dystre farver. Uthusene ligger nær innpå våningshuset med et lite tun imellem, og de nærmeste omgivelsene er lave berg-hamrer klædd med furu og bjerk. Våningshuset ligger nu med fasaden nordover, men lå før i tiden mot øst, omtrent midt på det nuværende tunet.

Det er den eldste gården »Derheime« slekten kommer fra, og samme slekten sitter fremdeles på gården. Det er Thomas Kiledal som eier og driver den nu. Den er på ca. 20 mål og har fem kuer og en hest. Det er for det meste bygg og poteter som dyrkes. »Lia« er litt mindre, ca. 18 mål, og har likeledes fem kuer og en

¹ o: trives.

Tunet med husene, »Derheime«.

hest. Den minste gården er »Derude«, på ca. 14 mål og med tre kuer. Til disse tre gårdene hører det ca. 4000 mål skog. Gårdene kalles ofte efter bruksnummerne, bruk nr. 1, 2 og 3 for henholdsvis »Derheime«, »Lia« og »Derude«.

I våningshuset på »Derheime« er det skinnende rent og trivelig. Det er to små stuer nedenunder, med enkelt men smakfullt utstyr og en rekke religiøse bilder på veggene. Noen familieportretter fra gammel tid eller optegnelser om slektens historie finnes imidlertid ikke, og heller ikke på de andre brukene. De støttepunkter en må bygge på må hentes fra arkivene og noen gamle tradisjoner som ennå lever i folkeminnet. Thomas Kiledal og søstrene hans er strålende elskverdige og hjelpsomme og forteller alt de vet om gårdens historie og menneskene som har levet der. Og andre slektninger, både i Kiledalen og omegnen, hjelper til med å kaste lys over fjerne slektledds ferden på de gamle tufter, ikke minst den ypperlige bygdehistoriker, lærer Jon Åsen som tidligere er omtalt.

I lensregnskapene, fogedregnskapene og matriklene fra gammel tid forekommer det enkelte opplysninger om Kiledalgården. Første gang den nevnes er under årstallet 1628, hvor de voksne mennene

blir utskrevet til militærtjeneste, eller »formeret til leding« som det heter i datidens sprog, og hvor gårdens inntektsverdi er fastsatt til »1 engelsk«. På nytt nevnes den i 1639, men verdien er da steget til »1½ engelsk«. I 1645 og 1650 heter det at Asger Schibstad (Halse sogn) eier i Kildal henholdsvis »1 engelsk« og »1 gjedskind«. I 1658 noteres at Fredrik Halsaa og Tarald Huggenvig (Halse sogn) hver eier i Kildal 1 gjeitskinn. I »Landkommisjonen«s melding fra 1661 fortelles om gården: »Kildal under Løvås — ½ hud. Tarald Gulliksen eier 1 gjedskind. Fredrik Halsaa eier 1 gjedskind. Besiddes af Søfren Jensen. En bekkvern.«

I manntallet fra 1664 får en så litt nærmere rede på folkene som bor på gården. Det er nevnt der »Søren Jensen, gaardmand, 46 aar« og »Jens Sørensen, bondesøn, 14 aar«. Søren Jensen Kildal skulde følgelig være født ca. 1619, og han er den eldste Kildal en vet om og må altså regnes som stamfaren. Men vi vet, som det er antydnet ovenfor, at gården har vært drevet før den tid, og sannsynligvis lenge før.

Om Søren Jensen (til dels stavet »Søfren«) heter det i regnskapene fra 1674 at han »eier (eller bruker) i Kildal ½ hud«. Ellers blir det gitt nærmere opplysninger om hans økonomiske forhold i skifteprotokollen fra 1688. Han er åpenbart død dette året, men enken Barbro Sigvorsdatter lever. Hun gir op gården til barna, og av barn nevnes Ole, Bjørn, Gunvor og Torbør, alle myndige og gifte. Den eldste sønnen, Jens Sørensen, som nevnes i folketellingen av 1665, må være død tidligere.

I skifteprotokollen nevnes det at det foreligger til deling: i Kildal ½ hud, verdsatt til 120 riksdaler og i Sandland ½ hud, verdsatt til 102 riksdaler. På Sandland residerte Gunvor Sørensdatter Kildal som var gift med Aanon Kristensen Sandland, visstnok en

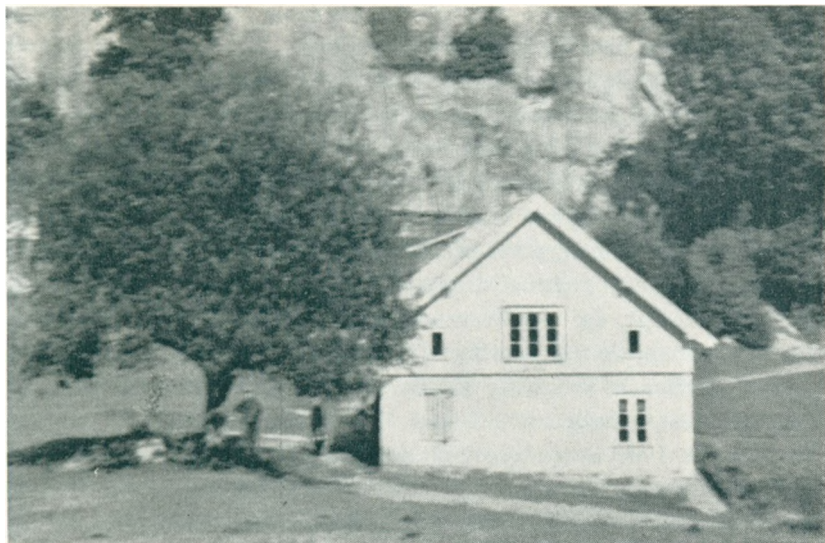
¹ 1 engelsk, oprinnelig 1 engelsk sterling = ¼ dansk eller lybsk skilling = 3 penninger. 1 engelsk var jevngod med 3 merker smør eller 12 merker korn eller 1 kalvskinn.

Varer var gjerne verdimåler i gammel tid, og blev benyttet som betaling, da det fantes lite av mynt.

1 hud (ku-hud) hadde en verdi av 18 à 20 engelsk.

1 gjeitskinn hadde en verdi av 5 engelsk i Vest-Agder.

Før nærmere opplysninger om verdimålingen se A. Steinnes i »Nordisk kultur«, Kbh. 1936, s. 129—141.

Våningshuset, »Derude«.

bror av Guro Kristensdatter som var gift med den eldste sønnen på Kildal, Ole Sørensen. Sandland ligger 3—4 kilometer vest for Hægeland kirke.

Det blir så fastsatt i skiftet at brødrene Ole og Bjørn skal få Kildal sammen, mens søstrene Gunvor og Torbør skal ta sin arvelodd i Sandland med 60 riksdaler. De skal betale for dette 36 $\frac{1}{2}$ riksdaler til broren Ole og 6 riksdaler til brorbarna sine. »Torbør har før bekommet i førespenger 20 riksdaler, og Gunvor intet. Da skal hver bror legge fra sig til Gunvor 6 $\frac{1}{2}$ riksdaler, og søsteren Torbør til Gunvor 3 riksdaler, 1 mark, 8 skilling.« En legger merke til den nøiaktighet og tilsynelatende rettferdighet hvormed det deles.

Det heter videre i skiftet at enken Barbro skal ha »sit livsbrød paa gaarden Kildalen« hos sønnen Ole Sørensen, »og Ole skal beholde efter hendes død de 2 kjør og 8 smaalu som hende er nu tillagt til hendes ophold og er sat paa værdi for 8 rdl. En hest for 11 rdl. og en utekvern for 3 $\frac{1}{2}$ rdl. skal Ole ha. Derimod han forsørger sin moder ærlig og vel med klæde, sko, føde og vare-tægt om det saa den almægtige Gud behager at hun bliver syg og

skrøbelig — som han vil ansvare for Gud og mennesker, og gjøre hende en ærlig jordefærd og overstaaelse.«

Skal vi tro protokollens ord må dette første skifte en kjenner fra Kildalgården ha vært preget av en ualmindelig god ånd. Opgjøret slutter nemlig med disse linjer: »Alle arvinger er fuldmyndige og gifte og haver bekommet hver sin bryllupsgjør og hjemmefølge. Alle er vel fornøied med hverandre. Det overløbende løsøre af trekjørell og andet husgeraad er foruden vurdering lignet og lagt i lod saa hver af arvingene straks anammede sin lod til sig kjærlig og venlig forliget, og tog hverandre i haand og takkede hverandre godt for god bytte og jevning.« Opgjøret er datert 17. mars 1688.

Året etter er det atter skifte på gården, hos Bjørn Sørensen som har mistet konen sin, Thori Kristensdatter. Det er ett barn i ekteskapet, den umyndige Ingeborg, og på hennes vegne møtte morbroren Aanon Kristensen Sandland ved skifteforhandlingene. Av »fastegods« i Kildal er nevnt »1 gjedskind« og dessuten løsøre, verd 24 rdl.,¹ samt »4 kjøer og 14 fænnerkreatur«.

I skifteprotokollen står det videre opført at Ole Sørensen i 1691 eier $\frac{1}{2}$ hud i Kildal. Det opplyses også at den yngre broren Bjørn og hans annen hustru Anna Ulfsdatter omkring år 1700 har tatt føderåd hos datteren av første ekteskap Ingeborg. Anna Ulfsdatter var fra Hornnes sogn og hadde noe med gården Espetveit i Hornnes å gjøre. Det føres op at Bjørn og Anna eier i Kildal $1\frac{1}{2}$ engelsk og i Espetveit $1\frac{13}{16}$ engelsk.

For slektens fortsettelse på mannssiden er det imidlertid den eldste broren

A 1. Ole Sørensen Kildal

som er den betydningsfulle. Han er tippoldefar til de tre kjente Kildalbrødrene fra forrige århundre, sorenskriver Michael Heggelund Kildal i Ringsaker, grosserer P. W. W. Kildal i Christiania og advokat og stortingspresident D. Kildal i Christiania.

Ved hjelp av de gamle kildekrifter, særlig skifteprotokollene, er det mulig å danne sig et billede av de økonomiske, til dels også de sociale, forholdene han og hans familie levet under. Han må

¹ A. Collett i »Gamle Christianiabilleder« anslår verdien av en riksdaler i 1743 til 10 kroner i våre penger.

ha vært å regne for en ganske velstående mann, skjønt han ikke akkurat kan kalles rik. Han lå ialtfall adskillig over gjennomsnittet i bygden. Sammenlignet med de store brukene i Hægeland på den tid hadde han nokså lite grunnareal. Han eide >1 gjedskind«, det er $\frac{1}{4}$ hud, hvilket betyr en verdi av 3 engelsk. En middels gård den gang var på nærmere 1 hud. Men Ole Sørensen hadde minst like stor buskap som det var almindelig å ha på en gård på 1 hud. Etter datidens forhold kan han ikke ha hatt så ganske lite penger heller, det viser bl. a. det >oppgivningsskifte« han og konen foretok i året 1719, noen år før Ole Sørensen døde.

Konen, Gyrithe (Gurita?) eller Guro Kristensdatter, blir i kildeskriftene ofte kalt Kristensdatter Horn. Dette Horn-navnet kan tyde på, mener Jon Åsen, at hun var fra gården Hodne, sannsynligvis vestre Hodne i Hornnes. Dette gårdsnavnet blir nemlig i arkivene undertiden skrevet *Horne*. Og etter hvad rektor Danielsen i Hornnes opplyser bodde det en Kristen på vestre Hodne i den tiden.

I optegnelse fra 1719 om skiftet mellom Ole Sørensen Kildal og Guro Kristensdatter på den ene siden og barna på den annen er det notert følgende syv barn:

- B 1. Jens, student og nu i Kb.havn.
 - 2. Christen Øvland.
 - 3. Søren, >som nu er ved Helsingør Skole og derfra i denne Sommer agter at deponere«.
 - 4. Kristen, Y. — gift og boende på gården.
 - 5. Simon, 18 år
 - 6. Siver, 15 år
- } som begge går i Kristiansands skole.
- 7. Barbro, g. m. Baar Jensen Vigstøl (i Hægeland).

Som >fastegods« er opført 1 gjeitskinn, og av kreaturer 6 kuer, 4 kviger, 2 kalver, 23 sauer, 30 gjeiter, med en sammenlagt verdi av 39 rdl. Sølvet på gården er taksert til 13 rdl.

Av penger blev det delt ut til hvert barn 20 rdl., mens det blev satt til side til >bryllupsgjord og hjemmefølge« 24 rdl. Restutdelingen til hver blev på 3 rdl., og hvert barn fikk altså 47 rdl.

I skifteoptegnelsene blir også Ole Sørensens boksamling verdsett. Det var ikke almindelig dengang å ha bøker på gårdene, og den vesle samlingen tyder i hvert fall på en sterk religiøs

interesse og forholdsvis rummelige økonomiske forhold. Disse bøkene er notert op:

Povel Andersen Medelbyes huspostil ¹ . . .	1 rdl. 3 mark
En gammel psalme- og evangeliebog . . .	1 »
— evangeliebog	8 skill.
Den forordnede nye kirkesalmebog ²	20 »
Jesu Kristi pines, døds, opstandelse og himmelfarts historie	12 »
Spøragsmaalsbog ³	16 »
Bondepraktika ⁴	8 »

Noen få år senere, i 1723, er Ole Sørensen kommet så langt at han kan holde hest på gården. Det er da anført at gården fødte 1 hest, 7 kuer og 20 sauer og gjeiter. Det blir samtidig opplyst at utsåningen beløp sig til 3½ td. blandkorn.

En kan etter disse optegnelsene bedre forstå hvordan det var mulig for Ole Sørensen å la ikke mindre enn fire av sønnene gå studieveien. Det kostet jo å ha barn på skolen i Kristiansand og ved universitetet i Kjøbenhavn i årevis. Men det klarte sig, skjønt vi vet at de unge studentene mange ganger hadde det bekymringsfullt trangt og smått. Det kan vel for øvrig hende at søsteren Barbro, som blev giftet inn i den rike Vigstølætten, kan ha hjulpet til også.

Av Ole Sørensens sønner var det fire: Jens, Søren, Simon og Sigvard (Siver) som brøt op fra gården og »utvandret« til Nord-Norge, hvor de blev misjonærer og prester. De vil alle bli nærmere

¹ Medelbye, Poul Andersen. Ungdommens Postil: Kort oc god Forklaring offuer alle Evangelia. Kbh. 1614. (Mange senere oplag.)

² Antagellig »Den forordnede ny Kirke-Psalme-Bog . . . til Trykken befordret af Thomas Kingo, D., Biskop udi Fyen Stift.« Kbh. 1699. (Mange senere oplag.)

³ Saxe, Michael. En liden aandelig Spøragsmaals Bog, sammendragen af den H. Scrifft etc. Fordansket af Halffuord Gunnerson. Rostock 1602. Kbh. 1605. (Flere senere utgaver.)

⁴ Bonde Practica: En nyttelig liden Bog, som kaldis Bonde Practica eller Vejrbog, Indeholdendis nogle skøne Regle, hvorledis mand skal klende oc lære det gandske Aars løb, stedse varendis, Aar fra Aar. [u. s. og å.] Skriftet er fra det 17. århundre, se Bibl. Danica, b. II, s. 130.

behandlet i det følgende kapitel. Sønnen Christen (Kristen) den eldre reiste først til Øvland i Finsland sogn og blev gift der, senere kom også han sig nordover. Kristen Olsen den yngre fikk gården Kildal. Han giftet sig med Berte Jensdatter Gunstveit, hvis mor Ranni Baarsdatter var fra Djupesland i Finsland, av den kjente lensmannsslekten der.

Gården er fremdeles i slektens eie, skjønt ikke i ubrutt manns- linje. Kristen den yngre og Berte drev den til året 1758. Da gav de den over til barna. Det blev ikke foretatt skifte, men panteboken fra det nevnte året gir noen nærmere opplysninger. Barna til Kristen og Berte var:

Nils Kristensen.

Ole Kristensen.

Torjer Kristensdatter, g. m. Nils Kristensen Engeland, Øvrebø.

Ranni Kristensdatter, g. m. Jon Nilsen Engeland, Øvrebø.

Guri Kristensdatter, g. m. Kristen Torbjørnsen Valebrækk.

Ane Kristensdatter, g. m. Jon Aslaksen Øyna, Iveland.

Nils er odelsmann og har fridd inn gården alt i 1752. Han har tatt foreldrene i føderåd og redet ut arven til sine søsken. Odels- gods: $\frac{1}{2}$ hud i Kildal. Nils blev gift med Herbor Tomasdatter Haugland. Han var født i 1722 og Herbor i 1728.

Nils og Herbor overdrog gården i 1795 og hadde disse barn:

Kristen, myndig.

Berte, ugift.

Barbro, g. m. Jens Olsen Evenstad, Bjelland.

Anne, g. m. Peder Olsen Høversland, Hægeland.

Marte, ugift.

Ingeborg, g. m. Tolli Larsen Lauvaas.

Ranni, g. m. Jens Olsen Kaddan, Hornnes.

Guri, ugift.

Odelsgodset er verdsatt til $\frac{1}{2}$ hud. Til deling var det 279 rdl.

Sønnen Kristen blev gift i 1795 med Joran Olsdatter Fjelle- stad fra Hornnes. I 1814 solgte han 1 engelsk odelsgods fra Kildal til Jens Larsen Kile for 167 rdl. Allerede året før hadde han solgt fra $\frac{1}{2}$ engelsk. I 1817 solgte han de $4\frac{1}{2}$ engelsk som da var igjen

til sønnen Nils Kristensen for 442 spd. Nils tok samtidig foreldrene i føderåd. Det føderåd de gamle skulde få blev opsummert som følger: 6 td. korn, $\frac{1}{4}$ td. malt med humle, $\frac{1}{4}$ td. rug, en akker til å sette $\frac{1}{4}$ td. poteter, 1 skjepe salt. Alt god vare og ferdig tilberedt. Årsføde til 3 kuer og 85 sauer. Efter denne oversikten var det et ganske rummelig føderåd de gamle fikk.

Barna til Kristen og Joran var:

Nils,	født	1796.
Ole,	>	1797.
Guri,	>	1799.
Mari,	>	1801.
Herbor,	>	1803.
Tomas,	>	1805.
Jens,	>	1810.
Anne,	>	1812.
Guro,	>	1815.

Sønnen Nils blev gift med Marte Kjeldsdatter Buaas. Men åpenbart har han ikke kunnet greie å drive gården, for i 1829 blev Torje Aslaksen Øyna eier av Kildal. Det året går den altså ut av den ubrutte mannslinjen, men ikke av slekten. Kristen Olsen Kildals datter Ane (se s. 13) blev nemlig gift med Jon Aslaksen Øyna, og det er følgelig en sidelinje av slekten gården kommer i hendene på omkring året 1830. Gårdens eiere og slekten kalder sig fortsatt Kildal (ell. Kiledal)¹.

Nils og Marte, de siste eierne i ubrutt linje, gikk det helt ut med. De blev husmannsfolk på gården Kile i 1833. Sønnen Kristen kom sig imidlertid opover igjen og blev selveier på Bjørnsheigården i Hægeland i 1865. Han blev gift med Anne Andersdatter Frivold, og deres sønn Nils blev født omkring 1840. En annen sønn, Kjedel, gift med Ingeborg Andersdatter Frivold, hadde bl. a. en

¹ Den nuværende eier er Thomas Jensen Kildal, f. 1886, hvis stamtavle ser slik ut: 1. Thomas Jensen Kildal. 2. Jens Olsen Kildal (Hodne). 3. Berthe Jonsdatter Kildal f. Øyna. 4. John Øyna. 5. Aslak Øyna. 6. Ane Kristensdatter Øyna f. Kildal, g. m. Jon Aslaksen Øyna. 7. Kristen Olsen Kildal. 8. Ole Sørensen Kildal. »Øyna« blev i gamle dager skrevet »Øen«. Denne gården ligger i Iveland herred, men ikke langt fra Kildal, på den andre siden av Otra-elven.

datter Marte, som blev gift med John Omdal fra Hægeland. Han var i mange år skomakermester i Kristiansand. Deres sønn var den kjente flyver Oskar Omdal (1895—1930). John Omdal er gift på nytt og bor nu på Ve i Topdal (Tveit sogn i Vest-Agder). Foreldrene til Nils, føderådsfolkene Kristen og Joran, fikk »forsikkring« på gården Tveite i Hægeland i 1834, efter at Kildalgården var gått over til Øynagrenen. Det var datteren Mari som tok vare på dem der. Hun var gift med Torkel Alvson Tveite. Kristen og Joran døde henholdsvis 1836 og 1849, den første 83 og den annen 79 år gammel.

Det var 4. juni 1830 Torje Aslaksen Øyna fikk skjøte på Kildal — 4½ engelsk av Nils Kristensen for 500 spd. I 1836 dør Torjes kone, Inger Jensdatter, og eiendommen er da satt til innløsning for enkemannen for 500 spd. Om gårdens historie i det 19. århundre forteller de offentlige protokoller ytterligere: I 1844 blev det utferdiget skjøte fra Torje Aslaksen til Ole Jensen Hodne (den eldre) på halvdelen av hans 4½ engelsk for 300 spd. I 1850 blev det skrevet ut auksjonsskjøte til Aslak Torjesen for 91 spd. I 1860 er det »skylddeling, hvorved denne eiendommen er delt slik: Aslak Torjesen, beh. 1 ort, 2 sk., Jens Torjesen, faat 1 ort, 1 sk., Jakob Aanensen, faat 8 sk.« Fra 1879 foreligger attest om »hvem Aslak Torjesens eneste og myndige arving er«, og fra samme år foreligger det skjøte fra denne og til Anders A. Beinestveit(e) for kr. 1000. Året efter er det skjøte fra den sistnevnte og til Jens Olsen Kile og Terje Jakobsen for kr. 1500 og en »skylddeling« mellom disse to. I 1893 er det notert et »amtsbrev« om at Berte Thomasdatter, enken efter Jens Olsen Kildal, sitter i uskiftet bo. Og fra 1920 foreligger det endelig et skjøte fra Berte Thomasdatter til Thomas Jensen »herpaa og paa bruksno. 2 og 10 for kr. 14 400«.

Om Torje Aslaksen, som overtok gården ca. 1830, lever det ennu mange beretninger på folkemunne. Til å begynne med var Torje meget rik og eide hele Kiledalen. Det blev festet over en lav sko på gården hans, og det var særlig i hans tid setesdølene hadde for vane å stoppe på Kildal på reisen ned til Kristiansand. Det kunde være 20 hester i følge, og ankre med brennevin hadde de på lasset. Både Torje og hans sønn Aslak var svære til å ture. Aslak gikk i fullskap en natt utfor elven og druknet i Mosby.

Faren kom aldri over dette, og det gikk stadig nedover med ham. Til slutt gikk det ut for ham, han mistet alt han eide og døde på Kile hvor han hadde tilbragt sin siste tid på fattiggassens regning.

Det er underlig å stå på bakkeskråningen på »Derheime« i dag og tenke på de mange livsskjebner som har knyttet sig til denne gamle Kildalgården. På disse tuftene har de vandret de fjerne slektledd, og vel er våninger og uthus nye, men omgivelser og miljø er som før, de samme seige løvtrær, de samme golde berghamrene, den samme vesle kulpen midt i landskapet, den samme disige småregnshimmelen med den egenartede sørlandske tonen over sig. Noen gikk her og trivdes, andre gikk og lengtet, noen slet med økonomiske vanskeligheter og så ikke utvei til å berge gården, andre slo sig op og blev sittende i forholdsvis rummelige kår. Tidene skiftet og menneskeskjebner blev rullet op for å gi plass for andre i et ubrytelig kretsløp. Gjennem mer enn 300 år som vi kjenner til — og sannsynligvis meget mer — har Kildalene i beskjedne forhold dyrket jorden der nede i Otradalen og ydet sitt bidrag på denne måten til landets utvikling og fremgang.

Men langt tilbake i tiden sprang det omkring på Kildaltunet noen guttunger som lengtet »over de høie fjelle«. De følte det var smått og trangt i Kiledalen og de følte evner og krefter i sig som pekte ut over det enstonige bondeyrket i et temmelig bortgjemt dalføre. Da de vokste til, brøt de op fra hjemmet disse guttene, for å skaffe sig den høiere utdannelsen i den store verden. Det var fire av sønnene til Ole Sørensen Kildal, Jens, Søren, Simon og Sigvard (Siver), alle født omkring 1700-tallet. Det var teologien som lokket dem alle, og de studerte først i Kristiansand og senere ved universitetet i Kjøbenhavn. Den eldste, som var syv år eldre enn den nest eldste, var i ungdommens dager blitt finnemisjonær nordpå, og det er sannsynlig at det til dels er han og hans virke som har beveget de yngre brødrene til å følge efter nordover.

To av disse brødrene fikk en tallrik efterslekt i Nord-Norge, og en stor del av slekten lever der den dag i dag. Vi skal i det følgende stanse ved de fire brødrene og noen av de senere representanter for denne grenen av ætten og søke å kaste litt lys over deres liv og virksomhet.

Den vidt utstrakte Sørlandsgren av slekten, Kristen den yngres (se s. 13) efterkommere, vil det ikke bli gjort noe forsøk på å følge her. Mange av dem lever på Sørlandet og noen er utvandret. I begynnelsen av det 19. århundre reiste et par av ungdommene i slekten til Dublin og nedsatte sig som byggmestre der. Det er sannsynlig at det er en av disse som er stamfaren til Kildalene på New Zealand, bl. a. fru advokat K. S. Caldwell, f. Kildal, i Huntly, N. Z. Hennes bestefar, John Kildal, var sakfører i Dublin, antagelig sønn av en av byggmestrene, og utvandret til Australia omkring år 1850. En annen efterkommer var Nils Gabriel Kildal, f. 1803, prest ved tukthuset i Kristiansand, død som sogneprest til Idd 1856.

Kapitel II.

DE FIRE PRESTEBRØDRENE

B 1. Jens Olsen Kildal (1683—1766). Liv og virke.

Den eldste av Ole Sørensen Kildals barn var sønnen Jens. Han var født på fedregården i Hægeland 19. mars 1683 og gikk noen år på Kristiansands lærde skole. 30 år gammel blev han student ved Kristiansands skole (1713) og slo straks inn på de teologiske studier. Han blev teologisk kandidat med haud i 1718 (i eksamensprotokollen registrert under navnet Janus Olai Kiildahl) og allerede før denne tid har han åpenbart bestemt sig til å ofre sig for misjonsarbeidet.

Det er sannsynlig at det er Thomas von Westen, »finnernes apostel«, sogneprest til Veøy fra 1709, som har beveget Jens Kildal til å gå inn for misjonsgjærningen. For å sette sig inn i det lappiske sprog besøkte Kildal misjonskollegiet i Kjøbenhavn, som var opprettet i 1714 med tanke på misjonsarbeidet i Ostindia, men som også skulde ta sig av den lappiske misjonen i Finnmark. I 1720 blev han på von Westens¹ anbefaling ansatt i finnemisjonens tjeneste og opholdt sig da noen tid ved Seminarium lapponicum i Trondhjem, som var opprettet tre år tidligere i tilknytning til Katedralskolen. Det fremgår at han underviste ved seminariet og at han selv studerte hebraisk for å kunne oversette fra det gamle testamente til lappisk.

Som finnemisjonær reiste Jens Kildal vidt og bredt i det nordlige Norge, dels alene og dels sammen med von Westen. Først i 1720-årene kom han til Saltdalen hvor han finner den »mest barbariske« hedenskap blandt lappene; de stilte sig ytterst fiendtlig overfor kristelig påvirkning og han fikk en vanskelig oppgave med

¹ von Westen var i 1716 ansatt som »notarius capituli« og leder av finnemisjonen. Året etter blev han »lector« ved Trondhjems Katedralskole og overdratt å bestyre misjonsseminariet.

å omvende dem. Under von Westens lange reise til Finnmark fungerte han som vikarierende leder av finnemisjonen. På von Westens tredje store misjonsreise vet vi med sikkerhet at Jens Kildal var med. Von Westen kom da også til Harjangen, hvor »missionarius Jens Kildal havde blandt disse lapper udrettet utroelige ting; fra raa og vilde barbarer, vare de blevne Christne mennesker . . . derfor elskede lector denne Kildal, fremfor de andre missionarios«. (Hammonds misjonshistorie s. 422.)

Senere kom Jens Kildal til Tysfjord, et fjell- og skogrikt herred i Nordland fylke sønnenfor Ofoten-fjorden. Der kom han til å ha fast stasjon resten av sitt liv på en gård som heter *Kjøernes* (Kjaarnes, Tjaarnes, Kjornes), og derfra administrerte han sin vidt forgrenede virksomhet.

I Hammonds misjonshistorie fra 1789 er det en omstendelig biografisk skildring av Jens Kildal. Den kaster et interessant og tidskarakteristisk lys over hans virksomhet som misjonær og gir også visse bidrag til forståelsen av hans personlighet. Den lyder i sin helhet som følger:

§ 1.

Denne overordentlige Mands Exempel beviser, at gudelig Velvilighed, understyttet af Naaden, ei allene erstatter, men! endog langt overveier Naturens Mangel; at han var fød i Nordlandene, og i de Egne, hvor han fra Ungdom kunde omgaaes Lapper og Finner, samt lære deres Sprog, synes mig kan sluttes af hans store Færdighed, strax efter Antagelsen i Missionens-Tjeneste, til at oversætte i det lappiske Tungemaal; thi, 1720, skrev Lector om ham: * Kildal har efter min Begiering, verteret paa lappisk, Freylinghausens ordinem falutis, cum dictis facræ scripturæ; med næste Post, faaer I dem reenskrevne; han er en Missionarius uden lige; han omgaaes mig daglig, og, naar vi have aftalet, hvad Verket er nyttig, reiser han til sin Plads, og betiener den, efter min Instruction.

§ 2.

Kildal var, tillige med sin Adjuncto, af Lectoris Seminario domestico, reiseferdig den 10de Maj 1720; men! forblev dog i Trundhiem, efter Lectors Begiering, indtil Foraaret 1721, for at berede sig til, at tiene Guds Kirke, noget mere, end man havde formodet; imidlertid

* Lectors Brev til Secretaire Wendt, 28de December 1720.

var Kildal kommen saa langt, at han temmelig vel oversatte i det lappiske Sprog, hvorpaa han tvende, til Collegium nedsendte Parter af Ordning des Heils, vare Prøver; han har nu begrebet, skriver Lector, at han ikke vel, skal kunde oversette noget af det gamle Testamente, fine Cognitione Lingvæ ebreæ, derfor har han med ugemeen Lyst sagt sig derefter, og gjorde, i Følge sin overordentlige Lyst, god Fremgang i det Ebraiske, under Lectors egen Haand-Ledning;* foruden dette, arbeidede Kildal med at undervise Seminaristerne en Time, hver Dag, udj det lappiske Sprog; Foraaret 1721, havde Døden nær bortkaldet denne overmaade brugbare Mand og Lappernes Evangelist; men! Gud hentede ham tilbage, fra Gravens Bredde, opfyldt med Lyst til den Gierning, han opofrede sig; Lector ønskede: Havde jeg, eller rettere, Gud mange saadanne!

§ 3.

Jeg vil anføre, om denne Mand, hvad Mag. Skanke skriver, udi hans Epitome Historiæ Missionis Mfcto. [Manuscripto] Missionarius Jens Kildal, som havde, for sin Livstid, opofret sig til Missionens Tieneste, da han 1721, kom udi Saltens Fielde, og forefandt Lapperne, særdeles i Harjangen, som høre til Ofotens residerende kald, under Lødingens Pastorat, ganske vilde, barbariske, og al Underviisning modstridige, fornemmede ogsaa, at al deres Afskye for Missionen kom deraf, at de frygtede sig for, at have Christne blandt sig, da deres hedenske Sæder og Religion kunde røbes, og de saaledes forfalde til Straf og Ulykke, haver han tænkt paa Raad og Maade, hvorledes han best kunde giøre sig disse Folk fortroelige og betage dem Frygten; hertil, saae Kildal, intet andet tilstrækkeligt Middel, end, efter Paakaldelse om Guds Velsignelse, at ægte en, af Lappernes Døtre; Valget faldt, paa Karen Arneadatter, et smukt og dydig Barn; hvis Fader var indsat til Helligdags-Vægter [Medhjælper] i Harjangen; ved dette Svogerskab opnaaede Kildal sin Hensigt, og vandt alles deres Fortroelighed og oprigtige Venskab; nu kunde han uden Frygt, til største Nytte undervise enhver; hvorpaa han anvendte største Flid; da nu salig Hr. von Westen der ankom, og begyndte her, som paa de fleste Steder, at grandske i Lappernes Hedenskab, hvorom Kildal udi sin Underviisnings Tid, slet intet havde spurgt, bekiendte enhver reent ud, al sin forøvede Overtroe, og, paa videre Tilspørgsel forklarede aabenhjertig, alle sine Fædrene-Skikkets Omstændigheder; ja! fornøiede sal. Hr. von Westen saa got, baade ved sin Fremgang, i den sande Guds Kundskab og Kierlighed, saa og, ved sine frievillige og oprigtige Bekiendelser, saa jeg seer fast intet Sted, i hans Missions Actis og Annotationer, hvor

* Denne §. er tagen af Lectors Breve til Collegium 1ste Febr. og 3die Maj 1721.

han har bemærket sin Glæde saa stor, som paa dette Sted; begierlige efter Underviisning, havde de selv opbygget et Forsamlingshuus; der lovede de Gud, i Samling med salig Hr. von Westen, Dag efter Dag, saa længe ham tillodes, der at være; deres Offersteder havde de selv, uanmodede, forstyrrede og opbrændt; der var opsat Veddemaal, at disse Lapper i 10 Aar, ikke lærde at læse i Bog; men! salig Hr. von Westen har antegnet dette Vidnesbyrd om dem: Jo! de fromme Siele læste, og det med Glæde; alt dette lagde Grund til den Kierlighed, som salig Hr. von Westen, fra den Dag, havde til denne Missionarium, at endskjønt han vel var, den eenfoldigste, og mindst naturlige begavet, saa har dog salig Hr. von Westen fundet Aarsage, at elske og agte ham høit i Missionens Tieneste, fordi han meente Gud det saa oprigtigen, og, Gud igien bevise ham den Naade, at da han var sat paa det vanskeligste Sted, blandt de meest Barbariske, han dog havde vundet allermest, og kunde nu fremstille de vildeste Lapper, som diende Lam, der havde fundet saa god Smag, udi den usvigelige Christi Lærdoms Melk, at de, for den at nyde, endog ofte, havde sat deres timelige Livs Næring til Side.

§ 4.

Lector berømmede ogsaa Kildal, ved alle Leiligheder, efter Fortieneste; udi hans Brev til Collegium, anført i Missions-Historien, cap. 8, § 32, heder det: Kildal er stærk i Gud, og, som en ung Løve mod Satan, som en Amme hos Finnerne, som en sand Christen hos alle, og Gud har givet ham stor seier, og han er nu her, i Reise med mig, mig til stor Tieneste: om jeg fik 4 Kildaler, da vilde jeg levere Missionen i Nordlandene i sin fulde Stand.

§ 5.

1725 var Kildal i Westeraalen, for at afgjøre Hedenskabets Levninger hos Lapperne; derom skrev Lector til Collegium, 11te August 1725; jeg vil besynderlig referere, om de Parter af Guds Ager ved Missionen, som endnu have ligget udyrkede, og formedelst Arbeidets Vidtløftighed, adskillig Modstand, og store Vanskelighed, Guds Naade overleverede, til Vedeqvælgelsens beleilige Tider; blandt dem ere besynderlig Westeraalen og Wessen [Vefsen], hvilke tvende steder, jeg hiertelig har længe havt Længsel efter, selv at besøge med Evangelii Sendebud; men! deres Brødrer, de andre forefundne Lappers og Finners høifornødne Omvendelse, har ikke givet mig Tid dertil, at jeg ikke skal melde videre med Apostelen, om det, at Satan hindrede mig at komme til dem; derfor hvad Westeraalen angaaer, overleverede jeg de Sieles behandling, til den troefaste Missionarium Jens Kildal, at han paa mine Vegne ufeilbarlig, denne Sommer skulde reise til Westeraalens Finner og Lapper, ifald jeg ikke selv i Junii Maaned, dette

Aar, var selv der nærværende, saasom jeg meget vel vidste, og havde af visse Beviser erfaret, at disse Westeraalens Finner og Lapper vare alle blinde og uomvendte Hedninger; Hr. Kildal ankom udj Julii Maanedes Begyndelse til Westeraalen, efter hans Brev, dateret Troskeland [Froskeland] 14de Julii 1725, saa lydende: Gud har gjort at mange Westeraalens Finners Hierter ere rørte og aabnede; jeg har udi dette Provstie, kun holdt een Samling; udi den samme ere tagne Bekiendelser, og derom 16 Ark Papiir opskrevne; jeg begynder i Dag en anden Samling, og seer med Glæde, at Hierterne røres, og at Forhaabning haves, af een eeneste Tale til denne Samling; jeg har 6 Finner af dem, som vare i den første Samling, hvilke ere opvagne, at raade sine Medbrødre til Omvendelse; den første Finne-Samling skeede paa Eidet, mellem Bøe og Øxnes, hvor begge Menighedens Finner komme; den anden Samling staaer nu paa Troskeland [Froskeland] i Øxnes Fierdingen, derhen Finner fra adskillige Fierdinger ere samlede; strax fik jeg atter hans Brev, skrevet paa en Jagt den 23de Julii 1725, derudi meldes: Jeg har i Dag tidlig expederet fra mig, den anden Finne-Samling paa Troskeland [Froskeland], hvorom jeg talede udi forrige Brev, og sees nu, som jeg sagde da, at en stor Opvækkelse til Gud er blandt Finnerne; Jeg havde med mig Jens Siwersen, og et andet nyt Subjectum, som skulde beredes til Skolemester her i Westeraalen; men! jeg er meget overløben af Finner og Lapper her, da de endeligen vil beholde disse Skolemestere, og forlanger jeg ikke skal tage dem med mig tilbage; jeg skal næst Guds Hielp, sende dem, Jens Siwersen, naar jeg har været i Harjangens Fielde, thi, ingen af de uomvendte og barbariske Lapper, var kommen over Kiølen (Fielddryggen) da jeg seeneste Gang var der; jeg er heftig dragen til de samme Fielde, endskiønt jeg var glad, at faae min Hustrue vel derfra; jeg foresatte mig, ikke saa hastig at komme til Ofoten, nu maae jeg dog derhen, til samme Ofoten; og, naar jeg har været i de Fielde, vil jeg, Deo iuvante [med Guds hielp], til Tydsfords, Hammerøens og Tollenes [Follenes, d. e. Sørfold og Nordfold] Lapper, og derefter til Saltdalen; Tydsfords Skolemester, Michel Munch, døde Jule-Tider: Finnerne i Hassel og Westeraalen vil ingenlunde at Missionen skal bekoste Forsamlings-Gammer, men, de vil selv bekoste dem; Herren skee Tak, som selv er den, der rører Finners og Lappers Hierter; nu har jeg en Finne-Forsamling i Westeraalen, den tredie og ene resterende, og jeg seer, at Gud vil være naadig, ja! mægtig ligesom udi de tvende forrige; jeg har allerede talet med nogle af dem, og forkyndet Guds Ord med Formaning; Confessions-Bogen,¹ angaaende alle disse Finner, skal jeg sende denne Høst; saa være da Gud velsignet i Evighed, skriver Lector til Slutning, fordi disse arme vildfarende Siele, ere, dette Aar bragte til Gud, og

¹ Inneholder lappernes bekjennelser.

deres andre omvendte Lappe-Brødres aandelige Samfund! Kildal for-
tiente hvad Lector skrev, den 3die Novbr. 1725 til Collegium: Vi have
ikkun een Jens Kildal, og jeg troer, at saa stærk af Legeme, saa
stærk af Aand, ikke gives, uden een, udi hver Seculo; Kildal reiste
og, allevegne omkring, med Lector, sidste Missions-Reise.

§ 6.

Udi Missions-Anstalterne for Nordlandene, forfærdigede af Lector
von Westen Anno 1725, findes at Jens Kildals Løn, som Missionarius
Saltensis udi Tydsfjord, var 80 Rdlr., med Tillæg 20 Rdlr., fordi han
al sin Livstid havde opofret sig til Missionen, uden at forlange videre
Forfremmelse, og nok 20 Rdlr. aarlig til hans Hustrue, Karen Arnes-
datter, for at undervise Finnernes Qvinder; endelig 20 Rdlr., som
Lectoris Fuldmægtig i Nordlandene, altsaa 140 Rdlr. aarligen, vis Løn,
beregnet fra April 1723.*

§ 7.

Som Lectors Fuldmægtig i Nordlandene, skulde Kildal udrette
følgende:

1. Opsøge de endnu Vildfarende, besynderlig paa de Steder,
hvor Missionen ikke har været, og besørge efter Muellighed Vacencerne,
indtil Successor kom.

2. Afskaffe Drukkenskab og Brændeviins-Handel, Lappernes
Undertrykkelser og andre Missionens Hindringer, efter Amtmand
Schieldrups Anstalter.

3. Overalt i Nordlandene undersøge Afgøderiets Levninger.

4. Tage til sig beqvemme unge Finner og Lapper, og berede
dem til Missionens Tieneste; o: holde et Skolemester-Seminarium.

5. Paasee, alle befalede Capellers, Forsamlings-Huses og Skolers
uføllbarlige Opbyggelse i Nordlandene.

6. Give nøie Agt paa alt til Missionens Beste, da forandre,
hvad som var til Skade, for Finnernes Siele, dog, udi tvivlrådige
Ting, indhente Lectors Raad og Beslutning.

7. Holde rigtig Bog over Missionens Tilstand, og forekommende
Tilfælde, angaaende Finnerne og deres Lærere.

8. Undertiden efter Fornødenhed reise til Svensk Lapmark, for
at tale med Præsterne, om de norske Lappers aandelige Beste, samt
følge de norske Lapper, til sine Tider, over Kiøl-Pjeldet for at bestyrke
dem i Evangelio.

* Missions-Betienternes Salaria, i Saltens Provstie, var aarligen af Missions-
kassen, i Lectors Tid, 265 Rdlr., foruden hvad Præsterne selv betalede til
Skolemesterne.

9. Reise til Fields over alt i Nordlandene efter Løilighed.

10. Forhindre Lappe- og Finne-Børnenes Trældom hos Nordmændene, hvorved de bleve vankundige, og give Lector efterhaanden Underretning om alting.

§ 8.

Det sidste jeg finder fra Lector om Kildal, er udi tvende Breve til Collegium af 6te April og 17de August 1726; at Kildal havde været i Sverrig, og, ved Guds Naade, givet stor Anledning til Jukafierva [Jukasierva o: Jukkasjärvi] Lappers Omvendelse; at Kildal havde arbeidet efter Sædvane, det er, med mageløs Taalmodighed og Flid; han havde nyelig, anden Gang været hos Westeraalens Finner, og befundet dem temmelig forbedrede; derefter samlede han Laskestads [Steigens] og Tollenes [Sørfolds og Nordfolds] Field-Lapper, som hidtil var mest uopsøgte, og, da han selv reiste op til Field-Ørkene, kan den Glæde ei udsiges, han havde af sin aandelige Omgængelse med dem; 1726 skulde Kildal tage Boelig, udi Salt dalen, hvor der var nok for ham at bestille.

§ 9.

Ved Lectors Død, endes og alle mine Hielp-Midler til videre Efterretning, om denne berømmelige Mand; af Lectors Breve til Collegium erfares, at Jens Kildal havde trende Brødre; der er meget godt hos de Brødre, skriver Lector, ønskende: Give Gud, de var saa mange, som Jacobs Søner; de vare alle opofrede Missionen, og meget fattige, derfor behøvede Understyttelse af Stipendiis; altid bereder Gud, sine beste og meest brugbare Redskabe, ved Trængsler og Modgange; al menneskelig Hielp forsvinder, alle Stytter falde; disse værdige Brødres Fader, døde 1724; samme Aar deponerede den ene Broder Simon Kildal, og den anden, Siwer Kildal, gik i Helsingørs Skole; den tredie Broder, Søren Kildal, var allerede i Missionens Tieneste; Lector skrev om ham til Collegium, 20de Octbr. 1725: Fra Skiervøen i Tromsøen haves Efterretning om den unge Søren Kildal, at han forstaaer sin Post, og glør Guds gjerning, med stor Nidkiærhed; og atter den 17de Augusti 1726: Søren Kildal den yngre,¹ har i Skiervøen og Carlsøen havt Naade til at omvende endeel grumme Afgudsdykere; med Tillægg at i Carlsøen, var Hr. Michel Hegelund² Præst, en halv, Hr. Ole Broch,³ der nu var i Kløbenhavn, og udsprede, som Missionens gamle Fiende, fuld af Ondskab, de skammeligste Løgne om Kildal, og de andre Missionariis, hvorved han brændemærkede sig

¹ Se s. 32.

² Se s. 39.

³ Fra 1705 res. pastor til Vefsen.

selv; for Missionen er ingen anden Trøst, skriver Lector, mod saadanne, end at Døden snart skiller os ved dem.

Over den velgiørende Død, der skiller Verden ved de onde, og, de gode Menesker fra den onde Verden, burde Lovtaler skrives, og den beste belønnes: Grav! du Fredens Boelig, og stille Roe! Der have de Ugudelige ladet af at forfærde andre, og der hvile de, som ere kraftesløse; der have Fangerne Fred tillige; de høre ikke Trængerens Røst; der er baade liden og stor, og Sventen frie fra sin Herre; Jobs 3 Cap. 17—19 v. Mag. Skanke skriver, at Hr. Søren Kildal succederede Hr. Bing,¹ som Missionarius i Tromsøen, og 1728, blev befordret til Saltdalens residerende Pastorat under Bodøen.

Lappegudstjeneste på Jens Kildals tid.
(Fra Leem. Beskr. over Finnmarkens Lapper.)

Så vidt biografien i Hammonds misjonshistorie. I familiesagnene berettes det også at Jens Kildal i studietiden (før 1716) var på besøk hos von Westen på Veøy; der traff han to finner, Isak Olsen og Matti Mattison, som var på vei til Kjøbenhavn. Det heter at von Westen gikk sin venn glad i møte og Kildal smilte over hele ansiktet og sa: »Jeg kommer nok som kaldet, for det er finnerne jeg reiser for.« Det heter så videre i familieoptegnelsene: »Jens Kildal! Drømmer og sværmer, men ihærdig og sin venn Thomas hengiven. Han droges nordover og vilde se finnefolket med egne øine. Han og presten var like gamle, og var end presten den lærde mand, saa var Kildal til gjengjæld like fyrig i aanden.«²

Som det fremgår var det megen anerkjennelse som blev Jens Kildal til del, og det ser ut til at hans »enfoldighet« blev mer enn opveiet av den glød og nidkjærhet han la i sitt arbeide og sin

¹ Willats Bing, død 1739 som prost i Lofotens og Vesterålens prosti.

² Gjengitt i Ivar Sæters bok om Thomas von Westen. Den er imidlertid en ren roman og kan ikke brukes som pålitelig historisk kilde.

forkynnelse. Det var imidlertid mange vanskeligheter han møtte i sin virksomhet, og allerede Hammond peker på at det var visse rivninger mellom ham og res. kapellan til Ofoten¹ Jockum Leth. Men stridens årsak var nok selve biskopen over Nord-Norge [o: Nordlandene og Finmarken], dr. Peder Krog, hevdes det i de optegnelser om Ofotengrenen av Kildalslekten som kontorsjef Margidion Harr i Narvik († 1940) har etterlatt. Biskopen så i Thomas von Westen en »medbiskop« eller »konkurrerende biskop«, heter det, og sendte prestene i sitt distrikt et rundskriv med pålegg om å holde opsikt med von Westen og Jens Kildal. Ellers refereres det i samme optegnelser noen sagn som går om Jens Kildal i Ofoten og som går ut på at han skulde ha vært av hissig gemytt og kranglevorren. Noen sikre holdepunkter for denne karakteristikk foreligger imidlertid ikke, og den bør derfor mottas med forbehold.

Med biskop Eiler Hagerup later det til at han har stått på god fot. En av sønnene blev kalt op efter biskopen. I biskopens »Nordlandske Visitatz Anno 1734« (MS 483 i Vid.selsks. bibl.) står det bl.a.: » . . . Løddingen kirke . . . 11 pasch [2. påskedag] . . . Missionarius Jens Kildal var tilstede og berettede, at blandt Bønderfolchet findes megen Signene med Ord at læse paa alle slags Svagheder — hvorfor jeg anbefalede ham tilligemed den tilkommende Sogne-Præst derom nøie at inquirere og stræbe at overbevise Folket med all flid at faa saadan Daarlighed afskaffed — hvorom Almuen blev alvorlig formanet, som lovede sin Afskye derfra . . . «

I biskopens senere innberetninger heter det:²

»1738, 26 April ankom *Lødingen*. . . .

Her var tilstæde Finnefolket af Tysfiord — Deres Missionarius Jens Kildahl, med Skolemester Christen Kildal, og Jens Siursen, — det unge finnefolck hafde sine Psalmebøger — oplæste Catechismum og de sædvanlige Bønner tillige med smuck Bibelsk Sprog.« —
»1742. Torsdag den 7de Junij i *Lødingen*. . . .

Missionarius Jens Kildal var tilstede. Hans Finne Almue er icke forverret. 10 Finne Ungdom vare nyligen til Confirmation, vel undervisede. — Dend store Hunger har forhindret Skolegang. —

¹ Ofoten prestegjeld hørte da som et residerende pastorat under *Lødingen*.

² General-Kirke-Inspectionskollegiet. Pakke nr. 2. Riksarkivet.

derfor er forfremmelsen icke stor. Han forlanger Christen Kildal sig til Hjelp i Jens Siursens Sted. — Bevilget. — *

Major Peter Schnitler, som bereiste Helgelands og Saltens fogderier i 1742—45, skriver om Jens Kildal i brev av 27. juli 1743:¹
» . . . saa jeg har aarsage, at rose hans Bereedvillighed for den Kongelige Tieneste.«

I D. Thraps »Bidrag til den norske kirkes historie«² nevnes det at det i 1734 bare var »2 ordinerede misjonærer i de nordlandske distrikter Astafjord og søndre Salten og 1 uordinert — den dygtige Jens Kildal — i Tysfjorden, samt 1 i Østfinmarken og 1 i Vestfinmarken. Ved [biskop] Hagerups død [i 1743] var der kun en eneste, den ovennævnte Jens Kildal, der endnu virkede som et levende minde om Thomas v. Westens berømmelige gjerning.«

En finnemisjonærs virke var usedvanlig slitsomt og krevende. I Knud Leems store verk, »Beskrivelse over Finmarkens Lapper« (Kbh. 1767) gis det en levende skildring av det: »Om Vinteren og Foraaret ager han paa Fieldene med Rensdyr fra den eene Field-Laps Telt til den andens, og forbliver i enhvers Boelig 8te Dages Tiid, eller lidt længere, eftersom Fornødenhed udkræver. Imidlertid catechizerer han om Søgnedagene for det Huuses Folk, i hvilket han i berørte Tiid opholder sig, og paa Søndagene og andre hellige Dage forsamle samtlige i den Egn her og der boende Field-Lapper sig sammesteds til ham. Faae de da alle Rum i Teltet, prædiker og catechizerer han for dem derinde; [se bilde s. 25]. Men ere de saa mange i Tallet, at Teltet ey kan tage imod dem, nødsages han til at forrette bemeldte paa Sneen under aaben Himmel, eller lade opslaae et saa stort Telt, at de alle kand faae Rum.«

»Førend Sangen begyndtes, pleyede jeg stedse paa Lappisk at udlegge Psalmene, der skulde synges, paa det at Folket ey skulde synges uden Ordenes Forstand. Naar Guds-Tienesten er endt, søger hver til sit Rensdyr, som imidlertid tillige med Slæden stod bundet til et Træ i Skoven, og kiører hjem igjen.« [S. 530—31.]

Den flittige misjonær fikk også tid og anledning til å virke som skribent. I noen bibliografiske optegnelser i Erlandsens kjente

¹ Major Peter Schnitlers grenseeksaminasjonsprotokoller 1742—1745, utg. av Kjeldeskriftfondet, b. II ved J. Qvigstad og K. B. Wiklund. Oslo 1929.

² Thrap, D. Bidrag til den norske kirkes historie. Kr.a 1890. B. 2, s. 237.

verk om geistligheten i Tromsø stift — hvor det for øvrig er en mengde opplysninger om slekten Kildal — blir det nevnt disse skrifter av Jens Kildal:

En Prædiken over Es. 45.5 om den sande Gudstjeneste. Thjem 1742. 8°. I Cat. Bibl. Thott. VII. 341, anføres følgende Manuscript i Folio: »Jens Kildals Afguderiets Dæmpelse og den sande Lærdoms Fremgang«, i en prædiken, samt Appendix om Th. v. Westens Arbeide, 1722—23.

Manuskriptet er datert Tysfjorden 29. november 1730 og finnes i det norske riksarkiv. I »appendix«, som nærmest er beregnet til veiledning for lappeskolemestrene, beskriver Kildal lappernes avguderi, deres gudstjeneste og mange slags ceremonier med ofringer og besvergelses som stod i forbindelse med dem.¹

Enn videre finnes i Det norske Videnskabers Selskabs årsskrift, T.hjem 1896, en »Beskrivelse af Runebommen« av Jens Kildal.

Jens Kildals ry holdt sig ned gjennom tidene, og det er karakteristisk at følgende lille vurdering finnes i Skillingsmagasinet for 1845: » . . . var idelig paafærde, snart i Ofoten, snart i Lødingen, snart i Hassel og over hele Salten og Vesteraalen. Hans hustru tog sig ivrig af kvindernes opplysning og fik 20 rdlr. i aarlig løn af missionskollegiet. Jens Kildal var v. Westens fuldmægtig og vikarius og høit agtet af missionens overordnede. Efter v. Westens død hører man intet mere om ham. Det sidste er at v. Westen i et brev omtaler at han 1726 var i Jukasjerir [Jukkasjärvi] i Sverige og arbeidede for finnernes omvendelse ogsaa der.«

Ekteskap og efterslekt.

I alle kilder står det anført at Jens Kildal giftet sig med Karen Arentsdatter, »et Finne fruentimmer som han ægtede for at vinde Tiltro hos Finnerne«. (Erlandsen.) Navnet blir litt forskjellig gjengitt, Arentsdatter, Arnesdatter, Aronsdatter, etc. Hennes fødselsår vites ikke, men hun døde ca. 1730. Det opplyses, som ovenfor nevnt, at hun var av lappisk herkomst og at hennes far var helligdagsvekker i Harjangen. I biografiske optegnelser om Thomas von Westen nevnes

¹ Omtalt i J. Qvigstad, Kildeskrifter til den lappiske mytologi. Det kgl. norske videnskabers selskabs skrifter. 1903. No. 1.

hun som »en dyktig og vakker jente«, og hos Hammond blir hun omtalt som »et smukt og dydig barn«. Av alt en kan slutte sig til fremgår det at hun var et drivende menneske som gikk inn i sin manns arbeide og med kraft tok sig av lappekvinnesens oppdragelse.

I Margidion Harrs optegnelser om Ofotengrenen av Kildalslekten blir det polemisert sterkt mot den antagelsen at Karen Arentsdatter var av lappisk herkomst. Da imidlertid utgangspunktet er at »Arne« ikke er noe lappisk navn, kan ikke innvendingene tillegges noen betydning. Navnet opgis nemlig like ofte som »Arent« eller »Aron«.

I ekteskapet med Karen Arentsdatter hadde Jens Kildal ett barn. Konen døde efter noen få års ekteskap og det blev holdt skifte i Lødingen 22. juni 1733. Jens Kildal hadde allerede giftet sig på nytt i 1731, hans annen hustru var Dorthe Petersdatter, f. 1712, datter av Peter Henriksen Kjøbsvik († 1743) og hustru Maren Pedersdatter († 1738). Han blev enkeman for annen gang i 1747 og det blev holdt skifte 6. mai 1749.

I sitt første ekteskap hadde Jens Kildal en datter:

- C 1. Rebekka Jensdatter Kildal. Om henne vet en ikke annet enn at hun døde før faren. Dette er opgitt i Lødingen kirkebøker, som videre noterer følgende barn i annet ekteskap:
- 2. Abigael Jensdatter Kildal, konfirmert 1748, 15 aar gl., [altså født ca. 1733] † 1762, begr. Hellig 3 k. dag 1763, 29 aar gl., gift m. Tollev Joensen Juel, Kjaarnes (eller Kjørnes) † i oktbr. 1794 . . . To barn: D 1. Maren Juel Tollevsdatter. f. 1758 † 1760. D 2. Johan Todal Tollevsen f. 1760 † s. a.
 - 3. Jens Kildals kvinde av Kjørnes introducert [innledet i kirken efter barnefødsel] 2. søndag i advent 1735 (en dødfødt datter?).
 - 4. Susanna Jensdatter Kildal, »3die barn«, døbt Dom. vivid. 1737. konfirmert 1754, 17 aar gl., † 1773, gravfæstet 23. søndag efter trinit. »33« aar gl., gift m. Bersvend Pedersen Aargaard, Kjøbsnes.

Blandt deres barn var:

- D 1. Jens Kildal Bersvendsen, døbt 7. april 1760 † s. a.
- 2. Simon Kildal Bersvendsen, døbt 16. juli 1761.
- C 5. Ole Severin Jensen Kildal døbt 1. paaskedag 1740 † 1796, begr. 11. september 56 aar gl., gift 2) m. Johanna Maria

Carlsen Næss. (*D* 2. (se nedenfor). Deres første barn døbt 2. oktober 1791.)

C 6. Gurina Maria Jensdatter Kildal, døbt 1. pinsedag 1740.

- 7. Eiler Hagerup Jensen Kildal, døbt Die epiph. 1745 [antag. 6. januar] † i juni 1801, >60< aar gl., begr. 30. juni.
- 8. Ane Jensdatter Kildal (>9de barn<) døbt Die visit Mariæ 1746 † 17. desember 1752, begr. Festo epiph. 1753.

Så vidt kirkeboken i Lødingen. Den under *C* 5 nevnte Ole Severin Jensen Kildal blev ifølge Hornemans stamtavle gift første gang i Trondhjem med Ingeborg Larsdatter 20. november 1765. Deres barn (*D* 1), Jens Olsen Kildal, blev døbt i Trondheims domkirke 3. februar 1766. Om Ole Severin Kildal vet en at han levde som snekker i Trondhjem. Jens Kildals annen sønn, Eiler Hagerup Jensen Kildal, var i 1767 i tjeneste hos sin svoger Tollef Joensen Juel på Kjørnes.

I protokollen til prosten i Salten finnes denne anførsel om skiftet efter Jens Kildals første kone: >A.^o 1733 den 22. juni var missionarius mons.^r Jens Kildal hos mig og lod indføre udi min arveprotokoll fol. 248 at han havde givet sit barn, Rebekka Jensdatter, otteti rigsdaler udi sin mødrene arv, og det i rede penge, paa det barnet ei skulde komme til skade ved adskillig løsøres udlæg. Samme 80 rdr. har han staaende hos sig selv som sit barns rette formynder efter loven. Herforuden har han lovet at opføde og forsyne barnet til sin myndige aar uden barnets afgang i sin arv, hvorimod han bliver for renten fri, saa som den opfostrelse og forsyn stiger langt høiere end renten kan bidrage sig til.< Anførselen er undertegnet: >Laschestad ut supra. Testr: Arnt Hartvigsen.<

Den 6. mai 1749 blev det holdt skifte på Kjørnes i Tysfjord efter Dorthe Petersdatter, Jens Kildals annen hustru. Som arvinger er notert >enkemanden Jens Kildal< og følgende barn:

- >1. Abigael 16 aar
2. Susanna 12 -
3. Ole Severin 10 aar
4. Gurina Maria 7 -
5. Eiler Hagerup 5 -
6. Anne 3 - <

Som »vurderingsmænd« er anført: »Hans Iversen Forsaa og Peder Petersen Kysvig« (Kjøbsvig?).

Jens Kildal blev meget gammel. Han døde på gården Kjørnes 5. mars 1767. Og et par måneder senere, den 6. mai, blev det holdt skifte efter ham der. Efter protokollen er det ikke stort igjen til deling. Boets formue var 89 rdl. 2 sk. og gjelden 66 rdl. 4 sk. Som barn nevnes:

- »1. Susanna, gift med Bersvend Aargaard boende paa gaarden Kjøbsnæs i Tysfjorden.
2. Ole Severin, 27 aar gl., formodes at være i Tronhjem.
3. Gurina Maria, 24 aar, hidtil hjemme hos sin far.
4. Eiler Hagerup, 22 aar gl., tjener hos Tollev Joensen Kjørnes.«

Det er videre tilføiet i skifteutskriften: »Som kurator for yngste søn Eiler Hagerup og formynder for den yngste datter Gurina Maria sættes deres farbror velærværdige hr. Sigvard Kildal. Den ældste søns, Ole Severins, arvepart leveres hans morbror Peter Petersen til forvaring, indtil han afhenter den.«

Jens Kildal overlevde sin bror *B 2. Christen Olsen Kildal* (den eldre), som døde på Kjørnes i 1757. Christen bodde oprinnelig på gården Eiland i Iveland sogn i Råbygdelaget, men reiste omkring 1730 op til Tysfjorden for å gå broren til hånde i hans arbeide for lappene. Han virket som handelsmann der, og det heter om ham at han likesom broren var vel inne i det lappiske sprog og at han også kunde ta sig av kristendomsundervisningen. Det ser ut til at hans omflakkende liv gjorde ham gammel før tiden, for allerede i 60-årsalderen heter det om ham i Lødingen kirkebok: »Den gamle og svage Christen Kildal blev betjent 3. september 1749.« Han var gift med Berthe Aanonsdatter Øfland, som døde før 1730, og hadde med henne to barn: datteren Barbro, som blev gift med skipper Peder Pettersen (bror av Jens Kildals annen kone), og sønnen Ole, som døde som liten. Babro blev stammor til en tallrik efterslekt.¹

¹ Manuskriptoptegnelser om denne gren av slekten er utarbeidet av Margidion Harr, Narvik.

B 3. Søren Olsen Kildal (1690—1757).

Jens og Christen (»den eldre«) var de to eldste av Ole Sørensen Kildals sønner. Den tredje sønnen var Søren, som blev født på fedregården 2. mars 1690. Han gikk også studieveien og dimittertes fra Helsingør skole i 1719. Likesom sin bror Jens var han sent ute; han var over 29 år gammel da han blev student. Den teologiske embedseksamen ved universitetet i Kjøbenhavn klarte han riktignok på fire år (1723), men resultatet var tilsynelatende ikke strålende, for han måtte nøie sig med karakteren *non contemnendus*.¹

Også han følte sig tiltrukket av misjonsvirksomheten nordpå, og straks efter eksamen blev han ansatt som finnemisjonær, først til Skjervøy og Karlsøy, og senere til Tromsø. I 1728 blev han residerende pastor til Saltdalen² og i 1751 sogneprest til Sand i Senjen.³ På dette siste stedet døde han i 1757, 67 år gammel.

Thomas von Westen har lovord også for denne misjonær og skriver i sin innberetning til misjonskollegiet i Kjøbenhavn 20. oktober 1725: »Fra Skjervøen i Tromsø haves underretning om den unge Søren Kildal at han forstaar sin post og gjør Guds gjerning med stor nidkjærhed«, og atter i skrivelse av 17. august 1726: »Søren Kildal den yngre har i Skjervøen og Carlsøen havt naade til at omvende endel grumme afgudsdyrkere« (citert i Hammonds misjonshistorie).

Om hans nidkjærhet har det åpenbart ikke hersket noen tvil, men ellers er det ikke noe flatterende vidnesbyrd han får av biskop Eiler Hagerup i dennes »Nordlandske Visitatz« fra 1734. Det heter der: »Søren Kildal er en ulærd, simpel [o: enkel] og ubegavet mand, men redelig foruden svig for Gud og sin næste.«

I sin innberetning til »General-Kirke-Inspections kollegiet« fra 1738 bekrefter biskop Hagerup dette inntrykk: »Onsdag d: 15de Juli udi Saltdahlen hvor Præsten Hr. Søren Kildal resiterede, af Papier een slet Prædicken. Hand lod sig høre ved Catechizationen, men det blev alt for slet. Han er plat rudio og ubeqvem for Embedet — hvilcket hand forhen har frasagt sig. Jeg bad ham og holde sig

¹ Karakteren var meget vanlig på den tid, da mange studenter ikke hadde råd til noe lengere opphold ved universitetet.

² Prestegjeldet hørte da som et residerende kapellani under Bodø.

³ Nu er Sand sogn under Bjarkøy.

derfra og lade Embedet ved een Cappelan forsyne, den hand selv formaar at lønne — eftersom hand ingen Familier haver.« Det samme skudsmål får presten av biskop Fredrik Nannestad, som var på visitasreise i 1753: »Dernest møder Sand, hvor kirken er meget forfalden for den forrige Præstes, Hr: Jens Skeldrups slete Hus-holdning, som Præst og Provst i sin Tid, og nuværende Præst, Hr: Søren Kildal, er en serdeles meget eenfoldig Mand, saa at han lidt kand udrete til at sæte Sagene der i bedre Orden.«¹

Av de sparsomme beretninger en har om hans virksomhet har en lov til å slutte at han var den ubetydeligste av de fire prestebroðrene fra Hægeland. Og han er den som det foreligger minst materiale om og som øiensynlig fortest er blitt glemt i sine kallsdistrikter.

Søren Kildal blev gift mens han var pastor i Saltdalen (antagelig ca. 1730) med Helena Catharina Moltzow (1680—1762), datter av kirurg Jochum Moltzow og hustru Tillichen Nilsdatter Lindschow. Hun var enke efter Kildals forgjenger i embedet, pastor til Saltdalen Knud Larsen Rist (1649—1727). Efter tidens skikk og bruk giftet en ung prest sig med sin formanns enke og slapp da å utrede enkepensjon av sine embedsinntekter. I sitt første ekteskap hadde fru Kildal to barn: Peder Rist, »justisraad og laugmand i Nordlandene«, og Jonas Rist, prest til Ullensaker. I annet ekteskap var det ingen barn.

Ifølge enkelte kilder (bl. a. Erlandsen) skulde Søren Kildal vært gift for annen gang, og da med »capitain Heggelunds datter«, men dette er neppe riktig. Ved skiftet efter hans død står enken Helena Catharina Moltzow opført som arving. Og at han skulde være gift før han giftet sig med henne er lite tenkelig. Det burde da ha vært holdt skifte før han kunde få gifte sig annen gang, men det finnes ikke noe slikt skifte i skifteprotokollen for Salten eller Senjen prostier. Det beror sannsynligvis på en feil eller forveksling fra Erlandsens side (de andre kilder citerer gjerne ham i dette stykke), når dette er anført

Skiftet efter Søren Kildal blev forrettet av broren, prost og sogneprest til Trondenes, Simon Kildal 31. juli 1758. Foruten enken

¹ General-Kirke-Inspektions kollegiet. Pakke nr. 2. Riksarkivet.

er arvingene »den sal. mands efterladte søskende og afdøde søskendes børn, hvilke ere« (her citeres efter skifteprotokollen):

1. Monsr. Jens Kildal, Missionarius Saltensis Emeritz.
2. Sal. Christen Kildals efterladte datter, Barbara Christensdatter Kildal.
3. Sal. Barbara Olsdatter Kildals mange efterladte sønner og døtre.
4. Monsr. Christen Kildal junior.
5. Sigvard Kildal, pastor til Vaagen.
6. Simon Kildal, prost og sognepræst til Trondenes. »Jeg er den sal. mands femte broder.«

Det oplyses at Simon Kildal gav sin arvepart »til enkens og arvingenes nytte«. Michael Heggelund Kildal, pastor til Sands menighet, var beskikket som fullmektig for samtlige arvinger. Han tok »de udlagde effekter i forvaring«. Boets inntekt var 452 rdl. 1 skill. og utgift 186 rdl. 14 skill. Det blev da til utdeling 265 rdl. 5 ort 3 skill., hvorav enken fikk det halve, den annen halvdel gikk til avdødes søsken: Brorloden fiksertes til 23 rdl. 1 ort og søsterloden (Barbaras barn) til 11 rdl. 3 ort 8 skill.

B 5. Simon Olsen Kildal (1701—1761).¹ Liv og virke.

Simon Kildal er den femte av Ole Sørensen Kildals sønner, litt yngre enn Kristen som overtok gården. Han blev født på slektsgården 31. oktober 1701. I 11-årsalderen blev han satt inn på Kristiansands latinskole og efter ni års skolegang der blev han overflyttet til Helsingør skole, hvor han gikk i tre år. I 1724 blev han dimittert derfra og kom så til Kjøbenhavn, hvor han tok anneneksamen i 1725 og teologisk embedseksamen i 1726, begge med haud (i eksamensprotokollen registrert under navnet Simon Olai [o: Olsen] Kiildahl). Efter sin dimispreken med laud blev han samme år sendt som lærer for finnene i Saltdalen, Folden og omliggende bygder i Nordland. I 1728 fikk han ordre til å reise til Karlsøy og Lyngen som misjonær, og året efter blev han residerende

¹ Kristen den yngre (B 4), (se side 31), var i alder mellem Søren (B 3) og Simon (B 5).

kapellan til Karlsøy,¹ hvor han ordinertes i kirken 30. mai 1730 og hvor han kom til å virke i 12 år. I 1742 blev han sogneprest til Flakstad (herred i Nordland, vesentlig bestående av fiskevær) og i 1745 til Trondenes (ved Harstad i Troms fylke). I 1751 blev han tillike prost i Senjens prosti. Han døde i Trondenes 21. januar 1761, litt over 59 år gammel.

Dette er den nøkterne ytre rammen om et tilsynelatende ganske virksomt liv. Men det er vanskelig å fylle den ut i noen nevneverdig grad, da kildeskriftene om prosten Kildal er temmelig sparsomme. Det foreligger ikke meget som nærmere kan utdype hans karaktertrekk.

Som sine eldre brødre var Simon Kildal en ekspert i lappisk sprog og mytologi. Allerede i 1727 fikk han en henvendelse fra den finske prost Henric Forbus i Torneå om han vilde bekrefte dennes uttalelser om lappenes avgudsdyrkelse. Prosten sendte en forespørsel om dette til de to norske misjonærer Simon Kildal og Lennart Sidenius, og Simon Kildals svar, datert »Nor-follen d: 23. Sept. 1728«, er gjengitt i dedikasjonen i broren Jens Kildals skrift »Afguderiets dæmpelse«. Etter å ha nevnt en del lappiske »afguder« anfører Simon Kildal videre:

»Disse var dyrkede i Folerne,² Saltdalen og Lapmarken som grænser til nor- og sør-huttene,³ hvilket ieg oprigtigt har faaet at vide af lapper, som ieg har havt i hemmelig aandelig behandling, da de vare blevne omvendte.«⁴

Det er av interesse å merke at underskriften her har navneformen: »Simon Kiildahl.« Broren Jens skriver også ofte etternavnet på denne måten.

Om Simon Kildals prestegjerning vites ikke meget. Den strenge biskop Hagerup, som visiterte Karlsøy prestekall i 1734, skriver i sin »Nordlandske Visitatz« at »Præsten Hr. Simon Kildahl prædikede enfoldigen« og tilføier: »Almuen i vakker Mængde tilstede baade Nordmænd og Finner, men deres Oplysning var ikke saa almindelig.« I samme manuskript har biskopen også en annen henvisning til

¹ Prestegjeldet var dengang residerende kapellani under Tromsø.

² Nordfold og Sørfold.

³ Kvikkjøkk og Silbojøkk.

⁴ Reuterskiold, Edgar. Källskrifter till lapparnas mytologi. Sthm. 1910.

Simon Kildal: »Siden Simon Kildal blev Præst i Carlsøen, som ingen Missionarius været her, saasom hand formenede self at skulle betiene finnene med En skolemester. Men det befindes at siden Præsten Hr. Simon Kildal er kommen at boe paa Carlsøen, ere finnene blevne uvillige at hente ham udi Lyngen, [dengang bare kapell-distrikt], som er 5 store Miil fra Carlsøen til det inderste inden Lyngenfjorden. Deraf ere de blevne mere selvraadige og formsommelige.« Det var åpenbart ikke noen lett opgave Simon Kildal hadde på Karlsøy. I året 1738 var biskop Hagerup atter på visitas der, og i sin innberetning datert 20. september 1740 skriver han:¹

»Dom. 1 p: Trinit: var udi *Carlsøe* Kircke.

Præsten Hr. Simon Kildal prædickede, og fremsatte Saligheds Orden flittelig. Almuen vel oplært — Nordmænds Familier ere 60 — hvilcke Alle ere gode at handle. — Der er ingen antagen Skolemester blant dem. — Enhver Stræber at underviise sine — Siden Confirmationen er anbefaled, har de beviist stoer Fliid med Ungdommen. Ingen iblant dem er forargelig — Alle ere meget fattige, eftersom Fiskeriet i toe Aar har slaget fejl — Finnefolcket af Lyngen og Ulfsfjord var tilstæde, og deres Forfremmelse befantes eftersom i Mandtallet andraget er.

Præsten beklager ellers, at her er een stor Hinder for den aandelige og timelige Velfærd, at mange liderlige løst Folck omstripper Landet Nor og Sør, hvilcke forfører gemeene Folckes Gemytter, og udsuer deres Ringe Formue. — Enten truer de med at giøre Skade paa Folck, paa Qvæg og paa Næring — eller og tilbyder de sin Kunst at rede Folck, Qvæg, og Næring fra dend Skade, som de foregiver at overhænge dem, — hvorover Stor Skræck, overlagt Forvirrelse og Bedrøvelse høres i dette Land, som er blottet fra ald Beshiermelse i saadan tilfelde.«

Dette er fra begynnelsen av hans prestegjærning. I Trondenes, hvor han virket i sine eldre år, går hans eftermele ut på at han var en myndig og allikevel avholdt prest. Hans karriere skulde også tyde på at han var vel ansett av sine overordnede. I 16 år utførte han sin prestegjærning i den berømte kirken fra Håkon Håkonssøns tid, om hvilken Petter Dass synger i »Nordlands Trompet«:

¹ General-Kirke-Inspections Kollegiet. Pakke nr. 2. Riksarkivet.

Trondenes kirke.

(Fot. Normann.)

»Jeg ser der opdages den Trondenes-Sand,
Der vil jeg først trine med Foden i land;
Den Kirke har noget at sige.
Grundmuret og bygget hel kunstig af Steen,
I ganske Nordlanden er neppelig een,
Som skattes at være dens Lige.«

Og Peder Claussøn kaller den for »den skjønneste Steenkirke som findes i hele Norge paa Landsbygden«.

Som kjent er Trondenes kirke i hundreårenes løp blitt sørgelig ødelagt eller skjemmet ved forfall og uforstående restaureringer. Det fremgår imidlertid at Simon Kildal ikke har noen skyld for noe av den vandalisme kirken har vært utsatt for. Tvert om har han innlagt sig fortjeneste av de reparasjonsarbeider som blev foretatt der omkring år 1750 og om hvilke det heter at de »til dels var meget prisverdige« (overlærer P. Marstrander i skriftet Trondenes kirke, utg. [på nytt] av N. Bardal, Harstad 1930). Fra året 1753 forekommer det en fordelaktig henvisning til ham i innberetningen fra biskop Fredrik Nannestads visitasjonsreise til Trondenes. Det heter her:

»Præsten, Hr. Simon Kildal, som og tillige er Provst for Senjens Provstie, er en meget omhyggelig og andægtig Lærere, der med en ret gudelig Hengivenhed bærer Omsorg for sin Meenighed og tillige for Kirkens Bygning.«¹

I slutten av 1760 blev Simon Kildal syk og i Trondenes kirkebok finnes hans siste innførsel 3. søndag i advent, hvor det heter: »... holdt jeg tjeneste ved Trondenes.« 18. desember er et par trolovet, men det er innført av en annen hånd. Under 4. søndag i advent står det i kirkeboken: »Holt jeg tjeneste i Tronæs, da Prousten var bleven Syg.« Den som skriver er Johan Lorentz Burchard, som i 1760 var blitt personellkapellan til Trondenes og senere blev sogneprest til Skjærvøy (1771) og til Kvæfjord (1780). Han blev gift med Rebekka Elisabeth Kildal, datter av prost Simon Kildal. I kirkeboken for 1761 har kapellannen ført inn:

»Søndag Sexagesima maatte jeg være hjemme hos Sal. Hr. Prousten i hans Døds Nød og fik alene tid til at absolvere Confitent: et Commun: 18« [. . . fikk anledning til å holde skriftemål og altergang for 18 personer.]

Simon Kildal døde 25. januar 1761, på samme dag som hans sønn Simon blev født. I kirkeboken har kapellan Burchard ført inn:

»D. 3 Febr. døpte jeg Sal. Hr. Proust Kildals Søn N. Simon. Faddere: jeg selv, Jacob P. Rafn, Sr. Eric Normand, Mad. Magdalena Bredal, Sal. Hr. Dassis, Jomfr. Rebecca Elisabeth Kildal.«

Og i kirkeboken for »2 Søndag i Faste ved Trondenes« [15. februar] står det: »Begravet Prousten Sal. Hr. Simon Kildal æt. [ætatis, d. e. alder] 60 Aar.«

Simon Kildal er en av de prester som blev balsamert og anbragt i kjelleren i Trondenes kirke. Det er høve til å se kisten, men den er ikke så tilgjengelig som hans efterfølgers, prost Hans Falsters, som er stilt op i et siderum til selve kirkelokalet og hvor en gjennom en rute i kisten kan iaktta de vel bevarte trekk.

Ekteskap og efterslekt.

Simon Kildal var gift tre ganger, og hadde i alt 14 barn, hvorav 12 i første ekteskap og to i tredje. Fire av barna i første ekteskap

¹ General-Kirke-Inspections Kollegiet. Pakke nr. 2. Riksarkivet.

Prost Simon Kildal, d. e., død 1761, balsamert i sin kiste i Trondenes kirkes hvelv.
(Fot. Slagstad, Harstad.)

var riktignok dødfødte (eller så omtrent), men Erlandsen¹ registrerer dem ikke desto mindre omhyggelig. Hans første hustru var Maren Mikkelsdatter Heggelund,² født 6. desember 1707, død 2. desember 1751. Hun var datter av den omstridte pastor til Karlsøy Mikkel Heggelund, som det ennå går mange sagn om i Nord-Norge. Da hans datter Maren ble stammor til den tallrike grenen av Kildalslekten og hans navn i noe endret form går igjen i flere slektledd, vil det være på sin plass å gjengi både hvad sagnene og de mer pålitterlige arkivdokumenter forteller.

Mikkel Heggelund³ (eller Michel Jensen Heggelund som det fulle navn var i den riktige staveform) var født 1663 og døde 1729.

¹ Geistligheden i Tromsø Stift, s. 161—62.

² I tidligere tider gjerne stavet Hegelund.

³ Mikkel Heggelunds far var Jens Mikkelsen Heggelund, f 1627, som var nordlandshandler i Trondheim og som var bror av den berømte -Skjervøykongen- Christen Mikkelsen H. De kom fra Ebeltøft i Jylland, hvor stamfaren Mikkel Heggelund var født omkring år 1600. Christen Mikkelsen Heggelund tok borgerskap i Bergen 15. august 1661 (død 1694). Oslo Kunsthøgskole eier et stort sølvkrus som har tilhørt de første Heggelunder. Det har inngravert våben: tre liljer i det ene og et brennende hjerte, gjennemboret av to korsvise piler i den annen halvdel, samt navnene Christen Mortensen Hegelund, Catrine Christen Hegelund.

Han var gift med Rebekka Elisabeth Mühlenphort, som oppgis å ha vært datter av tollforvalter i Lille-Fosen (Kristiansund) Diedrich von Mühlenphort og hustru Anna Cathrine v. Badenhaupt. Imidlertid er det også andre teorier om fru Rebekkas avstamning. Den mest fantastiske går ut på at hun skulde være uekte datter av kong Fredrik den 4de. Det må nok mottas med forbehold, men sagnet levde på folkemunne nordpå i flere slektledd og blev i begynnelsen av forrige århundre notert ned av en gammel lærer Struwe som reiste fra gård til gård, fra handelssted til handelssted og samlet opplysninger om familiene nordpå. Lærer Struwe forteller følgende om dette:¹

»Som bekjent stod Fredrik den IV foruden til flere Elskerinder ogsaa i et ømt Forhold til en adelig Dame ved Navn Rebekka Elisabeth Mühlenphort. Han fik med hende en Datter som blev opkaldt efter sin Moder og bar sin Moders Navn Mühlenphort. Denne fik i København se en ualmindelig Smuk ung Mand ved Navn Mikkell Heggelund, stud. Tidens Aand var den at man ved Hoffet og de høiere Kredser intet havde imod at Kongerne og Prinserne levede i et yndig Forhold med slige Damer, kun den Tanke kunde man ikke udholde at se en saadan Dame, om hendes Kongelige Elsker skulde finde det forgodt at ægte hende, blive æret som den første Dame i Landet, og at Prinser og Prinsesser af kongelig Blod skulde bøie sig for hende. Kjærlighedsforholdet mellem frøken Mühlenphort og student Heggelund blev da tilsidst gjendstand for offentlig Omtale i Hovedstaden da studenten selv i Kirken ikke kunde være Synet af hende foruden, men stillede sig bestandig ligeoverfor hende og lod under Andagten aldrig sine Øine vige fra hende. Da han var en fin pyntelig ung Mand og opføre sig med Andstand, greb man ved Hoffet med Glæde denne Anledning til at blive baade Moder og Datter kvit og lod Studenten efter endt Embedseksamen udnævne til Præst i Karlsø.«

En annen teori om fru Rebekkas avstamning går ut på at hun var født ca. 1681 i Lille-Fosen (Kristiansund) og at hun skulde

¹ Struwes optegnelser er overlevert i avskrift fra fru Sofie Christensen, f. Kildal, Skjærstad gård, Harstad, som har fått dem fra sin farmor.

Dans Gjöye Excellence

og
 høfvelig til for vort uædte Gjætt i Missions Collegio!

Elck, som Dans Gjöye naad 3de gangr para min
 ansøginger fra Fronhiem i megen, megen mild-
 hed, og at nu forbarmande Nørdliged ind forste Va-
 cante jar forbeholdt mig om Promotion og Tro-
 nos Dogun-læd i Penjen nu ind her Dastes
~~for~~ er vacant: attyda insinuerer sig ikkun
 min uindordning Memorial dets Gjöye naad-
 de om forslag til dets Maf^tet om Sammen-
 læd at uge. Jeg forbeholder i Guds aafsyn,
 at jeg langre tidre nu er vægt af vor Gjöyde
 og Nørdliged ind kan þaðan uesigend Guds aadde
 Kraft, at Pædun ind min hærde skal for-
 holdes og bliw lykkelig. Du naadfulde
 Gjöy, som vand min trang, fæltigdom og Horn ind fra
 ind det faarde Flagstad, ind veltre nu ind min
 naadige Gjætt ind indtydelig veltre til her om
 manig forvordt gæve og min veltand: ammen!
 ind veltre veltand færtelig angustning for bli-
 wæ uafledelig

Dans Gjöye Excellence
 og
 høfvelig min naadige
 Gjætt

uindordning hærde

Flagstad d: 19 Julii
 1745.

Simon, Kildal.

være datter av Ulrik Frederik Gyldenløve, den kjente statholder i Norge, Fredrik den 3djes sønn.¹ Hvordan dette enn er, stemmer alle kilder overens om at hun var »en ung fornem dame« Mikkel Heggelund traff under sin studietid i Kjøbenhavn og at det var hennes innflydelsesrike familie som hjalp ham til embedet nordpå. Etter ekteskapet blev hun boende i Karlsøy og blev begravet der 3. mai 1760.

Det kan tilføies at hun efter A. Colletts stamtavle over familien Mühlenphort (Kr.a 1884) var datter av Diedrich von Myhlenphort, f. ca. 1622, rittmester i hertugen av Sachsen Gothas tjeneste, og som kom til Norge ca. 1650, hvor han blev tollforvalter over Nordmørs og Romsdals tollsteder. Han var sønn av Johan v. M., amtmann i stiftet Werden, f. ca. 1591, og denne igjen var sønn av generalmajor i sachsisk tjeneste Diedrich v. M., f. ca. 1565. Familien var adelig og førte eget våben. (Se Personalhistorisk Tidsskrift, Kbh. 1881, II, s. 41—43.) Det oplyses i stamtavlen at familien stammer fra Ungarn: »I keiser Ferdinand den 2dens regjeringstid levde paa et herregods i Ungarn, som tilhørte dem, tvende brødre von Myhlenphort, hvorav den ene var generalmajor, den anden lands-rentemester. Den sidstes fornavn nævnes ikke, men generalmajoren hed Diedrich. De bekjendte sig begge til den evangeliske religion og bleve derfor, fortælles det, af keiser Ferdinand forfulgte og endelig fordrevne fra sit gods, hvorefter de »retirerede sig fra alt deres ud af landet« til hertugen af Sachsen Gotha, i hvis tjeneste den ene broder blev generalmajor og den anden geheimeraad. Disse 2de brødre ere »de første af denne familie, som ere komne til Tyskland fra Ungarn, hvor deres rette herkomst er«.«

Mikkel Heggelund hadde et mer enn almindelig stridbart sinn og kom op i mange vanskeligheter. Han var en skarp motstander av finnemisjonen og omtales ufordelaktig i Hammonds misjonshistorie og i Thomas von Westens brev til misjonskollegiet i Kjøbenhavn. For den verdslige øvrighet var han brysom ved sin egenrådighet og sin opposisjon mot tidens brutale håndheven av lov og rett, når noen av hans menighet hadde forbrutt sig. Som prest i en fattig liten menighet satt han selv i meget små kår, men allikevel var han god

¹ Se Solvang: »Karlsøypresten og hans hustru«, i »Tromsø« 28. april 1925.

og hjelpsom mot sine sognebarn. En sak han kom op i for sitt gode hjertes skyld vakte betydelig oppmerksomhet i samtiden og ramte ham selv med et hårdt slag. Det var følgende begivenhet som omtaltes utførlig i Senjens prostis justisprotokoll, Trondhjems kapitelbog og Overhofrettens protokoll. Den er også behandlet i O. A. Øverlands »Fra en svunden tid« og i O. M. Nicolaisens »Fralands fortid«.

I året 1702 blev en pike, Anne Larsdatter, som var anklaget for å ha drept sitt barn, dømt til å »miste sin hals og hendes hoved at sættes paa en stage paa et aabenbare sted, hvor alfare vei forbifalder, til forskrækkelse og afskyelig spetakeel«. Ved Mikkel Heggelunds hjelp blev imidlertid dommen utsatt, idet en gutt som var i prestens tjeneste, på selve retterstedet erklærte sig villig til å gifte sig med henne.¹ Presten tok piken med til prestegården, hvor hun blev den omhyggeligste fostermor for de små Heggelunder. Efter nesten 14 års forløp blev saken tatt op igjen og dommen over barnemordersken blev fullbyrdet.

Men presten måtte også bøte for sin barmhjertige, men selvrådige optreden. I 1704 blev han dømt fra »embede, gods og fred« og først i oktober 1707 atter innsatt i embedet med en advarsel om å vise større varsomhet i sine embedsforretninger. Bygdetradisjonen forteller at hans hustru, som var en rådsnar og dyktig kvinne, reiste til Kjøbenhavn og ved hjelp av sine slektninger der fikk utvirket kongelig opreisning for sin mann. Straks efter hennes hjemkomst preket en av naboprestene i Karlsøy kirke. Efter gudstjenesten trådte presten frem i kordøren og tillyste preken i Karlsøy en av de følgende søndager. I det samme reiste hr. Mikkel sig op i sin stol og ropte med høi røst: »Og da præker Mikkel Heggelund!« Det varte imidlertid både år og dag før hans frikjennelse blev bekreftet av hans overordnede, men »den djerve prestemands ry gik trindt om over Nordlandene, og hans gjerning blev anset som en stor og god handling«.

Også senere i livet kom Mikkel Heggelund op i vanskeligheter i sin prestegjerning. I 1725 blev han anklaget for å ha vært det anordnede misjonsverk til hinder og for å ha nektet en del

¹ Efter gjengs tro blandt menigmann blev en dødsdømt kvinne benådet når hun fikk et ekteskapstilbud på retterstedet.

finner alterens sakramente (Erlandsen, s. 173). En annen gang blev han dømt til å betale 4 lodd sølv for å ha vanhelliget sabbaten og i 1723 kom han i en voldsom feide med foged Tønder fordi fogden krevet skatt av prestens hest. Det endte med at presten måtte gjøre fogden avbikt. I skatteligningen for 1720 er presten Heggelund betegnet som »fattig«, og det var sikkert under trange og vanskelige kår datteren Maren vokste op. Imidlertid hadde hun da kraft til å sette 12 barn inn i verden, av hvilke de seks nådde voksen alder, fire døtre og to sønner.

Simon Kildal og Maren Heggelund blev gift 31. mai 1730. Det eldste barn, sønnen *C 1*. Michael Heggelund Kildal, blev født på Karlsøy 16. februar 1731. Han vil bli nærmere omtalt i neste kapitel. Av døtrene blev *C 2*. Ovidia Maria (1733—60) gift med Peder Leth, sogneprest til Kvæfjord (1718—79) (to barn), *C 3*. Frederikke Margrethe (f. 1737) med Claus Christian Kjelstrup, sogneprest til Rødø (d. 1784),¹ *C 4*. Abigael (f. 1741) med Hans Hagerup Krogh, sogneprest til Sand (1723—85)² og *C 6*. Rebekka Elisabeth (f. 1745) med Johan Lorentz Burchard, sogneprest til Kvæfjord (1733—1824).³ Både den eldste sønnen og de fire døtrene holdt sig altså til den geistlige livsbane.

Den yngste sønnen, *C 5*. Christian Stockfleth Kildal, f. 25. juli 1743, blev derimot handelsmann (student 1760). Han blev gift i 1765 med Elisabeth Mikalsdatter Ursin (f. 1743, d. 1784), datter av foged i Vesterålen Mikal Pedersen Ursin (1700—1748) og Clara Magdalene Bing. Hennes mor giftet sig annen gang med Lauritz (eller Lars) Kofoed, kjøbmann på Sør-Sand i Senjen (rett nord for Trondenes), og denne forægte i 1774 sin steddatter Elisabeth Ursin hele Sand gård. På denne måten blev Christian Kildal meget rik. Han fikk bevilling til å drive handel og gjestgiveri på stedet og førte stort hus der.

I sitt statelige verk »Nordlandske handelssteder« (Trondheim 1941) gir lektor N. A. Ytreberg mange verdifulle opplysninger om

¹ To døtre i ekteskapet, den ene Maren Heggelund K., g. m. Hans Angell.

² To døtre i ekteskapet, den ene Maren Heggelund K., g. m. prost Jens Kock, sogneprest til Folden. [Se om presten Krogh i Erlandsen s. 157.]

³ To sønner i ekteskapet, den ene Lorentz B. blev student, skolelærer og klokker i Tromsø.

Chr. Kildal. Han forteller bl. a.: »Lars Kofoed overdrog i 1779 jektebruket til svigersønnen, men jekta hadde lidt sjøskade, så den ikke kom på sjøen det året eller neste vår. Kildal fikk gjestgiverbevilling på stedet 8. februar 1777, og levde siden som gjestgiver, jekteskipper og jordeier på Sørsand. Ved skjøter av 1784 og 1803 erhvervet han andre deler av gården, og etter hvert slo han til seg et betydelig jordegods i distriktet.«

»Christian Kildal hadde fra først av studert jus, og ved flere leiligheter var han konstituert foged for Jens Holmboe, hvis nære omgangsvenn han også var. Kildal omtales av alle som en usedvanlig hederlig og bra mann. Den senere biskop Mathias Bonsak Krogh nevner ham i 1794 som en av de fire hederlige unntakelser blant handelsmennene.«

Om Christian Kildals ferdighet til å øke sin formue forteller lektor Ytreberg dette illustrerende eksempel: »Han utrustet kaperen »Tordenskjold« med 2 tre punds kanoner og 16 manns besetning. Kaperbrevet av 20. mai 1811 var utferdiget til handelsmann Rasmus Christensen, Sandtorg, som var tidligere skipper og nu blev kaperkaptein.«

»På Vestfjorden oppbragte han 31. mai 1811 en russisk bark »Patriot« på 131 kommerselester, skipper Chr. Alexanders. Skipet var etter papirene på vei fra Arkangelsk til Teneriffe, men hadde overvintret i Finnmark. Den 28. mai stakk det til sjøs, og ble kapret kort etter. Ladningen bestod av 560 skippund talg, 30 skp. svinebørster, 18 skp. voks, 350 skp. hør, 600 tønner hørfrø, 750 pund husblas [gelatin], 100 bjørneskinn, 1300 stk. bastmatter.«

»Russen blev da bemannet med prisemannskap og ført til Trondheim, der saken kom for priseretten. Ved nærmere undersøkelse fant man ombord to engelske lisenser og en instruks for skipperen som viste at skipet i virkeligheten skulde til England, og at både fartøy og ladning sannsynligvis var engelsk. Dette innrømmet også skipperen, og ved prisrettens dom av 24. juli 1811 ble skip og ladning dømt som god og lovlig prise for kaperen og dens reder. På auksjon i Trondheim 4. november og følgende dager ble skip og ladning utbragt til den veldige sum av 298 693 rdl. 24 skilling. Kildal kjøpte selv »Patrioten«, som han omdøpte til »Forsøget«. Han bød den senere fram til auksjon i byen for minimum 40 000 rdl., men oppnådde ikke noe akseptabelt bud.«

»Etter kaperreglene var oppbringeren forpliktet til å kjøpe statsobligasjoner (prise- eller kaperobligasjoner) for en viss del av det beløpet prisen innbragte. Kildal og Christensen delte utbyttet og måtte kjøpe tre slike obligasjoner à 34 350 rdl. til 4 % rente. Men vi skjønner at disse to hadde gjort et fantastisk godt kup.«

Det fortelles videre av lektor Ytreberg at Chr. Kildal under nødsårene utfoldet stor hjelpsomhet. Han drev en ikke ubetydelig handel med russerne. Omkring 1810 hadde han atter fått sig jekt, og fortsatte handelsdriften helt til sin død. Foruten på Sørsand drev han også en tid gjestgiveri på Nergårdshamn på Bjarkøy. På Sørsand førte han som nevnt stort hus. »Ved folketellingen 1801 bodde på handelsstedet foruten gjestgiveren med hustru og to sønner, også en gammel fallert gjestgiver Harder, en halvgammel jomfru Scheen, 3 drenger og en fostersønn, 4 piker, en innerst med kone, og dessuten noen dagleiery — i alt 19 personer.«

I biskop M. B. Kroghs Visitasberetninger for årene 1806—07 (Tromsø 1882, s. 37) omtales han som følger: »Iblandt Nordlandenes rosværdige Handelsmænd — de er kun faa — fortjener her at nævnes Christian Kildal Sørsand. Han har i de forløbne Trangens Aar ei alene havt Forraad af Kornvarer til dette Sogn men og til flere. Meget har han hos de fattige bortdøde derved tabt.« Det er også kjent at amtmann Sommerfeldt skal ha kommet med en sterkt rosende uttalelse om Christian Kildal.¹

I sitt ekteskap med Elisabeth Ursin hadde Christian Kildal 10 barn, men de døde alle sammen som spedbarn. Konen døde selv 27. januar 1784 og Christian Kildal giftet sig annen gang 2. juli 1795 med Johanna Bernhoft, f. 1778, d. 1847, datter av presten Fredrik Christian Vogt Bernhoft² og Dorothea Antoinette von Hadeln. Bruden var 33 år yngre enn brudgommen! Ved bryllupet³ blev det sunget en sang som er trykt i Bergen »hos R. Dahls Efterleverske«. Denne sang faller i to avdelinger, »Mandfolk-Choret« og

¹ I kopibok 1789 i Statsarkivet i Trondheim.

² Født 17. september 1743, død 25. oktober 1790 som sogneprest til Næsne. Erlandsen forteller om ham at han måtte betale 50 rdl. til fattige presteenker, »samt af provsten modtage en irettesættelse, fordi hans hustru kom for tidlig i barselseng efter brylluppet«.

³ Pastor Peter Brandts tale ved bryllupet foreligger trykt (Bergen 1798).

»Fruentimmer-Choret«. Et par vers av »Mandfolk-Choret«, så typiske fortiden, hitsettes:

»Vor Brudgoms Hæder uforkrænket
Skal staae af Himmelen selv skienket!
Held følge Ham paa Hav og Land!
Han i sin Cirkel nytter, gavner,
Sand Hæder aldrig, aldrig savner.
Skaal for den sande Hæders Mand!

Og Skaal for hans udvalgte Pige!
Hvis Dyd Forfædres Dyder lige
I fulde Foraars Blomster staaer!
Og moednes nu til Frugt at bære,
Naar hun som Huusets Ziir og Ære
Skal Glæde Ham i mange Aar.«

Og i »Fruentimmer-Choret« heter det bl. a.:

»Du Glæde Ham i mange Aar,
Som Ægteven!
Din Hæder staae, mens Sørsand staaer
Og føres hen,
Saa vidt og bredt i Norges Land,
Som Han er kiendt
Af hver en Stand, som hædret Mand
Og vel fortient!«

I ekteskapet med Johanna Bernhoft fikk Christian Kildal syv barn. To døde som mindreårige og to omkom ved en ulykke 29. mars 1824. Det var sønnene *D 1*. Simon og *D 2*. Fredrik Heggelund, henholdsvis 27 og 24 år gamle, som kullseilte på vei fra Sand til Trondenes. Ulykken skjedde like utenfor Trondenes kirke, og søsteren Dorothea og Simons forlovede, Lorentze Kildal, stod i prestegårdsvinduet og så på den. En gammel husmann guttene hadde med i båten blev berget. I »Trondhjems Adressecontours Efterretninger« for 25. mai 1824 averterer moren dødsfallene på denne hjerteskjærende måten:

»For 3 Aar siden blev det min sørgelige Lod ved Døden at blive berøvet en kjer og øm Mand, hvis Kjerlighed og blide Omhu ere mig uforglemmelig, hvis Forsorg endnu i Dødens Stund trøstede mig og beroligede sig selv med den Tanke, at han blandt de 5 vakre Børn, hvormed vort Ægteskab var velsignet, og som udgjør mit Livs Lykke, efterlod mig tvende voxne Sønner i Simon og Fredrik Kildal, der fuldkommeligen vare uddannede til deres fremtidige Bestemmelse, kunde træde i hans Sted og af hvem jeg og de øvrige Efterladte skulde nyde Hjelp og Beskyttelse. Men et endnu haardere Slag af en grusom Skjæbne skulde blive min Lod, ved paa en voldsom og unaturlig Maade sidsleden 29de Marts ogsaa at miste disse. Paa et kort Besøg til vor Familie paa Trondenæs Præstegaard traf det Uheld: at deres Baad kandrede og begge mine uforglemmelige, inderlig elskede Sønner, min for Tiden eneste Hjelp og Forsorg fandt sin Død i Havets Bølger. Med Følelser der ikke lade sig beskrive, bekjendtgjøres dette for fraværende Familie og Venner. Mit Tab er uerstatligt, sørgelig er min Stilling, og kun Haabet om snart at forenes med dem og deres forhen forklarede Fader, i den glade Evighed, kan gyde Trøst og Beroligelse i mit knuste og blødende Hjerte.

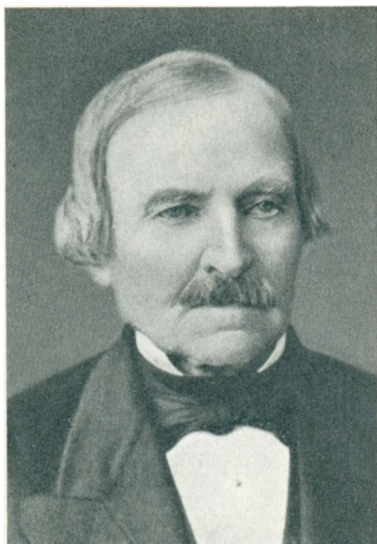
Sørsand i Senjens Fogderie
den 12te April 1824

Johanna sal. Christian Kildals Enke.«

Av Christian Kildals og Johanna Bernhofts gjenværende barn blev datteren *D 4.* Dorothea Antoinette von Hadeln Kildal (f. 1. januar 1806) i 1829 gift med sin fetter Simon Nicolai Kildal, sogneprest til Trondenes (se nedenfor). Hun døde efter bare fire måneders ekteskap. Christian Kildals sønner *D 3.* Martinus Heggelund Kildal (f. 28. januar 1804, d. 7. mai 1880) og *D 5.* Christian Kildal (f. 28. mai 1811, d. 1896) overtok farens forretninger og levde som kjøpmenn på Sand til sin død. De var begge akademikere og førte et stort og gjestfritt hus. Begge var ugifte. Martinus K. var tilhenger og omgangsvenn av Henrik Wergeland og omtales som meget begavet.¹

¹ Stamtavle over slægten Bernhoft. Kr.a 1885, s. 89.

Christian Kildal døde i 1821 og det blev holdt skifte 20. september 1822. Det viste sig da at formuen var på 43 416 spesiedaler 2 ort og 11 skilling. Når vi tar i betraktning pengenes daværende verdi betyr det at han hadde en formue på adskillig over en million kroner. Det heter (i manuskript-optegnelser av kontorsjef Margidion Harr, Narvik) at det »fremdeles er velstandsfolk på Sand etter denne mann«.

Martinus Kildal.

I det ovenstående er det gjort rede for prosten Simon Kildals barn i hans første ekteskap med Maren Heggelund, undtatt den eldste sønnen Michael Heggelund Kildal, som blir omtalt i det følgende kapitel. Men Simon Kildal blev gift to ganger til. Hans hustru Maren døde i barselseng med sitt tolvte barn 22. desember 1751. I kirkeboken i Trondenes for 1752 står det skrevet med prestens egen hånd: »4. januar 1752 begravedes min sal. ægtemage Maren Marie Heggelund 44 aar, 14 uger gml.« Pastor Peder Leth i Kvæfjord (Simon Kildals svigersønn) holdt liktalen. Barnet blev begravet to dager efter moren. Nu sturet prosten Kildal i godt og vel ni måneder og giftet sig annen gang 3. oktober 1752 med Ingeborg Marie Leth, f. 18. februar 1714, enke efter sogneprest til Sand Jens Schjelderup (d. 1751). Men dette ekteskapet blev meget kortvarig. Hustruen døde i barselseng året efter, og i kirkeboken står det med prostens skrift: »30. november 1753 blev min 2den Sal. (Ægtemage) Hustrue Ingeborg Marie Leth født 1714 begr. alder 39 aar 9 mndr. og 7 dager gml.« Barnet kom ikke til verden.

Efter nesten tre års enkemannsstand giftet Simon Kildal sig i 1756 for tredje gang. I kirkeboken for dette året står det innført: »Den 4 Sept. blev Jeg Simon Kildal, som ved 3 aars tiid haver

atter siddet i den sørgelige eenlige og Enkemands Stand paanye, som er den 3die gang, trolovet med velædle Jomfru Mette Maria Lassen, som er afgangne Salig Borgermester Lassens yngste Datter af Slagelse i Sædland. For dette ægteskabs lovlige rigtighed haver, førend forretningen skeede af velærværdige Hr. Peder Leth Pastor til Qvæfiords Gield, vi undertegnede i følge af denne Jomfrues medbragte gode beviisligheter caveret.

Søren Kildal.

Erich Normand.

13 søndag efter Trinit. (12. september) Copulerede Hr. Peder Leth mig S. Kildal og velædle Mette Maria Lassen efter offentlig Bøn af Prædike-Stolen her i Trondenæs Kirke.«

Den tredje fru Simon Kildal overlevde sin mann. Hun døde på Nord-Sand eller Trondenæs i 1771 og ligger begravet på Trondenæs. I dette tredje ekteskapet var det to barn: Johan Jacob Kildal og Simon Kildal, nærmere omtalt i siste kapitel.

B 6. Sigvard Olsen Kildal (1704—1771). Liv og virke.

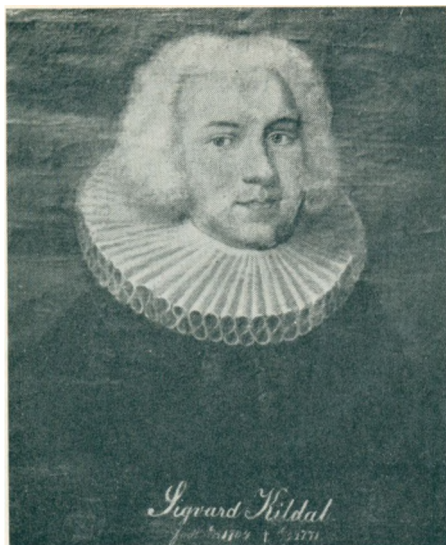
Ole Sørensen Kildals sjette sønn Sigvard blev født på slektsgården 6. desember 1704. Han gikk i syv år på Kristiansands latin-skole, og derpå i fire år på Helsingørs skole, hvorfra han blev dimittert i 1725. To år senere blev han teologisk kandidat med haud. En tid efter eksamen blev han sendt som misjonær til Ofoten, hvor han virket i fem år. I 1734 blev han utnevnt til sogneprest til Kjøllefjord, Finnmark, og i 1738 til sogneprest til Vågan, hvor han hadde sitt virke i 33 år.

Sigvard Kildal var varmt interessert for ungdommens undervisning. Han gikk under navn av »lesepresten« og gav sig ikke før det blev almindelig både for barn og voksne å kunne lese. Han var god og gavmild mot de fattige, og da han forlot Kjøllefjord skjenket han et gavebrev på 100 riksdaler,¹ hvis renter skulde anvendes til innkjøp av mel til de fattige.

I biskop Hagerups tidligere omtalte »Nordlandske Visitatz Anno 1734« omtales han et par ganger. Det heter der bl. a.: »Dom. III p. parch. Prædiken og Kirke tjenesten forrettet i Køllefjord

¹ Nicolaysen. Norske stiftelser, III.

af Hr. Sigvard Kildahl som efter Prædiken examinerede Almuen og gav mig derom saadan Beretning: Nordmændene baade gamle og unge vare ganske slette — ganske faae kunde læse i Bog. Ingen kunde læse uden ad sin Catechismus, langt mindre med nogen forstand svare til Lærdommen.« Og et annet sted skriver biskopen: »Sogne-Præsten i Køllefjord Hr. Sigvard Kildal, som har med god frugt tient Missionen udi Ofoten, har en stor Lyst at arbeide i det samme, og derfor aftalt med mig og skriftlig forsickred, at hand skal saa-

Sognepræst Sigvard Kildal.

(Efter maleri i Vågan kirke.)

ledes besørge Laxefjords finnefolk, som henhører til sit præstegield samt divigere skolemesterens Arbeide blant finnerne, saa der skal ingen Missionarius behøves i sin Tid. Hand tilligemed Skolemesteren tilsagde mig at drive paa undervisningen i det danske sprog overalt. Peder Dohn blev da befalet desmere at opagte folket udi Waranger, efterdi Laxefjordens Folck er med Præsten vel forsynet.« Endelig understreker biskopen i det samme manuskript i omtalen av Ofoten: »Missionarius Hr. Sigvard Kildal har arbeidet troligen paa dette sted og der findes frugt af hans Arbeide.« I biskop Hagerups innberetning til General-Kirke-Inspections kollegiet heter det i 1738:¹ »Dom. VI p: Pasch: var jeg i *Kyllefjord* Hoved Kirke. Jeg betiente Prædikestoelen. efter Prædikenen examinerede Meenigheden, da de gamle saavel som de unge med een Røst oplæste Catechismum, Bønner og Psalmer. — Der fattedes heller icke paa god Begreep at forklare Ordene, baade hos Nordmænd og hos Finnefolket af Laxefjord. — Saa der sees !: Gud skee

¹ General-Kirke-Inspections kollegiet. Pakke nr. 2. Riksarkivet

lov :/ kiendelig Frugt og Forbædring af denne Sogne-Præstes Hr. Sigvard Kildals Fliid i disse Fiire Aar — da han baade har anskaffet een nye Kircke, som er saare god og forsvarlig i Alle Maader og tillige bragt een Større Grad af Guds Kundskab blant dends Folck. — hvorføre den gandske Meenighed med een Mund velsignede ham for hvær een Stund som hand har været hos dem. — Finne Folcket af Laxefjord var ikkun faa tilstæde. — Prosten for-sickrede at deres Fattigdom var dertil Aarsage —

Sognepræsten har ellers betinget en Person fra Senjen, til at være Skoelmester for sine Nordmænd — — Denne brave Præstemand lider særdelis ont paa dette Stæd ved Mangel af Huuse, og ildebrand, at varme sig ved. — hvoraf hand og hans Huusgesinde taber Helbreeden.«

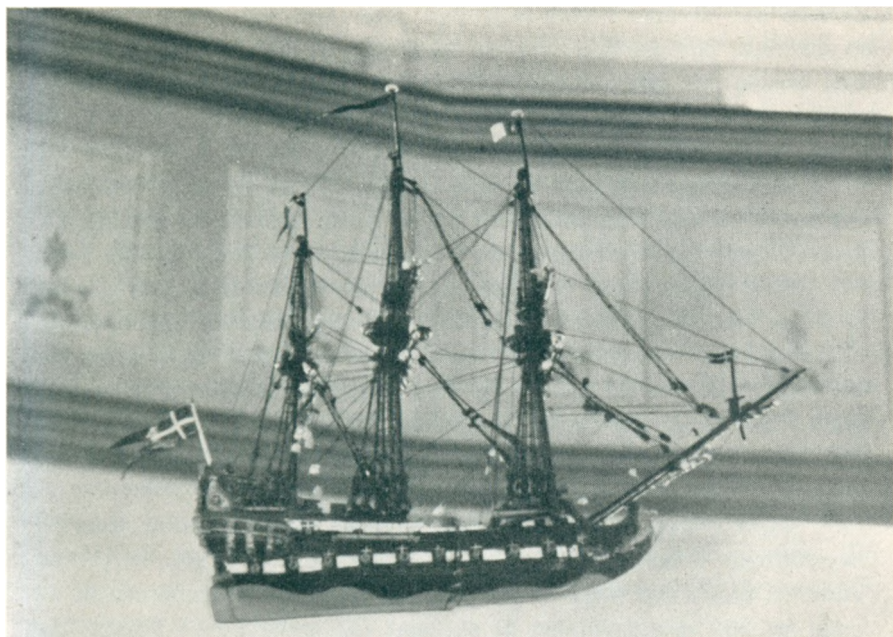
I 1742 er biskopen i »Kircke Vaag« [Vågan] hvor »pastor Kildal prædicker bevægeligt.«¹

I biskop Fredrik Nannestads innberetning fra 1753 heter det: »Præsten, Hr. Sigvard Kildal, er en meget andægtig og redelig Sjælesørgere, hvilken haver og meere end nok at forrete med de mangfoldige fremede Folk i Fiskeriets Tid.«¹

Det er altså et godt skudsmål han allerede i sin ungdom får av den myndige Trondhjemsbiskop og senere av dennes efterfølger. Som tiden går vokser hans anseelse. Blandt annet får han et navn for sitt energiske arbeide mot drukkenskapen. Det sies at han var den første prest i Nord-Norge som tok til orde mot handelsmennenes ukontrollerte brennevinhandel. Han både tordnet og lokket fra prekestolen, tordnet mot handelsmennene og lokket fiskerne til å sky drikken, som han anså som en fiende av alt godt.¹ En av handelsmennene, kjøbmann Schøning fra Grøtøy, som hadde filial i Vågan, var svær til å selge brennevin. Han blev meget forarget over en av presten Kildals straffeprekener og sendte presten et brev som i sin form viser at han var mere selvsikker enn skrivekyndig. Blandt annet inneholder det følgende kostelige passus: » . . . thi ligesom det er Eders pligt at tjene Herren Eders Gud med ord og sakramentet paa bedst mulig maade til sjælens bedste ligevis er det min pligt og ære at betjene de mange fattige fiskere med det nødtørftige til Deres legemers velsignelse.«²

¹ Efter manuskriptoptegnelser av kontorsjef Margidion Harr, Narvik.

² J. M. Schøning. Nordlands-slegten Schøning. Oslo 1928.

Sigvard Kildals skib i Hægeland kirke.

Med sin tredje hustru blev Sigvard Kildal ganske velstående, og han skjenket også et legat til hjembygden Hægeland. Det var på 100 riksdaler, og rentene skulde utdeles til hans trengende slektninger der. Denne gave har sin lille forhistorie. I sin ungdom hadde han fått hjelp og støtte av sine sambygdinger og det var dette han vilde gjøre godt igjen. Hvor dårlig det var med ham da han reiste fra hjembygden [antagelig i 1729] fremgår av et brev som fire hægdøler sendte prost Friedlieb 25. juni 1776. Det heter her bl. a.: »Vi samtlige almue af Hegland sogn indfalde med ydmygeste bøn til hans store naade, at vi først maatte lade Hans Høiærværdighed vide hvorledes det tildrog sig da Herr Sigvard Kildal skiltes fra sit Fødested og Heglands sogn. Da han nu paa den tid havde faaet lov at predike i Heglands kirke, efter prædiken

anfaldt han almuen i Hegland sogn med bøn og grædende taare at de vilde komme ham tilhjelp med en liden reisepenge, hvorfor han lovede om den almægtige Gud vilde forunde ham et lidet brød, sletikke skulde forglemme de fattiges børn i Hegland til en liden hjelp og støtte . . . »¹

Den unge Sigvard ba ikke forgjeves om en håndsrekning. »Almuen« hjalp ham på en strålende måte. Broren Kristen (d. y.), som da drev Kildalen, lånte selv 8 riksdaler for å kunne hjelpe ham.

Men almuen fikk rikelig tilbake også. Foruten legatet som er nevnt ovenfor gav Sigvard Kildal forskjellige saker til hjembygden. Kirken fikk to timeglass, et vakkert alterklæde og et statelig dannebrogsskib (fra før år 1750) som den dag i dag henger under kirketaket. Skibet er for øvrig i årenes løp blitt nokså medtatt og trenger å restaureres. På forskjellige måter har altså Sigvard Kildal knyttet sitt navn til hjembygden og dens kirke.

Også i Vågan er hans minne levende. Et maleri av ham — brystbillede i halv størrelse — er hengt op i Vågan kirke (se bilde, s. 51).² Og hans tredje hustru skjenket testamentarisk et legat på 200 riksbankdaler til et legat for trengende i Vågans og Gimsøy herreder.

I motsetning til de fleste Kildaler var Sigvard Kildal meget musikalsk. Tradisjonen forteller at han moret sig med å »sette tone« til dikt som falt i hans smak. Det fortelles eksempelvis at da han lå på sitt siste sykeleie i 1771 fikk han tilsendt Christian Braunmann Tullins dikt som nettop var kommet ut. Syk som han var lå han så og laget melodier til »Maidagen« og »Sørgeoden over generalmajor von Lützwow«. Det var hans siste beskjeftigelse.

Han har forfattet »Efterretning om finners og lappers hedenske religion«, trykt i Det skandinaviske litteraturselskabs skrifter 1807, s. 446—475.

Ekteskap og efterslekt.

Sigvard Kildal var gift tre ganger. Første gang giftet han sig 25. oktober 1735 med Cecilie Marie Parelius, født i Lødingen 15. mai 1708, død (i barselseng) 28. januar 1750. Hun var datter av

¹ Hægeland kyrkje. Kr.sand 1930, s. 76.

² Anker og Huitfeldt-Kaas. Katalog over malede Portrætter i Norge.

sogneprest til Lødingen Jacob Svendsen Parelius og hustru Elisabeth Lucie Opdal, datter av president i Trondhjem Roald Opdal og Maren Qvernæs. Det var i ekteskapet fem barn.

Det eldste barn var datteren *C 1*. Elisabeth Lucie K., født i Kjøllefjord 2. januar 1737, gift 6. februar 1755 med Jonas Sidenius, sogneprest til Lødingen (1722—1785), sønn av sogneprest til Buksnes i Lofoten Leonard eller Lennart Sidenius.¹ Jonas Sidenius hadde ord for å være en kraftig og varmt interessert prest, modig og uforfærdet i alle livets forhold. Med stor kraft optrådte han mot drukkenskapen, som var så almindelig nordpå i de tider. I noen år var han sogneprest til Værøy, som dengang bruktes som forvisningssted for straffanger. Han motarbeidet av all makt de skadelige følger dette hadde på den fastboende befolkning og bidro til at det etter hvert arbeidet sig frem et mer moralsk syn på dette spørsmål.

Elisabeth Lucie S. forærte ved sin første sønns fødsel en sølv-eske til å gjemme alterbrød i til Værøy kirke. Barnet var ved fødselen dødssykt og blev derfor straks døpt »over moderens knær«. Til takk for at han kom sig skjenket hun etter tidens skikk denne alter-rydelsen til kirken.

Elisabeth Lucie og Jonas Sidenius hadde 10 barn, av hvilke bare de fire som overlevet foreldrene kjennes. Det er Leonhard, f. 1754, Andreas, Jonas, d. 1786, og Jacob, f. 1759. Leonhard blev teologisk kandidat i 1777 og døde (antagelig kort efter) som kandidat i Nordland.

Sigvard Kildals annet barn var sønnen *C 2*. Ole Severin K., født i Vågan 28. november 1738. Han blev teologisk kandidat med non i 1765 og året efter utnevnt til personellkapellan hos sin far i Vågan. Han døde 18. mars 1770.

Det tredje barn var *C 3*. Anne Cathrine K., født i Vågan 4. desember 1740, d. 1799. Hun blev gift med sin stedmors bror Hans Jentoft, d. ca. 1769. Det var i dette ekteskap en sønn, Sigvard Kildal Jentoft, f. 1765, som blev student med non i 1787.

Det fjerde barn var *C 4*. Maren Marie K., født i Vågan 25. desember 1744, gift 1. i 1767 med Christen Munch Hegstad, Lødingen, og 2. i 1784 med Hans Albrig Angell.

¹ Dennes far Abraham var pelsvarehandler ved en elv »Siden« i Sverige, og hans to studerende sønner tok dette navnet som efternavn.

Og endelig var det femte barn C 5. Christiane Marie K., som blev født i Vågan 6. juli 1747. Hun blev gift med Elias Schøning Dreyer, f. 1745, d. 1792, sønn av Thore Dreyer, sogneprest til Flakstad. Hennes mann var først personellkapellan til Vågan, 1781 sogneprest til Lyngen og 1789 sogneprest til Borge i Lofoten. Han var — ifølge Erlandsen — en lærd mann og eide et godt bibliotek, især i universalhistorie. Ekteparet hadde ett barn som døde tidlig. Christiane Marie giftet sig, efter mannens død, med John With, som »bragte hende i yderste Armod«.

Sigvard Kildal blev enkemann i 1750 og giftet sig annen gang 2. september 1752 med Maren Jentoft, født i Borge, Lofoten, 7. juli 1691, datter av res. pastor til Borge Hans Hansen Jentoft (ca. 1641—1718) og Ingeborg Hartvigsdatter Arntzen. Hun hadde før vært gift med Jochum Leth, res. pastor til Ofoten og hadde i dette ekteskap fem barn, hvoriblandt Peder Leth, sogneprest til Kvæfjord, som blev gift med Ovidia Marie Kildal, datter av prost Simon Kildal den eldre. I sitt annet ekteskap hadde Sigvard ingen barn. Hans annen hustru døde i Vågan allerede i 1754 og han giftet sig en tid efter for tredje gang. Hans tredje hustru var Isabelle Testmann, f. 1713 på Holden gård i Hevne, død 31. mai 1775. Det var ingen barn i ekteskapet, og det meste av hennes midler blev testamentert til hennes steddatters sønn Sigvard Kildal Jentoft.

Som det vil fremgå stanser Sigvard Kildals efterslekt allerede i første ledd på mannssiden. Det var noen av de andre brødrene, særlig Simon, som førte slekten videre fremover.

Kapitel III.

»Hr. MICHAEL«

Liv og virke.

Prosten Simon Kildal d. e.'s eldste sønn, C 1 Michael Heggelund Kildal, blev født på Karlsøy 16. februar 1731. Han fikk privatundervisning i hjemmet og blev satt inn på Trondhjems Katedral-skole i 1744. Der var han elev i omtrent tre år og kom så til Bergens Katedralskole, hvorfra han blev dimittert i 1749. Til anneneksamen i 1750 fikk han »cum laurea prima philosophiae« og til teologisk embedseksamen to år senere »non contemnendus« (for dimispreken haud illaud). Etter eksamen opholdt han sig i tre år på prestegården hjemme i Trondenes og blev så i 1756 utnevnt til sogneprest i Værøy. I 1758 blev han sogneprest til Sand, i 1776 sogneprest til Ibestad og i 1782 tillike prost i Senjen. Han døde 31. oktober 1804, 73 år gammel.

Om »Hr. Michael«, som han gjerne blev kalt av sognebarna, foreligger det både kjensgjerninger og sagn. Han var åpenbart meget av en personlighet, myndig og dyktig, varmhjertet og folkekjær, men også i besiddelse av en selvrådighet som fører tanken hen på morfaren Mikkel Heggelund, og som bragte ham op i mange strider og vanskeligheter.

Da han kom til Værøy som Jonas Sidenius' eftermann, fortsatte han dennes energiske arbeide mot drukkenskapen der ute. Han gjorde det så effektivt at det efter disse to presters agitasjon blev meget sjelden å se en drukken mann i denne menigheten. For øvrig fikk han en god hjelp i den kongelige forordning som kom i 1757 og som under streng straff forbød brennevinssalg ved kirkene.

Som et eksempel på at presten Kildal skjelnet mellem måtehold og drukkenskap fortelles følgende lille anekdote. En drunker som blev irettesatt av prestén fordi han hadde brutt sitt edruelighetsløfte, innrømmet at han hadde vært en skrøpelig synder og drukket

et glass brennevin. Hertil svarte presten: »Jeg taler ikke om at drikke et glas brennevin, men at drikke sig drukken, jeg taler ikke om at synde i skrøbelighed, thi derfor er intet menneske paa jorden fri, men jeg taler om aabenbare frivillige synder saasom drukkenskap.«

Fra Værøy fortelles at han tok sig varmt av de unge i menigheten og samlet dem om sig i sitt hjem. Han underviste dem der og var gavmild og hjelpsom hvor det trengtes. Derfor blev han da også omfattet med stor hengivenhet i menigheten. Det gav sig blandt annet utslag i at han ved sin avreise fra Værøy fikk en ekstra ydelse av fisk.¹

»Hr. Michael« hadde ry for å være usedvanlig veltalende. Han forstod dessuten å velge sine tekster, det viser bl. a. hans avskjedspreken i Værøy kirke, hvor han tok sitt utgangspunkt i Pauli ord til epheserne:² »Og nu se, jeg ved at I ikke mere skulde se mit ansigt, alle I blandt hvem jeg har vandret omkring og prædiket Guds rige.«

Både veltalenheten og hans veldige krefter gikk det frasagn om langt utenfor menigheten. En prest av efterslekten nordpå forteller følgende lille eksempel på det: Da hr. Michael en gang var kommet til Bergen med en nordlandsjakt og det blev kjent at han skulde preke i en av kirkene, var det strømmet sammen en mengde mennesker for å høre ham. De var lokket dit av ryktet om hans veltalenhet og hans store fysiske styrke. Men presten likte ikke dette. Han talte over Johannes den Døpers ord: »Hvad ere I udgangne af ørkenen for at se« — og holdt en tordentale til sine tilhørere for den nysgjerrighet som hadde drevet dem til Guds hus.

Efter de opplysninger som foreligger var presten Kildal en selskabelig anlagt mann og — for de tider å være — ualmindelig liberal. En får et inntrykk av det gjennom de optegnelser Nicolai Hersleb Ramm har gjort i sin »Reise . . . til Undersøgelse af Bardu-Skoven udi Senjens Fogderie i Nordland«³ (fra året 1789). Det heter her under datoen Juni 9:

¹ Prestene i Nord-Norge fikk på den tid en del av sin lønn av menigheten i form av et bestemt kvantum fisk.

² Ap. Gj. 20 25.

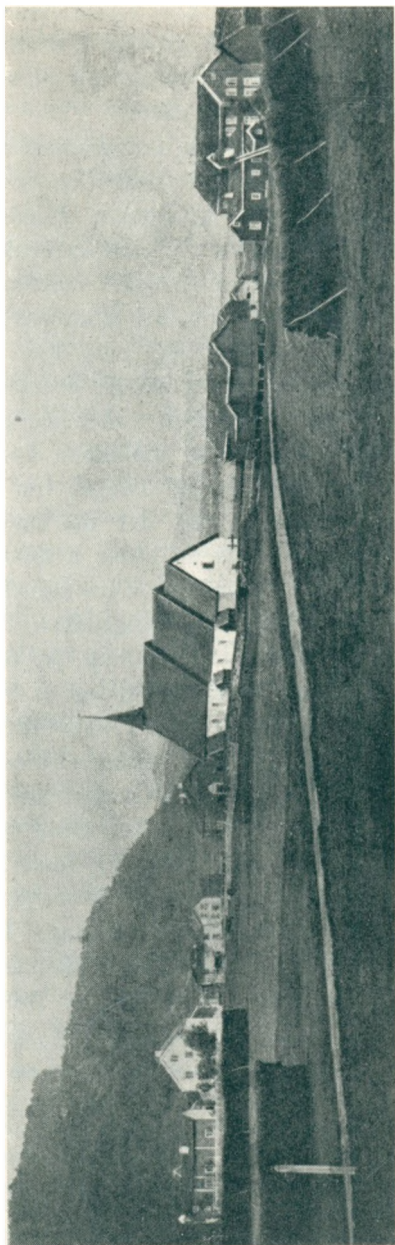
³ Det kgl. Selskab for Norges Vel. Topographisk-Statistiske Samlinger 2. Deel, 2. bind s. 191.

»Middagsselskab hos hr. Sorenskriveren, hvor vi over Bordet drak ret lækre Vine under vældige Skud. Hr. Provst Kildahl med Kone og 2de Døtre, den ældste en ung Enke efter Proprietair Hysing, vare Gjæster.«

Den 10. juni festes det videre: »Dette hele Selskab igjen til Middag hos Provsten paa Præstegaarden Ibestad, hvor man og drak Skaaler ved flittig brugte Kanoner. Her blev endog danset.«

Den følgende dag er nedskriveren kommet »til Thingstedet Sand« og efter sammenhengen har prosten også vært med der. »Eieren af dette skjønt byggede Sted var Hr. Christian Kildahl, Broder til nysnævnte Provst. Han var Gjæstgiver — følgelig Handelsmand — havde været Student og var en middelaldrende Mand af god Cultur. Ved Landingsstedet stod en skjøn Søbod; vi bleve herfra hilsede med 3 Skud, som hver af de 3 Øvrigheds-Baade besvarede med et lige Antal. Beværtningen var her ypperlig: Viin, Biskop og Punsch nød Enhver efter Behag; men Ros fortjener det, at man hverken her eller nogensteds i disse Egne nødedes til at drikke.«

Dagene 12.—15. juni blev tilbragt »paa dette behagelige Sted« — og under datoen Juni 19.

Fot. Antikvarisk Arkiv.

Ibestad kirke og prestegård.
(Kirken fra 1300-tallet, blev revet ca. 1860.)

står videre oplyst: »Gjæstebud hos Fogden [på Ervik] hvortil indfandt sig . . . Christian Kildahl, Provsten Kildahl med 2de Døtre.«

Endelig fortelles det under datoen Juni 22: »Reiste Provst Kildahl til sit Hjem.«

Ifølge disse optegnelser må det på dette tidspunkt ha vært et tålelig forhold mellom prosten og fogden, siden den ene deltar i den annens gjæstebud. Fogden var den kjente foregangsmann Jens Holmboe, som eide og brukte den store gården *Ervik* i Trondenes, nær det nuværende Harstad. Senere er det blitt sterkt uvennskap mellom dem, og Holmboe var øiensynlig av den opfatning at prosten Kildal stod bak den aksjon som i 1794 førte til hans suspensjon — og senere avsettelse — som foged. Han uttalte sig med den største bitterhet om prosten, bl. a. i et brev av 18. juli 1803 til sin venn kjøbmann Jørgen Grip i Bergen, hvor han bruker meget nedsettende uttrykk om ham.¹ Den karakteristikk som gis av prosten Kildal der må imidlertid leses med det største forbehold, — som en bitter uvenns sterkt subjektive vurdering.

Efter hvad vi vet fra muntlige overleveringer var »hr. Michael« meget av en forretningsmann, kanskje tilskyndet og opmuntret av sin bror Christian Kildal på Sand. Det fortelles at han drev en omfattende fiskehandel og at han hadde sine egne »jækter« som seilte til Bergen med fiskelast. Denne aktivitet i forretningslivet blev efter manges mening til hinder for hans arbeide i prestegjerningen, og efter mange klager blev han en gang av biskopen innkalt til å møte i Bergen for å stå til rette for sin embedsforsømmelse.² Imidlertid vilde biskopen først høre ham preke, før han gav ham avskjed, og han blev da opfordret til å holde en improvisorisk preken den følgende søndag. Teksten skulde han først finne, når han kom op på prekestolen. Da dagen kom og »hr. Michael« kom op på stolen, fant han et foldet ark papir som var blankt på

¹ Norsk Slektshistorisk tidsskrift, b. IV, s. 49.

² »Ved jekteartiklene i 1739 ble det slått fast som en regel at jekteskiprene skulle være bønder. Det må bety at der på denne tid blant bøndene (knapene) var såpass velstand og så mange formående menn som det trengtes til å opprettholde jektefarten. I den følgende mannsalderen sluttet først og fremst prestene, men etter hvert også andre embetsmenn, å holde jekt.« (Ytreberg, Nordlandske handelssteder, s. 26.) — Det er mulig at M. H. K. fortsatte for lenge som jekteier, og at noen av klagenes over ham knytter sig til dette forhold.

begge sider. Først så han på den ene siden og så på den andre og sa: »Her er inted og her er heller inted, og af inted skabte Gud verden.« Ut fra denne tekst holdt så hr. Michael en gripende preken som rørte alle til tårer og smeltet mange hjerter. Av dem som blev smeltet var biskopen, — han takket hr. Michael for hans storartede tale. Og hr. Michael fikk beholde sitt embede. Så forteller sagnet.

Tross de vanskeligheter hans stridbare sind bragte ham op i, blev ikke hans karriere skadet. Han avanserte i 51-års-alderen til prost i Senjen og beklædde denne stilling i de siste 22 år av sitt liv. På Ibestad prestegård (»Nedre Ibestad«) førte han et forholdsvis stort hus. Efter folketellingslistene fra 1801 var det ikke mindre enn 14 mennesker i husholdet: foruten presten og hans kone 10 tjenestefolk, hvorav 4 mannlige og 6 kvinnelige, samt 1 pike på 8 år »til opfostring« og 1 »foster-dræng« på 15 år. Sognet het på den tid ennu »Astadfiord« eller »Astafiord« og hadde i alt 2526 innbyggere. Det hørte dengang til Finmarkens amt. Det nuværende Ibestad herred (Ibestad sogn av Ibestad prestegjeld) hører til Troms fylke og har (1930) 1792 innbyggere. Det ligger øst for Harstad og omfatter det meste av øen Rolla. Det har mange fjell og sjøer, med fedrift og fiskeri som de viktigste næringsveier. Prost Kildal døde i Ibestad 31. oktober 1804, 73 år gammel, og hans enke kunngjorde dødsfallet i Trondhjems Adresse Contoires Efterretninger for 25. oktober samme år på denne måte:

»At det har behaget den algode Gud, ved en salig og rolig Død, at bortkalde min i Livet elskede Mand, Provst og Sogneprest til Alstadfiordens Præstgield, Michael Heggelund Kildal den 31te Oktober d. A., i sit Alders 74 Aar. — Dette for mig uoprettelige Tab, har jeg ikke villet undlade at tilmelde fraværende Slægt og Venner; forvisset om deres Deeltagelse i denne min billige Sorg, frabeder jeg mig skriftlig Bevidnelse derom. —

Ibestad, den 11te November 1804.

K. S. Heggelund,
sal. Kildals.«

I den eldste ordinasjonsprotokoll (1746—69) har han skrevet sitt vita med avskrift av sine testimonier, alt på latin.

Hamnevik i Ibestad.

Prosten Kildal har fått et godt ettermele. I Luthersk kirke-tidende for 1893 skriver Reinert Svendsen om ham bl. a. at sjele-pleien lå ham på hjertet, »hvorfor han stundom gikk fra Hus til Hus og hørte baade gamle og unge i deres Kristendoms og Saligheds Lærdom«. Det heter videre: »Han viste sig som en gavmild og varmhjertet Mand. Til de fattige gav han ved hvert Aars Indgang »udi Jesu Navn« 1 Rdlr.«

I »Brudstykker fra det gamle Astafjord og nyere Ibestad sogn« i Harstad Tidende for 11. februar 1924 forteller O. M. Eilivsen-Thraning, Gratangsbotn, bl. a. om hr. Michael: »Han skulde være av en sjelden demokratisk natur, og hvad man kalder en folke-mand. Naar han paa sine mange reiser omkring i sit vidtstrakte embedsdistrikt ofte maatte holde maaltid sammen med sine skyss-folk og overnatte i fattige hjem, betragtet hans sognebørn det som om en lysets engel var steget ned iblandt dem . . .« Og samme forfatter opplyser videre: »Han førte en nydelig haandskrift og hans regnskaper er opbevaret som arveguld i Astafjord kommunes arkiv, under nøie opsyn av den agtpaagivende herredskasserer i Astafjord.«

Litt om hans stridbare sind finner vi i Jens F. Jensens artikkel »Gamle prester i Astafjord og andre steder« i Harstad Tidende 28. mars 1924:

»M. H. K. maa gjennemgaaende betegnes som en bra mand, men han maatte være meget ærgjerrig. Fra hans tid paa Sand, hvor han maatte rundt i bygden for at ta vare paa sin fisketiende, hadde han indstevnet mange mennesker for »ubeqvemme ord«; for retten viste det sig dog at de paakjærede uttalelser var temmelig harmløse, saa det blev let for de skyldige at indgaa et forlik.«

Hans makt og myndighet har sikkert vært stor, og i lektor N. A. Ytrebergs »Nordlandske handelssteder« er det en henvisning til ham som »den mektige prost Kildal i Ibbestad«.

Av trykte skrifter fra M. H. Kildals hånd kjenner vi bare:

»En Brudevielses-Tale over Salom. Prædikers Ord udi det 9de Cap. 9de Vers: holden udi Dyrøe Capel d. 8. Dec. 1796 for Mons. Hans Henr. Heittmann og Jfr. Ingeborg Sophia Hveding.« Bergen 1797. 56 s.

Ekteskap og efterslekt.

Det har gått det sagn både om Michael Heggelund Kildal og noen av de andre prestene i slekten at de giftet sig med finnepiker. Ja, sagnet har fått et romantisk tillegg også, og forteller at prestene Kildal har vært i havsnød, sittet på båthvelv og herunder lovet Gud at de skulde gifte sig med den første kvinne som de møtte hvis de blev berget iland.¹ Og den første kvinne de har truffet på stranden har så vært en finnepike, og disse Herrens tjenere har holdt sitt ord og inngått ekteskapet. Disse sagn og historier har oftere vært omtalt i lokalpressen nordpå, men for det meste tilhører de fantasiens verden. Den eneste som giftet sig med en »finnepike« var misjonær Jens Kildal (s. d.), hvis kone var av lappisk avstamning. Og utgangspunktet selv for dette ekteskap hadde nok ikke den romantiske bakgrunn som sagnet forteller.

Det er ikke minst om »hr. Michael« det har hett at han giftet sig med en finnepike. Men dette er helt uriktig. Han var gift to ganger, og begge ganger med døtre av fremstående nordlendinger.

Først giftet han sig 1. august 1756 med Anne Normann, datter av nordlandshandler Christopher Evensen [Normann?] og

¹ Manuskriptoptegnelser av kontorsjef Margidion Harr, Narvik.

Marit Middelfart. Hun døde 10. mars 1791, 63 år gammel. Annen gang giftet han sig 19. november 1794 med Karen Strøm Heggelund, f. 1762, d. 2. mai 1840 på Sandberg i Skogn, datter av Baltzer Meitzner Heggelund, kaptein v. 3. trondhjemske infanteriregiment (f. 1721, d. 1765 på sin gård Kvidal i Stadsbygden) og hustru Anna Selgensdatter Dahl (f. 1735, d. 1815 på gården Fodstad i Skogn).

I første ekteskap var det 10 barn, men bare de tre vokste op. Det er:

D 1. Ole Severin Kildal, f. 1764, d. 1818, sorenskriver til Nordre Sunnmøre. Han og hans efterslekt vil bli nærmere omtalt i de følgende kapitler.

- 2. Ovidia Fredrikke Kildal, f. 1766, d. 8. desember 1848 på Havnnes i Lyngen i Skjervøy sogn. Hun var gift to ganger og var kjent over store deler av Nord-Norge som »Mor Lyng paa Havnnes«. Hun var i besiddelse av store eiendommer og var ualmindelig godgjørende. Åpenbart har hun vært en stor personlighet, og det må derfor være på sin plass å gi en liten skildring av hennes eiendommelige løvnedsløp. Overrettssakfører Guttorm Friis på Skjervøy har samlet en del opplysninger om henne, hvorav gjengis:

»I året 1666 blev kronens gods i Nordlandene av kongen, Fredrik III, solgt til Joachim Irgens til Vestervig i Jylland for 100 000 rdl. in specie. Irgens døde i 1675 med stor gjeld, og hans enke, den rike hollenderinne Cornelia Bickers overdrog i 1677 godset som pant til sin svoger, den hollandske baron Jacob de Petersen for vel 80 000 gylden, som han efterhvert hadde lånt hennes mann. Senere blev baron de Petersen eier av godset i Troms fogderi og en del av godset i Helgeland. Hans arvinger solgte det i 1751 til Johan Christian Hvid i Trondhjem for 20 000 hollandske gylden. Fredrik III hadde solgt godset med det forbehold, at det igjen skulde kunne innløses, hvis kongen eller hans eftermann skulde ønske det, men Hvid kjøpte i 1760 innløsningsretten for 1505 rdlr. og samtidig almenningen i Troms fogderi for 200 rdlr. (kgl. skjøte 25. mai 1761). Johan Hvid bodde som proprietær på Vevelstad på Tjøtta og solgte i 1764 sitt gods

Havnes i mor Lyngs dage.

i Troms fogderi til Johan Hysing for 6000 rdlr. Efter hans død kjøpte broren, kammerråd Ahlert Hysing det i 1770 for 6600 rdlr. I 1772 solgte han det til sin svoger Andreas Røst, »som var kommen udi omstændigheder ved fatal handel til hans opreisning«, — kjøpesummen var 7000 rdlr. Røst solgte i 1774 den søndre del av godset til regimentsfeltkjær Georg Wasmuth, og i 1781 solgte Røsts arvinger også den annen halvpart av godset til Wasmuth. Men da dennes kjøp av godset gav anledning til tvist, blev ved kontrakt av 10. juni 1783 Wasmuth, Hans Andreas Moursund og Johan Hysing, den siste på sin far Ahlert Hysings vegne, for å undgå prosess enige om å dele godset mellem sig i tre dele. Kjøpesummen sattes til 8600 rdlr. Boets landskyld var 139 vog, 2 bismerpund, 12 mark fisk. *Hysing fikk eiendommene i Skjervøy, Nordreisa, Kvenangen og Kåfjord med en skyld av 49 vog, 2 bismerpund, 18 mark for 3070 rdlr.*

Johan Hysing bodde som proprietær på Sør-Rotsund, og døde allerede i 1787, 34 år gammel, og blev begravet den 11. november samme år. Hans enke, Ovidia Fredrikke, f. Kildal, blev sittende alene med godset, idet der ingen barn var i ekteskapet.

Ovidia Fredrikke Kildal, var datter av sogneprest til Ibestad, Michael Heggelund Kildal, og født i 1766. Hun var således bare 21 år gammel da hun blev enke, og det var ingen liten opgave som var lagt på hennes unge skuldre å bestyre det store og vidtløftige gods som omfattet hele de nuværende herreder Kvenangen, Nordreisa, Skjervøy og Kåfjord, tilsammen ca. 6775 km² stort. Hun blev boende på gården Sør-Rotsund flere år fremover.

Vinteren 1790—91 opholdt madam Hysing sig i Kjøbenhavn for å ordne med sine affærer. Under hennes fravær inntraff en redselsfull hendelse hjemme på gården. Det fortelles at før hun reiste hadde hun gravet alt sitt sølvtøi og andre verdifulle ting (gullgjenstander) ned i kjelleren. Den 14. september mens folkene arbeidet ute på marken, var to menn, Moses Samuelsen (Abrahamsen) og Michael Hansen (Samuelsen) i hensikt å plyndre kommet sig ned i kjelleren. De fant sølvtøiet og kom sig ut med det, men blev overrasket og drepte to kvinner, Aasille Aanensdatter og enken Karen Larsdatter. Tyveriet og mordet blev varslet. Lensmannen satte efter forbryderne og tok dem igjen inne på fjellet. De blev så satt i arrest på gården, Sør-Rotsund. Her satt de fengslet vinteren over, men den 7. april 1792 lyktes det dem å komme sig ut. De fikk tak i øks og forøvet tre mord, nemlig på Anders Thorsen, Thomas Andersen og Jens Pedersen. De blev atter fanget og satt i arresten. Her døde Moses før dommen over ham var falt, det sies av lus og vanrøkt, men Michael blev henrettet 29. desember 1792. Herr Henning Junghans, sogneprest til Lyngen, fulgte ham til retterstedet, en holme ved Spåkenes i Rotsund.

I 1793 (?) blev madam Hysing gift med Thomas Andreas Lyng, f. 12. november 1763 i Værdalen. I 1804 (?) flyttet de fra Sør-Rotsund over sundet til gården Havannes.¹

¹ »Man vil gjerne vite at det var p. g. a. mordet at de flyttet fra gården, og det kan jo være noe i det. Bare rart at de ikke hadde gjort det tidligere. I kirkeboken forekommer Thomas Lyng og hustru Ovidia stadig som faddere. Inntil 1804 står det at de bor på Sør-Rotsund, efter den tid står det Havannes.«

I dette ekteskap var der flere barn, det sies i alt 12, men ingen av disse levde op. Bare et av barnene levde så lenge at man kom på kirkevei med det for å få det døpt, men det døde før man kom frem med det. Flere av barnene var dødfødte, av kirkeboken fremgår at der den 28. juni 1794 blev jordet et dødfødt barn, og et den 27. desember 1799.

Da det således ikke var forundt Madam Lyng, eller mor Lyng, som hun kaltes og kalles den dag idag, egne barn, tok hun til sig pleiebarn, efter hvert i alt 32 stykker, som alle blev opdratt i Herrens tuktt og formaning, hver efter sin stand og stilling. Fiskeres barn blev opdratt til fiskere, »kondisjionertes« barn blev opdratt som deres stand og stilling tilsa det. De fleste, kanskje alle, blev betenkt med eiendommer eller andre midler så de kunde komme sig frem i verden. Alle blev strengt opdratt, hun betenkte sig ikke på å bruke riset på dem, selv om de var kommet til skjels år og alder.

Den 19. august 1817 døde proprietær Lyng og blev begravet den 30. september. (Av et brev fra kjøbmann Nicolay Nicolaysen i Bergen til gjestgiver Henrik Klæboe Rasch, dat. 9. januar 1818 hitsettes: »Omsider har da spiritussen for-tæret proprietær Lyng, — han var et sørgelig bevis på hvad henfald til denne last kan forvirke, da han i fordums dage var en pyntelig og agtet mand«.)

I 1848 døde mor Lyng og blev begravet ved Skjervøy kirke. Hennes grav er omgitt av et lite smiejernsgitter, med en jernplate på, hvor det står:

Her hviler

OVIDIA FREDRIKKE LYNG

født Kildal.

Hun døde 82 år gammel i 1848 på Havnæs.

Erkjendelse af hendes ædle godgjørenhed
freder her om hendes støv.

Av skifteprotokollen 1849 fremgår det,¹ at mor Lyng av »faste eiendommer« hadde Havnnes, verdsatt til 2000

¹ Likeledes meddelt av o.r.sakfører Guttorm Friis, Skjervøy.

spd., og »Proprietærgodset«, bestående av jordeiendommer i Skjervøy og Lyngens tinglag, tilbygsløt besidderne på deres og hustruers levetid. I Skjervøy tinglag var det i alt 160 gårder med underbruk og i Lyngen tinglag i alt 37 gårder med underbruk. Det var jevnt over flere opsiddere på gårdene, såvidt sees op til ni.

Det var flere testamenter i boet. Det første er datert 30. november 1793 og underskrevet av Thomas Andreas Lyng og Ovidia Fredrikke Kildal. Det er et gjensidig testament mellom ektefellene. Som vidner på dette står Nicolay Christian Friis Kolderup, p. t. konstituert sorenskriver i Senjen og Troms og Ole Severin Kildal, candidatus iuris utriusque og beskikket procurator, — av vidnene datert, Søre Rotsund, 20. september 1794.

Den 19. august 1817, to dager efter Lyngs død, er der tilføiet: Vi undertegnede kan bevidne at det var avdøde proprietær Thomas Andreas Lyngs vilje, som han ytrede før sin død, at det ovenanførte testamente mellem ham og hans endnu levende ektefelle Ovidia Fredrikke Kildal, måtte blive uforandret, hvilket vi under vår hånd og segl bevidner. Dat. Havnes 19. august 1817.

Claus Jacob Monrad
districtschirurg.

Anders Kiil
handelsmand.

Ved testament av 15. september 1839 skjenket mor Lyng sin pleiesønn, Jens Hallen, »for den mod mig udviste opmerksomhed og sønlige godhed«, gården Havnes som fullkommen odel og eiendom efter hennes dødelige avgang, med besetning, båter og alle slags redskaper, — mot at han betalte 1000 spd. Herav skulde tilfalle Skjervøy prestegjelds fattigkasse 200 spd. som skulde bli stående i kassen som et fast fond under navn av Ovidia Sal. Lyngs legat, og hvorav rentene årlig skulde utbetales fattige og husarme i Skjervøy.¹ 800 spd.

¹ »I den første tid blev det forholdt med renterne som av testatrix bestemt. Senere blev prestegjeldet delt i tre herreder, og hvert av dem fikk sin andel av legatet. I Skjervøy figurerte det i regnskapet for hvert år, med tillegg av renter, men blev av undertegnede [Friis] i 1839 overført som et eget legat, Madame Ovidia Fredrikke sal. Lyngs legat, og midlerne blev indsat i Skjervø Sparebank. Det er på noget over 1000 kroner nu.«

skulde utbetales til handelsmann Samuel Giævers fire barn av første ekteskap.

Ved testament av 21. juni 1832 bestemte Mad. Lyng at hennes pleiesønn Jens Severin Hallen, sønn av avdøde Ole Hallen, skulde ta en broderlodd i boet efter henne, således at han for sin del fikk så stor lodd som sorenskriver Ole S. Kildals barn.

Endelig bestemte hun at Thorvald Johan Hoseth skulde ha 800 spd. efter henne til sin utdannelse, ved testament av 1846. Denne Thorvald Hoseth var en (uekte) sønn av Margrethe Hallen, som var mor Lyngs pleiedatter og gift med hennes pleiesønn Jens Hallen.

I 1854 blev skiftet sluttet. Der hadde da vært en større skiftetvist, innledet av advokat Kildal i Christiania, som endte med en høiesterettsdom av 15. oktober 1853. Proprietærgodset blev solgt til et interessentskap: Foreningen til leilendingsvesenets ophevelse i Skjervø. Omtrent alle eiendommene er nu solgt, men noget eies dog av Foreningen fremdeles, iallfall har den hjemmel til nogen eiendommer.

Den samlede utlodning i boet var på 35 875 spd. 1 ort 22 skilling. <

Til denne oversikt kan føies følgende supplerende opplysninger, meddelt av frøken Annie Giæver, Havnnes i et brev til overrettssakfører Friis:

»Noe mer enn De har fortalt om Mor Lyng vet jeg ikke. Det som folk flest har fortalt om og om igjen dreier sig om mordet i Rotsund — ranet av sølvtøyet. Det fortelles at da Moses og Mikkell lette huset rundt efter sølvet og først intet

Sølvkaffekanden fra mor Lyngs tid.

kunde finne i hele huset, kom de tilslutt ned i kjelleren og fikk da se skaftet av en teske med snurlet skaft stikke op av jorden, og utbrøt da: »Ja der hvor du er, er også mere.« De grov og fant hele stasen. De rømte da efter mordet på de to kvinder over fjellet til Nordreisa. Av frykt for lensmannen holdt de sig i skog og mark. For å berge livet fanget de ryster og kokte disse i en sølvkaffekanne, et praktstykke av sølvarbeide med en svane på toppen av lokket. Det meste av de røvede sølvsaker blev funnet igjen, deriblandt også denne kaffekannen, som har vært her på Havnnes like til min eldste bror blev gift, da fikk han den i brudegave. Han het Jens Severin Hallen Giæver. Mens han levet fikk han den restaurert. Trehåndtaket var ødelagt og så gav han den til min bror Haralds eldste sønn, Jens Giæver. Den står i Ladegården i Oslo. Av fagfolk var den for 8—10 år siden verdsatt til ca. 2000 kroner.

Da morderne den 7. april 1791 kom sig løs og overmannet den sovende vakt med de økser som disse hadde gjort ferdig til vedhugst dagen efter, for de rundt i huset for å drepe alle de som var der. Konen til en av de myrdede lå på et rum ovenpå og våknet av levenet, tok et spebarn på armen og sprang ut på gangen for å komme sig ut. Da skulde morderne storme op trappen. Koldblodig ropte hun til dem: »Dere kan ikke røre et hår på mitt hode, hvis det ikke er Guds vilje. Gud er med mig, men tenk over hvem der er med Dere.« Og morderne lusket vekk. Om Mor Lyng vet jeg at hun var svært tykk og ubevegelig i sine siste leveår. Men hun vilde følge med i alt som foregikk både i huset og på gården. Hun blev derfor båret rundt i en lenestol med høy rett rygg og med armer på. I denne var hun snart å se i kjøkkenet, snart utendørs. Stolen går fremdeles under navn av Mor Lyng-stolen, og står i spisestuen vår.«

- D 3. Rebekka Elisabeth Kildal, f. 1770, død i Ibestad 17. mars 1814. Hun blev først gift i 1791 med sogneprest Peder Borch Lund i Øksnes, sønn av parykkmaker i Trondhjem Simon Olsen Lund og Karen Petronelle Arctander Borch (datter av sogneprest til Sundalen Peder Jeremiassen Borch). Sogneprest

Borch Lund var en meget dyktig og ansett mann. Han døde plutselig ved annekset Langenes 25. februar 1804. I dette ekteskap var det følgende barn:

- E* 1. Michael Heggelund Kildal L., f. 1792, død som »bataillons-chirurg« 1855 i Kjøbenhavn, efterlatende enke født Porth, uten barn.
- 2. Aron [Aaron?] Normann Kildal L., f. 1794.
 - 3. Simon L., f. 1796.¹
 - 4. Karen Petronelle Arctander Borch L., f. 1798.²
 - 5. Christian Torberg Hegge L., f. 1800.
 - 6. Johanna Ovidia Fredrikke L., f. 1802, † 1876, g. m. handelsmann Nicolay Dons, Ibestad, fem barn.

Rebekka Elisabeth K. giftet sig annen gang 10. april 1809 med sogneprest til Ibestad Gunnar (Gunner?) Berg, f. 2. november 1764 på gården Fosdal i Stjørdalen, død 19. august 1827.³ Han hadde først vært gift (1794) med Anna Colban (d. 1808), datter av skipper i Trondhjem James William Colban og søster av prost Erik Andreas Colban, sogneprest til Vågan. Sogneprest Berg blev valgt til stortingsmann i 1818, men møtte ikke p. g. a. sykdom. I forbindelse med Niels Normann, sogneprest til Tranøy, stiftet han »Senjens Provindsialbog-samling«.

I sitt annet ekteskap hadde Rebekka Elisabeth Kildal to barn:

- 7. Anne Rebekka Berg, f. ca. 1812, død ugift på handelsstedet Havnviken i Ibestad 28. januar 1832, 19 år gammel.
- 8. Sara Berg, gift med proprietær Erik Coldevin på Ulføy i Hadsel.

¹ † 1876 som lensmann i Borgund. Mange barn.

² Gift med Hans Rasch på Skjervøy.

³ Sønn av gårdbruker Jonas Gunnersen og hustru Sara Nielsdatter

Kapitel IV.

SORENSKRIVEREN PÅ SUNNMØRE

Liv og virke.

D 1. Ole Severin Kildal, sønn av prosten Michael Heggelund Kildal, blev født 19. november 1764 i Sand i Senjen, hvor faren dengang var prest. I 1778 kom han i Trondhjems katedralskole, tok eksamen artium med haud illaud. 1784 og examen philos. med laud. 1785. I det biografiske verk av S. H. Finne-Grønn: »Norges prokuratorer, sakførere og advokater 1660—1905«, hvor hans biografi er gitt, opplyses det at faren ikke hadde råd til å koste på ham mer utdannelse. Han tok derfor en huslærerpost hos sin søster proprietær Hysings enke i Skjervøy, hvis barn han underviste i tre år samtidig med at han leste jus.

I den samme biografi gis det følgende skildring av hans videre liv: »I 1789 hadde han lagt sig saa vidt tilbedste at han kunde fortsette sine studier i Kjøbenhavn, og 18. juni 1792 blev han cand. juris med haud illaud. for den theoretiske og laud for den praktiske prøve. Straks efter fikk han amtsbevilling som prokurator for Underrettene i Senjen og Tromsø fogderi og mottok kgl. bevilling 2. oktober 1795 som *overrettsprokurator* i Trondhjems stift. Han førte alle befalte saker i fogderiet i de følgende fire aar. Kildals i forveien svake helbred led i løpet av denne tid stærkt under de besværlige sjøreiser i det store distrikt, og i 1796 reiste han derfor til Kjøbenhavn, hvor han laa paa sollicitation i to aar paa gjeld og smalhals, til han 12. december 1798 blev utnævnt til *sorenskriver* i Nordre Søndmør.

Sin ansøknng om dette embede hadde han vedlagt fortrinlige attester. Amtmand Sommerfeldt erklærte saaledes at Kildal under sin sakførsel »ei alene havde røbet grundig juridisk indsigt, men ogsaa med udmerket nidkjerhed søgt at give sagen sit sande lys, gjort sig en fornøielse af at forlige trættene, ligesom han ved enhver

leilighed i sit liv havde ladet sin gode og ædle Tænkemaade være kjendelig«. Anset og æret som dommer og menneske avgik Kildal ved døden 15. april 1818 i Borgund.«

Til dette kan føies at han også vedla sin søknad en attest fra lagmann I. P. Brown, Steigen, datert 21. april 1795,¹ hvor det heter:

»Herr Ole Severin Kildal, Candidatus Juris og for nærværende Tid beskikket Procurator i Senjens og Tromsøens Fogderi under Finmarkens Amt, har i de Sager han har ført ved Laugtinget, givet mig udmærkede Prøver paa grundige juridiske Indsigter, Flid og Retskaffenhed. — Hans ædle Tænkemaade og ustraffelige Opførsel i Liv og Levnet er mig ogsaa tilfulde bekjendt. Dette bevidnes med den største Fornøielse og under det oprigtigste Ønske, at der snart maatte aabnes ham Leilighed til i en større Cirkel med sine Indsigter og Retskaffenhed at gavne det Almindelige.«

De søknader Kildal sendte Kongen i 1795 og 1798, om henholdsvis prokuratorbevilling og embedsutnevnelser, er ogsaa av interesse og refereres her in extenso. Den første lyder:²

»Til Kongen!

Ibbestad Præstegaard i Nordlandene,
den 17de Julij 1795.

I Foraaret dette Aar indgav jeg allerunderdanigst en Ansøgning om Prokurator Bevilling ved alle Over og under Retter, de sædvanlige Retter undtagne, denne min Ansøgning bilagde jeg med Gjenpart af det juridiske Fakultets Bevis for at jeg havde latinsk juridisk Examen med Carateren Haud-illaud: for det theoretiske og Laud: for det praktiske, ligeledes med en Attest fra Amtmand Sommerfeldt, om at jeg havde i en Tiid lang der været beskikket til Prokurator og opført mig som en retskaffen og redelig Mand, paa denne Ansøgning faldt i April Maaned den Resolution, at jeg, igjennem Amtmanden, skulle høres, hvor jeg agtede at praktisere, men Allernaadigste Konge, hvor vanskeligt er det for mig at bestemme noget vist Sted hertil? der udfordres en Tiids Ophold paa

¹ Norske Indlegg, 1798, 14. desember. Riksarkivet.

² Norske Indlegg, 1795, 2. oktober. Riksarkivet.

et Sted, førend jeg kan erfare, om en redelig Prokurator der kan leve, jeg havde først bestemt mig til at rejse til Trondhiem for der at praktisere, men kunne jeg med Vished see, at jeg der ville kunne faae anstændig Udkomme, paatvivler jeg ei, at blive af Stiftamtmanden til Prokurator der beskikket, hvilken Beskikkelse ville være mig mindre bekostelig. — Allernaadigste Konge! Jeg har anvendt Tiid, Flid og Bekostning for ved Kiøbenhavns Universitet at tage 3 Examina, og derved giøre mig værdig til mit Fædrenelands Tieneste, jeg har i den Tiid jeg allerede har opofret til dets Tieneste viist mig som en redelig og menniskekiærlig Mand, enhver Retskaffen, der kiender mig vil bevidne det, foruden at Amtmandens allerede ved min forrige Ansøgning indsendte, og Laugmand Browns herhos lagte Attest viiser det, jeg vover derfor allerunderdanigst her at igientage min allerunderdanigste Ansøgning om at blive beskikket til Prokurator ved alle Over og Under Retter i Danmark og Norge; Kuns min svage Hilsen forbyder mig her bestandig under Finmarkens og Nordlandenes kolde klima, at opholde mig.

Allerunderdanigst
Ole Severin Kildal.◀

Den annen er datert Kjøbenhavn 12. november 1798 og lyder:¹

»Til Kongen.

I Aaret 1784 tog ieg Examen Artium med Karakteren Haud illaudabilem, i 1785 Examen Philosophicum med Laudabilem, i 1792 latinsk juridisk Examen med haudillaudabilem for den mundtlige, og laudabilem for den skriftlige Prøve — Forat erholde Routine i juridiske Forretninger, haver jeg i 4te Aar practiseret som Procurator i Senjens og Tromsøe Fogderie under Finmarkens Amt, hvor jeg i den Tid efter Amtets Ordre har ført alle befalede Sager, hvoraf mange vare indviklede, og udfordrede formedelst det Locale lange og besværlige Søreiser, hvorved min svage Helbred forværredes; om mit Forhold som Sagfører sees: de herpaa afskrevne Gienparter af de mig fra Amtmand Sommerfeldt og Laugmand Brown meddelte Vidnesbyrd, hvoraf Originalene ere underdanigst

¹ Norske Indlegg, 1798, 14. desember. Riksarkivet.

Sorenskriver O. S. Kildal og frue f. Wind.

vedlagde en Ansøgning, jeg forhen har indleveret i Det Høi Kongelige Danske Cancellie.

Da jeg saavel fra den theoretiske som practiske Side har paa egen Bekostning søgt at giøre mig bekvem til Deres Majestæts og Statens Tieneste, og jeg har nu ligget her og solliciteret i 2de Aar, hvorved jeg er synket i Gield, og ejer ikke for nærværende Tid nogen Udsigt til ny Credit, saa er det jeg paa forestaaende Grunde allerunderdanigst herved anholder hos Deres Kongelige Majestæt om det søndre Sundmørske Sorenskriverie.

Allerunderdanigst
Ole Severin Kildal.◀

Under samme dato og i samme ord søkte han »det nordre Sundmørske Sorenskriverie, og om der skeer Forflyttelse, da det Embede, som vorder ledigt«.

Det sympatiske inntrykk en får av sorenskriver Kildal gjen- nem Finne-Grønns ovennevnte skildring blir bestyrket når en blader igjennem hans efterlatte »stam-bog« med de mange varme hilsener

Ole Severin Kildals segl.

— på vers og i prosa — fra slekt og venner. Stamboken er et lekkert lite bind i avlangt format, bundet i kalveskind og med navnet O. S. Kildal på forsiden og årstallet 1792 på baksiden. Hilsener og citater er dels formet på latin og gresk, dels på moderne fremmede sprog og dels på dansk-norsk. Han har selv en lang latinsk hilsen datert Ibestad i May 1794, og begge hans søstre er representert ved kjærlige erklæringer på dansk-

norsk. Hans nevø Michael Heggelund Kildal Lund hylder ham i et hjertelig følt lite dikt. Og vennene er fulle av lovord. »Blide, ædle Kildal«, begynner en av dem sitt lille epos, og dette syn på stambok-eieren kommer stadig igjen. Men det muntre innslag mangler ikke heller.

»Gid aldrig De mangle den fineste Føde,
God viin, muntert selskab, til kaffe god fløde«,

skriver en som føier til under: »Min gode Epicureer ærlig meent.«
Og en annen — fra Kjøbenhavn 1799 — citerer Luther:

»Wer nicht liebt Wein, Weiber und Gesang
der bleibt ein Narr sein Leben lang«,

og samme skribent føier til: »Jeg har aldrig havt Aarsag til at drage i Tvivel at min ven Kildal jo var en god Lutheraner.«

Mange av bidragene er fra Kildals Kjøbenhavnerår og flere av vennene gjør uttrykkelig opmerksom på at de er medlemmer av Det norske Selskab. Det er vel sannsynlig at han har truffet dem nettop der og at han selv også var medlem av selskapet. Det var antagelig i mars 1799 han brøt op fra Kjøbenhavn for å overta sitt embede, og fra denne tid finnes det en rekke avskjedshilsener i stamboken. En av dem (datert Norske Selskab 7. Marts 1799) lyder:

»For Løyer og Biskop og Venskabet fiin
min tak jeg dig herved mon yde,
i Sundmøre gid aldriig du savne maae Wiin
og alt, hvad dit Hjerte kan fryde.«

Vive diu Filij virtutis perge palastra
Strenue Currere, Des Tibi pulcherrima
Familia deus Ornamentum Tuorum,
Te dignis eorum sitas in Orbe Viris.

Abbestad
4to Julij Maj 1794

Kildal

O. S. Kildals håndskrift og navnetrekk.
(Blad av hans stambok)

Det mangler heller ikke på gode og velmente råd til den avholdte venn. Et av dem blev betraktet som så dristig at skribenten ikke turde vedstå sig det. Det er anonymt og udatert og er formet i disse ordene:

»Gift Dem! Gift Dem kjære Skriver!
Aldrig lykkelig De bliver,
uden ved en Piges Barm.
Der skal Dagens Møje svinde,
der De Salighed skal finde.
Himlen boer i Pigers' Barm!«

Det er billedet av en edel og elskverdig natur som stiger frem av stambokens blad, et lyst og muntert gemytt, glad i fest og selskap og ikke uten øie for livets goder på ulike områder. Det er tydelig at Ole Severin Kildal var meget populær og avholdt i sin studietid og sine første virkeår, og det samme var åpenbart stort sett tilfelle i de mange år hvor han virket som sorenskriver på Sunnmøre. Riktignok opplyser bygdehistorikeren Hans Nørve som skriver Borgunds historie at hans dommer var ansett som hårde og at hans sykелighet i de siste år gjorde ham mindre omgjengelig, men om dette er riktig later det ikke til at det har influert på hans

gode omdømme i bygden. Det var i Borgund, herredet utenfor Ålesund, han kom til å slå sig ned, og gården Sørnes — hvis hovedbygning senere er revet — blev hans hjem der. Der levde han sitt familieliv som skiftet så sterkt mellem sorg og glede, og der blev hans barn født.

Det var av sin siste hustrus far, Peter Wessel Wind, han kjøpte gården Sørnes omkring år 1800, og efter en beskrivelse som foreligger av gården kan en danne sig et godt og klart billede av hvordan livet formet sig der. Noen år efter hans død blev Sørnes kunngjort til salgs, og Trondhjems Adresse-Contoires-Efterretninger for 19. november 1824 inneholder en detaljert skildring av gården og dens nærmeste omgivelser. Det heter der:

»Tirsdagen den 25de Januar næste Aar, bliver, efter Enkefrue Kildals Requisition, afholdt offentlig Auction paa og over hendes paaboende gaard Sørnes, Matr. no. 128, i Bergens Thinglaug paa nordre Søndmør, omtrent $\frac{1}{4}$ Miil fra Losse- og Ladestedet Aalesund beliggende, af skyld 1 Vog 2 Bpd. 15 k. Fiskesleie. Gaarden har følgende bygninger, som ere i god Stand: en toetage Hovedbygning med Tejltag og udvendig hvidmalet, hvori 13 deels betrukne og dels panelede Værelser med 9 Jernovne og en Bjelkekjælder; en toetage Stolpebod eller Stabuur; en Borgestue, hvori Jernovn med tilbygget Vadskerhuus, hvori Bagerovn og en indmuret Kobberpande; 2 tømrede Søboder med Loftar over, 2 Søboder av Stavværk, tvende Baadnøste, en Høe- og Kornlade og en Koe- og Hestestald. Paa Jordeveien udsaaes aarlig 6 Tønder Korn og 3 Tønder Potatos, og fremfødes en Hest, 14 à 15 Fæe-kreature og 20 Faar. Blandt de til Gaarden hørende Herligheder er en skjøen og med megen Bekostning anlagt Frugt- og Urtehaage, tvende bekjendte gode Sildevaage og god Havn, tvende Husmandspladse, hvis besiddere hver svare 6 Arbeidsdage aarlig, og i Gaardens tilliggende Mark haves fornøden Muldmyr og Tørvskjær.«

Som det fremgår har sorenskriveren ikke bare hatt sine dommerplikter å vareta, men har i virkeligheten også drevet et gårdsbruk av ikke så ganske små dimensjoner. Det er særlig verd å merke sig dette med tanke på hans to eldste sønners utpregede interesse for gårdsbruk og landmannsliv. De tilbragte sine første 10–12 barneår på en gård, og jordbruk og hagestell øvet tiltrekning på dem resten av deres liv.

Sørnes gård.

Allerede året efter sorenskriverens død blev det kunngjort offentlig auksjon på Sørnes (Trondhjems Adressecontoirs-Efterretninger 6., 10. og 17. august 1819) over løsøre og diverse jordegods, »efter forlangende av Enken Madame Kildal«. Det nevnes bl. a. »endel arbeidet Sølv, Messing, Tin, Kobber, meget godt Dækketøi af Damask og Dreiel, samt andet Linned, en Mængde gode Sengeklær med Duun — og Fjærfyld«, o. s. v. Videre nevnes en grønsmalt skrivepult, en stor mengde bøker, »endel gode Torskegarn, noget Steentøi og en god Deel Fyrre Tøndestaver«.

Av jordegods er det 10 gårder og bruk i Velde, Grytten og andre steder i Nordre Sunnmøres sorenskriveri, som tilhører fru Kildal og som bys ut til salg samtidig.

Av bøkene er sannsynligvis en del blitt beholdt av familien. På Refling i Ringsaker, hvor hans eldste sønn sorenskriver M. H. Kildal fikk sitt hjem, fantes en rekke franske landbruks-økonomiske bøker

som hadde tilhørt sorenskriveren på Sørnes. Bøkene strøk alle med da »gamlebygningen« på Refling brente.

For landbrukssaker hadde sorenskriver Kildal en mer enn almindelig interesse. Han var medlem av distriktskommisjonen for Sunnmøres distrikt av Det kgl. Selskab for Norges Vel, og det fremgår at arbeidet for en konsolidering av landbruksselskapene i denne del av landet hadde særlig god fremgang. Det heter i O. A. Øverlands historiske beretning:¹ »Længst naadte dette arbeide for sammenslutning inden selskapene i Romsdals amt. *Det søndmørske patriotiske Landhusholdningsselskab*, der var fornyet 7. juli 1805, saavel som Det Romsdalske patriotiske Landhusholdningsselskab, stiftet 29. januar 1776 vedtok begge fuld tilslutning. . .« For sitt arbeide for landbrukets fremme mottok sorenskriver Kildal Det kgl. Selskab for Norges Vels sølvmedalje.

I begynnelsen av det 19. århundre var det almindelig å bruke segl på brevene, og vi kjenner to segl som blev brukt av sorenskriver Kildal. Det ene forekommer i en skrivelse fra ham til biskop Bech, datert 21. november 1810.² Det er godt bevart og forestiller en dal med en kilde. Arkivar Trætteberg karakteriserer det som et »talende segl«. Det henspiller selvsagt på brevskriverens navn og vidner om den feilaktige tradisjon som holdt sig i noen slektledd og som gikk ut på at navnet skrev sig fra »Kilde-dal«. Et annet segl som blev brukt på Sørnes henspiller på sorenskriverens tre koner (se bilde s. 76). Det fremstiller en falk (første hustru født Falck), noen tønner (annen hustru født Tønder) og vinden som beveger grenene (tredje hustru født Wind). Tradisjonen forteller for øvrig at det på Sørnes skal ha vært et stort allegorisk bilde av sorenskriveren omgitt av sine tre hustruer.

Det opplyses³ at sorenskriver Kildal hadde erklært at han ikke ønsket å overta stillingen som byfoged i den vordende kjøpstad Ålesund⁴.

Det siste spor etter sorenskriver Kildals embedsvirksomhet finner vi i en ansøking til Stortinget i 1818 om kjøpstads- eller

¹ O. A. Øverland. Det kgl. Selskab for Norges Vel 1809—1909, s. 96. Kr.a 1909.

² I Privat-Publike Saml. Selskabet for Norges Vel 1809—1819 (Riksarkivet).

³ Kristian Bugge. Aalesunds historie. Ålesund 1923.

⁴ Ålesund blev først kjøpstad i 1848.

subsidiært losse- og ladestedsrettighet for Ålesund. Det heter om denne henvendelse (Andersen, J., Aalesund, og omegns historie i ældre og nyere tid. Kr.a 1904, s. 7): »Den udmærkede, med stor dyktighet og indsikt forfattede ansøgning var skrevet av sorenskriver Kildal og foged P. Landmark.«

Sorennskriver Kildal hadde meget å gjøre med den store retts-sak i Borgund som populært gikk under navnet »Oprørssaken i Borgund« og som vakte oppmerksomhet over hele landet. I Sunnmørs-posten for 28. mars 1941 og følgende nummer gir agent Rikard Eidsvig et omstendelig referat av saken. Det var loven om at det skulde oppkreves brennevinskatt som var foranledningen til den. Bøndene mente at bare de som selv brente skulde betale skatten, og på tinget i Spjelkevika i november 1816, som blev oppløst i uorden, kom de med kraftige innsigelser mot skatten. Det blev så satt ekstrarett i Kildals dagligstue på Sørnes 8. januar 1817 og den mann som hadde ropt høiest, Steffen Emblem, blev arrestert. Bøndene tok imidlertid senere saken i sin egen hånd og toget til arrestlokalet og befridde arrestanten. Det sies at 276 bønder hadde vridd på nøklen til arresten. Da anklaget fogden bøndene for opprør og det blev nedsatt en ekstrarett med en overdommer fra Østlandet¹ og Kildal som meddommer. Rettsmøtet holdtes på Sørnes 28. mars 1817. Det var utkommandert en militærstyrke på 50 mann for å holde ro og orden. Over 350 vidner blev avhørt. Dommen falt 13. juni 1817 og var meget streng. Hovedmannen, Nicolai Larsen Godø, blev idømt »paa fæstning i jern sin livstid«, 52 andre fikk fengsel fra 8 år til 4 dager, og ca. 200 idømtes bøter. Noen av de dømte blev imidlertid frigitt allerede samme år og de andre i årene 1821—1823.

Eidsvig slutter sin gjennomgåelse med å uttale at hele saken var urettferdig og dommen enda mer, derfor var det vel også at de fengslede blev så fort frigitt. Han forteller også at sorenskriver Kildal var »temmelig grinete av sig«, bl. a. var han ofte sint på kontoristen, S. K. Lund som var hans nevø, og pleide å si: »Du Lund, du Lund, din Svinehund.«

¹ Regimentskvartermester Olaus Michael Schmidt.

Ekteskap og efterslekt.

I likhet med sin bestefar, prost Simon Kildal (d. e.), var Ole Severin Kildal — som ovenfor antydnet — gift tre ganger. Han giftet sig første gang 14. mars 1803 i Trondhjem med Olave Erikke Falck, døpt 23. mars 1776 i Domkirken sammesteds og død 9. mars 1805 i Borgund, datter av kjøbmann Peder Falck og Karen Marie Dalstrøm. Hun døde i barselseng, og i Trondhiems Adressecontoirs Efterretninger for 22. mars 1805 kunngjør enkemannen dødsfallet på denne måten:

»Efter 2de Aars lykkeligt Ægteskab, berøved Døden mig, den 9de dennes, om Natten Klokken 11¹/₂ slet, min dyrebare Kone Olave Erikke Kildal, fød Falck, 29 Aar gammel, efter at hun den 4de sidstleden, under langvarige Lidelser var nedkommen i sin første Barselseng med en dødfødt Datter. Dette for mig smertefulle Tab, bekiendtgjøres herved for hendes og min Familie og Venner, forvisset om deres Deeltagelse i denne min bittre Lod, frabeder jeg mig skriftlig Bevidnelse derom.«

Kunngjøringen er fra »Sørnæss paa Sundmøre« og datert 12. mars 1805.

Den første fru Kildals og hennes datters begravelse foregikk fra Borgund kirke den 25. mars 1805. Der blev ved begravelsen sunget en sang forfattet av foged Bull og »afsiunget af 9 Jomfruer«. Den er i sin helhet trykt i Trondhiems Adressecontoirs Efterretninger for 17. mai 1805, og i samme blad for 22. mars, 5. april og 9. april er det også trykt minnedikt. Et av dem (5. april) begynner med dette vers:

»Under Kummer bøiet ned,
Mørk med mødefulde Fied,
Manden taus ledsager,
Ædle, tabte Qvinde, Dig
Med hans Sukke blande sig
Vennekredsens Klager.«

Efter tre og et halvt års forløp giftet sorenskriveren sig igjen den 23. september 1808. Hans annen hustru var Elen Magdalene Tønder, f. 7. september 1778 i Stranden og død 22.

oktober 1809 i Borgund, datter av sogneprest Ebbe Carsten Tønder og Susanne Borchmann Angell. Hun døde også i barselseng.

Enkemannen kunngjør hennes død (i Trondhiems Adressecontours Efterretninger for 14. november 1809) i disse ord:

»Min eigode og blide Kone Elen Magdalene Tønder, fød den 7de september 1778, blev mig efter 13ten Maaneders Ægteskab, den 22de dennes ved Døden berøvet, efter at hun den 20de sidstleden under svære Lidelser var nedkommen i Barselseng med en dødfødt Datter. Dette for mig og hendes sieldne Moder, Enkeprovstinde Tønder fød Angell saa yderst smertefulde Tab, giver jeg mig den Ære herved sørgeligst at anmelde for vore Beslægtede og Venner.«

Kunngjøringen er datert »Sørnæss i Borgensund paa Sundmøre den 30te Oktober 1809« og undertegnet O. S. Kildal.

I samme blad finnes en panegyrisk minnetavle over den avdøde av en innsender under merket A. Hun karakteriseres her som »den hæderlige, fromme, blide, godmodige Elen Magdalene Kildal, fød Tønder«, og det gis så en del biografiske opplysninger om henne. Til slutt heter det:

»Trofast Ægtekjærlighed
barnlig Hengivenhed til en bedaget Moder,
fornuftig Huuslighed
Blidhed og Sagtmodighed i Omgang med Alle,
sand Retskaffenhet og stille Gudsfrygt
være de Dyder der udmerkede hendes
jordiske Vandel.
Derfor begravdes hun nu
af dybt saarede Ægtefælle
af højest bedrøvede Moder og Søkende
af skønsomt Tyende
af redelige Venner
af Religionens Yndere.«

Ved gravferden fra Sørnes den 7. november 1809 blev det sunget en lengere sang forfattet av pastor H. R. Astrup. Tiden og stemningen avspeiles bl. a. i dette vers:

»Anderledes vi det troede:
at den kjære Frugt som boede
under moderlige Bryst
skulde blevet Livets Lyst.
Alt forsvandt, blev bitter Møde
og Du selv med Frugten døde.«

To og et halvt år senere, 8. mars 1812, giftet han sig for tredje gang, denne gang med den 18 år gamle Karen Friis Wind, f. 27. august 1794 i Borgund og død 11. februar 1884 i Ålesund efter nytt ekteskap med foged Nathan Surland Lindholm. Hun var datter av handelsmannen Peter Wessel Wind og Margrethe Thomasine Baade.

Bryllupet blev holdt i Borgund og det blev sunget et pompøst festdikt ved anledningen. Det begynner med disse lyse og sterke strofer:

»Op til Fryd Basunen lyder,
Munterhed vort Valgsprog er;
Dobbelt Glæde Dagen byder,
Alslags Sorg forjages her;
Guden Amor er tilstede,
Og han er jo altid glad,
Blot om Kjærlighed og Glæde
Synger vi i dette Kvad.«

Sangen har også en humoristisk henvisning til brudgommens navn:

»Kilden ned i Dalen rinder,
Og en Pige speiler sig,
Udi den hun skjøn sig finder,
Og hun tror sig lykkelig
ved at eie Dal og Kilde,
Begge Dele hun og fik;
Men at spørge lader ilde,
Om hvorledes det tilgik.«

Et fromt uttalt ønske i diktet om at »Himlen Eders Idræt krone med al jordisk Frugtbarhed« gikk i høi grad i oppfyllelse.

Det blev i ekteskapet født tre sønner, som alle fikk en tallrik efter-slekt og som blir nærmere omtalt i de neste kapitler, *E 1.* Michael Heggelund Kildal, f. 1812, *E 2.* Peter Wessel Wind Kildal, f. 1814, og *E 3.* Peter Daniel Baade Wind Kildal, f. 1816.

Windslekten var en handelsslekt fra Sunnmøre. Fru Kildals far, Peter Wessel Wind, var sønn av Niels Wind, opprinnelig fra Trondhjem, f. 1744, d. 1799, som omkring 1768 var fullmektig hos sorenskriver Melchior Falck og av og til fungerte som konstituert sorenskriver. I årene 1768—72 forekom han ofte som fullmektig ved gjeldsinndrivelser og som inkassator i boer. Før 1. juli 1778 blev han meddelt bevilling som handelsmann på Taskebjerg (Tasken) i Nørvesund. Han fungerte som postmester i Borgund, og foruten Tasken eide han også handelsstedet Ytre Brandal. Tasken var i 1771 blitt makeskiftet fra Borgund kirkes mensalgods. I Kristian Bugges »Aalesunds historie« fortelles det at Niels Wind eide »adskillig jordegods« og han var en meget ansett og dyktig mann.

I en henvendelse til Kongen av 25. januar 1791, sendt fra »Taskebjerg i Borgensund og Yttre Brandal i Sunnmøre fogderie, Romsdahls amt« søker han om brennevinsbevilling. Hans argumentasjon er ganske fornøielig:

»Paa mine paaboende gaarde Ytre Brandal har jeg og mine formænd fra umindelige tider af drevet handel med de omkring-boende bønder, og de, som der til fiskerie fra længere bortliggende steder ankommer, hvortil stederne for deres beliggenheds skyld ere beqvemme.

For mange aar siden kom jeg i besiddelse af disse handelssteder og har siden fortsadt denne næringsvei upaaanket, imod at betale handelsskat og consumption. Anden ret til at drive handel har hverken jeg, mine formænd eller de omkring mig boende handelsmænd, hvorav følger, at man ej alene kiender grændser for sin egen ret, men og at man ikke tillater andre aldeles uberettigede. Alle fornødenheder til fiskeriets drift og bondens husholdning samt ædende og drikkende vahre ere det her handles med. Brændeviins salg ere med forordningen af 8de Martii 1757 dens 3die og 4de artik. indskrænket blot for reisende og bønder som lade det hente til brug i deres huuse hos privilegerte gjestgiveri. Deraf ere faa eller ingen i det hele fogderie.

I de handelsbevillinger, som nogle faa handlende her i fogderiet have faaet, er brændeviin utrykkelig forbuden at sælges. Fiskeren skulle altsaa udsættes for aldeles at savne samme, da han dog ere den, der mindst kan undvære det. Hans spiise ere fiskets tid næsten bestandig fisk, suppe derpaa og læver deraf. Han roer og arbejder sig ofte svedig, drikker suur valde, blandet med vand ofte ublandet, kommer silde om aftenen eller natten til landet, hvor han maa bierge og virke sin fisk førend hand har tid at nyde sin fisk og fiskesuppe. Skulde vel nogensinde en reisende meere behøve brændeviin end slige folk? og ere brændeviin nogensinde nødvendigt maae det være for folk, hvis næring og levemaade er af den beskaffenhed som deres jeg her har beskrevet. Det er unægtelig, at med denne handel kan øves stor misbrug, men dermed bør politiet have indseende: den ere strafværdig, som sælger folke meere end til nødtørft, som tillader folk at spille sin tid i drikkelag, og den er heller ikke uskyldig, som tillader nogen at købe for at bringe med sig på sjøen, en skik, som endnu ikke er og ynskelig aldrig blev indført. Jeg underkaster mig i saa fald den strængeste undersøgelse om denne min ansøgning at handle dermed allernaadigst bliver mig anordnet. Jeg veed, at brændeviin er nødvendig for fiskeren til nødtørftighed, og jeg troer ikke det blev noget vanskeligt spørgsmaal for medici at besvare: om ikke radesygen og fleere sygdomme, blev endnu gjængsere, hvis de slet ikke nød brændeviin.

Hvorfore tilstaaes det soldaten i feldten og matroserne om skibsbord? Hvorfor tillades det uden indskrænkning at indføres fra Danmark til kjøbstæderne i Norge og derfra igjen paa landet? De mange 100 tønder, som aarlig udskibes fra Bergen langs søekanten heele landet gjennem, blive vist ikke kjøbt og avsatte bare til de faae privilegerede gjæstgiverie, som findes eller umiddelbar til bønderne. Det meeste kjøbes virkelig af andre handlere og udsælges siden hiemme; men som dette skeer uden tilladelse, saa skeer det heller ikke saa aabenbare, at det jo er vanskeligt at faae beviseliggjort og om misbrug derved foregaar, hvilket de, som vare privilegerede til brændeviins salg, bedre kunde paasee end nogen betient.

For at vide mig berettiget til en næring, for hvilken jeg hidtil ikke har anden adkomst end at mine formænd har brugt den samme og er bleven taalt, fordi jeg aarlig har betalt handels-skat

Karen Friis Baade, f. Spliid.

Prost P. D. Baade.

og consumption ansøger jeg herved i allerdybeste underdanighed at blive forundt bevilling at drive handel paa mine gamle handelssteder Taskebjerg og Ytre Brandal og sammesteds at sælge Brændeviin til bondens fornødenhed.«

I senere dokumenter refereres det til Niels Wind som »Søndmørs magnat, eier af størstedelen af Gidske Gods«.

Han fungerte også som postekspeditør og verge for Borgund kirke. Han blev gift 5. desember 1769 med Barbara Henrike Schrøder, f. 1740, d. 1817, datter av sogneprest i Borgund Henrik Pedersen Schrøder (d. 1763) og første hustru Mette Marie Heiberg (d. 1746).¹ Hun var først gift med Peter Wessel, og hennes yngste sønn i ekteskapet med Niels Wind fikk navnet Peter Wessel Wind. På den måten er Wesselnavnet kommet inn i Kildalslekten.

Niels Wind hadde i dette ekteskap først sønnen Niels, som bodde på Sørnes og siden i Molde, og som blev gift med Margrethe Jervell, hvis far kom fra Uleåborg i Finnland. Niels den yngre hadde to sønner som druknet sammen med foreldrene,² samt døtrene Barbara Henrike, (f. 1800, d. 1860) g. m. kaptein Ludvig Daae på Solnør, en datter [Lovise eller Madsie Marie?] g. m. 1. Sogneprest Peter Cappelen, 2. Sogneprest Joakim Fredrik Kjelstrup, og datteren Jacobine, g. Landmark.

¹ Ovenstående opplysninger i sin tid meddelt av statsråd Ludvig Daae på Solnør.

² De ligger begravet i Molde.

Niels Wind d. e.s yngste sønn var Peter Wessel Wind, f. 23. november 1770.

Peter Wessel Wind var handelsmann (landhandler) i Ålesund som omkring århundreskiftet bare hadde ca. 100 innbyggere (i 1816: 150 innbyggere). Han fikk i 1796 innvilget sin ansøking om handelsbevilling. Den var anbefalt av amtet og blev innvilget av »cancelliet«. Hans hjemsted blev anført som »Korsen (Aalesund)«. P. W. Wind giftet sig 7. desember 1792 med Margrethe Maria Thomasine Baade, f. 20. mai 1774 i Lidemark i Sjælland, datter av Petter Daniel Baade, f. 8. mars 1737 i Trondhjem og den danske hoffdame, prostedatteren Karen Friis Spliid fra Kjøbenhavn (1746—1823). Peter Daniel Baade tok først juridisk og senere teologisk embedseksamen. Han var først prest i Lidemark, Sjælland, og blev 1785 sogneprest i Borgund og 1792 prost samme sted. Han tok avskjed i 1816 og døde i Borgund 1823. Det heter om ham¹ at han »besad botaniske kundskaber, og havde for øvrig som embedsmand, især som prost, megen anseelse«.

Fru Peter Wessel Wind f. Baade tilbragte sine siste år på Sørnes. Hun var en myndig gammel dame som det stod stor respekt av. Hennes dattersønn, stadsfysikus Lindholm har gitt en muntlig skildring av hennes siste timer: »Da man skjønnte at det lakket mot enden med henne, var familien samlet om hennes leie. Stiv og strunk satt hun der og med høi og kraftig røst gjennemgikk hun hele sitt liv, omtalte alle de mange mennesker hun hadde hatt i sitt brød og alle dem hun hadde stått i handelsforbindelse med, alle fikk de sit pass påtegnet, hun glemte ikke noen, i timevis varte dette tilbakeblikk til hun så sig selv som 7-års pike løpe og fange sommerfugler i prestegården på Sjælland, og med ordene »det var dengang!« falt hun tilbake i sengen og var død.«

Om gården Sørnes gir fru Kildals (Lindholms) datterdatter frk. Birgit Frost følgende supplerende opplysninger:

»Sørnes« gård i Borgund, Sunnmøre, blev omkring år 1800 kjøpt av sorenskriver Ole Severin Kildal (hovedbygningen er bygget av ham). Eiendommen het Magdevaagnæs² og eides av Niels Wind

¹ I J. F. Lange. Bergens stifts biskoper og prester efter reformationen, II, s. 278.

² Hele handelsstedet hadde oprinnelig dette navn. Senere blev det kalt *Sørnes* efter handelsmann Søren Mikkelsen Liegh, død ca. 1700.

M. M. T. Wind, f. Baade.

Peter Wessel Wind.

(tipoldefar) som hadde landhandleri på Taskeberget, litt østenfor »Sørnæs«. Til eiendommen hørte også store jorder rundt omkring i Nørvesund. Haven omkring huset var anlagt av Kildal, opmuret og utfyllt, og det må ha vært et godt stykke arbeide, for han fikk det kgl. danske landhusholdningsselskaps sølvmedalje for det. Den medaljen blev innfeldt i lokket på et stort sølvkrus, som var på Refling i sin tid. Vår bestemor bodde på »Sørnæs« efter Kildals død i 1818, inntil hun i 1825 blev gift med min bestefar foged N. S. Lindholm. Derefter bodde de visst noen år i Christiania og i Tune, hvor bestefar dengang hadde en stilling, (min mor er nemlig f. i Tune og tante Gitta i Christiania). Da Lindholm blev foged i Sunnmøre, flyttet de tilbake til »Sørnæs«, og bestemor bodde der efter bestefars død til 1863, da hun flyttet til Aalesund (på samme tid som min mor også flyttet til Aalesund ved min fars død). Bestemor solgte da eiendommen til sin forpakter og prokurator Sanne, og den muntlige! overenskomst lød på, at huset ikke måtte rives og havemuren ikke fjernes. Eiendommen blev nok siden solgt til noen bønder, som raserte alt, selv stenene i den vakre havemur.«

Bygdehistorikeren Hans Nørve, Nørve pr. Ålesund, forteller følgende om gårdens historie:

»Kildal bodde og hadde kontor på Sørnæset. Denne gard var oprindelig 3delt, Taskeberget, Magdevågnæs og Lykken og blev ved Wind-slegtens utdøen 3delt igjen. Winds søn med hustru og 2 børn kom bort ved kulseiling, og en datter blev gift til Solnør. Familien var meget rik på jordegods. Eiede 2 gardar her, 1 på

Store og 1 på Lille Nørve. Disse blev solgt av Kildal efter sviger-morens død. Husene på Sørnæs er neppe brændt. De på Taske-berget blev revne ved Winds død, og enken flyttede til Magdevåg-næs og denne stue står endnu, men ikke i bruk. På alle bruk er bare nye hus nu.*

I 1812 blev det tinglyst et gavebrev fra sorenskriver Kildal til det norske universitet på en årlig avgift av 10 Rldr. av Taske-bjerget og Store Nørve som var utlagt til fogedgård på Sunnmøre. Kildal har følgelig brukt fogedgården, da fogden på denne tid bodde annetsteds i Borgund.

Peter Wessel Wind døde 1797. Hans enke giftet sig to ganger til, først (1798) med proprietær på Sunnmøre Joachim Nicolay Kreij og siden (1813) med handelsmann på Gamlem Anneus Benedictus Leth Parelius. Karen Friis Wind (fru O. S. Kildal) var det næst eldste barn i hennes første ekteskap.¹

Det var bare 10 år fru Kildals første ekteskap varte. Soren-skriver O. S. Kildal døde tidlig, og i Trondhjems Adressecontours Efterretninger for 1. mai 1818 kunngjør hun hans bortgang i disse ord:

»Det behagede den alvise Gud ved en stille død at til sig kalde min retskafne og brave Mand, Sorenskriver over Nordre Søndmør Ole S. Kildal, om Morgenen den 15de dennes, i hans Alder 53 Aar 5 Maaneder, hvis tunge Savn jeg med 3 smaa Sønner dybt beklage; hvilket hermed sørgeligst bekjendtgjøres for Beslægtede og Venner.

Sørnes i Nordre Søndmør,
den 20de April 1818.

Karen F. sal. Kildal,
født Windt.*

Fru Kildal blev gift annen gang i 1825 med foged Nathan Surland Lindholm, f. 29. desember 1793, d. 21. juli 1848. Efter mannens død blev hun boende på Sørnes til 1863, og flyttet så til Ålesund. Hun døde i Ålesund 11. februar 1884 og ligger begravd på Borgund kirkegård.

Fru Kildal (Lindholm) f. Wind var en sterk og myndig person-lighet, full av virkelyst og energi. Hun var meget vakker og gikk

¹ En eldre søster, Barbara Henrikke Wind, f. 1793, blev gift 1812 med Peter Thomas Buschmann (1762—1845), sogneprest til Aure i Nordmøre.

under navn av »Søndmørs-solen«. Djerv og uforferdet var hun alltid, og det fortelles at hun reiste i åpen båt fra Ålesund til Bergen for å sette sine sønner i skole i Bergens by. Sin første mann omtalte hun med stor venerasjon: »Ja det var meget til gilde mann. Jeg var ung og hadde lyst til å more mig. Og han sa: »Mor dig du, Karen.« Ja det var meget til gilde mann.» I 1879 fikk hun besøk av sine sønnedøtre Louise og Karen fra Refling, og det fortelles at hun sa til dem da: »Fortryd ikke at jeg sier du til Eder.« Det fortelles også at hun var klarsynt og at hun i sønnen Daniels dødsstund skal ha reist sig op i sengen og utbrutt: »Nu dør Daniel!« Noe lignende skulde ha hendt da sønnen P. W. W. trakk sitt siste sukk. Hun var meget glad i å lese og kunde ligge med et lite barn i armen og en bok i den hånden hun hadde fri. I sitt ekteskap med foged Lindholm hadde hun følgende fire barn:

Frøken Kristine Frost.

1. Olivia Severine, f. 20. juni 1826, g. m. grosserer i Fredrikshald, Johan Karl Marinius Spørck. (1829—1907). Seks barn.
2. Birgitte (»Gitta«), f. 3. september 1828, død ugift i Kristiania 26. april 1909.
3. Margrethe Marie Thomasine, f. 14. august 1830, død 12. juni 1918, g. m. prost i Nordmøre Christian Frost, f. 9. mars 1810, d. 16. juli 1862. Første gang gift med Jensine Henriette Brodtkorb (syv barn). I annet ekteskap fem barn, hvoriblandt Marie Christine (Kristine) Frost, f. 4. oktober 1855, d. 6. mai 1939, som i en årrekke samlet verdifulle opplysninger til boken om slekten Kildal, og Birgitte (Birgit) Frost, f. 18. mai 1862, i mange år folkeskolelærerinne i Oslo.

4. Joachim Nicolay Kreij, f. 25. august 1832, d. 10. oktober 1907 som stadsfysikus i Bergen. Gift i Bergen 24. november 1869 med Nikoline Birgitte Dietrichson, f. 8. juni 1846, d. 10. oktober 1893. Fem barn hvoriblandt frøken Lina Lindholm, f. 12. oktober 1870, og direktør K. B. Lindholm, f. 25. oktober 1873, som begge har gitt mange verdifulle opplysninger om slekten Kildal.

Kapitel V.

TRE AKTIVE BRØDRE

E 1. Sorenskriver M. H. Kildal.

Sorenskriver Ole Severin Kildals og hustru Karen Friis Winds eldste sønn var Michael Heggelund Kildal, opkalt efter bestefaren, »hr. Michael«, sognepresten til Ibestad. Han blev født i Borgund 29. desember 1812, tok examen artium 1830, ex. philos. 1831 og juridisk embedseksamen 1835, alt med laud. I en biografi av ham i Finne-Grønns »Norske prokuratorer etc.« heter det videre om hans karriere: »Straks efter kom han for et halvt år på kontoret hos sorenskriveren i Søndmøre, så i tre måneder på Aker og Follo fogedkontor og utførte her hovedsagelig de forefallende justissaker. Den 4. september 1836 tiltrådte han som fullmektig ved Nordre Hedemarken sorenskriveri og blev 22. oktober nest efter amtsbeskikket edsvoren og arbeidet som sådan til 2. august 1841. Utrættelig og flittig, med en for sin alder mere enn almindelig såvel theoretisk som praktisk indsikt i lovkyndigheten vandt han i høj grad sine foresattes tillid og yndest, og hadde som referent og politiaktor utført en lang rekke offentlige saker på fortrinlig måte, da han med utmerkede anbefalinger utnævntes 8. mai 1841 til *underrettsprokurator* i Bratsberg amt. Da han imidlertid ønsket å fortsette i det distrikt, hvor han hadde erhvervet sig utstrakt lokal-kjendskap, og dertil tilskyndedes såvel av sorenskriver som amtmand, der begge yttret ønske om å beholde ham på Hedemarken, blev han 16. oktober 1841 forflyttet hit og tok bopæl først på Svenhaug og siden på Refling i Ringsaker. Efter tyve års praxis, høit anset og avholdt i distriktet, befordredes han 25. januar 1862 til *sorenskriver* i Søndre Hedemarken og 22. juni 1863 til Nordre Hedemarken, i hvilket embede han døde [26. april 1884] som en fortjent dommer og hædret statsborger; »erkjendtlige medborgere« reiste et mindesmerke på hans grav. — Medlem av Ringsaker

herredsstyre, ordfører 1843 til 1847, medlem av skoglovkommisjonen 1859, stortingsrepresentant for Hedemarken 1848, 1854, 1857, 1858, 1859—60, 1865—66 og 1868—69, suppleant 1851; særlig som formann i Justiskomite nr. 2 nedla han et utmerket arbeide. Ridder av St. Olavs orden for fortjenstfull virksomhet 22. juni 1863.*

I sin biografiske skildring av Tryggve Andersen skriver Chr. Gierløff¹ om sorenskriver Kildal: »En staselig og vakker mann, aktet og avholdt, kvikk og morsom, men dødelig redd for katter.»

Som det fremgår av den biografiske oversikten blev sorenskriver Kildal ikke gjenvalgt som stortingsmann i 1851. Dette skyldes åpenbart en »rivalisering mellom amtets forskjellige fogderier«, etter hvad nekrologen i Hartvig Lassens »Skilling-Magazin« for 16. august 1884 vet å meddele. Og da stortingsvalget i 1854 skulde forberedes, utkom det en anonym brosjyre som lekset ordentlig op for Hedemarkens bønder fordi de hadde handlet så »uforsvarligt« å tilsidesette en mann som Kildal. »Han må,« heter det i den nevnte brosjyre, »utvilsomt henregnes til en af Amtets dygtigste Mænd, thi foruden at han er en videnskabelig dannet Mand og en dygtig Jurist, har han en alsidig Erfaring i fast alle kommercielle² (!) Forhold.« Han blev da også valgt igjen det sistnevnte år. Om hans innsats som stortingsmann skrives det i nekrologen i Skilling-Magazinet: »Fra sin thingfærd erindres han . . . som en for Datidens parlamentariske Liv vel rustet Mand, grej og hurtig til Arbejde, god Debattant og nobel i al sin Færd.«

Sagnet forteller at han var en mester i å forlike stridende parter. Humoristisk blev det sagt at de praktiserende sakførere ikke fikk noe å gjøre i Hedemarkens amt i Kildals sorenskriver-tid. Han var en mildt dømmende mann, og en blanding av mildhet og fasthet avspeilet sig også i hans ytre. Han var usedvanlig vakker, kraftig av statur og med et stort, velformet hode og regelmessige ansiktstrekk. Ro og harmoni preget hans personlighet, og en dyptgående forståelsesfullhet overfor menneskelige svakheter.

Om sorenskriver Kildals anseelse i bygden har gårdbruker Mikkell Svenhaug fortalt dette trekk fra kirkegangen på hans tid: ingen gikk fra sine plasser før sorenskriveren hadde forlatt kirken.

¹ Foreligger i manuskript.

² Visstnok trykkfeil for kommunale.

Sorenskriver M. H. Kildal og frue, f. Refling.

Han var meget religiøs og formulerte sine ønskemål med hensyn til prekenen slik: »Jeg er legmann, jeg vil belæres så vel som oppbygges.« Åpenbart stod han sig også godt med den daværende regent, Oscar II. Det fortelles iallfall at kong Oscar en gang han besøkte Hamar hilste på Kildal som stod blandt de fremmøtte myndigheter. Kongen sa da: »Jeg beklager at du ikke er på Stortinget i år.« Og Kildal bukket og svarte: »Dermed er ingen skade skjedd, Deres majestet.«

I sin ungdom var Kildal fullmektig hos sorenskriver Muus på Vidarshof i Vang. Refling var dengang tingsted, og det var der han blev kjent med sin senere kone. Kildal var jo ikke jordbruker, men det gikk bra med gårdsstellet likevel; han interesserte sig især for fedriften og fikk anlagt Telemarksbesetning, meget pene dyr. Hans daglige rutine var slik: Kl. 7 gikk han bort i gammelbygningen for å hilse på sin svigermor og spørre etter hennes befinnende — så i fjøset — derefter frokost og kontoret. Han arbeidet lett og var alltid ajour med embedssakene.

Sorenskriver Kildals gravferd var en storstilet begivenhet som beskrives på følgende måte i Hamar Stiftstidende for 10. mai 1884:

»Sorenskriver Kildals jordefærd foregik, efter hvad der meddeles »Aftenposten« fra Ringsaker, Tirsdag den 6te ds. med sjelden Høitidelighed og almindelig Deltagelse fra Befolkningens Side i det Distrikt, hvor den Afdøde i saa mange Aar havde virket; ogsaa fra Hamar og Omegn var adskillige mødt frem for at vise den ansete og afholdte Embedsmand den sidste Ære, ligesom »Borgere af Hamar« havde sendt sin Krans til Kisten. Den af Blomster og Kranse helt indhyllede Kiste var, da Sørgehøitiden begynte, hensat paa en Katafalk under et af Naaetrær og Granbar dannet Kapel¹ paa Tunet paa Gaarden Refling, hvor, efter at en Salme var sunget, den res. Kapellan til Ringsaker, Wisløff, paa Kirkens Vegne talte om Sabbatshvilen efter endt Dagverk. Efter et nyt Salmevers talte Ringsakers Ordfører Gaardbruger H. Skappel i smukke og varme Ord om det Tab, Kommunen havde lidt ved Sorenskriverens Bortgang, og lagde som Takkens og Anerkjendelsens Tegn fra Kommunen en Sølvkrans paa Kisten, hvor der allerede før laa en Sølvkrans »fra Naboe«, og hvor der endnu blev lagt en Sølvkrans til paa Nes Kommunes Vegne af dens Ordfører Gaardbr. L. Bye. Af Medlemmer af Nes Kommunebestyrelse blev Kisten baaret ud fra Tunet gjennem en Æreport til Ligvognen, hvorefter det lange Tog, som trods det daarlige Føre talte mere end 100 Voiturer af alle Slags, satte sig i Bevægelse til Ringsakers Kirke. Langs hele den lange Vei var der enten strøet Granbar eller plantet Grantrær paa begge Sider. Ved Ankomsten til Kirken blev Kisten løftet af Vognen af Medlemmer af Ringsaker Kommunebestyrelse og baaret ind paa Kirkegaarden, hvor der var reist en med Grønt dækket Estrade, hvorfra Storthingsmand Hjelmstad i særdeles tiltalende, sande Ord bragte en varm Tak til Hedemarkens Amts mangeaarige Repræsentant i Nationalforsamlingen. Under Hornmusik blev derpaa Kisten sænket i Graven, hvor Sogneprest Borchgrevink forrettede Jordpaakastelsen og bragte det sidste Farvel.«

Kildal blev gift 25. januar 1843 med Eli Hansdatter Refling, f. 28. april 1815, d. 5. desember 1910, eneste gjenlevende barn av Hans Larsen Refling, f. 7. februar 1788, d. 17. oktober 1841, og Oline Gudbrandsdatter Bjørnstad fra Biri, f. 14. april 1798, d. 31.

¹ »Kapel«; kaltes en »barsal«. Søller av grantrær i hjørnene og åpent på sidene, tak av granbar. Bruktes ved større begravelser.

Refling gård.

oktober 1867. Gjennem sitt ekteskap blev han eier av den skjønne Refling gård i Ringsaker, en av de større gårdene på Hedmark.

Gården Reflings historie kan føres tilbake langt ned i tiden. Den nevnes i diplomer flere ganger, det eldste fra 1315. Senere blev den kirkegods og så krongods. Fra 1660-årene til 1727 er tre militære representanter for Brochenhuus-familien knyttet til Refling, til dels som eiere, to av dem har også bodd der. I 1727 blev »dragounquarteret Revling« av »obristlieutenant« Johan Casper Brochenhuus' arvinger solgt til Lars Haagensøn Røhr og Lars Nielsøn Soug. Disse selger den i 1736 til Ole Andersøn Kaattorp og hustru Elie Thoresdatter fra Stange. Ole Andersøns enke giftet sig igjen, antagelig 1741, med Haagen Haagensøn fra Nordberg i Ringsaker, med hvem fru Kildals slekt kommer inn på Refling. Som eldste sønn på Nordberg overtar han sin fedregård i 1760 og har da sannsynligvis overdratt Refling til sin yngre bror Ansteen. Faktum er iallfall at Ansteens sønn Lars, gift med Eli Hansdatter Skridtshoel, i 1784 er eier av Refling. Den eldste sønn Haagen dør tidlig, men den annen sønn Hans overtar gården og gifter sig med Oline Bjørnstad fra Biri, hvis datter fru Kildal var. Arkivar

Leif Midthaug, statsarkivet i Hamar, har samlet en rekke verdifulle dokumenter til Reflings historie.

Om fru Eli Kildal skriver en av hennes slektninger, frk. Kristine Frost, bl. a. følgende i tidsskriftet »Husmoderen« i 1905: »Med klart overblik, fast haand og varmt hjertelag har hun nu i en aarrekke havt overopsynet paa denne sin fedrenegaard . . . I bund og grund eigod, retlinjet og elskværdig, og vennesæl og gjestfri som faa har »gamlefrua paa Revling« gjennom sit lange liv vundet ubegrænset kjærlighed og høiagtelse i vide kredser blandt slekt og venner, undergivne og sambygdinge — kort sagt alle, som er kommet i berøring med hende.«

Ved hennes gravferd 19. desember 1910 møtte hele bygden op. Det var over 70 kjøretøier i følget. Det vidnet om den høiaktelse hun var omfattet med overalt.

I sorenskriver Kildals og Eli Reflings ekteskap var det seks barn, hvorav en (Haakon) døde som mindreårig. De andre var:

F 1. Ole Severin Kildal, født i Ringsaker 27. juni 1844, d. 8. mai 1875. Han blev student i 1862 og teologisk kandidat i 1868 og virket som lærer ved Nickelsens pikeskole i Christiania. Han hadde usedvanlig gode evner og det blev stilt store forhåpninger til ham. I 1872 var han formann i Studenter-samfundet og tilhørte der den krets som sluttet sig om Bjørnstjerne Bjørnson. Han stod i nært vennsksapsforhold til Bjørnson og denne hadde meget høie tanker om ham. Ved hans død skrev Nordahl Rolfsen et høistemt minnedikt (Aftenbladet 15. mai 1875). Han blev gift 25. september 1873 med Alette Marie Münster, født i Amerikas Forente Stater 4. juli 1853, død i Kristiania 23. februar 1915, datter av Frantz Thestrup Münster, f. 30. oktober 1812, snekkermester i Moss, utvandret til Providence, Rhode Island, hvor datteren blev født. Moren var Hanna Mathilde Olsen (familien tok senere navnet Bjørn). Moren døde tidlig, og da faren skulde gifte sig igjen kom datteren som liten pike til farbroren, prost T. G. Münster i Larvik, hvor hun blev til sitt giftermål. Det var i ekteskapet ett barn, Michael Heggelund Kildal (se kap. VII).

F 2. (3) Hakon Kildal, født i Ringsaker 16. juli 1848, død samme sted 24. april 1897. Han blev student i 1867 og juridisk kandidat

i 1872 med laud til begge eksamener. Et års tid var han edsvoren fullmektig hos sorenskriveren i Indre Sogn og et par år hos sorenskriveren i Eidsvoll. I 1875 blev han autorisert fullmektig hos advokat Kildal i Christiania og tok selv advokaturen i 1878. Han praktiserte så som advokat i hovedstaden inntil han i 1884 blev utnevnt til foged og sorenskriver i Vardø. Fra dette embede søkte og fikk han for svekket helbred entledigelse 14. juni 1890 med vartpenger. Han flyttet så til sin mors gård i Ringsaker, hvor han døde.

Ole Severin Kildal.

- F* 3. (4) Louise Kildal, født i Ringsaker 3. februar 1850, død i Oslo 20. november 1925. Hun bodde på Refling til litt etter sin mors død i 1910 og var den som i mange år forestod den store husholdning på gården. Hun var et sjeldent fint og varmhjertet menneske, opofrende og nobel i all sin ferd. En av hennes nieser har i noen minneord fremhevet hennes utpregede slekts- og vennskapsfølelse: »Familien, som hun kalte det, stod på et høit sted i hennes tanker, men den var nær og kjær tillike. Blodets bånd var for henne mere enn et tomt ord, det var en medfødt sans, en realitet, som føltes i stort og smått. Der var i tante Louise det stoff hvorav man får en god frende, noe hun også alle sine dager var. Frendskap og vennskap er to begreper som er nær forbundne. De var det også hos henne. Den samme trofasthet som hun la for dagen på andre områder, viste hun også i dette forhold. En gang venn, alltid venn.»
- F* 4. (5) Karen Kildal, født i Ringsaker 11. desember 1852, død i Kristiania 12. februar 1923. Hun tok eksamen ved Nissens

Frøken Louise Kildal.

Frøken Karen Kildal.

guvernanteskole i 1880 og gikk ut som nr. 1 av sitt kull. Etter et par års virke som lærerinne ved Ringsaker private middelskole reiste hun til Tyskland for sin utdannelses skyld. I 1890 blev hun ansatt som lærerinne ved Røros kommunale middelskole og arbeidet der til oppnådd aldersgrense i 1917, med undtagelse av et halvår i nittiårene hvor hun studerte i England. Hennes fag var engelsk og tysk, og ved sitt 25-års-jubileum i 1915 blev hun hyldet som den fremragende dyktige og samvittighetsfulle lærer. Det blev fremhevet ved dette høve at ikke en eneste elev var strøket i hennes fag i alle disse år. Skolens forstanderskap overrakte henne ved jubileet en adresse med takk »for hennes uforanderlige interesse, utrættelige troskap og dyktighet i sitt arbeide«. En av lokalavisene gav samtidig dette bilde av henne: »Frk. Kildal er en stille, beskjeden karakter, bramfri i all sin ferd, sjelden elskverdig og forekommende, avholdt av foreldre som barn. Hennes rike evner og varme hjertelag kunde der selvfølgelig ha været god bruk for paa mange omraader i vort samfundsliv,

Grosserer P. W. W. Kildal og frue.

men hun har fundet skolen som sin eneste og store opgave og her har hun da ogsaa fyldt sin plads som faa.«

- F 5. (6) Elen Kristine Kildal, født i Ringsaker 10. juni 1854, tok guvernanteeksamen ved Nissens skole 1871 og blev gift 10. juni 1878 med dr. Jakob von der Lippe Parelius Nannestad, født i Trondhjem 10. mars 1846, sønn av sogneprest til Mo, Helgeland, Kristian Ludvig Nannestad og Nilsine Rosinge f. Parelius. Han blev cand. med. i 1871, utnevnt til distriktslæge i Alstahaug 1877 og befordret til Hvaler distriktslægeembede i 1893, med bopel i Fredrikshald. Han døde 11. februar 1922. Syv barn. (Se kap. VII.)

E 2. Grosserer P. W. W. Kildal.

Sorenskriver Ole Severin Kildals og hustru Karen Friis Winds annen sønn var Peter Wessel Wind Kildal, født i Borgund 27. november 1814 og død i Christiania 22. mars 1882. Hans biografiske data og omrisset av hans karakteristikk fremgår av den skildring cand.

philol. Andreas Holmsen har gitt av ham i Norsk Biografisk Leksikon. Det heter her:

»K. kom alt i konfirmasjonsalderen til Kristiania, hvor han fikk post som ekspeditør i Chr. Benneches kolonial- og vinforretning. Her hadde han sin praktiske læretid og sparte op penger, så han i 1842 kunde starte sin egen detaljforretning i samme branche — først i et beskjedent lokale i Tollbodgaten, senere i større målestokk på Egertorvet. I 1850-årene slo veksten i hans bedrift ut i ekspansjon. I takt med den almindelige industrielle nyskaping i denne tid oppretter han den ene fabrikk efter den andre: i 1851 en destillasjonsfabrikk — den første i landet, så slag i slag fabrikker for fremstilling av chocolate, eddik og mineralvann. På sin eiendom Høyenhall, som han i begynnelsen av 50-årene hadde kjøpt av gården Skøyen ved Bryn i Østre Aker, anla han samtidig en frukthave, som snart blev landets største — nær 200 mål; den var bestemt til å gi råstoff til hans fabrikkdrift, men der kunde også bringes tusenvis av liter bær til torvs. En liten bekk, som løp gjennom Høyenhall, utnyttet K. til et par mindre anlegg for fabrikasjon av kritt og brissel. Hans største industrielle bedrift blev efter hvert Lilleborg. En eldre oljemølle her kjøptes i 1865, og driften blev snart utvidet til å omfatte både lampeolje- og såpefabrikasjon. I 1873 kjøpte K. også Labakkens oljemølle. Men hans foretagsomhet strakte sig enda videre. I 1867 hadde han kjøpt gården Hoel i Nes, Hedmark — Halvor Hoels svære ættegård. K. drev den efterhånden op til et moderne mønsterbruk av mektige dimensjoner, utstyrte den med eget meieri, potetesmelfabrikk o. a. I det nybygde fjøs var der plass til en besetning på over 400 storfe,¹ og K. begynte — med hell — å eksportere slakt til England.

Bortsett fra nogen skogkjøp (i Solør og tilgrensende svenske bygder) i 1871—73 stod hele K.s mangfoldige virksomhet først og fremst i hans oprinnelige bedrifts tjeneste: hovedformålet med alle fabrikkene, med gårdsbruk, frukthave o. s. v. var åpenbart å sette ham i stand til selv å produsere flest mulig av de varer han omsatte. Han gikk i stigende grad over til engroshandel, og hans forretning, (som han i 1856 hadde flyttet til Rådhusgaten), blev

¹ Tallet er nok satt for høit. Fjøset hadde neppe plass til mer enn 150 storfe.

Vi have idag aabnet en Kolonial-, Huusholdnings- og Kjælderhandel, og anbefale os herved paa det Bedste.

Christiania, den 24de Mai 1842.

P. W. W. Kildal & Komp.

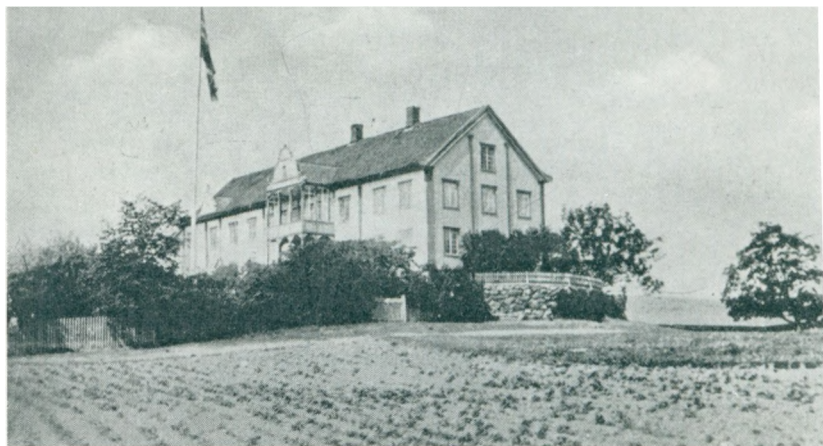
boende i Hr. Konsul Sembs ny Gaard paa Hjørnet
af Østre Gade og Øvre Slotsgade, ligeoverfor
Chr. Egers Lake

P. W. W. Kildals forretning åpnes.

et av byens ledende handelshus med forbindelser over hele landet. Efter anlegget av sin virksomhet hadde K. større likhet med de typiske Kristiania-magnater fra slutten av 18. århundre enn med sin samtids mere spesialiserte driftsherrer, ved hvis side han allikevel står som industriell nyskaper. K. — eller P. W. W. som han i dagligtale alltid het — var da også meget tidlig gått inn som et fast og staselig trekk i hovedstadens bybillede, slik han pleide å kjøre frem, mektig og seierssikker, i sin lave tospente ekvipasje. Men nogen gammeldags original var han ikke. Han representerte tvert om i sjelden grad kontinuitet og tilpasningsevne på samme tid og var i virkeligheten mindre tidbundet enn de fleste av sine standsfeller fra det moderne økonomiske gjennombrudds tid. Det viste sig ikke bare i hans økonomiske virke, som var høist tidsmessig, men også i hans innstilling overfor tidens brennende spørsmål. Han var således en av de meget få store forretningsmenn i Kristiania, som sympatiserte med venstre under den politiske opmarsj i 70-årene; under det helt partipregede valg i 1879 blev han da også kastet som valgmann — et tillitshverv han hadde hatt uavbrutt siden 1856. I Kristiania kommunestyre blev han derimot sittende til sin død; da hadde han vært representant (eller formann) i en menneskealder.

Ellers deltok K. ikke meget i offentlig virksomhet. Det kan nevnes, at han har en vesentlig andel i grunnleggelsen av Kristiania Handelsgymnasium, som han også skjenket et legat til »to friplasser». «

Gården Hoel som P. W. W. K. drev har en lang og interessant historie. Den kan føres tilbake til Håkon Håkonssøns

Hoel gård.

tid, da »Arne på Hoel« (1204—36) var sysselmann på Hedmark. Han dreptes av ribbungene på Helgøy. Fra 1586 og til nutiden er det en rekke navn som er knyttet til eiendommen: Lagmann Tjøstel Bårdsøn Rosensværd eide Hoel i 1594, senere Ingeborg Jensdatter og stattholder Jens Juel. I 1629 lagmann Tage Eriksson som bebodde Hoel som »Kronens gård«, og i 1657 lagmann Ebbe Mogensen Gyldenhav. I 1679 kjøpte bonden Halvor Torgersen Vestad fra Stange gården Hoel. Den var da i 1663 solgt fra Kronen, hvorved herregårdsprivilegiene bortfalt. Hans sønn Nils Halvorsen Hoel, som blev lensmann på Nes, eide gården fra 1691 til 1725. Han etterfulgtes av Halvor Nilsen til 1743, Nils Halvorsen Hoel til 1780 og enken Anne Jakobsdatter By fra Vardal til 1802. Fra 1802 til 1835 eide Halvor Nilsen, den bekjente bondefører, gården, og hans sønn igjen, Nils Halvorsen Hoel, var eier fra 1835 til 1867, da P. W. W. Kildal kjøpte eiendommen. Etter hans død i 1882 stod hans enke, fru Christine Kildal, som eier, inntil hun i 1891 overdrog gården til sin sønn Karl Kildal, som også hadde bestyrt den i farens tid fra slutten av syttiårene. I 1915 solgte han gården til sin nevø, rittmester Kildal, som i 1923 solgte den

Kildal-ungdom med venner på Hoel i nittiårene.

til Nes kommune. Den blev overdratt til et andelsselskap, bestående av 25 gårdbrukere på Nes og Helgøy, og drevet av dette i noen år, inntil den blev solgt til den nuværende eier, gårdbruker Sandberg.¹

Den menneskelige siden av P. W. W. Kildals personlighet utfylles av de vakre skildringene som forekommer i hans datters — fru Kristine Christies »Memoirer« (Oslo 1927). Hun forteller bl. a.:

»Hans kraftige, meget høie skikkelse (hans vekt var ca. 150 kg) virket helt imponerende, et pragtfullt snehvitt haar, et par gløgge, altid av liv spillende øine — i regelen brukte han et par guldbriller, — et ansigt med et alltid skiftende uttrykk, en frisk ansigtsfarve. Det har altid slaat mig, hvor længe P. W. W. Kildals minde har levet blandt folk — blandt den menige mand og blandt folk der ellers kjendte ham.

I de mange aar jeg selv er kommet i berøring med alleslags mennesker har det altid virket som et sesam, det at være datter av P. W. W. K. Hvor var hans skikkelse i den lille vogn med de 2 blakke, smaa heste kjendt og avholdt. Han var rørende stolt av sine 2 smaa, gule heste. Særtignet paa dem var den sorte man,

¹ For en længere historisk utredning se Hamar Stiftstidende for 27. oktober 1923.

den lange sorte hale og den sorte stripe over ryggen. Selv kjørte han ofte alene — og alltid meget uforsiktig . . . Han elsket at folk var hurtig i opfatning . . . Han hadde et uopslitelig humør, elsket at fortælle historier, men glemte svært ofte pointet . . . Han hørte til de lykkelige folk der fik tid til alt. Hans hvile var avveksling i arbeidet. I 30 aar sat han i Kristiania kommune. Min mand fortalte, at han som borgermester i gamle papirer stadig fandt: mot én stemme, Kildal. Han hadde den mest levende og offervillige interesse for sin by . . . Det var noget suverent, noget visst gigantisk ved hele hans personlighet, baade i aandelig og legemlig henseende.«

Hans datter forteller også en rekke anekdoter om ham — bl. a. denne om hans middagslur: »Far klædte sig omtrent av, og naar nogen gjorde nar av ham for det, sa han: »Det gjør ingenting at sove middag, naar man bare er vaaken den tid man skal være det.« Han hørte til de lykkelige naturer, der godt for en tid kunde slaa alle tanker paa forretningerne tilside.«

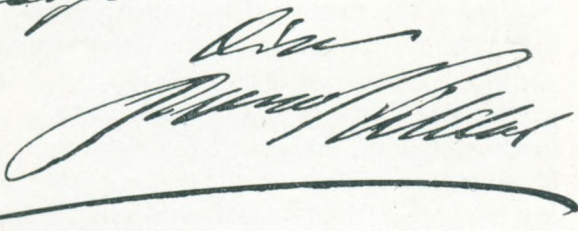
Om P. W. W. K.s betydning for Lilleborg Fabriker skriver hans eldste oldebarn, Arne Meidell følgende:

»Da Lilleborg Fabriker blev grunnlagt 10. februar 1897, overtok selskapet den oljemølle, eddikfabrikk og sæpefabrikk som firmaet P. W. W. K. & Co. hadde drevet i mange år i Sandakerveien i Oslo.

Det nye selskap hadde en meget god basis å bygge på. Kildals produkter var kjent over hele landet og solgtes gjennom et meget godt utbygget salgsapparat dels ved kjente og dyktige reisende og dels ved anerkjente agenter i de forskjellige byer. Det var særlig grønsæpe, stangsæpe og billigere toiletsæper samt eddik der var de store artikler.

Alle, der var ansatt ved Lilleborg visste og vet at det var P. W. W. K. der var grunnleggeren av hele virksomheten. Hans bilde med det myndige, kraftige ansikt hang ikke alene på hedersplassen i representantskapsalen, men også rundt på de forskjellige kontorer. — Det gav tradition og sikkerhet for Lilleborgs hele virksomhet og for alle funksjonærer og arbeidere å vite at Lilleborg gikk tilbake til den store og velkjente P. W. W. K. — De eldre i bedriften så op til ham og beundret ham. De fortalte om ham, ikke alene til sine barn igjen, men til alle på Lilleborg slik at hans bilde som den dyktige, betydelige og for sine folk så omsorgsfulle

For alle Gæng. Off. og for
uden for alle Forretninger. -
For alle Gæng. og for alle
godm:ne

P. W. W. Kildals håndskrift og navnetræk.

bedriftsherre blev stående klart for alle. Grunnleggeren blev på denne måde en sagnombrust helgen for den store bedrift av idag.*

Om sin fars dødsleie forteller fru Christie enkelt og gripende og fortsetter: »Det var den 22de mars 1882 at P. W. W. lukket sine øine. Sorgen var stor og dyp, ikke alene i den engere familiekreds, men alle de der var kommet i berøring med min far forstod, at i ham hadde de mistet en fuldtro ven, og at Norge ved hans død hadde mistet en søn, der gjorde sit Land ære.«

Nekrologene i pressen var overstrømmende i sin hyldest. »Ny illustreret Tidende« for 2. april 1882 skriver bl. a.: »Det Billede, vort Blad bringer paa sin første Side idag, vil for mange af vore Læseres Erindring gjenkalde en Mands Ansigtstræk, hvis pludselige Bortgang nu nylig fremkaldte en usædvanlig Deltagelse i vide Kredse af Landets Forretningsverden. Grundlæggeren af det store Firma P. W. W. Kildal & Co. havde nemlig aftvunget alle det praktiske Livs Mænd i vort Land deres Respekt for den Dygtighed, hvormed han i sit Liv bragte sin kommercielle og industrielle Virksomhed op til en mangesidig, samfundsgavnlig Udvikling, og han gik i sin Grav med alle sine Medborgeres udelte Høiagtelse for den Karakterens Hæderlighed og Noblesse, hvormed

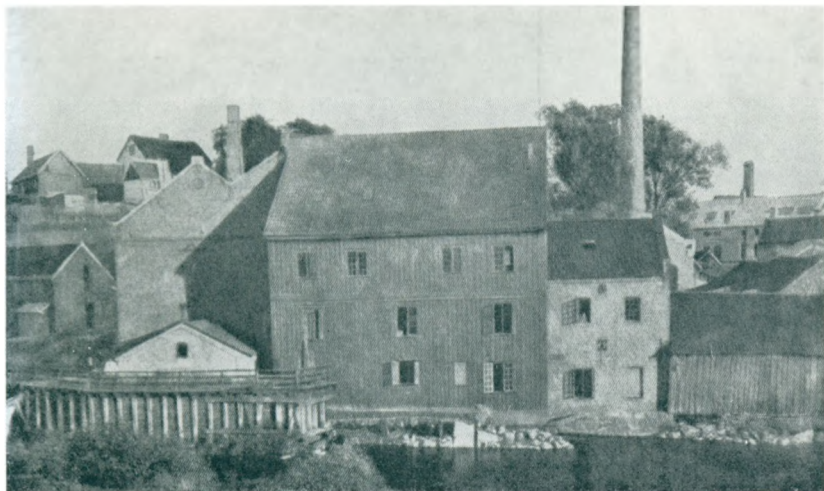
han i 40 Aar arbejdede i Landets Forretningsliv paa en fremtrædende, i flere Stykker banebrydende Maade.« Bladet gjengir så en nekrolog fra dagspressen, skrevet av bibliotekar I. B. Halvorsen, som karakteriserer ham som forretningsmann i disse ord: »Rastløs Foretagsomhed og en dristig Kombinationsevne var tilgrundliggende Træk i P. W. W. Kildals Karakter som Handelsmand. Vanskelighederne gjorde ham ikke ræd, hans Arbejdslyst steg med hans Mod og med usvækket Interesse, Skarpblik og Grejhed ledede han sit Firmas mangeartede Forretninger, lige til han nu kastedes paa Sygeleiet.« Og samme nekrolog slutter med disse ord: »Til den Anseelse, den afdøde havde vundet i vort Lands Handelsverden, svarede den Hengivelse og Agtelse, han vandt i vide Kredse som Menneske. Han var en streng, men god og omhyggelig Arbejds-herre, og hans Hjertelag for andres Nød og Ulykke fornegtede sig aldrig, naar der blev stillet en berettiget Appel dertil.«

Hans begravelse blev en begivenhet i byen. Efter dagspressen hitsettes følgende referat:

»Grosserer P. W. W. Kildals Jordefærd fandt Sted ieftermiddag Kl. ½2 fra Kapellet paa Vor Frelzers Gravlund under mange Vidnesbyrd om Deltagelse fra Medborgeres Side. Kun en liden Del af det talrige Følge, der visselig talte et Par tusen Mennesker, fik Adgang til Kapellet. Inde i dette stod den av Blomster aldeles bedækkede Kiste, hvorpaa, foruden flere Kranse fra den afdødes Arbeidere, saaes to Sølvkranse, den ene fra hans Kontorpersonale med Inskription, paa Korset: »Farvel«, paa Kranzen: »I Taknemmelighed og Hengivenhed, fra Kontorpersonalet«, den anden fra Christiania Handelsgymnasiums Lærere og Elever med Inskription: »I taknemmelig Erindring lægger Lærere og Elever denne Krans paa din Baare.« En Dobbeltkvartet af ældre Akademici afsang til en Melodi af E. Kuntze de 3 første Strofer af følgende Sang:

Før Talen.

Kirkeklokken kimer! Sorgens Stevne
har om Baarens Blomsterpragt den sat.
Hjertets Adel, Aandens klare Evne
sluktes i det Støv, vi Jorden levne.
— Fader, Ven, hvi har du os forladt!

Lilleborg fabrikker; den gamle oljemølle.

Ak, paa Sand er bygget Livets Lykke!
Støv er vi, og Støv, hvad vi har gjort.
Alt, hvad Hjem og By og Bygd kan smykke,
Syndens Sold engang fra os skal rykke.
— Fader, Ven, du gik for tidlig bort!

— Herre, hvad du gav, du tog tilbage;
Tilgiv os vor Sorg, vort Savn, vor Graad!
Naar vort Hjertes Taarer bitrest smage,
Herre, vredes ei, fordi vi klage:
tungt os falder tidt dit vise Raad!

Efter Talen.

Kirkeklokken kimer! Engles Stevne
Har om Baarens Blomsterpragt den sat.
Hjertets Adel, Aandens klare Evne
slukkes ei i Støv, vi Jorden levne —
Lover Herrens Lys i Sorgens Nat. —

C. L.¹

¹ Christian Larssen, Handelsgymnasiets direktør.

Hans Høiærværdighed Biskop Tandberg talte derpaa nogle hjertelige Takkens og Trøstens Ord, hvori han ogsaa gav Udtryk for, hvad Samfundet skyldte den afdødes Virksomhed. Efter at Sangens sidste Strofe var afsungen, blev Kisten baaren ud af Kapellet af den afdødes Kontorpersonale og Fabrikbestyrere; fra Kapellet til Graven bares den af hans Arbeidere. I Spidsen for Toget gik Handelsforeningens Bestyrelse og Sangforening med florumvundne Faner samt Christiania Handelsgymnasiums Lærere og Elever. Lige efter Sørgeparrene gik Hovedstadens Magistrat og Kommunebestyrelse in corpore, hvorhos der i Følget ogsaa saaes flere af Regeringens og Høiesterets samt et stort Antal af Stortingets Medlemmer.◀

Også hans eftertid har vurdert P. W. W. Kildals innsats og fortjenester. På hans hundreårsdag, 27. november 1914, skrev førstearkivar K. V. Hammer en lengere artikkel om ham i Tidens Tegn, hvor det til slutt heter: »Der fandtes ikke mange som holdt maal med gamle Kildal som forretningsmand og industridrivende. For vor til en begyndelse saa fattige industri var han en uvurderlig foregangsmand, ja en kraft av høi rang for vort hele næringsliv og en ære og et mønster for vor handelsstand. Hvor han tok fat, fik han utrettet det betydelige. For landets økonomiske liv blev han en av de store grundleggere.»

Og i Morgenbladet heter det ved samme anledning i et biografisk tilbakeblikk: »P. W. W. Kildal var en av sin Samtid meget anset og avholdt Mand. Hans Forretningsvirksomhet var fra først til sidst præget av den mest gjennomførte Retskaffenhet, Forholdet til hans talrige Underordnede av Humanitet og Elskværdighet, og i Forholdet til den nærmeste Familie og den store Omgangskreds forøvrig viste han den Hjertets Adel som knytter de varige Baand av Hengivenhet og Venskap.»

Det var — som nevnt foran — P. W. W. Kildal som hadde den vesentlige andel i opprettelsen av Kristiania Handelsgymnasium, og da firmaet den 24. mai 1892 feiret 50-årsdagen for sin beståen, sendte enkefru Christine Kildal en skrivelse til gymnasiets styre med tilbud om å skjenke skolen en marmorbyste av hennes mann. Tilbudet blev mottatt med takk og bysten avslørt i gymnasiets festivitetsal på Kildals fødselsdag den 27. november samme år.

Rådhusgaten 14.

(Antikvarisk arkiv.)

Den er senere opstilt på den ene vegg i trappeopgangen mellom annen og tredje etasje.¹

Til varig minne om ham har Oslo kommunestyre kalt en gate på Sagene for »Kildals gate«, liksom en ferdselsåre ved Bryn i Østre Aker, i nærheten av Høienhall, heter »Kildals vei«.

En nærmere beskrivelse av det gamle hjem i Rådhusgaten 14 og de gamle steder P. W. W. Kildal eide, Høienhall, Hoel, Lier og

¹ Festskrift til femtiårsjubileet ved Oslo Handelsgymnasium, Oslo 1925, s. 98.

Mithandersfors i Värmland, Sverige, finnes i hans datters, fru Kristine Christie's memoarer, og det får her være tilstrekkelig å henvise interesserte til dette skrift.

P. W. W. Kildal blev gift 18. juni 1844 med Christine Marie Gotaas, f. 8. januar 1817, d. 18. oktober 1900, datter av sogneprest Ole Gotaas, f. 1780, d. 1826,¹ og Johanne Birgitte f. Wittrup, f. 1780, d. 1856. Christine Gotaas blev født i Finnmark, hvor faren først hadde kall, og et halvt år gammel puttet ned i en finnepesk og praktisert til hans nye sognekall i Rollag ved Kongsberg. Faren døde tidlig og barneflokket vokste op i et fattig hjem i Kongsberg. Sytten år gammel blev hun anbragt hos sin kusine, fru Azora Bull, født Wittrup, som var gift med sogneprest Niels Bull i Lærdal i Sogn. Senere kom hun i huset til en annen kusine, fru Cecilie Benneche, født Sigholdt, gift med kjøbmann Chr. Benneche i Grensen, Christiania, og det var der hun først traff sin mann.

I sine memoarer gir hennes datter, fru Kristine Christie, et vakkert bilde av henne. Hun var beundret av alle, forteller hun, og det er sjelden en kvinne har hatt så megen charme. Hun hadde mange kunnskaper, og hun tegnet brilliant, diktet lett og var hurtig i sin opfatning. Men livets alvor kom henne nær inn på livet helt fra barneårene av, og fru Christie mener at det fattige barndomshjem gjorde hennes mors selvstendighetsfølelse mindre og ødela en del av hennes ubekymrhet for resten av livet. Hun glemte så lett å gjøre sig gjeldende og glemte å fordre noe for sig selv. Sist i 90-årene blev det gamle hjem i Rådhusgaten 14 oppløst ved gårdens salg, og sine siste år levde hun i sitt nye hjem i Incognitogaten 33.

Fru Kildals mor var datter av prost til Østre Indherred Lorentz Wittrup, født på Inderøya 8. august 1742, d. 26. juni 1811. Han var naturforsker og utgav flere skrifter. I årene 1772—84 var han sekretær i Det kgl. norske Videnskabers Selskab. Han var gift med Birgitte Lucie Bull, f. 1742, d. 1807, datter av kaptein Christen Bull, som var sønn av prost Anders Bull, sogneprest til Hitteren.

I P. W. W. Kildals og Christine Marie Gotaas' ekteskap var det ni barn, hvorav ett døde som spebarn. De andre var:

¹ Hans far, Botolph Gotaas, var gårdbruker i Skogn, Nord-Trøndelag.

Fru P. W. W. Kildal på sin gullbryllupsdag 18. juni 1894
med 17 barnebarn.

- F* 1. Ole Severin Gotaas Kildal, født i Christiania 30. april 1845, død i Tours, Frankrike, 21. juli 1865. Han blev utdannet som forretningsmann og gikk i tre år på handelsskole i Leipzig, hvorfra han tok avgangseksamen. Senere opholdt han sig et år i England og reiste så til Tours i Frankrike. Der pådro han sig en forkjølelse, som gikk over til tuberkulose, og denne gjorde brått slutt på hans liv. Han var en meget begavet ung mann og det var meningen, at han skulde ha gått inn i farens forretning. Hans tidlige og uventede død gjorde et dypt inntrykk i hjemmet og kastet sine skygger langt inn i fremtiden.
- F* 2. Christian Wessel Kildal, født i Christiania 20. desember 1846, død samme sted 9. oktober 1893. Han tok examen artium i 1864 og gikk inn i sin fars forretning kort etter. Han hadde utpregede interesser for språk og kunst, og skildres av samtidige som en glad og jovial natur med et lyst og humørfyllt syn på tilværelsen.

I sin nekrolog skriver Morgenbladet bl. a. (10. oktober 1893):
»Wessel Kildal havde ved sit elskværdige Væsen vundet sig

mange Venner, som med Beklagelse ville modtage Efterretningen om hans Bortgang allerede i en forholdsvis tidlig Alder.*

Og i Dagbladet for 13. oktober 1893 meddeles om hans begravelse: »Grosserer Wessel Kildals Begravelse foregik idag fra Vor Frelseres Gravlund under en Delta-gelse, der viste, hvor afholdt den afdøde var inden vide kredse. I det usædvanlig store Følge saaes Repræsentanter for alle Samfundsklasser. Dr. Krogh-Tonning forrettede. Som Marchaller fungerede Amanuensis J. B. Halvorsen

Grosserer Wessel Kildal.

og Høiesteretsadvokat Unger. Det var fremsendt saa mange Blomster, at de ikke paa langt nær fandt Plads paa Kisten. Fra Firmaet P. W. W. Kildals kontorpersonale lagdes en pragtfuld Blomsterkrans paa Kisten og fra Firmaets Arbejdere en Sølvkrans.*

Han blev gift i 1871 med Marie Louise Augusta Meinertz, f. 13. mai 1851, d. 6. januar 1933, datter av infanterikaptein Fredrik Wilhelm Meinertz, f. 30. april 1798, d. 1859, og hustru Florentine, f. Olsen.

- F* 3. Birger Kildal, født i Christiania 15. april 1849, død i Molde 13. desember 1913. Se under kap. VI.
- F* 4. Elen Louise Augusta Kildal, født i Christiania 1. januar 1851, død samme sted 18. mars 1889. Hun blev gift 27. april 1869 med daværende advokat Lauritz Birkeland, f. 3. april 1839, d. 8. september 1922, sønn av biskop Peter Hersleb Graah Birkeland (1807—1896) og Severine Elise Angell Gramm (1819—1908). Lauritz Birkeland tok advokaturen i 1867 og blev assessor i Høiesterett i 1884, et embede han tok avskjed fra i 1915.

Han tok livlig del i Studentersamfundet og var dets formann under femtiårsjubileet i 1863. I ekteskapet var det fem barn.

Hennes søster, fru Christie, skildrer Augusta Birkeland som »den personifiserte harmoni« og som »et bindeled i den store slekt«. »Hendes stille, harmoniske væsen virket alltid saa velgjørende paa alle dem som kom i hendes nærhet« — og fru Christie føier til at det er »en lykke at ha kjendt et saa fint og godt menneske som min søster Augusta Birkeland«.¹

Fru Augusta Birkeland.

- F 5. Karl Friis Kildal, f. 1853, død samme år.
- F 6. Karl Friis Kildal, f. i Christiania 19. september 1854, død samme sted 15. juli 1915. Han tok en ypperlig eksamen ved Ås Landbrukshøiskole og overtok i 1874 farens gård Hoel i Nes, Hedmark, først som bestyrer og senere som eier. Han innehadde så godt som alle kommunale tillitshverv i Nes, men deltok ellers ikke i det offentlige liv. I Aftenpostens nekrolog heter det om ham: »Kildal var meget avholdt av alle dem, han kom i berøring med, og vil lenge mindes av sine mange venner paa Nes.« En av hans nevøer, generalkonsul Hersleb Birkeland, har gitt følgende bidrag til hans karakteristikk:

»Onkel Karl står klarest og mest levende for mig slik som jeg så ham den 13. august 1905 — den dagen da folkeavstemningen bekreftet syvendejuni-vedtaket.

Det var en strålende, klar og rolig høstdag. Jeg kom fra et fjellhotell i Valdres og tok båt fra Gjøvik til Nes. Fra dekket så en Hoels svære jorder skråne rolig og mektig nedover

¹ Fru Kristine Christies Memoirer, s. 40—41.

til Mjøsens speilklare flate, vakkert avbrutt av den ruvende hovedbygningen, den svære uthusbygningen med tårnene sine og den av P. W. W. K. plantede lindealleen, som skar igjennem hele den svære dyrkede flaten (1100 mål innmark) fra Mjøsen til skogen øverst, vel 2 à 3 km lang. *Fred og fylde* var de ord som passet på landskapet og gården. Jeg kom til Hoel, hvor onkel Karl stod der bred, traust og sterk og sa som vanlig: »Velkommen vær.» Men så føiet han til at han straks måtte kjøre til valgstyremøte den dag og måtte la mig være alene, derpå sa han de karakteristiske ord: »Nei, disponer hele huset, da.» Et glimrende uttrykk for ubegrenset gjestfrihet. Jeg husker jeg benyttet mig av det, fikk en svær tallerken med multer og fløte av den alltid elskværdige Birte Marie og bemektiget mig så en cigar, satte mig på verandaen i 2. etage og nød den utsikten — over markene, Mjøsen, Toten og Helgøen med Skreifjellene i bakgrunnen — som jeg aldri blev kjed av. Onkel Karl delte forresten min begeistring for det vakre landskapet, han sa ofte at det var »en skjøn plett av jorden som var hans«.

Onkel Karl var en *original* og visste det selv. Den moderne tid med demokrati, streiker o. l. passet ham ikke. Karakteristisk er her følgende ytring av ham om sorenskriver (statsråd) Castberg, den landskjente radikaleren på Oplandet: »Nei, når jeg møter han Castberg, blir den høire handa mi så lidelig tung.« Gjennomføringen av **almindelig stemmerett** i Norge anså han som en ulykke for landet, og det var ikke fritt for at han uttrykte sig litt hånsk om sine husmenn og arbeidere når han etter reformens vedtak kalte dem »de stemmeberettigede«. »Den beste statsforfatning er nok den russiske«, var et av hans yndlingsuttrykk — dette sagt vel å merke i tsartiden.

Til daglig likte onkel Karl å leve enkelt og å tale et uaffektet sprog, ofte litt opblandet med Hedmarksdialekt. Han brukte svært mange pussige uttrykk, og det moret ham ofte å konstatere at vi unge fant disse underlige og lo av dem. Jeg husker av slike rare uttrykk i farten: Han har meget mange penger, han står avholdssaken svært fjernt, — og så videre bol over (bortover) marken, nei vá det likt, han

er en pen renvasket mann. En dag kom en av bygdens læger dr. R. med frue på besøk til Hoel og vi nevøer spurte, om vi i den anledning skulde bytte klær. Svaret var, at det var helt unødvendig, da fru R. var en »hålasjente« (hverdagsjente) fra Toten. All affektasjon var ham en vederstyggelighet. En gang snakket vi nevøer med ham om godseier Sissener's død (på Tomb herregård), og kalte ham Sissenère, (som han selv gjerne skrev sig). Da avbrøt onkel Karl oss barskt og utålmodig: »Nei, kald'n Sissener, da.«

— Av en gammel geografi pleide han å sitere reglen om Mjøsens omgivelser: »Toten, Vardal og Biri i Vest og Hedningemarken i Øst.«

Hans daglige antrekk var også originalt: snipp og slips var gjerne sløifet, så en almindelig skjorte var synlig i halsen, videre var bukseseler banlyst så bukserne gled konstant ned og lot skjorten komme til syne mellem vesten og buksen. På føttene gjerne store høie eller halvhøie springstøvler, så det gav god gjenlyd, når onkel Karl stor og tung gik over gulv eller i trapper i den gamle knirkende hovedbygningen; hans bror Wessel kalte ham da også »grev Trampe«. Klær var sikkert ikke noen stor konto på hans utgiftsbudgett.

Merkelig nok skred han inn engang da hans grandnevø Arne Meidell sammen med ham skulde dra på ball til Grefsheim i juni 1912. Arne hadde spurt onkel Karl om han skulde skrive hjem efter smoking, men var blitt temmelig barskt avvist. Da så dagen oprant var onkel Karl i livkjole og var forskrekket over at Arne bare kom i sommerklær.

Gårdbruker Karl Kildal.

Han insisterte på at Arne skulde få sprettet op bretten på buksen — »Du kan da ikke gå til statsråd Mellbye med oppbrett,« sa han indignert — og skulde ha hvitt slips til sommerdrakten. Arne protesterte vilt og inngikk et kompromiss om at han skulde beholde slips og oppbrett, men lommelærklædet skulde dynkes med »Maria Farina«.

Onkel Karl var uten tvil en mere enn almindelig begavet mann — bare beklagelig at han ikke brukte sine evner fullt ut. Han hadde sikkert interesse og naturlige anlegg for handel som sin far. Men nu bestemte faren ham til jordbruker, uten at han selv fikk sagt noget. Muligens betydde dette at han kom på »feil hylde« i livet. Med sine evner og sin posisjon hadde han også kunnet spille en rolle i politikken — men der var situasjonen den at onkel Karl var stokkonservativ og Hedemarkens amt rødtradikalt, så veien til Stortinget var med den daværende valgordning helt stengt for ham og andre konservative.«

- F 7. Azora Bull Kildal, født i Christiania 11. august 1856, død samme sted 24. april 1924. Hun var sin mors omsorg og støtte i hennes enkestand og hadde efter morens død sitt eget hjem i hovedstaden, hvor hun samlet slekten ved festlige anledninger. Hun var en stor original, litt sparsomt utrustet, men med et hjerte av gull som gjorde henne kjær og avholdt av gammel som ung. Mange av hennes originale påfunn og ytringer lever fremdeles i den nærmeste families minne. Hennes slektsfølelse var intens og omfattende, og i mange år var hun det naturlige midtpunkt for den store familiekrets. Ved hennes død blev det avsatt kr. 25 000.00 av hennes midler til et legat til fordel for særlig trengende innen slekten. Det fikk navnet »P. W. W. Kildal og hustru født Gotaas' legat«.
- 8. Michael Daniel Joachim Kildal, født i Christiania 28. april 1858, død på Hoel i august 1881. Levde hele sitt liv som invalid i foreldrehjemmet.
 - 9. Kristine Marie Gotaas Kildal, født i Christiania 31. januar 1866, død i Oslo 10. mars 1941. Hun blev gift 29. oktober 1884 med daværende ekspedisjonssekretær i Indredepartementet, senere førsteborgermester i Kristiania og til slutt byfoged sammesteds Edvard Christie, født i Kaupanger, Sogn, 26. januar

Frøken Azora Kildal.

Fru Kristine Christie.

1849, død i Kristiania 8. mars 1920. Sønn av politimester Edvard C. og hustru Anne Sophie, f. Knagenhjelm. I Morgenbladets nekrolog over fru Christie heter det bl. a.:

»Som sin manns hustru deltok hun meget i det offisielle selskapsliv i det gamle Christiania, og hendes statelige og representative skikkelse var kjent i vide kretser. I de senere år levet hun mere tilbaketrukket med slekt og venner og fikk da rikere anledning til å finne utløp for sine kunstneriske interesser og talenter. Hun var en dyktig amatørmaler og beskjeftiget sig også med held med billedhuggerkunsten. For noen år siden sendte hun ut til en engere krets et bind erindringer fra det gamle barndomshjem i Rådhusgaten. De er originalt og umiddelbart opfattet og formet og gir et morsomt kulturhistorisk innblikk i gamle dages seder og skikker. Fru Christie var en særpreget personlighet, en varm og rik natur og meget avholdt av sin nærmeste krets. Hendes hjerte slo varmt for dem hun hadde festet sig til og som ofte hadde anledning til å glede sig over hendes gavmildhet. Det er

mange hun har betydd noe for i livet og som med vemod vil høre om hendes bortgang.*

Ved åpningen av fru Christies testamente viste det sig at hun hadde opprettet flere legater, samtidig som hun hadde betenkt slekt og venner med visse beløp. Under navn av »Borgermester Edvard Christies legat« blev kr. 100 000.00 skjenket til Oslo universitet. Rentene skal brukes til reisestipendier for juridiske og filologiske studenter til vitenskapelige studier i utlandet. Rentene av »Gårdbruker Karl Friis Kildals legat« på kr. 30 000.00 skal brukes til reisestipendier for lærere og elever ved Norges landbrukshøiskole. Et legat på kr. 30 000.00 blev opprettet under navnet »Frøken Azora Bull Kildals legat«. Rentene skal brukes til fordel for trengende, ugifte damer i Oslo. Et legat på kr. 50 000.00¹ blev gitt til friplasser ved Reumatikersykehuset for trengende pasienter fra Oslo. Det har fått navnet »Fru Kristine Christie født Kildals legat«. Til det av frk. Azora Kildal opprettete »P. W. W. Kildal og hustru født Gotaas' legat« blev det skjenket en kapital av kr. 35 000.00. Til et legat for Oslo Handelsgymnasium blev det ydet en kapital av kr. 20 000.00 i tillegg til et av fru Christie tidligere skjenket legat til samme institusjon. Rentene skal brukes til reisestipendier til utdannelse for kvinnelige uteksaminerte elever.

E 3. Advokat D. Kildal.

Soren skriver Ole Severin Kildals og hustru Karen Friis Winds tredje og yngste sønn var Peter Daniel Baade Wind Kildal, født i Borgund 4. oktober 1816 og død i Christiania 16. mars 1881.

I »Norges prokuratorer, sakførere og advokater 1660—1905« (b. II, 1. del, s. 47—51) gir S. H. Finne-Grønn en omfattende skildring av hans liv og virksomhet. Det heter der:

»Dimittert fra Christiania Kathedralskole tok han ex. artium med laud 1834, ex. philos. med haud illaud. 1835 og blev cand. juris 19. desember 1837 med haud illaud., hvorfor han underkastet

¹ Vokset til nær kr. 150 000 00, da testamentet inneholdt en bestemmelse om at det overskytende av formuens disponible midler skulde tilfalle dette legat.

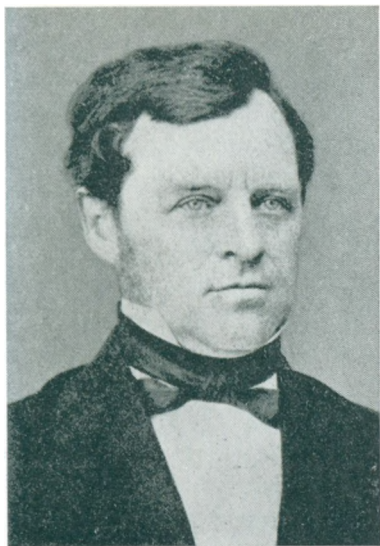
sig ny examen i 1839 og fik da laud, saavel for den theoretiske prøve 26. juli som for den praktiske 12. august. I 1837 blev han ekstraskriver og i 1840 kopist i Revisionsdept., 1842 advokatfuldmægtig, fungerte fra 1. februar til 31. december 1843 som konst. prokurator i Romsdalen og assisterte i denne tid fogden i Søndmør i forefaldende forretninger. Fra januar 1844 var han assistent paa et prokurator kontor i Christiania og drev derhos juridisk manuduktion, indtil han med fortrinlige anbefalinger fra alle stillinger utnævntes 24. januar 1845 til *overretsprokurator* i Akershus stift og nedsatte sig i hovedstaden, hvor han med beundringsværdig energi oparbeidet sig praxis ved siden av at manucere i den aarle morgentime kl. 7 til 8. Med Stiftsoverrettens erklæring for at ha lagt for dagen »saavel gode evner som særdeles flid, orden og nøiagtighed samt ikke almindelige juridiske kundskaber og indsigter« fik han kgl. tilladelse 9. februar 1848 til at avlægge advokatprøven, om hvis utfald Høiesteret 6. mai erklærte sig fuldkommen tilfreds og anbefalte ham utnævnt, uagtet der med de for tiden 7 praktiserende ikke var nogen mangel paa advokater. Indstillet av regjeringen 3. juni blev Kildal derefter 16. juni 1848 utnævnt til *høiesteretsadvokat*. Som saadan fik han en betydelig praxis, særlig søkt i sjøretssaker, og av mere celebre processer, han optraadte i, kan nævnes, at han var aktor i Marcus Thranes sak 1855, Johan Sverdrups defensor i 1856 og defensor i saken mot de tiltalte efter »Poteteskrigen« i Bergen 1868. Han hadde ordningen av professor P. A. Munchs økonomiske affærer og skulde søke at faa skik paa dem, hvad ikke lot sig gjøre uten et høitryksarbeide fra Munchs side, som blev skjebnesvangert for dennes helbred og derved til tap for den historiske videnskap.

Det var mange hensyn som bragte Kildal til at vælge advokaturen — en rap opfattelsesevne, hurtig arbeidstempo og lethet for mundtlig fremstilling, — men mere end disse virket vistnok hans ualmindelig sterke interesser for det praktiske og politiske liv. Det var advokaternes tid dengang, mere end nogensinde, og karrierer som Petersens, Sørenssens og Stangs kunde nok friste en ung mand til at slaa ind paa den vei, naar anlægget, virkelysten og ærgjerrigheten var der. Og de politiske forhold dengang, i tiden mellem juli- og februar-revolutionerne, kunde heller ikke andet end styrke en ung mands tilbøilighet til at optræ paa den politiske

skueplads. Kildal stod dertil samtidens hele politiske liv nærmere end de fleste andre, idet han like fra begyndelsen av 1840-aarene hadde været nær knyttet til »Morgenbladet« og dets redaktør A. B. Stabell, dengang det borgerlige demokratis hovedorgan og leder i den norske presse. Samtidig med at erhverve en værdifuld juridisk praxis deltok Kildal med økende iver og tillike stigende anseelse i det politiske liv som medarbeider i »Morgenbladet«. Og det blev i anerkjendelse av hans publicistiske fortjenester at Stortinget i 1848 valgte ham til 2. suppleant til statsrevisionen og i 1851 til statsrevisor (med hele 96 stemmer). Siden blev han uten avbrytelse gjenvalgt saa længe han levet og var fra 1855 av, da byskriver Rye trak sig tilbake fra denne stilling, Statsrevisionens formand.

Omtrent samtidig kom Kildal ogsaa ind i det kommunale liv. I 1851 blev han medlem av byens Repræsentantskap, og den politiske interesse blusset end yderligere op og bar ham ind i en lang række offentlige hverv. I 1853 til 1856 var han medlem av Formandskapet og viceordfører, og fra 1857 til 1872 sat han atter i Repræsentantskapet. Allerede i 1850 var han suppleant ved Valgmandsvalget, og efterat ha været medlem av Den parlamentariske Jurylovkommision i 1854 og paa en like saa human som samvittighetsfuld maate at ha ført det vidtløftige og ubehagelige aktorat i Marcus Thranes sak (Arbeidersaken) for Høiesteret i 1855, var hans anseelse blandt vælgerne saa befæstet at han i 1856 blev 4. valgmand med $\frac{7}{8}$ av de avgivne stemmer og hovedstadens 4. repræsentant paa Stortinget i 1857. Ved valgene i 1859 og 1862 naadde han kun op til 1. suppleant, men tok i 1862 sæte som repræsentant under assessor U. A. Motzfeldts sykdomsforfald, og i 1865—66 og 1868—69 møtte han som 4. repræsentant. Allerede i juni 1863 blev han præsident i Odelstinget og gjenvalgtes hertil 1865—69; i aarene 1871—73 var han stortingspræsident. —

Paa Stortinget i 1857 blev Kildal valgt til formann i Justiskomiteen nr. 2, som dengang var usædvanlig sterkt sammensat — (blandt medlemmerne var saaledes Johan Sverdrup, Ueland, Enge og Meldahl) — av hensyn til de to vigtige og omfangsrige lovarbeider, som utgjorde omtrent det eneste arbeidsstof for komiteen, nemlig Stortingskomm.'s jurylovutkast og Ketil Motzfeldts forslag til militær straffelov. Denne komité vedblev Kildal at tilhøre som

Advokat D. Kildal og frue, f. Lange.

formand til og med 1869 og fik ikke liten indflydelse paa avfattelsen og redaktionen av de lovarbeider, de særlig juridiske, som i dette tidsrum utgik fra komitéen. I 1871—73 var han medlem av Fuldmagts- og Valgkomiteerne, og som formand i Budgetkomitéen i samme periode gjorde han sig sterkt gjældende baade ved sin arbeidskraft og det gjennom mangeaarig deltagelse i Statsrevisionen erhvervede kjendskap til statsbudgettets utvikling og behov. Kildal var medlem av Stortingets deputationer ved Drammensbanens aapning i 1868 og ved Tusenaarsfesten i Haugesund i 1872. Efter at ha været 1. suppleant fra 1866 blev han i 1868 valgt og siden til sin død gjenvalgt av Stortinget til medlem av Hypotekbankens direktion. Forøvrig sat han i Kommissionen av 1869 om statsregnskapernes form, var formand i Kommissionen av 1872 om nyt Rikshospital og medlem av den i 1874 nedsatte komité om Statens regnskapsvæsen.

Det var hans uavhengige politiske trosbekjendelse, som i 1856 bragte Kildal paa Stortinget. Uten at være «regjeringshater» var han at finde i spitsen for oppositionen, som denne i firtiaarene

repræsenteres av »Morgenbladet«, hvis stadigste og betydeligste politiske bidragsyder han i lang tid ogsaa var. Senere sluttet han sig nærmest til den av Johan Sverdrup fremkaldte liberale retning, om end hans politiske standpunkt i det hele maa karakteriseres som moderat og nærmest tilhørende Centrum. Denne hans synsmaate blev grunden til at han faldt igjennem ved stortingsvalget i 1873 for den sterkt konservative strømning, som da fik overtaket i byen. Den uafhængighet, som var hans dyd og fortjeneste i 1856, blev betragtet som samfundsfarlig i 1873. Hans uheldige optræden i Adresse-debatten i 1872 heseget hans skjæbne; den raadende opinion i byen tilgav ham aldrig, at han deltok i utkastet til den adresse til Kongen, hvori uttaltes mistillit til ministeriet Stang i anledning av sanktionsnegtelsen paa Statsraadsaken. I de nærmest foregaende aar hadde hans motstandere i pressen og i kommunen ogsaa ofte bebreidet Kildal mangel paa grundighet saavel i hans indstillinger som i hans arbeide; han blev likefrem betegnet som overfladisk og holdningsløs, og den konservative presse hamret efter 1868 stadig ind i sine læsere at Kildal var en i det offentlige liv ganske uduelig mand. Nu er hertil at si at Kildal aldrig gjorde fordring paa at være nogen særdeles lærd mand og ganske manglet den evne at kunne gi sig mine av dyder og talenter, som han selv vilde være den første til at fraskrive sig besiddelsen av. Hans praktiske forretningsvirksomhet hadde lært ham at expedere sig hurtig, og saavel muntlig som skriftlig forstod han at fremkomme med sine meninger i klar og tydelig form, men en høitidelig mine og selvbehagelig salvelse i langvarige utgydelser var ham fremmed og imot, og derfor turde det ogsaa synes som han behandlet sine saker noget vel letvindt og gelaufig. Det kan neppe feile, at den konservative presses bebreidelser har været ondartet og at hans kolleger i Stortinget har bedømt ham anderledes og riktigere, thi ellers vil det være uforklarlig at de hædret ham med de høieste tillidsposter i et Storting, hvor endnu dengang sat den gamle så tit lovpriste stok av selvstændige repræsentanter, og om end »saksførerpartiet« var begyndt at danne sig, hadde partityranniet endnu ikke reist hodet. Som præsident saavel i Odelstinget som i Stortinget fik Kildal lovord for en grei og upartisk ledelse, og som tingmand lot han sig aldrig paavirke av partilidenskaperne.

Fra 1873 hadde hovedstadens vælgere imidlertid ikke længer bruk for Kildal hverken i Bystyret eller i Stortinget, og han indtok siden en tilbaketrukket stilling i det offentlige liv; glemt var hele hans fortid, hans ærlige og ufortrødne arbeide for byen og for landet og hans gavnlige virke paa mange felter av det private forretningsliv. Neppe noget større aktieforetagende var kommet istand i byen i de sidste tredive aar av Kildals liv uten at han hadde været med. I 1847 deltok han saaledes i stiftelsen av assurance-selskapet »Storebrand« og i 1860 av »Idun«, og var til sin død medlem av disse selskapers direktioner; i 1848 var han med ved grundlæggelsen av »Christiania Bank og Kreditkasse«, hvor han straks blev repræsentantskapets viceordfører, og i 1857 av anlægget av Nylands verksted. Han var den første viceordfører i repræsentantskapet for »Den norske Creditbank« 1858—59, og ordfører fra 1859 til 1868. I grundlæggelsen av »Christiania Søforsikringsselskab« tok han virksom del og var ordfører i dets repræsentantskap 1851 til 1881.

Det var ikke altid at heldet fulgte hans initiativ og virkelyst, og Kildal gik maaske i sin grav som en i flere henseender skuffet mand. Skjønt det nok ofte smertet ham at føle sig miskjendt i sine bedste bestræbelser, hadde de skuffede illusioner dog ingen bitterhet efterladt i hans sind, men vel en vemodig erkjendelse av sandheten av hans egne ord under jurydebatten i 1863: »Man gaar ikke gjennom livet — og heller ikke gjennom det konstitutionelle liv — til en friere og høiere udvikling uden kamp og strid ved blot at hvile paa bløde dyner; man faar lægge skindet og kroppen til.« Han var en elskværdig personlighet med et meget vindende væsen. Under stor deltagelse foregik hans begravelse 21. mars 1881, og Odelstinget avbrøt sine forhandlinger for at Stortingets præsidentskap kunde møte fuldtallig frem.

Ridder av St. Olavsorden 21. august 1866 »for statsborgerlig og embeds fortjeneste«.

Utgivelsen efter offentlig foranstaltning av »Stortings-Efterretninger 1814—33« og av »Hovedregister til Stortingsforhandlinger 1814—70« skyldes væsentlig Kildals initiativ. Bortset fra hans artikler i »Morgenbladet« foreligger ikke meget i litteraturen fra hans pen. Nogen av hans taler findes trykt, bl. a. den han holdt ved professor Schweigaards jordefærd i 1870.«

I pressereferatet heter det om hans begravelse: »Advokat Kildals Jordfæstelse fandt Sted imiddags fra Kapellet paa Vor Frelsers Gravlund. I det usædvanlig store Følge, bestaaende af Mænd af alle Samfundsklasser, var Regjeringen, Høiesteret og Stortinget, samt Christiania Kommunebestyrelse talrigt repræsenteret. Sogneprest S. Brun, der i Kapellet holdt en gribende Tale, forrettede ogsaa Jordpaakastelsen.« (Morgenbladet 22. april 1881.)

Advokat Kildal var umåtelig slektsinteressert og begynte noen »slegtsoptegnelser« som dessverre viser sig å være gått tapt. Derimot foreligger fra hans hånd noen erindringer fra hans skoledager 1828—34, nedtegnet av hans datter, fru Dagmar Thomas i 1879 og trykt i tidsskriftet »Samtiden« for desember 1927. Om hans politiske innstilling har hans sønn Alexander etterlatt disse karakteriserende linjer: »Allerede valg af studium og senere af embedsstilling tyder paa at hans interesse for politik og det offentlige liv var tidlig vakt. Han var politiker med liv og sjæl, og sammen med Sverdrup, Richter, Daae, Sørenssen og Steen førte han an i den liberale sag, der i 60- og 70-aarene kjæmpet sin vistnok gode og sikre, men paa modgang og nederlag saa rige kamp. Det maa i det hele betragtes som et umiskjendeligt tegn paa den store anseelse han nød at det konservative Kristiania valgte ham til repræsentant.«

I statsråd Ludvig Daaes politiske dagbøker er det stadige henvisninger til advokat Kildal, som var hans kollega på Stortinget i mange år. Denne politiske skribent er jo kjent for sin kritiske innstilling til sine medmennesker og det mangler da heller ikke på skarpe utfall også mot Kildal, i hvem han vel kan ha sett en konkurrent i politikens verden. Ikke desto mindre må Daae til slutt erkjenne at Kildal »er en prægtig mand i mange dele og en flink mand i praktiske greier« (b. II, s. 62).

Advokat Kildal blev gift første gang i Borgund 29. desember 1845 med Lovise Augusta Birkeland, født der 18. september 1818, død i Christiania 13. juni 1847, datter av prost og sogneprest til Borgund Lars Birkeland og Johanne Helene Baade. Annen gang blev han gift i Asker 4. mai 1854 med Christine Aall Lange, født i Stavanger 15. juli 1825, død i Kristiania 8. februar 1907, datter av prost til Drammens prosti og sogneprest til Asker Alexander Lange

(1792—1867) og Christine Aall Castberg (1799—1851). Langeslekten er av tysk opprinnelse og kan med sikkerhet føres tilbake til året 1525. Fra 1665, da Christopher Lange, prest i Elmschenhagen ved Kiel, giftet sig med Anna Katharina Sperling, fører familien et våpen. Det består av et ovalt felt delt over på skrå. I den øverste blå del er en fugl med en gren i nebbet (spurv, Sperling?). I det nederste felt er det en fisk (lange) på sølvgrunn. Øverst er det en lukket hjelm med tre roser. Den første av slekten som kom til Norge var fru Kildals bestefar, magasinforvalter på Akershus Christopher Andreas

Fullmektig Alfred Kildal.
(Tegnet av Gunnar Neels Hansson.)

Lange. Han kom til landet i 1764 som »skrivdreng« for general-krigskommissær Peter Voss. Han var 20 år gammel da, og blev stamfar til denne norske slekt Lange (se Lange, Albert J., Slektsbok over en fra Holsten til Norge indvandret slekt Lange, Kr.a 1917).

I Kildals første ekteskap var det en datter,

F 1. Helga, født 21. oktober 1846, død 11. februar 1866.

I annet ekteskap var det følgende ni barn:

- 2. Alfred Kildal, født i Christiania 13. april 1855, død i Oslo 12. oktober 1930. Han blev student 1873 og juridisk kandidat 1879. Etter å ha vært edsvoren fullmektig hos sorenskriveren i Eker, Modum og Sigdal autoriseres han som overretts-sakfører i 1881 og ansattes samme år som kopist i Justisdepartementet. Fra 1898 var han kgl. fullmektig i samme departement og tok avskjed fra denne stilling i 1913. Noen år senere flyttet han til Stavanger og virket som fullmektig hos sorenskriveren i Ryfylke i årene 1918—28.

Alfred K. hadde utpregede interesser for kunst og så lenge han bodde i hovedstaden hadde han sin vesentlige omgang i

kunstnerkretser. Sigurd Bødtker og Nils Kjær var hans nære venner. I sitt arbeide i Stavanger fikk han full anledning til å utfolde sine ypperlige evner, og da han fratrådte sin stilling der skrev dagbladet »Stavangeren« at han hadde »vunnet en enestående popularitet blandt befolkningen på grunn av sine personlige egenskaper og sitt glimrende grep på tingene« (21. januar 1928). Ved hans død skrev »Stavanger Aftenblad« i sin nekrolog bl. a.:

»Kildal formådde i en sjelden grad å vinne aktelse og sympati i Ryfylke. Han var en rettlinjert og likefrem personlighet og hadde en utpreget rettsindighet. Han var en av dem som avskydde krokveier. Og i sin virksomhet som dommer følte han sig mer tiltalt av lovens ånd enn av dens bokstav. Hans rettsindighet var hans rettesnor. Hans forkjærlighet for å stifte forlik preget ham, og meget ondskap og flisespikkeri har han fått bilagt ved sin praktiske og robuste inngripen. Under sitt barske ytre skjulte det sig et bløtt hjerte, og det er sikkert mange omkring i Ryfylke, som i takknemlighet minnes Kildals vennlighet og forståelse i en alvorstund.

Kildal var en sterk personlighet og i sin embedstid fikk han høve til å gjøre meget godt. Hans navn vil sikkert bli bevart lenge i Ryfylke.«

Han var ugift.

- F 3. Christine Borghild Kildal, født i Christiania 15. juli 1856, død i Eidsvoll 30. april 1919. Hun var i mange år sykkelig og bodde hos moren til dennes død.
- 4. Louise Guritha Kildal, f. 28. februar 1858, død som spebarn.
 - 5. Alexander Olaf Kildal, født i Christiania 18. mai 1859, død i Vågan, Lofoten, natt til 25. november 1904. Han blev student 1876 og medisinsk kandidat 1885. Fra høsten 1877 til sommeren 1878 »laa jeg«, sier han i sin selvbiografi i studenterjubileumsboken, »ved Polytechnikum i Dresden, da min fader af lærerne havde fået et vist indtryk af matematiske muligheder hos mig. Tyskerne fandt ikke disse, ligesaalidt jeg selv, hvisaarsag hjemreise og studiosus medicinae.« 1885—86 var han assistentlæge ved N. Trondhjems Amts-Sykehus i Skogn, men

da hans vesentlige arbeide var å »reise i svovl og karbol« til mistenkelige epidemiske syke, flyttet han til Bodø amtssykehus som assistentlæge og var der fra 1886 til 1889. Dette siste år nedsatte han sig som privat praktiserende læge i Svolvær, »hvor jeg til en begyndelse gjorde grandios lykke og tjente en hoben velsignet mammon. Denne herlighed tog imidlertid en ende med forskrækelse, da en kollega i det herrens aar 1892 erklærte den lille snue, jeg havde faaet, at være tyfus. Fiskerne, som netop da begyndte at reise

Dr. Alexander Kildal.

hjem, erklærte mig for døende, og da de var kommet saa langt som til Tromsø var jeg aldeles død, hvisaarsag jeg i en af Tromsø aviser fik en vakker nekrolog, hvor jeg rigtig kunde læse mig til, hvilket bra menneske jeg var, eller rettere havde været. Omen accipi, søgte og fik Steigen Distriktslægeembede i februar 1892. De 5 aar jeg tilbragte her maa allerminst saavel i magerhed som i længde, kunne sammenlignes med de bibelhistoriske 7 aar. Jeg forløstes imidlertid herfra i februar 1897 og fik Øst-Lofotens velrenommerede lægedistrikt.« Under et sykebesøk i Vågan i november 1904 benyttet han som sedvanlig sin motorbåt, og kastet om aftenen anker i påvente av bedre veir, hvorpå han og maskinisten la sig til å sove. Om morgenen merket folk i land at doktorbåten henlå urørlig og de foretok derfor straks en undersøkelse med det resultat at doktoren var bevisstløs. Maskinisten vekkedes ved den innstrømmende friske luft. Der sendtes straks med ekstraskib to læger fra Svolvær, men de kom for sent. Doktor Kildal var alt død. (Efter Lange, Albert J. Slektsbok.)

Han var meget avholdt i distriktet og karakteriseres i nekrologene som »en ualmindelig elskværdig mand» (»Vesteraalens Avis« 9. desember 1904). I Tidsskrift for Den Norske Lægeforening 1905 har T. B. en nekrolog over ham, hvor det bl. a. heter:

»I Kildal er en god kollega gaat bort. Øst-Lofoten er et slitsomt distrikt, men han vandt her alles agtelse og beundring for den ufortrødenhed, hvormed han arbeidede i sit kald, og for det lyse sind og gode humør, han altid, selv efter den seigeste reise, bragte med til sine patienter.«

Gift 15. juni 1889 med Helga Elisabeth Schumacher, f. 12. mai 1870 av foreldre distriktslæge Didrik Ferdinand S. (1842—99) og Magna Josefa Laurette Moss (1846—1907). Fire barn.

- F 6. Karen Harriet Kildal, født i Christiania 8. oktober 1860, død som spedbarn.
- 7. Kristiane Dagmar Kildal, født i Christiania 10. juni 1862, død i Seattle, Wash., U. S. A., 7. august 1927. Hun blev gift i Christiania 12. september 1889 med Thomas Doreus Brønlund, født i Arendal 4. oktober 1859 av foreldre dispachør Emil Brønlund og Gezina Sønnichsen, død i Seattle 10. januar 1938.

Han gjennemgikk Kristiania tekniske Skole, var en del år sekretær i Patentkommisjonen og reiste i 1897 til Amerikas Forente Stater, hvor han til å begynne med arbeidet som ingeniør ved forskjellige anlegg. Senere kom han til Seattle i staten Washington, hvor han i mange år virket som kjemiker.

Fru Dagmar Thomas, f. Kildal.

Han forandret sitt etternavn til Thomas, for uttalens skyld. Fru Dagmar Thomas var kjent for sin skjønnhet og strålende elskverdighet og var sjelden avholdt i vide kretser hjemme og ute. Det er to barn i ekteskapet (se kap. VII).

F 8. Daniel Balthazar Kildal, født i Christiania 28. april 1864, død i Sandefjord 4. september 1926. Han blev cand. jur. 1885 og arbeidet som overretssakfører i Hadsel, Vesterålen, fra 1887. Han var beskikket som forsvarer ved meddomsretten i Vesterålen.

Sorenskriver Daniel Kildal.

I mange år var han medlem av herredsstyret i Hadsel og i noen år var han ordfører. Det politiske liv var han sterkt interessert for, og i en periode (1895—97) var han varamann til stortinget fra Nordlands amt. I 1902 blev han politimester i Follo med bopel i Drøbak, og i 1912 utnevntes han til sorenskriver i Bamble, med bopel i Brevik, et embede han tok avskjed fra i 1924. De siste par år han levde bodde han i Sandefjord. —

Under sin sakførertid i Hadsel var han »opmand« i Nordlands amtsting, og da han var politimester i Follo møtte han en kort tid på Stortinget i 1909 som varamann for bykretsen Moss og Drøbak.

Han var et lyst og lett hode og i besiddelse av en uforfærdethet som kunde gjøre sterkt inntrykk. Kjent er således hans opposisjon i Studentersamfundet i 1904 mot sogneprest Alfred Eriksens foredrag om hvalfredningen. Efter Dagbladets referat hevdet Kildal at sosialistenes fremgang i de nordlige landsdeler ikke bundet i trang eller tilbøielighet til den hos befolkningen, men i den agitasjonsmåte som var brukt av

Eriksen og andre, idet de hadde gjort fremme av lokale krav som hvalsaken identisk med sosialismens fremgang og dertil oppviglet befolkningen mot handelsstanden og øvrigheten. Ifølge Morgenbladet vakte Kildals foredrag »en voldsom storm«, men han »vandt absolut tilhørernes bifald«, og Aftenposten karakteriserer innlegget som »et djervt og kraftigt Foredrag« (dagspressen 7. februar 1904).

Han blev gift 11. oktober 1889 med Anna Ovidia Frederiksen, født i Melbo 14. januar 1867 av foreldre handelsmann Anders Frederik Frederiksen (1834—1883) og Gunhilda Markusine Coldevin (1838—1909). Fire barn. —

- F 9. Helge Severin Kildal, født i Christiania 15. juli 1866, student 1884, blev derefter cand. philos. og utvandret i 1889 til Australia, hvor han i Broken Hills i New South Wales blev optatt som associé i en større forretning. Levet til slutt i Adelaide, hvor han døde 1. november 1928. Ugift. —
- 10. Michol Elinor Kildal, født i Christiania 29. desember 1867. Hun blev gift i Kristiania 4. april 1895 med Kristen Tobias Rivertz, født i Hemnes 29. desember 1862 av foreldre gårdbruker, lærer og organist Ivar Rivertz (1821—1880) og Jonella Pernille Jacobsen (1833—1914). Han kom i 1883 til Christiania og gjennomgikk Kunst- og Håndverksskolen, var derpå arkitektassistent i noen år og begynte 1892 som selvstendig arkitekt i hovedstaden. Han har tegnet en rekke større bygninger, særlig i Kristiania, Ålesund og Kristiansund og leverte bl. a. tegningene til det såkalte »Rivertz-kompleks« på Sagene. I lang tid satt han som medlem av bygningskommisjonen i Oslo og i noen år var han formann i styret for Det norske teatret i samme by. Arkitekt Rivertz døde i Oslo 11. oktober 1937. Det var i ekteskapet fire barn. —

Kapitel VI.

FORRETNINGSLIV OG POLITIKK

P. W. W. Kildals og Christine Marie Gotaas' tredje sønn var (F 3) Birger Kildal, født i Christiania 15. april 1849. Hans data er i korthet følgende: Han blev student (med laud) i 1866, cand. jur. (med laud) i 1871 og virket så et år som fullmektig hos overrettssakfører Ole Lund i Hammerfest. I 1877 trådte han inn i sin fars firma, P. W. W. Kildal & Co., og blev ved farens død i 1882 en av sjefene for dette. I 1883 blev han medlem av administrasjonen for Norges Bank, og fra 16. juli 1884 til 17. februar 1888 var han statsråd og sjef først for Revisions-, senere for Justis- og tilsist for Arbeidsdepartementet. Han blev igjen statsråd og sjef for Finans- og Tolldepartementet 14. oktober 1895—17. februar 1898 og 22. oktober 1903—11. mars 1905 (de siste måneder var han medlem av statsrådsavdelingen i Stockholm). I perioden 1903—06 var han tredje representant på Stortinget for Christiania, Hønefoss og Kongsvinger. Fra 1906 var han amtmann for Romsdals amt med bopel i Molde, hvor han døde 13. desember 1913.

I Norsk Biografisk Leksikon har professor Wilhelm Keilhau skrevet en skildring av hans karriere og personlighet, hvor det heter:

»Nordahl Rolfsen forteller fra russeåret at under en fortrolig samtale lot Kildal falle de ord: »Det store er jeg viss på, at jeg ikke når. Men jeg er fornøiet med de evner jeg har fått. Og jeg akter å bruke dem.« Både selverkjennelsen, tilfredsheten med det faktisk gitte og energien i sluttsetningen er karakteristisk for Kildal. Han var en dyktig og handlekraftig mann innenfor sin begrensning og kom til med heder å beklæ betydelige stillinger i privat og offentlig administrasjon, men nogen førerskikkelse blev han ikke, og de ganger omstendighetene bragte ham frem i dagens

kamp, følte han ingen glede over det. Han led også ved personlige angrep, enda han skulde være blitt vant til å motta hugg alt i 1870-årene, da han tok livlig del i Studentersamfundet.

Første gang han blev stillet i den politiske ildlinje var under behandlingen av det Sverdrup'ske kirkelovforslag. Da dette blev fremlagt i statsråd 5. mai 1886 var Kildal mellem de dissenterende regjeringsmedlemmer. Han erklærte at »efter det vidtrekkende omfang utkastet hadde fått« var han »ikke fullt overbevist om betimeligheten av loven i dens helhet«. Dessuten var han uenig i forslaget om, at menighetsrådet skulde utelukke fra kirkelig stemmerett dem »der gir på kjennsgjæringer grunnet offentlig forargelse i liv eller lære«; han mente at utelukkelsen bare burde gjelde dem som var domfelt »for en forbrytelse eller til en straff, som i den offentlige mening er vanærende«. Kildals standpunkt var dog ikke diktert av nogen vidtgående religiøs liberalisme. Tvertimot foreslo han den tilføielse til loven at de som vilde bli stemmeberettigede i kirkeorganisasjonen »ved sin underskrift i mantallsboken« skulde avgi løfte om »å ville benytte sin stemmerett og røkte de kirkelige hverv som måtte overdras dem, i tro-skap mot kirkens bekjennelse efter vår barnelærdom«. Denne siste forskrift tok Sverdrup'ene op i proposisjonen av 1887, og for å imøtekomme Kildal lot de dessuten utelukkelsesregelen formes slik: »Har nogen åpenbart brutt med kirkens tro eller fører han vitterlig et lastefullt liv, blir vedkommende av menighetsrådet å utelukke fra mantallet«. Kildal var imidlertid ikke tilfreds med innrømmelserne og henholdt sig til sin tidligere dissens. Det kan således ikke sies, at Kildal stod på linje med det rene venstre i kampen om kirkelovforslagene, og det var sikkert mere politiske betraktninger enn liberal åndsinnstilling som fikk ham til efter nedvoteringen av kirkelovforslaget å gjøre felles sak med Arctander og Astrup.¹

Heller ikke i 1890-årenes kamper var Kildal enig med det rene venstre. Med dyp mistro så han på Steens dårlig forberedte aksjon i konsulatsaken. Dette var kjent også i høirekretser. Peter Birch-Reichenwald, som var meget mot dannelsen av det

¹ De tre statsråder Arctander, Astrup og Kildal trådte ut av Sverdrups ministerium 17. februar 1888 p. g. a. meningsforskjell om kirkelovforslagene.

annet Stang'ske ministerium, antydnet i april 1893 muligheten av en regjering bestående av venstremenn utenfor tinget og mellem dem Kildal. Ifølge Ernst Motzfeldts (utrykte) dagbok førte dette til at Kildal 27. april blev kaldt op til konferanse med kong Oscar. Men planen førte ikke til noget. Kildals uvilje mot den Steen'ske aksjonspolitikk blev øket i 1895, og han var en av de 22 venstremenn som undertegnet den Michael Hansson'ske adresse til statsmakterne av 1. mai s. å. om å opta nye forhandlinger med Sverige. Det var forsåvidt naturlig, at han fikk plass i høstens forhandlingsministerium. I 1899 var Kildal

Amtmann Birger Kildal.

mellem dem Michael Hansson regnet på under sitt arbeid med å få dannet et nytt »nasjonalt parti«. Den overgang fra venstre som Kildal fullbyrdet ved sommeren 1903 å slutte sig til det liberale samlingsparti, var således lenge forberedt.

Som finansminister i det annet Hagerup'ske ministerium fikk Kildal en opsiktsvekkende debut. I en skrivelse til Stortingets budgettkomité av 9. november 1903 (>dokument nr. 5<) erklærte han nemlig sin avgjorte uenighet i det budgett Gunnar Knudsen hadde utarbeidet som finansminister i den nettop fratrådte regjering. Han fant dette for optimistisk og betegnet kontantstillingen som dårlig. Dokument nr. 5 blev voldsomt kritisert, særlig av Arctander; det blev således påvist at Kildal ved å oppgi statens kontantbeholdning efter Finansdepartementets bøker istedetfor å søke opplysning om den i Norges Bank var kommet til et for lavt tall. Kildal innrømmet dette, men uttalte at for ham som forretningsmann hadde det vært naturlig å stole på bøkene. Hadde Kildal fullt ut forstått rekkevidden av sin egen kritikk over statens regnskapsførsel og opnådd å få denne reformert efter de sunde

prinsipper han gav uttrykk for under debatten om »dokument nr. 5«, vilde Norge blitt spart for de regnskapsmessige uhyrligheter som i verdenskrigens år undergravet den statsfinansielle stilling. Men ulykkeligvis vek Kildal tilbake for den kritikk hans opptreden blev møtt med.

Det fremgår av forskjellige utrykte dagboksopptegetninger at Kildal i februar 1905 var et av de minst aksjonslystne medlemmer i den Hagerup'ske regjering.

Kildal blev 1877 sekretær i arbeidskomitéen for reisning av nytt teater i Kristiania, 1892 medlem av styret for selskapet for dettes opførelse og var medlem av Nationaltheatrets styre fra 1898 til han flyttet fra byen.«

Birger Kildals deltagelse i det politiske liv la i nittiårene så helt beslag på hans tid og krefter, at det i lengden ikke blev mulig for ham å fortsette som sjef for den vidtforgrænedede og krevende forretning P. W. W. Kildal & Co. I samråd med den nærmeste familie blev det så besluttet å avvikle forretningene. Skogarealene samt Lier og Mithandersfors blev solgt allerede først i nittiårene, den mektige frukthage Høienhall i 1895, og i 1897 blev firmaets hjørnestein Lilleborg Fabriker omdannet til et aksjeselskap, hvor for øvrig familien Kildal overtok et vesentlig antall aksjer, og hvor Birger Kildal i en årrekke virket som formann for selskapets styre. Den store engrosforretning blev avviklet omtrent samtidig. Sin utpregede interesse for landets merkantile og industrielle liv bevarte imidlertid Birger Kildal hele sitt liv, og i mange år stod han som formann for handelsstandens landsorganisasjon.

Birger Kildals elskverdige og vinnende vesen gjorde ham til en populær skikkelse både i hovedstaden, hvor han hadde sitt lengste virke, og i hans embedsdistrikt i Romsdalen. Det fremgår bl. a. av nekrologene ved hans død og referatene fra hans begravelse. I Tidens Tegns nekrolog 14. desember 1913 heter det bl. a.: »Kildal var den selvstændige mand, som aldrig lot sig partibinde, naar han fandt det nødvendig at gaa imot strømmen. I vanskelige tider vil landet altid ha bruk for saadanne mænd. Det var noget umiddelbart tillidsvekkende og hjertevinnende i hans væsen, som gjorde det til en behagelighet at arbeide sammen med

ham. Alle, som er kommet i berøring med ham, vil med sorg motta meddelelsen om hans bortgang.«

Fra forretningslivet, som han hadde stått nær i så mange år, fikk hans minne sin hyldest i denne artikkel i Den Norske Handelsstands Fællesforening, Månedsskrift, for desember 1913:

»Budskapet vil vække sorg inden vide kredse og ikke mindst inden Norges Handelsstand, hvis første tillidsmand hr. K. har været i en lang aarrække, fra 1890 til 1895 og fra 1898 til og med 1903.

Hr. K.'s funktionstid som formand for handelsstandens landsorganisation faldt saaledes netop i de første og vanskeligste aar av dens virksomhet. Foreningen var ny og skulde oparbeide sig en position baade likeoverfor myndighetene og inden handelsstanden selv. Det tør med sandhet siges at hr. K.'s dyktighet, hans administrative evne og den autoritet der stod av hans personlighet har været en meget væsentlig faktor til opnaaelse av den anseelse som Fællesforeningen nyder den dag idag.

Det er faa forundt at forene store evner og et hjertevindende væsen i den grad som hr. K., og faa er det som var bedre skikket til at beklæde en formandsstilling end han. Like venlig og elskværdig som bestemt i sin optræden vandt han alles hjerter; hans skarpe blik og den hurtighet hvormed han var istand til at sætte sig ind i enhver sak gjorde ham til en fører av rang, baade som leder av de store generalmøter og av den indre styrelse.

Norges handelsstand staar i stor taknemlighetsgjæld til hr. K. for den levende interesse og det betydningsfulde arbeide han har

Statsråd Kildal.
(Tegnet av Gustav Lærum 1897.)

Amtmann Kildals navnetrekk.

vist standen. Hans navn og mindet om hans sjeldne personlighet vil derfor bli bevart op gjennem tiderne i dyp erkjendtlighet av hans virke som en av handelsstandens første og bedste mænd.*

Fylkets presse var rik på lovord ved hans død, og i et telegram fra Molde til Tidens Tegn (15. desember 1913) meddeles det, at »man regner ham til en av amtets bedste og mest sympatiske amtmænd, og hans tidlige bortgang beklages av alle«.

Kildals begravelse foregikk 20. desember 1913, og efter presse-referatene var det »enestaaende stor deltagelse«. »Der flages paa halv stang over hele byen«, heter det fra Molde, »og fra landdistrikterne er der mødt frem mange mennesker for at vise amtmanden den sidste ære.«

I Møre og Romsdals fylke (det gamle »Romsdals amt«) er det vernet vakkert om hans minne. I overrettssaker fører Jørgen Olafsen Holms store jubileumsskrift om fylket¹ er det en vakker oversiktsartikkel om hans innsats for sitt distrikt, og det gis der en del supplerende data om hans virke ellers også. Det heter bl. a.:

»K. var ein omframt evnerik mann med stor politisk og administrativ røynsle og hadde stått på framskoten plass forutan i politikken både i riksfynsstyret og i store forretnings- og industri-tiltak. Han var soleis medlem av direksjonen for Norges Bank, for Norsk Hovedjernbane, medlem av [formann for] styret for Det Norske Husflidselskap [Den Norske Husflidsforening] og formann i direksjonen for Kristiania Handelsgymnasium. Vidare formann i direksjonen for A/S Lilleborg Fabriker, trygdelagi Storebrand og Idun og var formann i styret for den Juell-Knuthske Stiftelse. Ellers hadde han sete i styret for mange andre samskipnader og forretningstiltak.² Han var i fleire bolkar formann i Det norske

¹ Romsdals amt, Møre og Romsdals fylke ... utg. av Fylkeskommunen til minne om hundreåret for formannskapslovene ... Ålesund 1939.

² Bl. a. formann i den store toll-lovkommissjon (1891–95), formann i komiteen for Norges deltagelse i Verdensutstillingen i Paris (1900), medlem av den kgl. civilprosesskommissjon (1893), formann i Overstyret for Konkursvesenet, formann i Overstyret for Norges Oplysningskontor for Næringsveiene, formann i direksjonen for Den norske Creditbank.

Molde.

Fot. Wilse.

Studentersamfund (1873—74) og formann i Den norske Handelsstands Fellesforening.

Som amtmann i Romsdal fann han jarnbanesaki uløyst og jarnbanestriden gåande; Kildal gjekk inn for løysing med all si evna og heile sin autoritet og fekk den gleda å sjå Raumabana i hamn i 1908. Ei annor stor sak som trengde seg fram no, var organiseringa av bilsamferdsla, fyrst utan lov, sidan etter motorvognlovi av 1912. Aurakonsesjonane var i Kildals tid under fyrebuing og skapte store voner. Konsesjonane vart gjennomfyrd med vedtak av dei store reguleringsplanar av 1913. Grunnleggjingi av Opdøl asyl fell og i amtmann Kildals tid. Han fikk likevel ikkje opliva anlegget ferdugt; han døyde uventa hausten 1913, berre 64 år gamal. Amtmann Kildal var K. St. O. O Storkors S. N. O. Storoff. Fr. æreslegion og innehavar av 7. juni-medalja.«

Ved amtstingets åpning i Molde 17. oktober 1914 holdt den nye amtmann, Oddmund Vik, følgende minnetale over amtmann Kildal:

»Sidan Romsdals amtsting sist hadde møte, er amtmann Kildal gjengen burt. Daa amtstinget var samla ifjor haust, var det visst ingen som drøymde um, at han so snart skulde falla fraa,

og at dei ikkje skulde faa sjaa ham meir. Han var sjuk, daa amts-tinget var samla, men han stod i full kraft, og etter mannasyn skulde han endaa ha mange arbeidsaar. Det skulde ikkje verta so. Men um han no er gjengen burt til sorg ut yver amtet og fyr dei som stod ham nær, so er det godt aa koma i hug at det berre er gode minne etter han yver heile amtet, i by og bygd, for det han gjorde fyr Romsdals amt, alt han var med til, alt han arbeidde fram. Eg er stød paa at han vil minnst fyr sit stutte, men gode arbeid som fyrste mann i Romsdal amt.

Der stod strid um dei store saker, daa amtmann Kildal kom hit, og han tok plassen sin i striden. No er all striden gløynd, og me minnest ham berre som han stod djerv og sterk i arbeidet for dei spursmaal som amtet kravde løyste. Amtet hev takka, daa det kosta gravferdi og la sin krans paa kista hans. Signa vera hans minne i Romsdals amt.*

Han var umåtelig aholdt i vennekretsen. I sine erindringer skriver konsul Anthon B. Nilsen (Elias Kræmmer) om ham bl. a.: »Birger Kildal var av de solskinsmennesker man aldrig glemmer. Aلتid naar vi senere i livet møttes, og det blev ofte, straalte hans gode smil mot mig.« (»Glade Ungdom«, Oslo 1933, s. 217.)

Hans artiumskamerat og livslange venn Nordahl Rolfsen skriver om ham,¹ efter å ha fortalt om den fortrolige samtalen som professor Keilhau refererer til i det ovenfor gjengitte citat: ». . . Jeg har ikke hat hans fortrolighet i politiske ting; bare været en fjern tilskuer til den utvikling, hvori han medvirket. Men om det ellers nogensinde gjælder hvad pessimisten mener, at ingen kommer til magt uten midler som ikke kan bestaa for en streng selvprøvelse, fordi den politiske moral — likesom staternes — ikke altid svarer til en ideel etik, saa er jeg i hvert fald sikker paa, at denne pessimistiske dom ikke rammer min gamle kamerat. Han var en gentleman; han skjöt ikke foran saken sin egen person som det viktigste; den holdt han fornem og diskret tilbake. Dette er en ikke ganske almindelig egenskap hos offentlige mænd, og den var ogsaa sikkert en medvirkende faktor, naar Birger Kildal ikke mindre end tre gange var medlem av Kongens raad.

¹ I »Studenterne fra 1866, et mindeskrift«, ved Vilh. Sommerfelt. Kr.a 1916.

Han hadde ikke den haarde hud, hvorpaa ethvert angrep fra motstandere preller av; heller ikke den selvfølelse som betrakter alle disse angrep som uberettiget. Han var ikke usaarlig; han følte huggene. Naar de likeoverfor ham var mindre giftige end de pleier at være, hadde det vel sin grund i hans karakters renhet og tilbakeholdenhet. Han var sin sak trofast hengiven, men han var ikke av de politikere som mener at fremme den bedst, naar de hugger ned dem der staar personlig iveien. Revanchetrang og hevnløst var hans natur fremmed.

Det politiske frimureri som ved et hemmelig haandtryk uttrykker parolen: partiet fremfor alt — ogsaa fremfor det som ret er, var han ikke indmeldt i. Men i kameraternes »loge«, stiftet i tidlig ungdom og vernet under alle livets omskiftelser, hadde han en høi rang: fordi han selv var trofast og uomskiftelig, fordi han forstod og besvarte haandtrykkene, *hvor langt der end var mellom hvert, hvor meget av berg og fjord i dette velsignet uendelige land; hvor meget av ydre glans og magt — — som en anden maaske hadde hat vanskelig for at række over.*«

Birger Kildal blev gift 25. juni 1872 med Sofie Lund Berger, født i Hammerfest 14. april 1851, død på øvre Bekkelaget ved Oslo 10. desember 1940, datter av foreldre forretningsmann i Hammerfest konsul Johan Friedrich Berger (1826—75) og Bernhardine Marie Lund (1828—86). Åtte barn. (Se neste kapitel.)

Både før og efter sin manns død virket fru Kildal i noen år som formann i styret for Vestnes Tuberkulosehjem og fikk i 1914 Kongens fortjenstmedalje i gull for sitt arbeid for tuberkulosesaken.

Kapitel VII.

DE YNGRE SLEKTLEDD

1. *Sorenskriver M. H. Kildals efterslekt.*

F 1. Cand. theol. O. S. Kildals barn.

Sorenskriver Michael Heggelund Kildals sønn cand. theol. Ole Severin Kildal (se s. 98) hadde i sitt ekteskap med Alette Münster en sønn:

G 1. Michael Heggelund Kildal, f. 23. august 1874, d. 15. mai 1933, fagutdannet på Sem landbruksskole i Asker, drev i mange år slektsgården Refling i Ringsaker. Han var avholdt i distriktet for sin store elskverdighet.

Gift 1) 28. desember 1904 med sanitetssøster Asgerd Schulerud, f. 7. mars 1877, datter av samlagsbestyrer i Kongsvinger Carl Schulerud og hustru Alberta f. Krum; ekteskapet oppløst.
2) 20. desember 1919 med Borghild Marie Staff, f. 10. juli 1881, datter av kontorsjef Johan Staff og hustru Hulda Theodora f. Thorstensen.

To barn:

H 1. Eli K., f. 31. mars 1911, g. 8. april 1939 med fylkesgartner Knut Foss, f. 22. desember 1900, sønn av gårdbruker Ansten Foss og hustru Bertha Kathrine f. Tvedt.

H 2. Ole Johan Heggelund K., f. 5. juni 1922. Han går på Statens Håndverks- og Kunstindustriskole i Oslo.

F 2. Elen Nannestad f. Kildals barn:

Sorenskriver Michael Heggelund Kildals yngste datter Elen K. (se s. 101) hadde i sitt ekteskap med dr. J. Nannestad følgende barn:

G 1. Trygve N., f. i Alstahaug 7. juni 1879, student 1897, medisinsk embedseksamen 1905. Var kandidat ved Trondhjems sykehus et år og hadde senere kortere vikariater. Fra 1906 til 1908

Gårdbruker Michael Kildal.

Ingeniør Fredrik Nannestad.

assistentlæge ved N. Trondhjems amtssykehus i Namdalen, praktiserte senere en kort tid i Namsos.

Han utførte derpå kandidattjeneste ved Rikshospitalets kirurgiske avdeling B, og blev, efter en del vikariater ansatt som reservelæge ved Trondhjems kommunale Sykehus (kirurgiske avdeling) sommeren 1911. Virket der til 1914, da han blev ansatt som overlæge ved Moss Sykehus. Han er medlem av Moss formannskap siden 1921 og medlem av Moss Sparebanks direksjon siden 1927.

Gift 29. august 1925 med Astri Sandberg, f. 18. januar 1898, datter av grosserer Christian Strøm S. og hustru Anna f. Bang.

To barn:

1) Anna N., f. 22. juni 1926.

2) Eli N., f. 10. januar 1929.

G 2. Fredrik N., f. i Alstahaug 19. november 1880, student 1897, gjennomgikk Trondhjems Tekniske Skole og tok avgangseksamen fra Karlsruhe tekniske høiskole (elektrotekniske avdeling) i 1902. Efter noen års opphold i U. S. A. blev han i 1906 ansatt ved Kristiania Elektricitetsverk og i 1908 ved Stavanger

Elektricitetsverk, hvor han blev driftsbestyrer i 1909. Denne stilling innehadde han til sin død 14. mars 1940.

Han blev strålende omtalt i Stavangerpressen ved sin død. »Stavangeren« for 15. mars 1940 skrev bl. a.:

»Han var en usedvanlig sterk arbeidskraft, og han tok enhver sak så grundig som mulig og han hadde mange verdifulle initiativer, tiltak som gav utmerkede resultater for verket — for byen. . . Verket gikk meget godt frem under hans kloke og intense ledelse, . . . en enestående verdifull mann for verket. F. N. var et prektig menneske, en stille, nobel personlighet, en høyt aktet mann.«

Og i samme blad skrev advokat Trygve Wyller 16. mars 1940 en minneartikkel, hvor det bl. a. heter:

»Jeg vet ikke mange menn, som i den grad fortjente alles høyaktelse som han, og ingen som fortjente den *mer*. . . Når jeg ellers i få ord skal søke å finne en av de mange ting jeg burde peke på, var det intet som var mer karakteristisk for ham enn den merkelige motsetning mellom hans rike og allsidige begavelse og hans store fordringsløshet. Beskjedenhet i alle anliggender og urokkelig saklighet i det kommunale virke var hans selvsagte grunnlov. Han bøyet seg for denne grunnlov som en selvfølgelig ting, fordi hans sinn var helt befridd for maktsyke og personlig forfengeligheit. Og dog var han i besiddelse av den fasthet, handlekraft og autoritet, som alltid følger den virkelige personlighet.«

Gift 20. august 1910 med Vilfrid (»Villa«) Bertelsen, f. 4. juni 1888, datter av grosserer Knut Sømme B. og hustru Malene f. Berner.

Tre barn:

H 1. Ellen Kildal N., f. 12. august 1911, g. 16. oktober 1935 m. kjøbmann i Stavanger Leif Buch Hansen, f. 8. juni 1911, sønn av konsul, kjøbmann Lauritz Wilhelm H. og hustru Johanna Berle f. Buch.

Ett barn:

I 1. Elen Kristine, f. 31. oktober 1937.

H 2. Jacob Parelius N., f. 21. juli 1919, student 1939. Gjennemgår merkantil utdannelse.

- H* 3. Ragna Bertelsen N., f. 25. april 1922; student 1941.
- G* 3. Eli Nannestad, f. i Alstahaug 23. mai 1885, student 1904, cand. oecon 1910. Var i noen år ansatt i Statistisk Centralbyrå og i Utenriksdepartementet og har utgitt et par årganger av et avisindeks: »Morgenbladets Register«.
- 4. Erling Nannestad, f. i Alstahaug 28. desember 1887, student 1906, cand. jur. 1911, edsv. fullmektig i Steigen sorenskriveri, bopel Narvik 1912—16 (kst. sorenskriver 1913—16), ansatt sjøforsikringsselskap i Stavanger 1916—18, og er siden 1918 overrettssakfører i Narvik. Har vært medlem av Narvik bystyre og er formann i direksjonen for A/S Ofoten D/S siden 1927.
 Gift 14. mars 1914 m. Valborg Revold, f. 26. oktober 1886, datter av kjøpmann Julius Revold og hustru Johanne f. Hjelpsten. Ingen barn.
- 5. Leif Nannestad, f. i Alstahaug 7. januar 1891, student 1910, eksamen fra Norges Tekniske Høiskole (byggningsingeniør-avdelingen) våren 1916. Han var ansatt ved A/S Elektrokemisk Industri 1916—17, Bjølvo Kraftanlegg 1917—18, Rånåsfoss Kraftanlegg 1918—22, ingeniørfirmaet Havestadt & Contag i Berlin 1922—23, Sørlandsbanen 1923—24. Etter et lengere opphold i U. S. A., hvor han arbeidet som ingeniør, overtok han sin mormors gård Refling på Ringsaker, som han nu driver.
 G. 9. juni 1933 m. Ingeborg Synnøve Thoresen, f. 25. november 1893, datter av sekretær i Statsrevisjonen Jacob Thoresen og hustru Inga f. Olsen. Ingen barn.
- 6. Inge Nannestad, f. i Alstahaug 12. mai 1893, student 1911, eksamen fra Norges Tekniske Høiskole (maskinavdelingen) høsten 1916. Han var ansatt ved Gulskogens Cellulosefabrikk, Drammen, 1917, Union Brug i Skien 1918—21, W. Rosenlews Sulfittfabrik, Björneborg, Finland, 1921—24, Riordon Company, Temiskaming, Quebec, Canada, 1924—26, Vestfossen Cellulosefabrikk, Vestfossen 1927—29. Siden 1930 er han driftsingeniør ved Saugbrugsforeningen i Halden.
 G. 24. september 1927 m. Alfhild Koren, f. 10. mai 1896, datter av sorenskriver Anton Wilhelm Carl K. og hustru Ellen Augusta f. Knudtzon.

To barn:

1. Fredrik N., f. 31. mai 1929.

2. Sverre N., f. 23. mai 1933.

G 7. Signe Nannestad, f. i Halden 17. januar 1896, har gjennomgått Frkn. Bonde og Jacobsens Husholdningsskole, Hillerød, Danmark, og styrer huset for sin mor i Oslo.

2. *Grosserer P. W. W. Kildals efterslekt.*

F 2. *Grosserer Christian Wessel Kildals barn.*

G 1. Peter Wessel K., f. i Christiania 5. april 1872, student 1891, cand. philos. 1892, og eksamen fra Christiania Handelsgymnasium det følgende år. Han opholdt sig derpå noen år i Tyskland, England og Frankrike, og drev så en kort tid en te-forretning i Oslo sammen med en kompanjong under firmanavnet Dæhli og Kildal. I 1905 reiste han atter utenlands og bosatte sig da for godt i Frankrike, hvor han senere hadde sitt virkefelt. Det var hovedsakelig i vinbransjen han arbeidet. I mange år bodde han i Cognac og blev i 1916 utnevnt til norsk vicekonsul der. De siste år residerte han i Laon, hvor han 25. mai 1940 blev drept ved en misforståelse; under evakueringen av denne by under verdenskrigen forsøkte han å avlive noen kostbare katter, som hans hustru hadde hatt i pensjon, og dette blev misopfattet av et par opskremte franske militære, som rettet sitt skyts mot ham.

Gift 29. august 1899 med Francine Le Ray, datter av proprietaire Pierre L. R. og hustru Marie f. La Palud. Ingen barn.

På hans 65-årsdag i 1937 skrev »Morgenbladet« bl. a.: »Til tross for mange år i fremmede forhold henger konsul Kildal trofast ved Norge, og hans lyse sind og store elskværdighet har skaffet ham mange venner både i hans gamle og nye fedreland.«

- 2. Fredrik Wilhelm K., f. i Christiania 16. desember 1873, student 1893, og anneneksamens året etter. Han reiste så til Tyskland for å studere forstvesen og tok i 1896 eksamen fra forstakademiet i Eberswalde. Etter å ha vært skogassistent ved Inderøen Skogforvaltning, skogplanter ved Romsdals Skogforvaltning, skogforvalter i Vest-Finmark og skogforvalter i Rendalen, blev

Forstmester Wilhelm Kildal.

Konsul P. W. Kildal.

han høsten 1905 ansatt hos statsminister Løvenskiold som forstmester for Nordmarken, med bopel på gården Brekke i Maridalen. Våren 1909 blev han forvalter også for Hakedal Verks skoger. Han døde i Oslo 17. juli 1936.

Forstmester Kildal blev meget vakkert omtalt i pressen ved sin død. »Aftenposten« skriver i sin nekrolog bl. a.: »Som forstmester for disse omfattende og krevende forvaltninger (Nordmarken, Hakedal Verk) har han ved sin store arbeidskraft, sin innsiktsfullhet og forståelse av skog, dens behandling og ellers hvad dermed står i forbindelse utført et enestående og grunnleggende arbeide for den mest forstlige behandling og utnyttelse av disse veldige skoger. Forstmester Kildal har i mange år vært et skattet medlem av Norsk Forstmandsforening og av representantskapet for Det norske Skogselskap. Overalt vant han sig mange venner, som nu med vemod mottar budskapet om hans død.«

I andre artikler fremheves det om ham, at han var en ivrig jeger og fisker og friluftsmann og hadde en fremragende

fortellerevne. Likeså fremheves hans usedvanlige elskværdighet. På den vakre gården Brekke utfoldet forstmester Kildal og hans hustru stor gjestfrihet til glede for slekt og venner.

G. 9. august 1901 m. Astri Thorbjørnsen, f. 9. august 1878, d. i Oslo 21. september 1941, datter av hotelleier Marcus Thorbjørnsen og hustru Bertha Johanne f. Kristoffersen. Ingen barn.

- G 3. Johanne Sofie (»Mossi«) K., f. i Christiania 1877, d. s. s. 1882.
- 4. Karl K., f. i Christiania 1. februar 1881, student 1900, premierløytnant i kavalleriet 1903, rittmester 1916. Han utmerket sig tidlig som en fremragende rytter og deltok i alt i omkring 300 rytterkonkurranser. Han vant 127 premier, derav 70 første-premier. To ganger, i 1914 og 1917, vant han Thomas Stang Michelets løp. I årene 1915—1923 eiet og drev han gården Hoel på Nes i Hedmark, som han hadde kjøpt av sin onkel, gårdbruker Karl Kildal. I dette tidsrum var han i flere år formann i Nes Landmandsforening og en tid viceordfører i Nes kommune. I 1920 ledet han det største av de tog med matvarer hungersnødkomiteen i Norge sendte til Wien og Budapest og hentet hjem den største transport som forekom av østerrikske barn til Norge. Om hans innsats som gårdbruker på Hoel skriver Hamar Stiftstidende (27. oktober 1923) meget rosende, og samme blad fremhever fru rittmester Kildals arbeide for å restaurere eiendommens gamle have.

Han døde i Oslo 14. november 1932.

Ved hans død skrev Tidens Tegn: »Med Kildal er en av de mest sympatiske skikkelser innen den norske officersstand gått bort. Hadde man først lært ham å kjenne, fant man i ham en kjernekar tvers igjennem, uselvisk og hjelpsom i all sin ferd, alltid i godt humør og alltid forekommende og elskværdig, såvel i medgang som i motgang.

Kildal blev officer i 1903 og rittmester i 1916. I de senere år virket han som sjef for Hærens rideskole, hvor han nedla et fremragende arbeide. Han var selv en av de dyktigste konkurranseryttere og hadde vunnet en uendelighet av premier såvel i innen- som i utenlandske rytterstevner. I de senere år var han meget benyttet som dommer ved ridekonkurranser —

Rittmester Karl Kildal.

Konsul Reidar Kildal.

et hverv hvortil hans upartiskhet og store innsikt gjorde ham særlig vel skikket. Også på kennelsportens område var Kildal en meget benyttet mann, han var bl. a. sekretær i Norsk Kennelklubb og redaktør av dens tidsskrift.

På sine spesielle felter var Kildal en flittig bidragsyder til dagspressen, han var en mann hvis meninger man gjerne hørte og tok hensyn til. T. T. har i en rekke år nydt godt av hans saklige og velskrevne artikler og referater. Som kollega og venn var Kildal av de mennesker, man gjerne møter, reell og trofast i all sin ferd.«

Og Morgenbladet slutter sin nekrolog med disse ord: »Avdøde var varmt interessert for sitt arbeide, en vennesel og høireist skikkelse, hvis tidlige bortgang beklages av alle som kjente ham.«

I Norsk Kennelklubs tidsskrift (1932, s. 463) har Birger Berggrav en varmt anerkjennende nekrolog, hvor det bl. a. heter: »Han var en av de støpninger som de norske militære er stolte av å ha hatt innen sin midte . . . Han var . . .

umistelig for alle oss, som hadde lært ham å kjenne og sette pris på ham og var blitt glad i ham.«

Gift 1) 30. april 1910 med Margrethe (»Ma«) Boyesen, født 31. januar 1878, datter av generalmajor Johan Martin B. og hustru Margrethe, f. Seeberg. Ekteskapet oppløst. 2) 26. februar 1927 med Tuppa Bang f. Aakvik, f. 27. februar 1884, datter av Anders Christensen A. og hustru Thea f. Wahlberg.

Barn:

H 1. Margrethe Louise (»Babs«) K., f. 13. mars 1911, g. 6. oktober 1934 m. magister Mads Wiel Nygaard, f. 26. november 1898, sønn av forlagsbokhandler William N. og hustru Constance f. Wiel.

To barn i ekteskapet:

I 1. Elise Margrethe N., f. 1. juni 1936.

- 2. Sigrun N., f. 2. mai 1938.

G 5. Reidar K., f. i Christiania 8. februar 1885, student 1903, cand. philol. 1909 og cand. oecon. 1910. Han var konsulatsekretær i Havre 1909—10 og 1911—12 og i London 1912. Årene 1912—15 var han sekretær i Riksforsikringsanstalten (Rikstrygdeverket) og 1915—20 sekretær i Utenriksdepartementet, det siste år som fungerende byråsjef. I 1920—21 var han konstituert legasjonssekretær og konsul i Lissabon og fungerende legasjonssekretær i London det følgende år, da han atter blev fungerende byråsjef i Utenriksdepartementet. Han tjenstgjorde derpå en kortere tid ved legasjonene i Warszawa og Helsingfors og kom så igjen tilbake til Utenriksdepartementet, hvor han virket til han i 1926 blev chargé d'affaires og vicekonsul i Havana. I 1929 blev han konstituert som norsk konsul i San Francisco og utnevntes i stillingen i 1933. Han døde i San Francisco 22. mai 1934.

Reidar Kildal var meget vel ansett i etaten og godt likt av alle han kom i berøring med både i stillings medfør og ellers. Han var en tilbakeholdende natur, men hadde mange interesser og kunde utfolde sig i en litt engere krets. Da kom også hans lune humør og hans fine og sympatiske vesen fullt til sin rett. I den kubanske avis *El Pais*, Havana, for 6. oktober 1926, karakteriseres han i disse ord: »Hr. Kildal er en distingvert

diplomat, en perfekt gentleman og en utmerket forhandler. Ved hans bisettelse i Cypress Lawn Crematorium i San Francisco holdt doyen en meget sympatisk tale, hvori han fremholdt hvor høit konsul Kildal var aktet blandt medlemmene av Consular Corps . . . Den norske koloni i San Francisco var tallrik representert ved høitideligheten.

Slektens yngste,
Peter Wilhelm Kildal.

G. 13. september 1926 m. Thora Regine Andvord Sevaldson, f. 2. mai 1903 av foreldre hovedbokholder Harald S. og hustru Mathilde, f. Paaske. Ingen barn.

G 6. Ole Severin K., f. i Christiania 17. mai 1888, student 1907, utdannet som forretningsmann. Han virket i noen år som aksjemegler i Oslo, bl. a. ansatt i bankierfirmaet A/S Lie & Co., og hadde senere ansettelse i Canadian Pacific Railways, først i Calgary, Alberta, så ved linjens kontor i Oslo, og tilslutt ved hovedkontoret i Winnipeg, Manitoba. Av helbreds-hensyn har han i de senere år hatt sin bopel på landet i Valdres.

G. 14. november 1914 m. Solveig Jensen, f. 11. oktober 1893, datter av grosserer Adelsten Jensen og hustru Gudrun f. Stenersen.

Ekteskapet blev senere oppløst. To barn i ekteskapet:

H 1. Per Wessel Kildal, f. i Kristiania 13. september 1915, utdannet som ingeniør i Tyskland, g. 8. april 1940 med Aase Finne-mann, f. 4. november 1916, datter av ingeniør Harald F. og hustru f. Haudt.

Ett barn:

I 1. Peter Wilhelm Kildal, f. 13. juni 1941.

H 2. Tor Wessel Kildal, f. i Kristiania 18. juli 1917, utdannet som forretningsmann i Tyskland og England, g. 27. august 1941 m. Ellen Marie (»Mette«) Hammer, f. 29. august 1919, datter av direktør Eirik Hammer og hustru Dagny f. Schmidt.

Fru Solveig Kildal giftet sig annen gang med aksjemegler Edvard Eilert Lyche, f. 1889, død 1932. (En sønn: Erik Eilert, f. 1925.)

F 3. Amtmann Birger Kildals barn.

G 1. Margit K., f. i Christiania 18. mai 1873, guvernanteeksamen, virket i en lang årrekke både før og etter sitt ekteskap, som lærerinne i fødebyen, først ved Vestheim og senere ved Hallings skole. Gift 24. februar 1908 med overrettssakfører Iver Lund, konsulent i A/S Norsk Hydro, f. 12. oktober 1873, død 24. januar 1936, sønn av lensmann Olaves L. og Emma f. Stenqvist.

Tre barn i ekteskapet:

H 1. Ole Iverssøn Lund, f. 22. april 1909, cand. jur. 1933, konsulent i Østl. Petr. Co., g. 11. februar 1939 med Ragnhild Heiberg, f. 29. september 1912, datter av dr. Thorvald Meyer H. og hustru Julie f. Aubert.

En datter:

I 1. Grete Lund, f. 15. mars 1941.

H 2. Birger Kildal Lund, f. 20. desember 1910, død 6. januar 1911.

- *3.* Per Kildal Lund, f. 23. februar 1912, utdannet som forretningsmann, egen forretning i Oslo siden 1941, g. 30. oktober 1941 med Bothild Marianne Moe, datter av rektor Peder Thorvaldsen Moe og hustru Marianne Elisabeth f. Pedersen.

G 2. Karen Marie (»Lilla«) K., f. i Christiania 14. juni 1875, g. 10. april 1897 med overlæge ved Kysthospitalet i Fredriksværn, dr. med. Christian Magnus Falsen Sinding-Larsen, senere direktør for Rikshospitalet i Oslo, f. 17. april 1866, død 12. februar 1930, sønn av auditor Alfred S.-L. og Elisabeth f. Lange.

Fem barn i ekteskapet:

H 1. Birger Kildal Sinding-Larsen, f. 18. januar 1898, student 1915, vpl. løytnant 1916, opholdt sig noen år i Nord-Amerika og Syd-Amerika og blev 1931 ansatt i A/S Lilleborg Fabrikers salgsavdeling i Oslo. G. 23. mai 1931 m. Kirsten Høst,

f. 11. juli 1905, datter av grosserer Eivind H. og hustru Johanna f. Høst.

H 2. Nils Ulrik Sinding-Larsen, f. 4. mai 1899, eksamen fra Kristiania Handelsgymnasiums tre-årige avdeling, siden praktisk utdannelse i Amerikas Forente Stater, opholdt sig noen år som forretningsmann i Kjøbenhavn og blev 1934 ansatt som teknisk konsulent i A/S Asola Chokoladefabrikk i Oslo. Gift 1) 29. september 1928 m. Esther Monrad, f. 3. april 1906, datter av professor dr. med. Sven Monrad, Kjøbenhavn, og hustru Hertha f. Black. Ekteskapet oppløst.

En datter i ekteskapet:

I 1. Hanne Dorethe, f. 3. august 1929.

2) 18. november 1938 m. Gunvor Schjøll, f. 25. mars 1911, datter av ingeniør-Toralf S. og hustru Borghild f. Hald.

H 3. Elisabeth Lange Sinding-Larsen, f. 12. september 1900, utdannet som Røde Kors-søster, g. 9. oktober 1926 med dr. Fridtjof Hille Kolstad, distriktslæge først i Nordland, senere i Tolga, f. 6. juli 1896, sønn av dr. Carl Albert Marius K. og hustru Elisabeth Marie Cathrine («Betten») f. Hille.

Fire barn i ekteskapet:

I 1. Fridtjof, f. 9. januar 1928.

- 2. Jan, f. 27. august 1929, død 2. februar 1936.

- 3. Karin Elisabeth, f. 8. september 1936.

- 4. Inger Merethe, f. 21. januar 1938.

H 4. Christian Magnus Falsen Sinding-Larsen, f. 28. desember 1902, medisinsk embedseksamen 1928, dr. med. 1938, reservelæge ved Oslo kommunale sykehus (Ullevål) siden 1940. Gift 12. mars 1940 med Birgit Plahte, f. 2. juni 1907, datter av rentier Victor P. og hustru Dagny f. Egeberg.

Barn i ekteskapet:

I 1. Christian Magnus S.-L., f. 2. januar 1941.

- 2. En sønn, f. 12. mai 1942.

H 5. Inger Sofie Sinding-Larsen, f. 19. oktober 1906, gift 24. november 1928 med dr. med. Bjarne Dahl, f. 25. mars 1899, d. 17. juli 1937, sønn av lærer og kirkesanger Hans Brynhildsen D. og hustru Karen Amalie f. Mathiesen. Reservelæge ved Radiumhospitalet, Oslo.

To barn i ekteskapet:

I 1. Truls Dahl, f. 5. januar 1932.

- 2. Hans Bjarne Dahl, f. 1. september 1934.

G 3. Birger K., født i Christiania 28. januar 1877, student 1895, cand. jur. 1902, overrettssakfører i Ringeby, Gudbrandsdalen, 1903—06, tollassistent i Drammen 1906, tollkontrollør i Kristiania 1911, og tollkontrollør i Stavanger 1914. Han søkte sig over til politietaten og blev ansatt som fullmektig ved Stavanger politikammer i 1919. Her blev han forfremmet til politiinspektør i 1920 og i 1927 forflyttet til en tilsvarende stilling ved Hordaland politikammer, med bopel i Bergen.

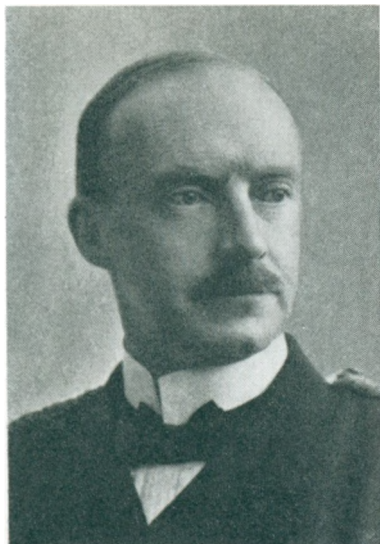
Han tok ivrig del i Studentersamfundet og satt ett år som medlem av styret for Frisindede Studenterforening. Han var formann i Kristiania Toldkontrollørers og Toldassistenters Forening 1913—14 og i Stavanger Toldkontrollørers og Toldassistenters Forening 1917. Han døde i Bergen 22. desember 1930.

Birger Kildal hadde et lyst, freidig sinn og var meget avholdt innen de etater han tilhørte så vel som i slekten og blandt de mange venner.

En av hans gamle venner, høiesterettsdommer Erik Solem, skriver om ham:

»Da Birger Kildal ble student, gikk han med stor appetitt inn i studenterlivet, og med sitt lyse sinn, som alltid var opplagt til spøk, passet han her. Venner hadde han mange av innen alle leirer. I nittiårene var skillet mellom »bondestudenter« og »bystudenter« ennå nokså skarpt. Men Kildal, som var Kristianiagutt av reneste vann, var også en trofast og hjelpsom kamerat for mange bondestudenter som han var ivrig for å få trukket inn i bystudentenes krets. Han hadde i det hele en sjelden evne til å komme på god fot med alle han traff uten hensyn til alder eller stand. Det kom vel bl. a. av at han var så enkel og likefram.

Hans humørfylte sinn parret med en lys optimisme forlot ham ikke under livets mange omskiftelser, og hans sjarmerende vesen gjorde ham sterkt avholdt i alle kretser, hvor han vanket og skaffet ham overalt venner som han aldri tapte av minne. Men vennene glemte heller ikke ham. De minnes med vemod

Politinspektør Birger Kildal.

Politimester Eilif Kildal.
(ungdomsbillede)

de mange gode stunder de har hatt sammen med den varmhjertede kamerat — Birger Kildal.◀

Gift 1. april 1903 med Sigrid Roggen, f. 1. desember 1876 av foreldre kjøpmann Danchert R. og hustru Emilie Elisabeth f. Falch.

Tre barn:

- H 1. Birger K., f. 2. april 1904, student 1924, cand. jur. 1928, ansatt som fylkessekretær i Høire i Hedmark og Opland fylker 1936—40. Gift 21. november 1931 med Inger Olsen, datter av kjøpmann Reidar Olsen og hustru f. Øyen. Ekteskapet oppløst.
- 2. Danchert (»Dan«) Roggen K., f. 13. november 1906, student 1926, cand. jur. 1930, overrettssakfører i Bergen siden 1933. Gift 21. oktober 1933 med Astrid Elisabeth Gjessing, f. 16. desember 1909, datter av direktør Anthony G. og hustru Anna Elisabeth f. Michaelsen.
- 3. Peter Wessel Wind K., f. 1. desember 1910, student 1930, kjemiingeniør fra Norges Tekniske Høiskole 1934, ansatt i A/S Carl Christensen og Brødre 1936—38 og kontorsjef i firma A/S G. Christensen, Oslo, siden 1938.

Fru Sigrid Kildal var første gang gift med byråsjef Jakob von der Lippe (f. 1866, d. 1898). Ett barn i første ekteskap: Gyda von der Lippe, f. 29. juni 1898, ansatt som søster ved Haukeland Sykehus, Bergen, siden 1930.

G 4. Ole Severin K., født i Christiania 28. desember 1878, død samme sted 3. juni 1882.

- 5. Haldis K., født i Christiania 31. mai 1881, student 1898, opphold i England ett år, virket som lærerinne i syv år, hvorav fire i Nordland og blev i 1909 ansatt i Riksrevisjonen (Revisionsdepartementet), hvor hun fra 1927 er sekretær av I. klasse. Gift 7. mai 1920 med grosserer Nils Johannes Sax Reenskaug, f. 24. juli 1878, sønn av telegrafbestyrer Lars R. og hustru Bolette f. Lilleby.

- 6. Eilif K., født i Christiania 9. mai 1884, student 1901, vernepliktig løytnant 1902, juridisk embedseksamen 1908. Han var først edsvoren fullmektig hos sorenskriveren i Alten, dernest hos sorenskriveren i Romsdal, en kort tid advokatfullmektig, og så fullmektig hos stiftamtmanden i Tromsø og sekretær i formannskapet samme sted. I 1917 var han kst. sorenskriver i Steigen og 1918—19 kontorsjef ved Ullevål Sykehus. Fra 1919 og til sin død 9. august 1932 var han politimester i Narvik. De siste år av sitt liv var han også formann i administrasjonsstyret i Ofotens Bank under avvikling.

Han blev gift 29. desember 1916 med Gudrun Rye Holmboe, f. 13. mai 1894, datter av statsråd J. Rye Holmboe og hustru Adolfa f. Holmboe. Ekteskapet oppløst 1920. Ingen barn.

Han blev ved sin død meget vakkert omtalt i Narvikpressen og Moldepressen, som hadde det beste kjennskap til hans virke. Ofotens Tidende skriver i sin nekrolog (10. august 1932): »Politimester Kildal var en velvillig og vennsæl mand. Strenghet lå ikke for ham, han vilde gjerne være overbærende i det lengste. Forøvrig var han en dyktig og samvittighetsfull politimand, som når der forelå en vanskelig og alvorlig sak, vandt almindelig anerkjendelse for den grundighet, han la i arbeidet med den. I Narvik var han avholdt, og det vil vekke almindelig beklagelse, at han så uformodet er vandret

bort.« — I Romsdals Budstikke for 11. august 1932 skrives (undertegnet Jørgen Olafsen Holm): »I sin by og sitt distrikt var politimester Kildal i sjelden grad avholdt og høiaktet som menneske og embedsmann. Han hadde da også som få de forutsetninger, som kreves i en politisjefs vanskelige gjerning. Han var en kyndig og interessert jurist, av en objektiv og upartisk innstilling overfor de saker og personer, som han kom i berøring med. Han besat en sindslikevekt og ro, som nermet sig det kjølige og var utrustet med en skarp menneskekunnskap med våken sans også for tilfellenes humoristiske sider. Disse egenskaper i forbindelse med en høit kultivert og sterk personlighet gjorde de ofte vanskelige konduitespørsmål til selvfølgeligheter for Eilif Kildal.

I Narvik — stortrafikkbymen med dens sterkt sammensatte befolkning — fikk politimester Kildal da også bruk for sine evner, mest kanskje under den store streik i 1921, da han henledet oppmerksomheten på sig ved sin ypperlige ledelse av ordenspolitiet . . . Personlig var avdøde en varmhjertet og elskværdig mann, lett omgjengelig for alle. Han satte vennskap høit og var sine venners trofaste venn. Det lå i Eilif Kildals vesen, at han i studenterdagene var et ivrig og skattet medlem av Studentersamfundet og dets styre (1904). Alle som kjendte Eilif Kildal deltar i sorgen over hans bortgang og vil bevare hans minne i takknemmelighet og kjærlighet.«

- G 7. Arne K., født i Christiania 10. desember 1885, student 1903, cand. philos. 1904, studerte filologi 1904—05 og reiste til Amerikas Forente Stater høsten 1905 for å utdanne sig til bibliotekar. Blev »bachelor of library science« fra New York State University i 1907, katalogassistent i Yale University Library 1907—08, og i Library of Congress og Bureau of Labor Library i Washington i 1908—10. Sjefbibliotekar for Bergens offentlige bibliotek 1910—20 og Utenriksdepartementets presseattaché ved den norske legasjon i Washington 1920—25. Generalsekretær i Nordmannsforbundet 1925—41 og forlagskonsulent 1927—39. Utnevnt til Kirkedepartementets bibliotekonsulent i 1933 og til byråsjef i Kirkedepartementet

(Bibliotekkontoret) 1935. Fratrådte sistnevnte stilling 1. november 1941, og har senere bl. a. vært beskjeftiget med utarbeidelsen av nærværende slektsbok.

Han har utgitt en del bøker og skrifter, bl. a. »Henrik Ibsen's letters and speeches w. bibliographical appendix«, Boston 1910, Oscar Wilde, Den unge Konge, overs. Bergen 1915, Norway Yearbook, utg. Oslo 1931, Amerikas stemme, Oslo 1935, »Amerikas Forente Stater« og »Canada« i »De tusen hjem's bibliotek«, Oslo 1939, dessuten en rekke skrifter om folkeoplysning, bibliotekspørsmål, litteratur, utvandringsspørsmål, etc. Han var medlem av Bergens bystyre 1916—1919, form. i Norsk Bibliotekforening 1913—1915 og 1929—1933, Anglo-American Club, Bergen 1913—1916, i P. E. N.-klubben, Oslo, 1926—1928 og 1930—1932, i Den norske gruppe av Internat. Assoc. of Adult Education siden 1931, i Kirkedepartementets folkeoplysningsnemnd siden 1934, og medlem av styret for Internat. Assoc. of Adult Education siden 1936. Han var litteratur- og teateranmelder i Morgenavisen, Bergen, og i Bergens Aftenblad 1910—1920 og anmelder i Aftenposten av amerikansk litteratur 1934—1940. Medlem av representantskapet for A/S Lilleborg Fabriker og A/S DeNoFa 1937—1940.

Gift 3. juli 1917 med Helga Brøgger, f. 17. desember 1886, datter av professor dr. Waldemar Christofer Brøgger og hustru Antonia Sophie Wilhelmine Scheel f. Siewers. Ingen barn. Helga Brøgger var gift første gang med sangeren Jens Gjerløw, og har i dette ekteskap datteren Eva Gjerløw, f. 26. oktober 1908, som blev gift 2. februar 1935 med direktør Hans Holm, Kjøbenhavn.

- G 8. Thorolf K., f. i Kristiania 13. februar 1890. Gjennemgikk Kristiania Handelsgymnasium, to-års bankpraksis, ett års utenlandsophold, og etablerte i 1910 firmaet Thf. Kildal & Co. i Molde, hvis seniorsjef han nu er. Forretningen omfattet til å begynne med agenturer for Norges ledende firmaer og fabrikker og blev senere utvidet til å omfatte damskibsekspedisjon, spedisjon og skibsmegling.

Han har deltatt meget i kommunepolitikken og vært medlem av Molde bystyre og formannskap i mange perioder som

representant for høire. Har i en periode vært varaordfører og fungerende ordfører. Han var i 1917 med og stiftet Molde Bakeri & Kneippbrødfabrikk, hvor han den hele tid har vært varaformann i styret. Var med og stiftet A/S Moldefergen, hvis disponent han har vært i en årrekke. Blev av Norges Bank opnevnt som medlem av administrasjonsstyret i Romsdalske Vexel og Landmandsbank og fungerte i denne stilling fra 1922 til 1931.

Fra 1920 til 1936 var han formann i Molde og Romsdals Handelsstandsforening. Han var i denne tid medlem av Norges Handelsstands Forbunds råd. I noen år var han formann i Kontrollkomiteen for Molde Nye Sparebank. I en årrekke var han formann i Molde Høireforening.

Gift 26. mars 1914 med Rut Nøsen, f. 29. juni 1895, datter av redaktør Lars Nøsen og hustru Anna f. Sandvig.

En sønn:

H 1. Birger K., f. 4. januar 1915, etter handelsskole og utenlandsophold optatt som kompanjong i farens firma.

F 4. *Augusta Birkeland født Kildals barn.*

G 1. Kristine Marie (→Tunne→) Birkeland, født i Christiania 11. desember 1871, gift 10. november 1893 med h.r.advokat Kristian Garup Meidell, født 8. mai 1866, d. 25. juli 1926, sønn av sorenskriver Frantz Henrik M. og Olivia f. Arntzen.

Tre barn i ekteskapet:

H 1. Arne Meidell, født 17. november 1894. Student 1912, cand. jur. 1916. Edsv. fullmektig Hadeland og Lands Sorenskriveri 1917, fullmektig hos sin far 1918—19, overrettssakfører 1918. Utenlandsophold 1920. Kontorsjef 1920, disponent 1922, adm. direktør 1929 i A/S Lilleborg Fabriker til 1933. Høiesterettsadvokat 1925. Ansatt 9. august 1933 som generaldirektør for A/S Borregaard, Sarpsborg. Medlem av direksjonen i A/S De-No-Fa (1925—33), A/S Lade Fabrikker (1926—33), Andresens og Bergens Kreditbank i likv. (1928—33), viceformann i Oslo Handelskammer (1928—33), dansk konsul i Oslo (1928—33). Siden 1937 medlem av styret i A/S Sulitjelma Gruber og i 1941 formann i styret for A/S Norsk Cellulffabrik.

Gift 23. august 1918 i Kjøbenhavn med Asta Trojel, født 11. mars 1896, datter av (dansk) apoteker Hans Trojel og hans norske hustru Nanna f. Lie.

Ett barn:

I 1. Nanna Meidell, født 8. november 1926.

H 2. Frants Henrik Meidell, født 2. januar 1898, student 1916, cand. jur. 1920, edsv. fullmektig i Sør-Østerdal sorenskriveri 1921—22. Overretts-sakfører 1923, høiesterettsadvokat 1926. I 1922—23 studieophold i England. Fra 1925 i kompaniskap med sin far og nu egen advokatforretning i Oslo. Til 1940 medlem av representantskapet for A/S Lilleborg Fabriker og A/S De-No-Fa. —

Gift i 1926 med Margaret Meier. Ekteskapet oppløst samme år. — Gift 8. juli 1927 med Adèle Thalette Krogh, f. 1. april 1901 i Arendal, datter av skibskaptein Christian Krogh og hustru Kitty f. Grevstad.

To barn:

- I* 1. Kristian Garup Meidell, født 28. april 1928.
- 2. Wenche Marie Meidell, født 27. mai 1930.
- H* 3. Augusta Kristine Meidell, født 17. januar 1900. Gift i februar 1920 med disponent Jens Conrad Heyerdahl, født 10. februar 1890. Ekteskapet oppløst i 1926. —

To barn, som begge ved kgl. res. har rett til å bære navnet Meidell:

- I* 1. Elen Louise Augusta Meidell, født 4. desember 1920, student 1940.
- 2. Inger Kristine Meidell, født 27. august 1922.

Augusta Kristine Meidell blev gift 2. gang 29. september 1932 på Aulestad med direktør dr. ing. Bjørn Albert Bjørnstjerne

Generaldirektør Arne Meidell,
P. W. W. Kildals eldste «oldebarn».

Bjørnson, født 22. desember 1899, sønn av direktør Einar Bjørnson og hustru Elsbeth f. Langen. —

G 2. Elise (»Lizzie«) Birkeland, født i Christiania 10. april 1874, g. 8. juli 1913 med gymnastikkdirektør Julius Lindquist, født 21. juli 1865, død 3. februar 1926, sønn av fabrikkieier Morten S. L. og hustru Amalia f. Perlström. Ingen barn.

- 3. Anna Birkeland, født i Christiania 9. oktober 1876, gift 1. november 1904 med h.r.advokat Olaf Andreas Bachke, født 29. september 1872, sønn av høiesterrettsassessor Ole Andreas B. og hustru Auguste f. Kräuter.

Tre barn i ekteskapet:

H 1. Ole Andreas Bachke, født 6. august 1906, h.r.advokat i Oslo, gift 2. november 1933 med Randi Woxen, f. 11. desember 1910, datter av gårdbruker Hans W. og hustru Constance f. Berrum.

To barn:

I 1. Ole Andreas B., født 28. april 1935.

I 2. Berit, født 28. juni 1938.

H 2. Augusta Birkeland Bachke, født 13. august 1909, gift 17. mars 1934 med rittmester Paul Michelet, født 23. september 1880, sønn av infanterikaptein Simon Olaus Wolff M. og hustru Petra Maren Olava f. Wiel.

- 3. Lauritz Birkeland Bachke, født 1. oktober 1913, cand. jur. 1936, sekretær i Norges Industriforbund, g. 5. juli 1941 med Gro Havrevold, født 14. april 1918, datter av Paul Bjarne H. og hustru Signe f. Didrichsen.

G 4. Peter Hersleb Birkeland, født i Christiania 10. desember 1882, student 1901, cand. jur. 1906. Edsvoren fullmektig og advokatfullmektig 1907—10, sekretær i Utenriksdepartementet 1910, sekretær ved generalkonsulatet i London 1911—12, legasjonssekretær i London 1914—16, Washington 1918, Berlin 1919, legasjonsråd London 1922, byråsjef i Utenriksdepartementet 1926, byråsjef og chargé d'affaires i Bern samt fast delegert ved Folkeforbundet 1929, generalkonsul i Hamburg 1934—40. Har siden 1940 hatt sitt arbeide i Finansdepartementet i Oslo. Han var formann i Studentersamfundet i 1910 og formann i Den norske klubb i London i 1924.

Gift 10. mai 1917 med Marie Wilhelmine (»Mietze«) Lorentzen, født 24. januar 1889, datter av skibsreder W. P. Lorentzen og hustru Anna f. Becker. Ingen barn.

G 5. Sofie Louise Augusta (»Tull«) Birkeland, født i Christiania 12. februar 1886, gift 26. mars 1914 med kommandørkaptein Ole Andreas Blom, født 11. juni 1877, død 16. desember 1941, sønn av kommandørkaptein Hans Andreas B. og hustru Julie Sophie f. Ohlsen.

To barn:

H 1. Lizzie Augusta Blom, født 10. mars 1916, gift 7. mai 1940 med ingeniør Olav Rygg, født 2. mai 1912, sønn av gårdbruker Harald Rygg og hustru Laura f. Hatvedt.

- 2. Turid Dorothea Blom, født 5. desember 1917, gift 13. desember 1941 med cand. jur. Terje Kokaas, født 25. februar 1916, sønn av lensmann Johan Kokaas og hustru Agnes f. Johansen.

3. *Advokat Daniel Kildals efterslekt.*

F 5. *Dr. Alexander Olaf Kildals barn.*

G 1. Eli K., født i Svolvær 25. mai 1890, gift 26. januar 1922 med distriktsjef, major Nils Hartvig Ruud, f. 8. februar 1873, sønn av forvalter Torkild R. og hustru Maren Andrea f. Bjerke.

- 2. Helge K., født i Sandnes 28. juli 1891, eksamen fra Kristiania Handelsgymnasium 1911. Opholdt sig i Russland til krigens utbrudd i 1914, var derefter ansatt i shipping-firmaer i Norge, inntil han i 1917 startet egen rederi- og befraktningsforretning i Oslo. I 1924 reiste han atter til utlandet og opholdt sig bl. a. i Riga i 8 år, hvor han arbeidet som befrakter i forskjellige firmaer. Siden 1935 er han ansatt i firmaet M. Nissen-Lie A/S, Oslo (skrivemaskinavdelingen).

Gift 3. 21. juli 1941 med Anne Andreassen, født 13. november 1905 i Glemmen pr. Fredrikstad.

Har en sønn i hvert av sine tidligere to ekteskap:

H 1. Alexander Olaf K., født 6. mars 1921 i Kristiania.

- 2. Helge Alexander K., født 7. mai 1932 i Riga.

G 3. Ole Severin K., født 20. desember 1892, død 15. februar 1893.

G 4. Peter Daniel Baade Wind K., født i Steigen 25. oktober 1896. Eksamen fra Kristiania Handelsgymnasium 1916. I mange år korrespondent i firmaet O. Mustad & Søn (eksportavdelingen). Han har i de senere år vært bosatt i Buenos Aires, hvor han driver forretningvirksomhet.

Gift 15. juli 1926 med Ruth Elin Lange, f. 9. april 1907, datter av ingeniør Gunnar Lange og hustru Bertha f. Erfjord.

To barn:

H 1. Norita K., født 22. september 1927.

- 2. Thelma K., født 1931.

F 7. *Kristiane Dagmar Thomas, f. Kildals barn.*

G 1. Gezina T., født 28. september 1894, gift 1917 med Ewart Steele Upper, lærer i Seattle.

Barn:

H 1. Ewart Thomas U., født 16. mars 1919.

- 2. Christine Elisabeth U., født 18. januar 1921.

- 3. Elinor U., født 28. mai 1922.

- 4. Christen Daniel U., født 1938.

G 2. Kristine Aall Lange Kildal T., født 24. november 1896, gift med dr. Christen Quevli, Seattle.

Barn:

H 1. Dagmar Q., født 6. november 1930.

F 8. *Sorenskriver Daniel Balthazar Kildals barn.*

G 1. Dagmar K., f. i Hadsel 27. februar 1891, har i mange år vært ansatt i firmaet Peter Thr. Duborgh i Oslo.

- 2. Birger K., f. i Hadsel 23. oktober 1892, student 1910, cand. philos. 1911. Han studerte først jus og drev så i 6 år forretning i Oslo i kompaniskap med J. Walter Johnsen og senere agenturforretning i Melbo, inntil han våren 1934 overtok den av Fagstad i en årrekke drevne kolonialforretning på Lillehammer.

G. 4. mai 1929 m. Sara Coldevin Frederiksen, f. 1. november 1902, datter av fabrikkier Christian F. og hustru Maren f. Berg.

To barn:

H 1. Daniel Balthazar (•Dan•), f. 25. mars 1930.

- 2. Anders Frederik, f. 20. oktober 1932.

G 3. Anna Ovidia (»Vivi«) K., f. i Hadsel 8. desember 1894, farmasøiteksamen 1918.

G. 14. september 1920 m. kapellmester Johan Ludwig Mowinckel jr., f. 12. november 1895, død 27. mai 1940, sønn av fhv. statsminister Johan Ludwig M. og hustru Caroline Andrea f. Stabell.

Tre barn:

H 1. Johan Ludwig M., f. 26. februar 1926.

- 2. Daniel Kildal (»Dan«) M., f. 10. mars 1929, død 19. mai 1929.

- 3. Daniel Kildal (»Dan«) M., f. 10. mars 1930.

G 4. Jakob Otto Lange K., f. i Hadsel 26. desember 1896, student 1914, vpl. løytnant 1915, cand. jur. 1920. Ansatt som edsv. fullmektig v. Bamble sorenskriveri 1920—21, i utenriksvesenet 1922. Har siden tjenstgjort ved generalkonsulatene i Hamburg, Reykjavik og Antwerpen, ved Det norske Handelskammer i London, så ved legasjonen i Berlin, og siden 1933 som vicekonsul (senere konsul) ved generalkonsulatet i Shanghai. Ugift.

F 10. *Michol Elinor Rivertz, f. Kildals barn.*

G 1. Kristine R., f. 19. mars 1896, død 6. mars 1926. Student 1914, Gauguins malerskole 1918. Studerte språk og malerkunst i England og Frankrike. Blev rosende omtalt ved sin utstilling i Kunstnerforbundet, Oslo, november 1925.

- 2. Elinor R., f. 4. oktober 1897.

- 3. Ivar R., f. 18. mai 1899, død 21. desember 1934. Student 1917, cand. jur. 1922. Hjelpedommer i Aker 1924.

- 4. Katharina Jonella R., f. 20. mars 1902.

G. 11. april 1922 m. journalist, gårdbruker, vpl. kaptein Steinar Steinsvik, f. 1. mars 1897, sønn av redaktør Rasmus Steinsvik og hustru Martha f. Tonstad.

Fire barn:

H 1. Eli S., f. 5. juli 1923, gjennomgått handelsutdannelse.

- 2. Kari Kristine S., f. 6. desember 1925.

- 3. Steinar Kristen Rasmus S., f. 31. august 1927.

- 4. Jon S., f. 12. april 1931.

Kapitel VIII.

SIMON KILDAL DEN ELDRES ØVRIGE EFTERSLEKT

Simon Kildal den eldres to sønner i tredje ekteskap var:

- C 7. Johan Jacob Kildal blev født i 1757 [1758?] og døpt 14. juni samme år. Han var omkring 1780 lensmann i Torsken tinglag og bodde på *Laugvold*, der han drev jektebruk. Hans jekt forliste imidlertid 1778 med mann og alt, og han hadde ingen fortjeneste av jektebruket. Senere flyttet han til *Nordsand*, hvor han muligens blev etablert ved Christian Kildals hjelp. Han fikk skjøte på Nordsand 14. november 1792. Han blev lensmann i Sands tinglag og døde der 1820. Fogedregnskapet for 1800 betegner ham som »fattig«. Han var gift to ganger, første gang 25. oktober 1776 med Anna Dorothea Krog Molde, som hadde vært gift før, først med sogneprest til Midfjord (Medfjord) Povel Lykke (1721—66) og siden med skipper Jens Jacobsen Røberg (d. 1774). Johan Jacob Kildals første kone døde i 1787 og han giftet sig igjen 12. august 1788 med Mette Sofie Ellingsdatter Rosted, datter av sognepresten til Tranøy Elling Rosted (1720—96) og Margrethe Hammer (d. 1782), datter av byfogd Jens Hammer.

I sitt annet ekteskap hadde Johan Jacob Kildal fire barn, men bare det ene vokste op.

Det var:

- D 1. Simon Kildal, født ca. 1799, som blev lensmann i Sand etter sin far. Han virket som lensmann til 1833 og flyttet så til Søvig og dernest til Tromsø, hvor han døde i 1835. Han blev gift 14. september 1819 med Martha Marie Ursin f. 1796, d. 1877, datter av lensmann i Søvig Mathias Ursin og Rebekka Ovedia(?) Olsen Gramm.

De fikk bl. a. følgende barn:

- E* 1. Mette Sofie K., g. m. Isak Claussen. Tre barn.
- 2. Johan Jacob K., f. 1822, d. 1904, virket som handelsmann og skipper i Breivik i Trondenes. Han var første varamann til stortinget fra Tromsø amt 1871—73 og møtte en kort tid på stortinget i 1873. Han er kjent som oppfinner av en elektrisk oplyst fiskenet. (Nærmere opplysninger i H. C. Christies papirer i Univ.bibl.s manuskriptsamling). Han blev gift 1846 med Hanna Marie Erntsen, f. 1825, d. 1915.

Fru H. M. Kildal, f. Erntsen.

Tre barn vokste op:

- F* 1. Simon Martin K., (1848—1932), skibsfører og bonde i Trondenes. G. m. Johanna Bernhoft f. Arnesen (1854—1922).

Tolv barn, hvorav ni vokste op:

- G* 1. Hanna Marie, f. 1879, gift 1904 med lærer Birger Johan Bergersen, Oslo. To barn.
- 2. Peder Andreas K., f. 1881, gårdbruker på farsgården i Sandtorg herred i Trondenes. Gift 1912 med Aasta Skog.

Syv barn:

- H* 1. Guritha Horn, f. 1913.
- 2. Signe Johanna, f. 1915.
- 3. Johan Jacob, f. 1917.
- 4. Ester Jensine, f. 1919.
- 5. Simon Martin, f. 1921.
- 6. Birger Kristian, f. 1923.
- 7. Per Åsmund, f. 1929.
- G* 3. Martinus Heggelund K., f. 1882, utvandret til Amerika, hvor han er forretningsmann. G. m. Gerda Gaufin. To døtre.
- 4. Kristianna Elise K., f. 1885. Ugift.

Tre Kildalsøstre i Sand. (Frk. S. Kildal, fru Kaarbo, fru Schjelderup.)

- G* 5. Anna Margrete K., f. 1887, gift 1917 med skipper Mathis Mathisen, Sandtorg. Tre barn.
- 6. Emilie Sofie K., f. 1889, gift 1913 med lærer Ivar Hådem, Oslo. To barn.
 - 7. Trygve K., f. 1892 (1891?). Styrmann i utenriksfart.
 - 8. Jacobina Fredrikke, f. 1894, g. Sellevold, Ulsteinvik pr. Ålesund.
 - 9. Jakob Johan K., f. 1897 (1896?), bokholder i Trondenes, gift 1922 med Aasta Hansen.
- Tre barn:
- H* 1. Johanne Bernhoft K., f. 1923.
- 2. Kristian K., f. 1924.
 - 3. Ellef Nicolai K., f. 1927.
- F* 2. Eilert K., (1850—1936), bonde og skipper i Altevik, Sand i Bjarkøy, gift 1885 med Simonette Fredrikke Bernhoft Schjelderup, f. 1868.

Ni barn, hvorav følgende tre vokste op:

- G* 1. Simon Fredrik K., f. 1887, bonde og agronom på Altevik, Sand i Bjarkøy, gift 1916 med Frida Aldis Ingebrigtsen, f. 1895.

Elleve barn:

- H* 1. Sigrunn Fransiska K., f. 1916.

- 2. Sverre Bernhoft K., f. 1917.
- 3. Mikal Nikolai K., f. 1918.
- 4. Solveig Edel Walborg K., f. 1919.
- 5. Margát Dorthea K., f. 1921.
- 6. Olav Berg K., f. 1921.
- 7. Elsa Fredrikke K., f. 1923.
- 8. Sigurd Johan K., f. 1925.
- 9. Simon K., f. 1926.
- 10. Tordis Helene K., f. 1927.
- 11. Torstein Helge K., f. 1929.

- G* 2. Johan Jacob K., f. 1892, bosittende i Brooklyn, N. Y., U. S. A.

- 3. Hanna Rebekka K., f. 1897, g. m. ingeniør Rolf Eriksen, Harstad. Fire barn.

- F* 3. Otilie Elida Strøm K., (1853—1941), gift 1884 med lensmann i Ibestad P. A. B. Opsjøn.

Seks barn, hvorav følgende tre vokste op:

- G* 1. Katharina Marie O., f. 1886, gift 1915 med gårdbruker Johannes Jahren, Rakkestad (†). Tre barn.

- 2. Peder Andreas Bernhard O., f. 1892, lektor i Aker.
- 3. Signe O., f. 1895, gift 1915 med o.r.sakfører Henri Hanssen, d. 1922. Ingen barn.

- E* 3. Simonette Fredrikke Bernhoft K., f. 1824, d. 1914. Ugift.

- 4. Rebekka Simonsdatter K., f. 1826, g. m. Søren A. Schjelderup.
- 5. Martine Mikaline K., f. 1828, g. m. Vilhelm Olsen Kaarbø, f. 1811.
- 6. Michael Heggelund K., f. 30. desember 1830 i Sand, død i Bellingham, Wash., 15. juli 1924. Han blev gift med Maren Testmann Kildal, f. 1835, d. 1878. Han var først handelsmann på Stangnes i Trondenes og utvandret 1888 til Amerika, efter å ha giftet sig på nytt. På Trondenes kirkegård står det et statelig gravmele over Maren Testmann Kildal, en høireist labradorsten, med en lengere innskrift datert 1899. Det

heter der bl. a.: »Din egentfælle og dine 6 børn som nu er i Amerika velsigner dit minde.« Og videre: »Mindet er reist af afdødes mand M: Kildal og søn Peder som er hjemkommen for at opholde sig en kort tid i fædrelandet.«

Av de 11 barn vokste følgende op:

- F* 1. Simon F. K. Utvandret 1880, slo sig ned først i Tacoma, Wash., og senere i Los Angeles, Cal. Han gikk over i shipping og var under forrige verdenskrig sjefinspektør for byggingen av 40 skip i U. S. A., spesielt utpekt av den franske regjering.

To barn:

- G* 1. Edwin O. K.
- 2. Ruth K.

- F* 2. Peter (eller Peder) C. K., d. 1912 i Amerika.

To barn:

- G* 1. Robert K. }
- 2. En datter } Visstnok i Tacoma, Wash.

- F* 3. Joseph (eller Job) K., f. 1865, utvandret til Amerika i 1883 og gjorde en glimrende karriere i forretningslivet der.

Han grunnla bl. a. »The Kildall Fish Company« i Minneapolis i 1897, en av de største engros fiskeforretninger i De Forente Stater. I 1911 flyttet han til Seattle, Washington, hvor han blev »president« i det mektige Panama Pacific Commercial Company, et selskap som selger fiskeprodukter både i Amerika og en rekke fremmede land. Han blev gift med Mary Jenkins og har to barn, Blanch og Harold, den siste er »vice-president« i farens forretning. Sønnen har tre sønner, Harold,

Joseph Kildall, Seattle.

Joseph og Robert Kildall (alle som tilhører denne Seattlegrenen av slekten staver navnet med to l'er til slutt). I »History of Seattle« no. 3 (1916) står Joseph Kildalls biografi og det heter her om ham bl. a.: »He has built up an immense business in his line, his well defined plans having been carried forward to successful completion. Energy and enterprise have enabled him to overcome obstacles and difficulties created by conditions and competition, and he is to-day at the head of one of the foremost concerns of the kind on the Pacific Coast. He has broad experience and his powers have developed with the passing years, making him capable of controlling most important enterprises.«

F 4. Marie K., utvandret 1888 med faren.

- 5. Johan (John) K., likeså. Han er forretningsmann i fiskebransjen i Vancouver, British Columbia, Canada. Er gift og har fem døtre.

- 6. Anna K., utvandret 1888 med faren.

- 7. Marion K. (i det nye ekteskap), — likeså.

C 8. Prosten Simon Kildal den eldre's annen sønn i tredje ekteskap var Simon Kildal, født på farens dødsdag 25. januar 1761. Han gikk som faren den geistlige vei, blev teologisk kandidat i Kjøbenhavn 1784, misjonær til Varanger s. å., sogneprest til Måsøy 1788, sogneprest til Steigen 1791, sogneprest til Trondenes 1800 og prost i Senjens prosti 1817. Under sitt opphold i Varanger la han sig med stort hell efter det lappiske sprog, som han talte med ferdighet. I Steigen virket han meget for et bedre skolevesen og var i 12 år forlikelseskommisær. Han var høit ansett og blev ridder av Dannebrogordenen i 1813. På en embedsreise døde han på Sørsand 19. juli 1822. Han omtales rosende i Leopold von Buchs »Reise durch Norwegen«. Det heter der bl. a.: »Og om flere pastorater i Nordlandene hadde den lykke å ha så utmerkede prester som Steigen, så kunde en med god grunn vente at denne provins engang skulde kunne bli regnet til de mest oplyste i de danske stater. Herr Simon Kildal, født i Nordland, er en utmerket kunnskapsrik, omtentksom, frisinnet og forstandig mann. Han kjenner folket, han har studert det innerste og vesentlige i dets tankegang,

og han forstår å behandle mennesker og vet hvad som er nyttig for dem (oversatt efter den svensk utgave, Sthm. 1814).

Prestens husholdning i Steigen beskrives slik: »Han selv 41 år — hans hustru 28 — 4 barn, 9 tjenestefolk i huset. Av carité 3 enker respektive 82, 60 og 57 år, 1 olding 73 år, Johan Ostvokoltje, jordgraver, av geburt Preusser og uttjent soldat, videre konens søskendebarn og hushjælp og endelig til information Hartvig Schøning.«

Prosten Simon Kildal »den mellemste«, som han gjerne kalles for ikke å forveksle ham med faren og sønnen, skrev en rekke religiøse bøker og skolebøker, som er omhyggelig registrert i Halvorsens forfatterleksikon. En av dem, »Melk for Børn, eller de Umyndiges christelige Religion paa deres Viis efter Spørgsmaal og Gjensvar« var meget populær og kom i tre opplag (Kbh. 1805, Bergen 1806 og Bergen 1815). Han var også lyriker og hans »Samling af muntre Sange for den nordlandske Ungdom af begge Kiøn« stod i sin tid høit i kurs nordpå. — Denne boken, som blev trykt i Bergen 1799, er nu meget sjelden og finnes ikke i norske biblioteker. Det går en sterkt moraliserende tone gjennom den. Som eksempel hitsettes noen vers av hans lange dikt om »Sladderagtigheds Slemme Lyde«. Det heter i det første verset:

»Det er en Skik i Bye ogsaa paa Landet
At gaa med Sladder rundt omkring
Hvor mangan har det Sladdersnak forbandet
At Sladder er en slem og farlig Ting.«

Og pointet understrekes enda tydeligere i de to siste vers:

»Hvad kommer det mig ved hvad andre gjøre
Hvad vinder jeg naar Næstens Svagheds Brøst
Udraabes til hvert villig Sladders Øre?
Kan det mig skienke fryd og nogen trøst? —
Nej, raaber tys til hver en Sladders Tunge
og brede over Næstens skiulte Sag
og andres Lov og Dyder høyt frem siunge
det giver Roe og mangan Glædedag.«

I kallsboken for Steigen prestegjeld¹ har han skrevet sin biografi, hvor det heter:

»Jeg Simon Kildal er fød paa Trondenæs i Senjen den 25 Januarii 1761; og bærer min Salig Faders Navn, som var Provst i Senjens Provstie og Sogne Præst til Trondenæs menighed. Berøvet min Fader kort efter at Jeg var bleven født, begyndte Jeg min Bane ved min uforglemmelige Moders Mette Maria Lassens veiledelse og gik frem under hendes opsigt indtil det 10de aar; da jeg kom i min afdøde Salig Svogers Hr: Peder Leths Huus i Qvæflorden, hvor Jeg nød undervisning av da værende Student, (nu Præst i Folden) Hr: Jentoft, omtrent i to aars Tiid. 1774 blev Jeg sat i Tronhiems latinske Skole; hvorfra Jeg, efter 4re Aars Skolegang blev i aaret 1778, demitteret til Universitetet i Kiøbenhavn, af høystfortiente Rector, min uforglemmelige Lærer H: Søren Peter Kleist. Efter erholdet anden Examen tog jeg hid op til nordlandene, i Condition hos min broder hr: Michael Heggelund Kildal, og derefter hos min Svoger Hr: Joh: Lorentz Burchard, som Jnformator for deres Sønner; vendte saa, efter nogen Tiid tilbage til Kiøbenhavn, og studerede Theologien under de værdige Professorers De Hrr: Balles, Jansons, Hornemans, og Moldenhavers Forelæsninger. Efter at jeg havde udholdet Examen Theologicum opvakte Gud mig i den ejegode Petter Hersleb Abildgaard, hvis minde skal ævig være mig dyrebart — en sand Velgiører, der meget formildede mine ublide Vilkaar som Student. Jeg var disuden saa lykkelig, at Jeg fik Plads paa Regentzen, som Seminarist paa Finmarken; og da jeg var 24 aar gammel, blev jeg kaldet til at være Missionair for Østfinmarkens Finner ved Kongebrev af 8 octobr: 1784, men kom ikke op til min Station førend i det følgende Aar 1785. I aaret 1788 blev jeg forflyttet til Maasøen; hvor jeg var Sogne Præst i to paa 3^{die} aar; I Kalds Brev af 25 martii 1791, blev jeg beskikket til Sogne-Præst for dette Præstegjeld, hvor jeg nu er lykkelig som Præst ved en god menighed, lykkelig som ægtemand ved Maren Thesmann en Datter af Hr: Kaurin i Carlsøen, og lykkelig som Fader ved

¹ Opbevart i Statsarkivet i Trondheim.

to Pigebørn. Men allerlykkeligst vil jeg blive om jeg i disse mig betroede menigheder kand stifte den forynskte nytte. Laschestad d: 16 September: 1794. Ved Kongebrev af 5te Maji 1809, blev Jeg forflyttet til Trondenæs Kald, hvor min Sl. Fader havde været Præst efter at jeg her har været 18ten Aar Præst, og blev Fader for ni Børn . . . «

Simon Kildal d. m. blev gift 25. oktober 1791 med Maren Testmann Kaurin (24. mars 1773 — 14. mai 1829), datter av sogneprest til Karlsøy Eiler Hagerup Kaurin (1745—1812) og Maren Marie Holst (1752—1781). Det var i dette ekteskapet 10 barn.

Den eldste datteren

- D 1. Maren Marie Testmann K., f. 1792, blev gift i 1815 med jekteskipper Jacob Parelius Normann på Røkenes. Hun fikk 11 barn med ham og døde på Røkenes i 1880. De siste år av sitt liv var hun blind. Hun hadde ord for å være en meget dyktig og myndig kvinde.¹ En datter i dette ekteskap, Sophie Amalie Normann, f. 1826, d. 1912, blev gift 1847 med 1. Søren Schøning, jekteskipper i Grøtøy (1816—1861) og med 2. Christian Poul Egede Nissen, distriktslege i Steigen. I første ekteskap hadde hun seks barn (bl. a. den kjente politiker, postmester i Oslo Jakob Marius Schøning) og i annet tre (bl. a. den kjente politiker, postmester i Stavanger Adam Hjalmar Egede Nissen). En karakteristikk av henne finnes i J. Schøning »Nordlands-slegten Schøning i 360 år«, Oslo 1928.

Den eldste sønnen

- 2. Simon Nicolai K., f. 1. januar 1796, blev student i Bergen i 1817 og teologisk kandidat i 1822. I studentersamfundet var han ivrig medlem.² Han blev sistnevnte år personellkapellan til Trondenæs, (men nådde først frem efter at faren, sognepresten, var død), 1823 sogneprest til Skjervøy, 1824 sogneprest til Trondenæs og 1825 prost i Senjens prosti. Både hans bestefar, hans far og han selv innehadde altså de to sistnevnte

¹ Lektor Ytreberg forteller i sin bok »Nordlandske Handelssteder«, at det blandt møblene på Røkenes finnes et sett stoler, som er laget av fru Normann f. Kildal.

² Se Wallem: Det Norske Studentersamfund.

embeder. Mens han var i Trondenes fungerte han til sin død som den første bestyrer av det skolelærerseminarium, som var trådt i virksomhet i 1826 og som senere blev flyttet til Tromsø.¹ Simon N. K. kom også inn i politikken og var stortingsmann — som annen representant for Finmarkens amt — i årene 1827, 1828 og 1830.

I 1829 blev han gift med sin kusine Dorothea Anthonette Kildal, som døde fire måneder efter bryllupet. Selv døde han 11. august 1837 og efterlot ingen barn. Han kalles gjerne Simon Kildal »den yngre«.

Simon Kildal d. m.'s annen sønn var:

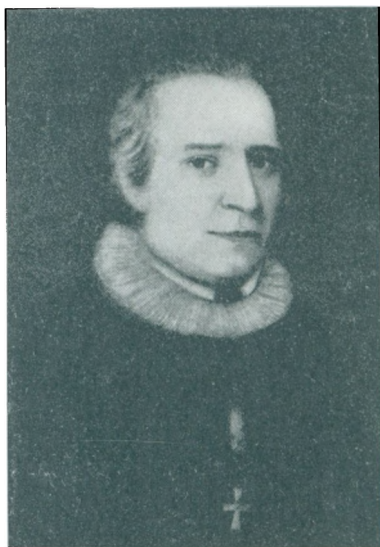
- D* 3. Eiler Hagerup K., f. 31. januar 1802. Han virket som gjestgiver i Nergårdshamn, men døde som fattig mann på Roglen 7. mai 1872. Han var gift med Else Hvid (eller With) Lie, en tante av dikteren Jonas Lie (1802—72) og fikk i 1834 kgl. bevilling til å drive gjestgiveri på Bjarkøy. *

Det var fem barn i ekteskapet, blandt hvilke følgende:

- E* 1. Ida Sophie K., f. 1829, g. m. 1. Isak Erntsen, Breivik, (tre barn, hvorav en datter blev gift med Simon Kildal Kaarbø), 2. Christen Jacobsen. Hun blev mormon, utvandret til Utah og døde der.
- 2. Simon Nikolai K., f. 18. juni 1837, gårdbruker og jekteskipper på Rogla, d. 12. november 1916. Han blev gjerne kalt »Rogel-Simon« efter bostedet. Han blev gift med Ane Kathrine Jørgensdatter fra Sandstrand, f. 11. september 1832.

De fikk tre barn:

- F* 1. Eilert Hagsrup Kaurin K., f. 28. juli 1864, g. m. Anna-Sofie Herdal, datter av Ole Johnsen H.

Prost Simon Kildal, d. y.

¹ Se Barlinthaug, K. J., Tromsø off. lærerskole i 100 år. Tromsø 1926.

Barn:

- G* 1. Sofus Olai Kaurin K., f. 7 mai 1899.
- 2. Erling Sigmund K., f. 27. august 1900.
- 3. Aasta K., gift Johansen, f. 9. juli 1902.
- 4. Arvid Micharl K., f. 24. oktober 1903.
- 5. Anne Kathrine K., g. Selboe, f. 29. januar 1905.
F 2. Simon Christian Bølgen K., f. 17. juli 1866, dampskibsfører, død 19. desember 1925. G. m. Karen Mathilde Herdal, f. 6. november 1871.

Barn:

- G* 1. Simon Nikolai K., f. 5. februar 1903. Materialforvalter.
- 2. Astrid K., f. 16. januar 1905.
- 3. Kristian Maurentius K., f. 1. desember 1906. Brukskunstner, g. m. Valborg Irene Rande, f. 11. februar 1913.

Barn:

- H* 1. Sigvat K., f. 26. april 1938.
G 4. Olav Kaurin K., f. 24. desember 1908, elektrotekniker i Oslo, g. m. fiolinistinnen Tya Christiansen, f. 22. mars 1914.
- 5. Else Eugenie K., f. 7. august 1910, død 28. januar 1927.
- 6. Bjørn K., f. 15. februar 1912.
- 7. Aud Kathrine K., f. 23. august 1913.
F 3. Else Hvid(t) Lie K., f. 23. november 1869, gift to ganger. Simon Kildal d. m.'s tredje sønn var:
D 4. Peder Hersleb Abildsgaard K., f. 2. desember 1803, d. 30. august 1853. Han nedsatte sig på Røkenes hos sin søster Maren Marie Normann, hvor han virket som organist. Han blev gift med Kirstine Kristiane Henningsen, Bestebostad, (f. 1814).

Barn:

- E* 1. Maren Testman K., f. 1835, d. 1878, blev gift med Michael Heggelund Kildal, Stangnes (se ovenfor).
- 2. Theodor K., utvandret til Amerika ca. 1880. Han var først handelsmann på Rørviken i Dverberg og blev gift 23. august 1869 med Pernille Hartvikke Jakobsen.

Barn:

- F* 1. Peder Hersleb K., f. 29. oktober 1874, bosatt i Bellingham, Wash.

Han er amerikansk gift og har to barn:

- G* 1. Wayne Floyd K., f. 21. desember 1922.
- 2. Kenneth Robert K., f. 29. september 1926.
- F* 2. Louis Johan K., f. 13. juni 1886, er amerikansk gift og har tre sønner:
- G* 1. William Theodore K., f. 26. januar 1911.
- 2. Louis John K., f. 22. desember 1919.
- 3. James Mc Allister K., f. 27. januar 1921.
- E* 3. Simon K., f. 22. oktober 1837, d. 19. juni 1907, g. m. Maren Testman With Kildal, datter av Michael Fredrik Kildal (se nedenfor).
- 4. Johan Gustav K., f. 7. oktober 1839, d. 19. januar 1912, g. m. Kristine Jensine Johansen, f. 12. mai 1872. Bodde på Røkenes i Trondenes.

Barn:

- F* 1. Peder Hersleb Abildsgaard K., f. 14. mars 1896 (er gift og har tre barn). Er maskinist og bor i Harstad.
- 2. Konstance Marie K., f. 4. august 1898, er gift og bor i Amerika.
- 3. Johanna Elisabeth K., f. 19. november 1906, er gift med byggmester Hansen og bor i Harstad.
- 4. Simonette Marie K., f. 19. november 1910, bor i Harstad.

Simon Kildal d. m.'s fjerde sønn var

- D* 5. Michael Fredrik K., f. 27. januar 1806. Han bodde på øvre Harstad etter Henrik Normann. Senere solgte han gården til Wilhelm Kaarbø og flyttet til gården Stordalen i Østnesfjorden i Vågan sogn i Lofoten, hvor han døde.

Han blev gift 6. november 1837 med Dorothea Cathrine Zindsen (eller Sindzen) fra Helle i Vågan, som døde på Røkenes gård i 1890, hvortil hun flyttet som enke.

I dette ekteskap var det følgende barn:

- E* 1. Simon Andreas K., f. 11. september 1838, hvis etterkommere bor i Bindalen på Helgeland.
- 2. Maren Testman With K., f. 10. september 1841, d. 26. september 1925, g. m. sin fetter, Simon Kildal, Røkenes (se ovenfor).
- 3. Jørgen Blix K., f. 15. september 1843, g. m. Eriikka Ursin Harr.

De hadde disse barn:

- F* 1. Ingeborg Sofie, f. 1883, g. m. bladeier Olaf Claussen, Narvik, flere barn.
- 2. Kirsten Elisabeth Ursin K., f. 1887, g. m. løytnant, gårdbruker Ingvald Høve, bor på Sandsøy i Senja. Tre barn vokset op.
 - 3. Christiana K., f. 12. februar 1889, utdannet som sykepleierske, gikk inn i Det Norske Misjonsselskap 1920 og reiste til Madagascar som misjonær i 1922.
 - 4. Dorothea Katharine K., f. 1892, bosittende i Chicago, Ill., U. S. A.
- E* 4. Hartvig Jørginius K., f. 28. mai 1845, var skolelærer, utvandret til Minnesota, har to døtre, som er gift og bor i staten Washington, U. S. A., og to sønner:
- F* 1. Diedrich Michael Berthold K.
- 2. Jacob Linné K., bosatt i Washington.
- E* 5. Theodor Nikolai K., f. 25. mai 1847, gift 31. juli 1877 med Maren Hansine Kjelsberg (1. juli 1850—31. mars 1920), utvandret til Amerika i 1922 og døde i Detroit, Mich., 12. oktober 1926.

Det var følgende barn i dette ekteskap:

- F* 1. Martin Alfred K., f. 5. juni 1878, utvandret til Amerika i 1905 og blev gift 18. mai 1907 med Theodora Jakobsen, f. 14. mars 1883.

Har tre barn:

- G* 1. Ragnhild Johana K., f. 17. desember 1908, g. m. Leonard Wallace Young, med hvem hun har datteren
- H* 1. Beverly Ray.
- G* 2. Margaret Elisabeth K., f. 17. januar 1910, g. m. Lisle Odell Brown, med hvem hun har sønnen:
- H* 1. James William.
- G* 3. William Morris K., f. 2. januar 1913, metodistprest i Dell Rapids, Syd-Dakota, g. m. Lela Hansen.
- F* 2. Marinus Petter Angell K., f. 22. mars 1880, utvandret til Amerika.
- 3. Dorthea Kathrina K., f. 28. mars 1882, gift 23. oktober 1926 med Lorain George Holbrook, født i Butt, Montana, 8. januar 1872.

- F* 4. Mathilde Ursin K., f. 25. august 1883, utvandret til Amerika i 1904 og bor i Detroit, Michigan.
- 5. Mikal Fredrik K., f. 6. november 1886, gift 24. februar 1918 med Esther Charlotte Helberg, f. 24. oktober 1894. Han utvandret til Amerika i 1922 og bor for tiden i Detroit.

Har tre barn:

- G* 1. Sigurd Marius K., f. 1. april 1920.
- 2. Margareth Dorthea K., f. 17. mai 1922.
- 3. Theodor William K., f. 6. oktober 1926.
- F* 6. Peder Hersleb K., f. 2. august 1890, utvandret til Amerika 1915 og er bestyrer av en »ranch« i Michigan, g. m. Else Charlotte Marie Bjerne, født i Vejle, Danmark, 11. november 1887.

Tre barn i ekteskapet, hvorav bare det eldste vokste op:

- G* 1. Edwin Ditlev K., f. 24. september 1919.
- F* 7. Johan Alberg K., f. 14. juli 1892, d. 3. april 1908 i Harstad.

Simon Kildal d. m.'s femte sønn var:

- D* 6. Gustav Adolf K., f. 4. januar 1808, døde som ung.

Et par av Simon Kildal d. m.'s døtre døde som unge. Datteren Lorentze Dorothea Kildal, f. 3. september 1799, død på Grøtøy 1878, var, som ovenfor nevnt, forlovet med sin fetter Simon Kildal, som forulykket utenfor Trondenes i 1825. Hun levde resten av sitt liv i ugift stand.

Dette var i store trekk prost Simon Kildal den eldres nærmeste efterslekt. For en enkelt linjes vedkommende er den behandlet nærmere i de foregående kapitler.

UTSNITT AV SLEKTSTAVLE

Søren Jensen Kildal, f. ca. 1619.

Ole Sørensen Kildal, død 1724.

1. Jens K., 2. Christen K., 3. Søren K., 4. Kristen K., 5. Simon K. d. e. (1701—61). 6. Sigvard K., 7. Barbro g. m. B. J. Vigstøl.
G. m. Maren Heggelund.

1. Michael Heggelund K., (1781—1804).
G. m. Anne Normann.
2. Ovidia Marie.
G. m. sognep. Leth.
3. Frederikke Margrethe.
G. m. sognep. Kjelstrup.
4. Abigael.
G. m. sognep. Krogh.
5. Christian Stockfieth K.
6. Rebekka Elisabeth.
G. m. sognep. Burchard.
7. Johan Jacob K. (1 barn)
8. Simon K. d. m. (10 barn)

Se kapitel VIII.

1. Ole Severin K., (1764—1818).
G. m. Karen Fris Wind.
2. Ovidia Fredrikke.
G. m. 1. propr. Hysing. 2. propr. Lyng.
3. Rebekka Elisabeth.
G. m. 1. sognep. Lund. 2. sognep. Berg.
(6 barn) (2 barn)

1. Michael Heggelund K., (1812—84).
G. m. Eli Refling.
2. Peter Wessel Wind K., (1814—82).
G. m. Christine Marie Gotaas.
3. Peter Daniel Baade Wind (1816—81).
G. m. 1. Lovise Augusta Birkeland. 2. Christine Aall Lange.

1. Ole Severin K., (1844—75).
G. m. Alette Münster. (1 barn)
2. Elen, f. 1854.
G. m. Dr. J. Nannestad. (7 barn)
1. Christian Wessel K., (1846—93).
G. m. Louise Meinertz. (6 barn)
2. Birger K., (1849—1913).
G. m. Sofie Berger. (8 barn)
3. Augusta, (1851—89).
G. m. h.r. assess. Birkeland. (5 barn)
1. Alexander K., (1859—1904).
G. m. Helga Schumacher. (4 barn)
2. Dagmar, (1862—1927).
G. m. Thomas. (2 barn)
3. Daniel K., (1864—1926).
G. m. A. Frederiksen. (4 barn)
4. Ellnor, f. 1867.
G. m. arkitekt Rivertz. (4 barn)

NB! For søsken uten efterslekt under det sist opførte ledd, se kapitel V.
For den videre efterslekt, se kapitel VII.

KILDER OG HENVISNINGER

- Andersen, J. Aalesunds og omegns historie i ældre og nyere tid.
Kr.a 1904.
- Anker og Huitfeldt-Kaas. Katalog over malede Portrætter i Norge.
Kr.a 1884.
- Barlindhaug, K. J. Tromsø off. lærerskole i 100 år. Tromsø 1926.
- Bibliotheca Danica. Kbh. 1877—86.
- Buch, Leopold von. Resa igenom Norrige. Sthm. 1814.
- Bugge, Kristian. Aalesunds historie. Ålesund 1923.
- Christie, Kristine, f. Kildal. Memoirer. Oslo 1927.
- Collett, A. Stamtavle over familien Myhlenphort. Kr.a 1884.
- Collett, A. Gamle Christianiabilleder. Chr.a 1893.
- Daae, Ludvig. Politiske dagbøger og minder. Oslo 1934—.
- Dass. Nordlands Trompet (efter forskj. utg.).
- Dietrichson, L. Norges kirkebygninger. Kr.a 1888.
- Ehrencron-Müller, H. Forfatterlexikon. Kbh. 1924—32.
- Erlandsen. Geistligheden i Tromsø stift. Chr.a 1857.
- Finne-Grønn, S. H. Norges prokuratorer, saksførere og advokater 1660—1905.
Oslo 1926—40.
- Folketellingslistene 1801. Riksarkivet.
- General-Kirke-Inspektionskollegiet. Pakke nr. 2. R. A.
- Hagerup, Biskop. Nordlandske Visitatz anno 1784 (Ms. i Vidsk. Selsk.s Bibl.).
- Halvorsen, I. B. Forfatterleksikon. Kr.a 1885—1908.
- Hammond. Den nordiske Missions Historie i Nordlandene. Kbh. 1787.
- Harr. Ofotengrenen av Kildal-slekten (stensilert).
- Helland, A. Norges Land og Folk. Tromsø amt. Kr.a 1899.
- Helland, A. Norges Land og Folk. Lister og Mandals amt. Kr.a 1903.
- History of Seattle. Seattle 1916.
- Holm. Forsøg til en Beskrivelse over Lister og Mandals Amter i Norge (i Topogr.
Journal f. Norge, b. 3). Chr.a 1794—95.
- Hornemanns stamtavle over slekten Kildal (stensilert).
- Husmoderen 1905.
- Hægeland kyrkje. Eit minneskrift. Kr.sand. [1930].
- Kildal, Jens. Afguderiets Dæmpelse (manusk.).
- Kildal, Simon. Samling af muntre Sange for den Nordlandske Ungdom.
Bergen 1799.

- Krogh, M. B. Visitasberetninger, 1806—07. Tromsø 1882.
- Lampe, J. F. Bergens stifts biskoper og prester efter reformationen, b. II. Kr.a 1895—96.
- Landkommissionens melding 1661.
- Lange, Albert J. Slektbok over en fra Holsten til Norge indvandret slekt Lange. Kr.a 1917.
- Leem, Knud. Beskrivelse over Finmarkens Lapper. Kbh. 1767.
- Luthersk kirketidende, 1893.
- Lødingen kirkebøker.
- Manntallet 1664.
- Missionskollegiets arkiv. Riksarkivet.
- Nicolaysen. N. utg. Norske stiftelser. Chr.a 1854—94.
- Nicolaissen, O. M. Fra Nordlands fortid. Kr.a 1889—91.
- Nilsen, Anthon B. (Elias Kræmmer). Glade ungdom. Oslo 1933.
- Nordisk kultur, b. 30. Oslo 1936.
- Norsk Biografisk Leksikon. Kr.a 1925—
- Norske Handelsstands Fællesforening. Maanedsskrift. Des. 1913.
- Norske Indlegg, 1795, 1798. Riksarkivet.
- Norsk Kennelklubs tidsskrift, 1932.
- Norsk slekthistorisk tidsskrift b. IV. Oslo 1934.
- Norske Videnskabers Selskab. Årsskrift. T.hjem 1896.
- Ny illustreret Tidende, 1882.
- Oslo Handelsgymnasium. Festskrift til femtiårsjubileet. Oslo 1925
- Qvigstad, J. Kildeskrifter til den lappiske mytologi. 1903.
- Reuterskiold. Källskrifter till lapparnas mytologi. Sthm. 1910.
- Romsdals amt, Møre og Romsdals fylke. Ålesund 1939.
- Rygh O. Norske gaardnavne. Kr.a 1898.
- Salten prostis protokoller.
- Schnitler, Peter, major. Grenseeksaminasjonsprotokoller 1742—1745. Oslo 1929.
- Schøning, J. Nordlandsslegten Schøning i 360 år. Oslo 1928.
- Selskabet for Norges Vel, 1809—1819. Private-publike Saml. Riksarkivet.
- Skifteprotokoller, pantebøker, lensregnskaper, fogedregnskaper, matrikler, for V Agder fylke.
- Skillings-Magazinet 1845, 1884.
- Stamtavle over slekten Bernhoff. Kr.a 1885.
- Steigen prestegjelds kallsbøker.
- Struwes optegnelser (manusk.).
- Studenterne fra 1866, et mindeskrift, ved Vilh. Sommerfelt. Kr.a 1916.
- Thrap, D. Bidrag til den norske kirkes historie. Kr.a 1890.
- Tidsskrift for Den Norske Lægeforening 1905.
- Topographisk-Statistiske Samlinger 2. Deel, 2. Bind. Chr.a 1817.
- Trondenes kirke, utg. av N. Bardal. Harstad 1930.
- Trondenes kirkebøker.

Vest-Agder fylke 1837—1937. Kr.sand 1937.

Wallem, F. B. Det Norske Studentersamfund. Kr.a 1916.

Westen, Thomas von. Forskj. Biografier.

Westen, Thomas von. Innberetninger til Missionskollegiet i Kjøbenhavn. R. A.

Ytreberg, N. A. Nordlandske handelssteder. T.hjem 1941.

Øverland, O. A. Det kgl. Selskap for Norges Vel, 1809—1909. Kr.a 1909.

Øverland, O. A. Fra en svunden tid. Kr.a 1888.

Aviser som Morgenbladet, Aftenbladet, Aftenposten, Tidens Tegn,
Dagbladet, Stavangeren, Stavanger Aftenblad, Tromsø, Harstad
Tidende, Sunnmørsposten, Hamar Stiftstidende, Vesterålens
avis, Ofotens Tidende, Romsdals Budstikke, Trondhjems
Adressecontoirs Efterretninger.

NAVNEREGISTER

- Aakvik, Anders Christensen, s. 150
 Aanensen, Jakob, s. 15
 Asen, Jon, s. 3, 4, 7, 11
 Abildgaard, Petter Hersleb, s. 172
 Angell, Hans Albrig, s. 55
 — Maren Marie, f. Kildal, s. 55
 — Susanne Borchmann, gift Tønder, s. 83
 Arcander, Sofus, s. 134, 135
 Arntzen, Ingeborg Hartvigsdatter, s. 56
 Astrup, Hans Rasmus, s. 134
 — H. R., pastor, s. 83
 Baade, Johanne Helene, gift Birkeland, s. 126
 — Karen Friis, f. Spliid, s. 87, 88
 — Petter Daniel, s. 87, 88
 Bachke, Anna f. Birkeland, s. 161
 — Berit, s. 161
 — Gro f. Havrevold, s. 161
 — Lauritz Birkeland, s. 161
 — Olaf Andreas, s. 161
 — Ole Andreas, s. 161
 — Ole Andreas, f. 1906, s. 161
 — Ole Andreas, f. 1935, s. 161
 — Randi, s. 161
 Beinerstveit, Anders A., s. 15
 Benneche, Chr., s. 102, 112
 Berg, Anne Rebekka, s. 71
 — Gunnar, s. 71
 — Rebekka Elisabeth, f. Kildal, s. 71
 Berger, Johan Friedrich, s. 141
 Bergersen, Birger Johan, s. 166
 — Hanna Marie f. Kildal, s. 166
 Bernhoff, Dorothea Antoinette f. v. Hadeln, s. 46
 — Fredrik Christian Vogt, s. 46
 Bersvendsen, Jens Kildal, s. 29
 — Simon Kildal, s. 29
 Bing, Willats, s. 25
 Bertelsen, Knut Sømme, s. 144
 Birkeland, Augusta, f. Kildal, s. 114, 115, 159
 — Lars, s. 126
 — Lauritz, s. 114
 — Mietze, f. Lorentzen, s. 162
 — Peter Hersleb, s. 115, 161—62
 — Peter Hersleb Graah, s. 114
 Bjørn, slekten, s. 98
 Bjørnson, Augusta Kristine, f. Meidell, s. 160
 — Bjørn, s. 160—61
 — Bjørnstjerne, s. 98
 Bjørnstad, Oline G., gift Refling, s. 96, 97
 Blom, Hans Andreas, s. 162
 — Ole Andreas, s. 162
 — Sofie Louise Augusta, s. 162
 Borch, Karen Petronelle Arcander, gift Lund, s. 70
 — Peder Jeremiassen, s. 70
 Borchgrevink, sogneprest, s. 96
 Boyesen, Johan Martin, s. 150
 Broch, Ole, s. 24
 Brodtkorb, Jensine Henriette, s. 91
 Brown, I. P., s. 73, 74

- Brown, James William, s. 177
 — Lisle Odell, s. 177
 — Margaret Elisabeth, f. Kildal, s. 177
- Brun, S., sogneprest, s. 126
- Brønlund, Emil, s. 130
- Bull, Anders, s. 112
 — Azora, s. 112
 — Christen, s. 112
 — Niels, s. 112
 — foged, s. 82
- Burchard, Johan Lorentz, s. 38, 44, 172
 — Rebekka Elisabeth, s. 38, 44
- Buschmann, Peter Thomas, s. 90
- Bye, L., s. 96
- Caldwell, mrs. K. S., f. Kildal, s. 17
- Cappelen, Peter, s. 87
- Castberg, Christine Aall, gift Lange, s. 127
- Christensen, Rasmus, s. 45, 46
 — Sofie, f. Kildal, s. 40
- Christie, Edvard, s. 106, 118, 119, 120
 — Kristine, f. Kildal, s. 115, 118—20
- Claussen, Isak, s. 166
 — Ingeborg, f. Kildal, s. 177
 — Mette Sofie, f. Kildal, s. 166
 — Olaf, s. 177
- Claussøn, Peder, s. 37
- Colban, Anna, s. 71
 — Erik Andreas, s. 71
 — James William, s. 71
- Coldevin, Erik, s. 71
 — Sara Berg, s. 71
- Daae, Ludvig, s. 87, 126
- Dahl, Anna Selgensdatter, s. 64
 — Bjarne, s. 153
 — Hans Bjarne, s. 154
 — Hans Brynhildsen, s. 153
 — Inger Sofie, f. Sinding-Larsen, s. 153
 — Truls, s. 154
- Dalstrøm, Karen Marie, gift Falck, s. 82
- Dass, Magdalena Bredal, s. 38
 — Peter, s. 36, 37
- Dietrichson, Nikoline Birgitte, gift Lindholm, s. 92
- Dohn, Peder, s. 51
- Dons, Johanna Ovidia Fredrikke Lund, s. 71
 — Nicolay, s. 71
- Dreyer, Christiane Marie, f. Kildal, s. 56
 — Elias Schøning, s. 56
 — Thore, s. 56
- Engeland, Ranni Kristensdatter, s. 13
 — Torjer Kristensdatter, s. 13
- Eriksen, Alfred, s. 131
 — Hanna Rebekka, f. Kildal, s. 168
 — Rolf, s. 168
- Erntsen, Isak, s. 174
- Evensen, Christopher [Normann], s. 63
- Evenstad, Barbro, f. Kildal, s. 13
- Falck, Melchior, s. 85
 — Peder, s. 82
- Finnemann, Harald, s. 151
- Forbus, Henric, s. 35
- Forsaa, Hans Iversen, s. 31
- Foss, Ansten, s. 142
 — Knut, s. 142
 — Eli, f. Kildal, s. 142
- Frederiksen, Anders Frederik, s. 132
 — Christian, s. 163
- Fredrik den 4de, s. 40
- Friedlieb, prost, s. 53
- Frost, Birgit, s. 88, 91
 — Christian, s. 91
 — Kristine, s. 91
 — Margrethe M. Thomasine, f. Lindholm, s. 91
- Gierløff, Christian, s. 94
- Gisøver, Jens, s. 70

- Giæver, Samuel, s. 69
 Gjerløw, Jens, s. 158
 Gjessing, Anthony, s. 155
 Gotaas, Johanne Birgitte, f. Wittrup,
 s. 112
 — Ole, s. 112
 Gramm, Severine Elise Angell, gift
 Birkeland, s. 114
 Grip, Jørgen, s. 60
 Gulliksen, Tarald, s. 8
 Gunstveit, Ranni Baarsdatter, s. 13
 Gyldenløve, Ulrik Frederik, s. 42
- Hådem, Emilie Sofie, f. Kildal, s. 167
 — Ivar, s. 167
 Hagerup, Eiler, s. 26, 27, 32, 35, 36,
 50, 51
 Hallen, Jens Severin, s. 68, 69, 70
 — Margrethe, s. 69
 Halvorsen, I. B., s. 108
 Halsaa, Fredrik, s. 8
 Hammer, Eirik, s. 152
 — Jens, s. 165
 — K. V., s. 110
 Hansen, Elen Kristine Buch, s. 144
 — Ellen Kildal, f. Nannestad, s. 144
 — Johanna Elisabeth, f. Kildal, s.
 176
 — Lauritz Wilhelm, s. 144
 — Leif Buch, s. 144
 Hanssen, Henri, s. 168
 — Signe, f. Opsion, s. 168
 Hansson, Michael, s. 135
 Harr, Margidion, s. 26, 29
 Hartvigsen, Arnt, s. 30
 Haugland, Herbor Tomasdatter, s. 13
 Havrevold, Paul Bjarne, s. 161
 Heggelund, *capitain*, s. 33
 — Baltzer Meitzner, s. 64
 — Catrine Christin, s. 39
 — Christen Mikkelsen, s. 39
 — Christen Martinsen, s. 39
 — Jens Mikkelsen, s. 39
 — Mikkell, f. ca. 1600, s. 39
- Heggelund, Mikkell, s. 24, 39—44, 57
 Hegstad, Christen Munch, s. 55
 — Maren Marie, f. Kildal, s. 55
 Heiberg, Mette Marie, s. 87
 — Thorvald Meyer, s. 152
 Herdal, Ole Johnsen, s. 174
 Heyerdahl, Jens Conrad, s. 160
 Hjelmstad, stortingsmann, s. 96
 Hodne, Ole Jensen, s. 15
 Hoel, Halvor Nilsen, s. 102, 104
 — Nils Halvorsen, s. 104
 Holbrook, Dorteia Kathrina, f. Kil-
 dal, s. 177
 — Lorain George, s. 177
 Holm, Eva, f. Gjerløw, s. 158
 — Hans, s. 158
 Holmboe, Jens, s. 45, 60
 Horn, Guro Kristensdatter, se Kildal,
 Guro Kristensdatter Horn
 Hoseth, Thorvald Johan, s. 69
 Huggenvig, Tarald, s. 8
 Hysing, Johan, s. 59, 65
 — Ovidia Fredrikke, s. 64—70
 Høst, Eivind, s. 153.
 Høve, Ingvald, s. 177
 — Kirsten Elisabeth, f. Kildal, s.
 177
 Høversland, Anne, f. Kildal, s. 13
- Jacobsen, Christen, s. 174
 — Ida Sophie, f. Kildal, s. 174
 Jahren, Johannes, s. 168
 — Katharina Marie, f. Opsion, s.
 168
 Jakobsen, Terje, s. 15
 Jensen, Adelsten, s. 151
 — Søren, se Kildal, Søren Jensen
 — Thomas, s. 15
 Jentoft, Anne Cathrine, f. Kildal, s. 55
 — Hans, s. 55
 — Sigvard Kildal, s. 55, 56
 — Hans Hansen, s. 56
 Jervel, Margrethe, s. 87

Johansen, Aasta, f. Kildal, s. 175
Juel, Tollef Joensen, s. 30
Junghans, Henning, s. 66

Kaarbø, Martine Mikaline, f. Kildal,
s. 168

— Simon Kildal, s. 174
— Vilhelm Olsen, s. 168

Kaddan, Ranni, f. Kildal, s. 13

Kaurin, Eiler Hagerup, s. 173

Keilhau, Wilhelm, s. 133

Kildal, Aase, f. Finnemann, s. 151

— Aasta, f. Hansen, s. 167
— Aasta, f. Skog, s. 166
— Abigael Jensdatter, s. 29, 30
— Alette Marie, f. Münster, s. 98
— Alexander Olaf, s. 126, 128—30,
162

— Alexander Olaf, f. 1921, s. 162
— Alfred, s. 127—28

— Anders Frederik, s. 163

— Ane Jensdatter, s. 30

— Anna, s. 170

— Anna Dorothea, f. Molde, s. 165

— Anna Ovidia, f. Frederiksen, s.
132

— Anna-Sofie, f. Herdal, s. 174

— Anna Ulfsdatter, s. 10

— Anne, f. Andreassen, s. 162

— Anne Andersdatter Frivold, s. 14

— Anne Kristensdatter, s. 14

— Anne Normann, s. 63

— Arne, s. 157—58

— Arvid Michael, s. 175

— Asgerd, f. Schulerud, s. 142

— Astri, f. Thorbjørnsen, s. 148

— Astrid, s. 175

— Astrid Elisabeth, f. Gjessing, s.
155

— Aud Kathrine, s. 175

— Azora, s. 118, 119, 120

— Barbro Sigvoredatter, s. 8, 9

— Berte, s. 13

— Berte Jensdatter Gunstveit, s. 13

Kildal, Berte Thomasdatter, s. 15

— Berthe Aanonsdatter, s. 31

— Berthe Jonsdatter, f. Øyna, s. 14

— Birger s. 133—41, 152

— Birger (1877—1930), s. 154—55

— Birger, f. 1892, s. 163

— Birger, f. 1904, s. 155

— Birger, f. 1915, s. 159

— Birger Kristian, s. 166

— Bjørn, s. 175

— Bjørn Sørensen, s. 9, 10

— Borghild Marie, f. Staff, s. 142

— Cecilie Marie, f. Pærlus, s. 54

— Charlotte Marie, f. Bjorne, s. 178

— Christen, d. e., s. 11, 13, 26, 31

— Christian, d. 1896, s. 48

— Christian Stockfleth, s. 44—48,
49, 59, 60

— Christian Wessel, s. 113, 114,
117, 146

— Christiana, s. 177

— Christine Aall, f. Lange, s. 123,
126, 127

— Christine Borghild, s. 128

— Christine Marie, f. Gotaas, s. 101,
110, 112, 113

— Dagmar, s. 163

— Danchert Roggen, s. 155

— Daniel Balthazar, s. 131—32, 163

— Daniel Balthazar, f. 1930, s. 163

— Diedrich Michael, s. 177

— Dorothea Antoinette v. Hadeln,
s. 47, 48, 174

— Dorothea Cathrine, f. Zindsen,
s. 176

— Dorothea Katharine, s. 177

— Dorthe Petersdatter, s. 29, 30

— Edwin Ditlev, s. 178

— Edwin O., s. 169

— Eiler Hagerup, s. 174

— Eiler Hagerup Jensen, s. 30, 31

— Eilert, s. 167

— Eilert Hagerup Kaurin, s. 174

— Eilif, s. 155, 156—57

- Kildal, Elen Magdalene, f. Tønder, s. 82—84
- Eli, f. Refling, s. 95, 96, 98
 - Elisabeth Mikalsdatter, f. Ursin, s. 44, 46
 - Ellef Nicolai, s. 167
 - Ellen Marie (»Mette«), f. Hammer, s. 152
 - Else Eugenie, s. 175
 - Else Hvid, f. Lie, s. 174
 - Erikka Ursin, f. Harr, s. 176
 - Erling Sigmund, s. 175
 - Ester Jensine, s. 166
 - Francine, f. Le Ray, s. 146
 - Fredrik (Christiansen), s. 47
 - Fredrik Wilhelm, s. 146—48
 - Frida Aldis, f. Ingebrigtsen, s. 168
 - Guri, s. 13
 - Guri Kristensdatter, s. 14
 - Gurina Maria Jensdatter, s. 30, 31
 - Guritha Horn, s. 166
 - Guro Kristensdatter, s. 14
 - Guro Kristensdatter Horn, s. 11
 - Gustav Adolf, s. 178
 - Hakon, s. 98—99
 - Hanna Marie, f. Erntsen, s. 166
 - Harold, s. 169
 - Hartvig Jørginius, s. 177
 - Helena Catharina, f. Moltzow, s. 33
 - Helga (1846—1866), s. 127
 - Helga, f. Brøgger, s. 158
 - Helga Elisabeth, f. Schumacher, s. 130
 - Helge, s. 162
 - Helge Alexander, s. 162
 - Herbor Kristensdatter, s. 14
 - Ingeborg, s. 10
 - Ingeborg Andersdatter Frivold, s. 14
 - Ingeborg Larsdatter, s. 30
 - Isabelle, f. Testmann, s. 56
- Kildal, Jacob Linné, s. 177
- Jakob Johan, s. 167
 - Jakob Otto Lange, s. 164
 - James McAllister, s. 176
 - Jens Kristensen, s. 14
 - Jens Olsen, s. 11, 12, 16, 18—31, 32, 34, 35, 63
 - Jens Olsen, døbt 1766, s. 30
 - (Hodne) Jens Olsen, s. 14, 15
 - Johan Alberg, s. 178
 - Johan Gustav, s. 176
 - Johan Jacob, s. 50, 165
 - Johan Jacob (1822—1904), s. 166
 - Johan Jacob, f. 1892, s. 168
 - Johan Jacob, f. 1917, s. 166
 - Johanna, f. Bernhoft, s. 46, 47, 48
 - Johanna Maria Carlsen Næss, s. 29—30
 - Johanne Bernhoft, f. Arnesen, s. 166
 - Johanne Bernhoft, s. 167
 - Johanne Sofie (»Mossie«), s. 148
 - John, s. 17
 - John, s. 170
 - Joran Olsdatter Fjellestad, s. 13, 14, 15
 - Joseph, s. 169—70
 - Jørgen Blix, s. 176
 - Karen, s. 91, 99—100
 - Karen Arents(Arnes)datter, s. 20, 23, 28, 29
 - Karen Friis, f. Wind, s. 76, 79, 84, 89, 90
 - Karen Mathilde, f. Herdal, s. 175
 - Karen Strøm, f. Heggelund, s. 61, 64
 - Karl, gårdbruker, s. 104, 115—18
 - Karl, rittmester, s. 104, 148—50
 - Kenneth Robert, s. 176
 - Kristen Olsen, d. y., s. 11 13, 14, 34, 54

Kildal, Kristen, s. 13, 14, 15
 — Kristian, s. 167
 — Kristian Maurentius, s. 175
 — Kristianna Elise, s. 166
 — Kristine Jensine, f. Johansen, s. 176
 — Kristine Kristiane, f. Heningsen, s. 175
 — Lela, f. Hansen, s. 177
 — Lorentze, s. 47, 178
 — Louis Johan, s. 176
 — Louis John, s. 176
 — Louise, s. 91, 99, 100
 — Louise, f. Meinertz, s. 114
 — Lovise Augusta, f. Birkeland, s. 126
 — Maren Hansine, f. Kjelsberg, s. 177
 — Maren Mikkelsdatter, f. Heggelund, s. 39, 44, 49
 — Maren, f. Jentoft, s. 56
 — Maren Testmann, s. 168, 175
 — Maren Testmann, f. Kaurin, s. 173
 — Maren Testmann With, s. 176
 — Margareth Dorthea, s. 178
 — Margrethe (»Ma«) f. Boyesen, s. 150
 — Mari Kristensdatter, s. 14
 — Marie, s. 170
 — Marinus Petter Angell, s. 177
 — Marion, s. 170
 — Marte, s. 13
 — Marte Kjedelsdatter Buaas, s. 14
 — Martha Marie, f. Ursin, s. 165
 — Martin Alfred, s. 177
 — Martinus Heggelund, s. 48
 — Martinus Heggelund, f. 1882, s. 166
 — Mathilde Ursin, s. 178
 — Mette Maria, f. Lassen, s. 50
 — Mette Sofie, f. Rosted, s. 165
 — Michael Daniel Joachim, s. 118
 — Michael Fredrik, s. 176

Kildal, Michael Heggelund, prost, s. 34, 44, 57—71, 172
 — Michael Heggelund, sorenskriver, s. 10, 79, 85, 93—101, 142
 — Michael Heggelund (1830—1924), s. 168, 175
 — Michael Heggelund (1874—1933), s. 142, 143
 — Mikal Fredrik, s. 178
 — Nils Gabriel, s. 17
 — Nils Kristensen, s. 13
 — Nils Kristensen, f. 1796, s. 14, 15
 — Nils Kristensen, f. 1840, s. 14
 — Norita, s. 163
 — Olav Kaurin, s. 175
 — Olave Erikke, f. Falck, s. 82
 — Ole Johan Heggelund, s. 142
 — Ole Kristensen, s. 13
 — Ole Kristensen, f. 1797, s. 14
 — Ole Severin (1738—70), s. 55
 — Ole Severin (1764—1818), s. 64, 68, 69, 72—92
 — Ole Severin (1844—1875), s. 98, 142
 — Ole Severin (1878—82), s. 156.
 — Ole Severin, f. 1888, s. 151
 — Ole Severin Gotaas (1845—1865), s. 113
 — Ole Severin Jensen, s. 29, 30, 31
 — Ole Sørensen, s. 9, 10, 11, 14, 16
 — Peder Andreas, s. 166
 — Peder Hersleb, s. 175
 — Peder Hersleb, s. 178
 — Peder Hersleb Abildsgaard, s. 175
 — Peder Hersleb Abildsgaard, f. 1896, s. 176
 — Per Åsmund, s. 166
 — Per Wessel, s. 151
 — Pernille Hartvikke, f. Jakobsen, s. 175
 — Peter C., s. 169
 — Peter Daniel Baade Wind, s. 10, 69, 85, 91, 99, 120

- Kildal, Peter Daniel Baade, Wind, f. 1896, s. 163
- Peter Wessel, s. 146, 147
 - Peter Wessel Wind, s. 10, 85, 91, 101—20
 - Peter Wessel Wind, f. 1910, s. 155
 - Peter Wilhelm, s. 151
 - Rebekka Jensdatter, s. 29, 30
 - Reidar, s. 149, 150—51
 - Rut, f. Nøsen, s. 159
 - Ruth, s. 169
 - Ruth Elin, f. Lange, s. 163
 - Sara, f. Frederiksen, s. 163
 - Signe Johanna, s. 166
 - Sigrid, f. Roggen, s. 155
 - Sigurd Marius, s. 178
 - Sigvard, s. 11, 12, 16, 24, 31, 34, 50—56
 - Sigvat, s. 175
 - Simon, d. e., s. 11, 12, 16, 24, 34—50, 165
 - Simon, d. m., s. 38, 50, 170—72
 - Simon, f. 1799, s. 165
 - Simon (1837—1907), s. 176
 - Simon Andreas, s. 176
 - Simon (Christiansen), s. 47, 178
 - Simon Christian Bølgem, s. 175
 - Simon F., s. 169
 - Simon Fredrik, s. 168
 - Simon Martin, s. 166
 - Simon Martin, f. 1921, s. 166
 - Simon Nicolai, s. 48, 173—74
 - Simon Nikolai (1837—1916), s. 174
 - Simon Nikolai, f. 1903, s. 175
 - Simonette Fredrikke Bernhoft, s. 168
 - Simonette Fredrikke Schjelderup, s. 167
 - Simonette Marie, s. 176
 - Siver, se Kildal, Sigvard
 - Sofie Lund, f. Berger, s. 141.
 - Sofus Olai Kaurin, s. 175
 - Susanna Jensdatter, s. 29, 30, 31
 - Søren, s. 11, 12, 16, 24, 25, 32—34, 50
- Kildal, Søren Jensen, s. 8
- Thelma, s. 163
 - Theodor, s. 175
 - Theodor Nikolai, s. 177
 - Theodor William, s. 178
 - Thomas, s. 6, 7
 - Thomas Jensen, s. 14
 - Thomas Kristensen, s. 14
 - Thora Regine Andvord, f. Sevaldson, s. 151
 - Thori Kristensdatter, s. 10
 - Thorolf, s. 158—59
 - Tor Wessel, s. 152
 - Torbør, s. 9
 - Trygve, s. 167
 - Tuppa, f. Aakvik, s. 150
 - Tya, f. Christiansen, s. 175
 - Valborg Irene, f. Rande, s. 175
 - Wayne Floyd, s. 176
 - Wilhelm, se Kildal, Fredrik Wilhelm
 - William Morris, s. 177
 - William Theodore, s. 176
- Kiil, Anders, s. 68
- Kile, Jens Larsen, s. 13
- Jens Olsen, s. 15
- Kjelstrup, Claus Christian, s. 44
- Frederikke Margrethe, s. 44
 - Joakim Fredrik, s. 87
- Kjøbsvik, Maren Pedersdatter, s. 29
- Peter Henriksen, s. 29
- Kleist, Søren Peter, s. 172
- Knudsen, Gunnar, s. 135
- Kofoed, Lauritz (Lars), s. 44, 45
- Kokaas, Johan, s. 162
- Terje, s. 162
 - Turid, f. Blom, s. 162
- Kolderup, Nicolay Christian Friis, s. 68
- Kreij, Joachim Nicolay, s. 90
- Kolstad, Carl Albert Marius, s. 153
- Elisabeth, f. Sinding-Larsen, s. 153
 - Fridtjof, s. 153

Kolstad, Fridtjof Hille, s. 153
 — Inger Merethe, s. 153
 — Jan, s. 153
 — Karin Elisabeth, s. 153
 Koren, Anton Wilhelm Carl, s. 145
 Krog, Peder, s. 26
 Krogh, Abigael, s. 44
 — Christian, s. 160
 — Hans Hagerup, s. 44
 — Mathias Bonsak, s. 45, 46
 Kysvig (Kjøbevig?), Peder Petersen,
 s. 31

 Landmark, Jacobine, s. 87
 — P., s. 81
 Lange, elekten, s. 127
 — Alexander, s. 126, 127
 — Gunnar, s. 163
 Larssen, Christian, s. 109
 Lassen, borgermester, s. 50
 Lauvaas, Ingeborg, f. Kildal, s. 13
 Le Ray, Pierre, s. 146
 Leth, Ingeborg Marie, s. 49
 — Jochum, s. 26, 56
 — Ovidia Maria, s. 44, 56
 — Peder, s. 44, 49, 50, 56, 172
 Lie, Jonas, s. 174
 Lindholm, Birgitte (»Gitta«), s. 91
 — Joachim Nicolay Kreij, s. 88, 92
 — K. B., s. 92
 — Lina, s. 92
 — Nathan Surland, s. 84, 89, 90
 Lindquist, Elise (»Lizzie«), f. Birke-
 land, s. 161
 — Julius, s. 161
 — Morten S., s. 161
 Lippe, Gyda von der, s. 156
 — Jakob von der, s. 156
 Lorentzen, W. P., s. 162
 Lund, Aron Normann Kildal, s. 71
 — Birger Kildal, s. 152
 — Bothild Marianne, f. Moe, s. 152
 — Christian Torberg Hegge, s. 71
 — Grete, s. 152

Lund, Iver, s. 152
 — Margit, f. Kildal, s. 152
 — Michael Heggelund Kildal, s. 71,
 76
 — Ole, s. 133
 — Ole Iverssøn, s. 152
 — Peder Borch, s. 70, 71
 — Per Kildal, s. 152
 — Ragnhild, f. Heiberg, s. 152
 — Rebekka Elisabeth, f. Kildal, s.
 70—71
 — Simon, s. 71, 81
 — Simon Olsen, s. 70
 Lyche, Edvard Eilert, s. 152
 — Erik Eilert, s. 152
 — Solveig, s. 152
 Lykke, Povel, s. 165
 Lyng, Ovidia Fredrikke, s. 64—70
 — Thomas Andreas, s. 66, 67, 68

 Mathisen, Anna Margrethe, f. Kildal,
 s. 167
 — Mathis, s. 167
 Mattison, Matti, s. 25
 Meidell, Adèle, f. Krogh, s. 160
 — Arne, s. 106, 117, 159—60
 — Asta, f. Trojel, s. 160
 — Elen, s. 160
 — Frants Henrik, s. 160
 — Inger, s. 160
 — Kristian Garup, s. 159
 — Kristian Garup, f. 1928, s. 160
 — Kristine Marie (»Tunne«), f.
 Birkeland, s. 159
 — Nanna, s. 160
 — Wenche Marie, s. 160
 Meinertz, Fredrik Wilhelm, s. 114
 Michelet, Augusta B., f. Bachke, s. 161
 — Paul, s. 161
 — Simon Olaus Wolff, s. 161
 Middelfart, Marit, s. 64
 Moe, Peder Thorvaldsen, s. 152
 Moltzow, Tillichen, s. 33
 — Jochum, s. 33

Monrad, Claus Jacob, s. 68
 — Sven, s. 153
 Motzfeldt, Ernst, s. 135
 Mowinkel, Anna Ovidia (»Vivi«), f.
 Kildal, s. 164
 — Daniel Kildal, s. 164
 — Johan Ludwig, s. 164
 — Johan Ludwig jr., s. 164
 Mühlenphort, slekten, s. 42
 — Anna Cathrine v. Badenhaupt,
 s. 40
 — Diedrich von, s. 40
 — Rebekka Elisabeth, s. 40, 42
 Münster, Frantz Thestrup, s. 98
 — T. G., s. 98
 Munch, Michel, s. 22
 — Peter Andreas, s. 121
 Muus, sorenskriver, s. 95

 Nannestad, Alfhild, f. Koren, s. 145
 — Astri, f. Sandberg, s. 143
 — Elen Kristine, f. Kildal, s. 101,
 142
 — Eli, s. 145
 — Erling, s. 145
 — Fredrik, s. 33, 37, 38, 52
 — Fredrik, ingeniør, s. 143—45
 — Fredrik, f. 1929, s. 146
 — Inge, s. 145
 — Ingeborg Synnøve, f. Thoresen,
 s. 145
 — dr. Jakob v. d. L. Parelius, s.
 101, 142
 — Jacob Parelius, s. 144
 — Kristian Ludvig, s. 101
 — Leif, s. 145
 — Ragna Bertelsen, s. 145
 — Signe, s. 146
 — Sverre, s. 146
 — Trygve, s. 142—43
 — Valborg, f. Revold, s. 145
 — Vilfrid, f. Bertelsen, s. 144
 Nicolaysen, Nicolay, s. 67
 Nilsen, Anthon B., s. 140

Nissen, Adam Hjalmar Egede, s. 173
 — Christian Poul Egede, s. 173
 — Sophie Amalie Egede, f. Nor-
 mann, s. 173
 Normand, Eric, s. 38
 Normann, Jacob Parelius, s. 173
 — Maren Marie, f. Kildal, s. 173
 — Niels, s. 71
 Nygaard, Elise Margrethe, s. 150
 — Mads Wiel, s. 150
 — Margithe Louise (»Babs«), f. Kil-
 dal, s. 150
 — Sigrun, s. 150
 — William, s. 150
 Nørve, Hans, s. 77, 89
 Nøsen, Lars, s. 159

 Olsen, Hanna Mathilde, s. 98
 — Isak, s. 25
 Omdal, John, s. 15
 — Marte, s. 15
 — Oskar, s. 15
 Opdal, Roald, s. 55
 Opsien, Otilie Elida Strøm, f. Kildal,
 s. 168
 — Peder Andreas Bernhard, s. 168

 Parelius, Anneus B. Leth, s. 90
 — Jacob Svendsen, s. 55
 — Nilsine Rosinge, gift Nannestad,
 s. 101
 Pettersen, Barbro, s. 31, 34
 — Peder, s. 31
 Plahte, Victor, s. 153

 Quevli, Christen, s. 163
 — Dagmar, s. 163
 — Kristine, f. Thomas, s. 163
 Qvernæs, Maren, s. 55

 Rafn, Jacob P., s. 38
 Ramm, Nicolai Hersleb, s. 58
 Rasch, Hans, s. 71
 — Karen Lund, s. 71

- Reenskaug, Haldis, f. Kildal, s. 156.
 — Johannes, s. 156
 — Lars, s. 156
 Refling, Hans Larsen, s. 96, 97
 Revold, Julius, s. 145,
 Rist, Jonas, s. 33
 — Knud Larsen, s. 33
 — Peder, s. 33
 Rivertz, Linnor, f. Kildal, s. 132, 164
 — Elinor, f. 1897, s. 164
 — Ivar, s. 132
 — Ivar (1899—1934), s. 164
 — Kristen Tobias, s. 132
 — Kristine, s. 164
 Roggen, Danchert, s. 155
 Rolfsen, Nordahl, s. 98, 140
 Rosted, Elling, s. 165
 Ruud, Eli, f. Kildal, s. 162
 — Nils Hartvig, s. 162
 — Torkild, s. 162
 Rygg, Harald, s. 162
 — Lizzie, f. Blom, s. 162
 — Olav, s. 162
 Røberg, Jens Jacobsen, s. 165

 Sandberg, gårdbruker, s. 105
 — Christian Strøm, s. 143
 Sandland, Aanon Kristensen, s. 8, 10
 — Gunvor Sørensdatter Kildal, s. 8, 9
 Schibstad, Asger, s. 8
 Schjelderup, Jens, s. 49
 — Rebekka, s. 168
 — Søren A., s. 168
 Schjøll, Toralf, s. 153
 Schmidt, Olaus Michael, s. 81
 Schnitler, Peter, s. 27
 Schrøder, Henrik Pedersen, s. 87
 — Mette Marie f. Heiberg, s. 87
 Schulerud, Carl, s. 142
 Schuhmacher, Didrik Ferdinand, s. 130
 Schweigaard, Anton Martin, s. 125
 Schøning, kjøpmann, s. 52
 — Jakob Marius, s. 173
 Schøning, Søren, s. 173
 Selboe, Anne Kathrine, f. Kildal, s. 175
 Sellevold, Jacobina, f. Kildal, s. 167
 Sevaldson, Harald, s. 151
 Sidenius, Andreas, s. 55
 — Elisabeth Lucie, f. Kildal, s. 55
 — Jonas, s. 55, 57
 — Jacob, s. 55
 — Lennart, s. 35, 55
 Sinding-Larsen, Birger Kildal, s. 152
 — Birgit, f. Plahte, s. 153
 — Christian Magnus, (1866—1930), s. 152
 — Christian Magnus, f. 1902, s. 153
 — Christian Magnus, f. 1941, s. 153
 — Gunvor, f. Schjøll, s. 153
 — Hanne Dorethe, s. 153
 — Karen Marie (»Lilla«), f. Kildal, s. 152
 — Kirsten, f. Høst, s. 152
 — Nils Ulrik, s. 153
 Siursen, Jens, s. 26
 Siwersen, Jens, s. 22
 Skappel, H., s. 96
 Skeldrup, Jens, s. 33
 Sommerfeldt, amtmann, s. 46, 72, 74
 Spørck, Johan Karl M., s. 91
 — Olivia Severine, s. 91
 Stabell, P. A., s. 122
 Staff, Johan, s. 142
 Steinsvik, Eli, s. 164
 — Jon, s. 164
 — Kari, s. 164
 — Katharina, f. Rivertz, s. 164
 — Rasmus, s. 164
 — Steinar, s. 164
 — Steinar, f. 1927, s. 164
 Svenhaug, Mikkell, s. 94
 Sverdrup, Johan, s. 124, 134
 Sørensen, Ole, se Kildal, Ole Sørensen

 Tandberg, biskop, s. 110
 Thomas, Dagmar, f. Kildal, s. 126, 130
 —31, 163

- Thomas, Doreus Brønlund, s. 130—31
 Thorbjørnsen, Marcus, s. 148
 Thoresen, Jacob, s. 145
 Torjesen, Jens, s. 15
 Torjusen, Aslak, s. 15
 Trojel, Hans, s. 160
 Tullin, Christian Braunmann, s. 54
 Tveite, Mari, s. 15
 — Torkel Alvson, s. 15
 Tønder, Ebbe Carsten, s. 83
- Upper, Christen Daniel, s. 163
 — Christine Elisabeth, s. 163
 — Elinor, s. 163
 — Ewart Steele, s. 163
 — Ewart Thomas, s. 163
 — Gezina, f. Thomas, s. 163
- Ursin, Clara Magdalene, f. Bing, s. 44
 — Matias, s. 165
 — Mikal Pedersen, s. 44
- Valebrækk, Guri Kristensdatter, s. 13
 Vigstøl, Barbro, f. Kildal, s. 11, 12, 34
 Vik, Oddmund, s. 139
- Wessel, Peter, s. 87
 Westen, Thomas von, s. 18, 19, 20, 21,
 22, 23, 24, 25 26, 27, 28, 32, 42
- Wind, Barbara Henrike, f. Schrøder,
 s. 87
 — Margrethe, f. Jervel, s. 87
 — Margrethe Thomasine, f. Baade,
 s. 84, 88, 89, 90
 — Niels, s. 85—87, 88
 — Niels, d. y., s. 87, 89
 — Peter Wessel, s. 78, 84, 85, 87, 88,
 89, 90
- Wisløff, pastor, s. 96
 With, John, s. 56
 Wittrup, Birgitte Lucie, f. Bull, s. 112
 — Lorentz, s. 112
 Woxen, Hans, s. 161
 Wyller, Trygve, s. 144
- Young, Beverly, s. 177
 — Ragnhild, f. Kildal, s. 177
 — Leonard W., s. 177
- Øyna, Ane Kristensdatter, s. 13, 14
 — Aslak, s. 14, 15
 — Inger Jensdatter, s. 15
 — John, s. 14
 — John Aslaksen, s. 14
 — Torje Aslaksen, s. 14, 15